

Ч А С Т : 0

ВЪВЕДЕНИЕ

0.1. ОСНОВАНИЕ ЗА РАЗРАБОТВАНЕ НА ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ПП “БЕЛАСИЦА”

Основна предпоставка за разработване на настоящия план е необходимостта от съвременен национален подход за ефективното управление на природните паркове в България, включително управление на защитените зони по НАТУРА 2000.

0.1.1. Основания, произтичащи от Закон за защитените територии /ЗЗТ/:

Чл. 55. (1) За защитените територии се разработват планове за управление при условия и по ред, определени с наредба, утвърдена от Министерския съвет.

ЗЗТ ДВ, бр. 133/11.11.98 г., последно изм. ДВ..бр.98.28.11.2014

0.1.2. Основания, произтичащи от Наредба за разработване на планове за управление на защитени територии /НРПУЗТ/ :

Чл. 4. Плановете за управление се разработват за 10-годишен период на действие и с изтичането на този срок се актуализират.

НРПУЗТ, Постановление № 7 на Министерския съвет от 8 февруари 2000 г.,

обн., ДВ, бр. 13/15.02. 2000 г., изм. и доп. ДВ. бр.55/ 20.07 2012г.

0.1.3. Основания, произтичащи от Задание за разработване на План за управление на природен парк “Беласица” - утвърдено от Министерството на околната среда и водите съгласно чл. 11 от НРПУЗТ.

Да се разработи План за управление на Природен парк ”Беласица” обявен със Заповед № РД-925/28.12.2007г. на Министъра на околната среда и водите.

Предмет на Плана за управление на Природен парк (ПП) “Беласица” в неговите граници:

Конкретизира предмета и предназначението на Плана за управление на основата на интерпретирани и включени дългосрочни цели и насоки отнасящи се до Плана за управление на категорията "Природен парк", в съответствие с целите на международните конвенции, националните стратегии и национални планове от областта на защитените територии, опазване на биологичното разнообразие и регионалното развитие

Определя структурата на Плана за управление на ПП "Беласица", съгласно определения с Наредбата формат, като:

- Поставя изисквания към всяка част от структурата на Плана с описание на очакваното съдържание.
- Препоръчва и определя методи, показатели, критерии за оценка.
- Определя насоки за приоритетни области от структурата на Плана, с последващи планирани програми и проекти.
- Интегрира положителния опит, постигнат в управлението на парка от сегашната му Дирекция.
- Определя основните параметри на съдържанието на видовете Приложения към Плана за управление.
- Посочва етапи и срокове за проучване, обобщаване на информацията с оценки, прегледи и обсъждане.

0.2. ПРОЦЕС НА РАЗРАБОТВАНЕ НА ПЛАНА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ПП "БЕЛАСИЦА" - УЧАСТНИЦИ, ОБЩЕСТВЕНИ ОБСЪЖДАНИЯ

0.2.1. Екип по Плана за управление.

В разработването на Плана за управление участват 49 специалисти. Определен е основен екип от експерти, които обединяват проучванията и данните по основните части на Плана. Цялостният процес на разработване, методически се направлява от Научен съвет, съставен от 5 от ключовите експерти. В таблицата по-долу са представени ръководителите на екипите:

Таблица 1. Участници..

Титла, име, фамилия	Месторабота	Участие в плана за управление
ланд.арх. Людмила Димитрова	Еко-Иновации ООД	Ръководител на екипа
инж. Добромира Димова	Еко-Иновации ООД	Зам. Ръководител на екипа, член на Научния съвет към проекта на ПУ
доц. д-р Даниела Златунова	Софийски университет - асистент	Р-л първи екип: абиотични фактори (климат, хидрология)
доц. д-р Евгения Тарасова	Институт по минералогия и кристалография – БАН	Р-л втори екип: абиотични фактори (геология)
Доц. д-р Росица Илиева	Институт по почвознание, агротехнологии и растителна защита „Никола Пушкарров“, София	Р-л трети екип: абиотични фактори (почви и ерозионни процеси)
доц. д-р Мариус Димитров	Лесотехнически университет София 1756.	Р-л четвърти екип: инвентаризация и картиране на екосистеми, биотопи, растителни съобщества, член на Научния съвет към проекта на ПУ
Инж. Антони Стефанов	Пролес инженеринг ООД, София	Р-л пети екип: инвентаризация и картиране за актуализиране на данните за горско дървесната растителност, с оценка на здравословното състояние и консервационната значимост на горските територии.

Латинка Топалова	Българска фондация Биоразнообразие, София	Р-л шести екип: инвентаризация и картиране на видове от флората (низши растения и гъби: водорасли, лишей, гъби-макромицети; висши растения: висша флора в т.ч. мъхове), член на Научния съвет към проекта
гл. ас. д-р Ростислав Бекчиев	Национален природонаучен музей-БАН, София.	Р-л седми екип: инвентаризация и картиране на видове от фауната (безгръбначни), член на Научния съвет към проекта на ПУ
Георги Попгеоргиев	Регионален природонаучен музей, гр. Пловдив.	Р-л осми екип: инвентаризация и картиране на видове от фауната (риби, земноводни и влечуги) и техните местообитания
доц. д-р Петър Шурулинков	Природонаучен музей, София	Р-л девети екип: инвентаризация и картиране на видове от фауната (птици), член на Научния съвет към проекта на ПУ
гл. ас. д-р Диана Златанова	СУ Биологичен институт, София	Р-л десети екип: инвентаризация и картиране на видове от фауната (дребни и едрибозайници, дивеч, прилепи) и техните местообитания
Инж. Румен Вучков	Еко-Иновации ООД.	Р-л единадесети екип: население, селищна мрежа, инфраструктура, промишленост, прилежащи територии
Инж. Иван Иванов	Лесовъд на частна практика	Р-л дванадесети екип: селско и горско стопанство и прилежащи територии, лов, риболов, събиране на природни продукти
Мартина Колева	Българска фондация биоразнообразие, София.	Р-л тринадесети екип: туризъм, спорт, услуги, прилежащи територии, културно наследство
проф. д-р Румяна Стоилова	Институт за изследване на обществата и знанията при БАН, София.	Р-л четиринадесети екип: информираност на обществеността, член на Научния съвет към проекта на ПУ
Доц. д-р Златка Григорова	ПУ „П. Хилендарски“- филиал Смолян, гр. Смолян;.	Р-л петнадесети екип ландшафтни проучвания за ландшафтна структура и естетическа оценка

Пълен списък на участниците в екипа, участващи в разработването на Плана за управление е представен в Приложение № 0.2.1.

0.2.2. Процес на разработване на Плана:

Пълен списък на осъществени консултации, проведени семинари, срещи, обсъждания и други форми на участие на обществеността, свързани с разработването на Плана за управление е представен в Приложение № 0.2.2.

Резултатите от задължителното обществено обсъждане са представени в СВИТЪК IV – „Обществено обсъждане: Протокол и Справка за неотразените бележки и препоръки“

0.3. ПРЕДНАЗНАЧЕНИЕ И ОСОБЕНОСТИ НА ПЛАНА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ПП „БЕЛАСИЦА“

В съответствие с най-добрите международни практики и изискванията на европейското и българското законодателство, този План за управление трябва да установи **визията за**

земеползване, природозащита и екологично устойчиво социално-икономическо развитие, споделяна от основните заинтересовани страни в рамките на защитената територия, както и на прилежащите територии, включваща:

- **администрация**, която е в състояние да изпълнява Плана за управление, в смисъл на компетентен персонал (като брой и умения) и ресурси (оборудване, текущи разходи, капитални разходи) за постигане опазване на специфичните ландшафт и екосистеми и ценните елементи на флората и фауната;
- **механизъм за широко и активно участие на заинтересованите страни**, ангажиращ всички нива на държавно и местно управление и гражданското общество;
- **насърчаване на общността на средните и малки предприятия**, които да организират използването на природните ресурси на териториите по екологично устойчив начин;
- **стабилна система** за вътрешен и външен мониторинг, която да използва ключови екологични и социално-икономически индикатори, както и такива от областта на околната среда за оценяване на достигането на управленската визия за парка, както и това, дали тя отговаря на националните и международни перспективи, включително за нуждите на Европейската екологична мрежа "Натура 2000".

На база на задълбочено познаване на биологичното и ландшафтното разнообразие, богатството на културно-историческото наследство, рекреационни дадености и перспективите за развитие и ползване:

- да се набележат комплексни задачи за опазване на биологичното и ландшафтното разнообразие, богатата история, традиции, туристически дадености и др. и перспективите за тяхното ползване;
- да се планират приоритети, мерки и действия за изпълнението на поставените задачи;
- да се идентифицират лицата и институциите, отговорни за различните аспекти на управлението на защитената територия и зоните в нея;
- да се определят участниците, партньорите и формите на тяхното участие в съставянето и осъществяването на Плана, като средство за интегриране на дейностите на отговарящите, контролиращите, ползвателите на информация от Плана, посетители и обитатели на парка, природозащитници, лица заети с научни изследвания и др.;
- да се създаде базата данни за ПП "Беласица".

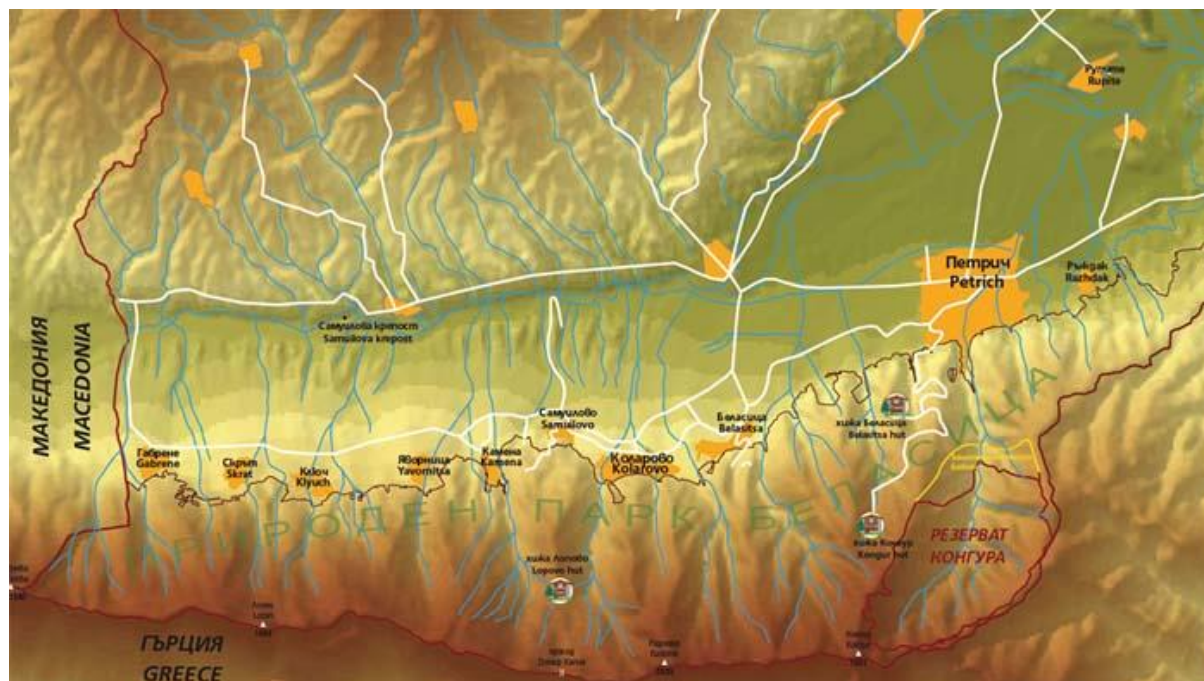
ЧАСТ 1: ОПИСАНИЕ И ОЦЕНКА НА ПП „БЕЛАСИЦА“

ОБЩА ИНФОРМАЦИЯ

Тази част съдържа основната изходна информация, отнасяща се до дадености и особености на ПП „Беласица“ във физико-географски, биологичен, исторически, правен и социален аспект. Към нея са посочени и всички известни на авторите източници на допълнителна информация, отнасяща се до Природния парк и неговия район. Това дава възможност за разширяване на общата информация и гъвкавост при ползването ѝ в процеса на прилагане на Плана за управление.

1.0. МЕСТОПОЛОЖЕНИЕ И ГРАНИЦИ

Фиг. № 1 „Карта на местоположението на ПП „Беласица“.

1.0.1. Местоположение на ПП „Беласица“.

Планината „Беласица“ на север граничи с долината на река Струмешница, на изток с Рупелското дефиле, на юг със Сереското поле, а на запад с Валандовския проход. Дължината ѝ е 63 км, а средната ширина 7-9 км. Понастоящем е поделена между Гърция (около 45%), Република Македония (около 35%) и България (около 20%).

Природният парк е разположен в най-югозападната част на България, и обхваща северните склонове на планината „Беласица“. Територията на парка граничи на запад с Република Македония, а на юг - с Република Гърция.

1.0.2. Граници на Парка.

В списък, приложен отделно към плана, са описани границите на Парка, съгласно Заповед № РД-925/28.12.2007 г. на Министъра на околната среда и водите, в реални геодезически координати (координатна система 1970 г.). Приложение 1.0.2.

1.0.3. Обхват на прилежащите територии.

Прилежащите територии, обект на проучванията в плана, са площите, граничещи с природния парк и околните населени места, които оказват социално-икономически, културни и екологически въздействия върху обекта.

Параметрите при определяне на обхвата на прилежащите територии, от екологическа и социално-икономическа гледна точка са различни по обхват третиранни пространства, в т.ч.

⇒ Приоритетни местообитания на защитени видове.

⇒ Обекти на културно-историческото наследство.

⇒ Традиционни места за отдих на населението – места за събори и др.

⇒ Обекти и сгради в прилежащите територии – вилни зони, почивни домове, хижи, хотелска база, производствени площи, обработваеми площи, трайни насаждения, рибарници и др.

1.0.4. Обзорна карта

На карта № 1 „Карта на местоположението на ПП „Беласица“, приложена след съдържанието на Плана за управление са представени местоположението и границите на Парка, спрямо границите на Р България и границите на включените в парка защитени територии със собствен статут.

1.1. ПЛОЩ НА ПАРКА И НА ВКЛЮЧЕНИТЕ В НЕГО ЗАЩИТЕНИ ТЕРИТОРИИ

Площта на ПП „Беласица“ - в границите определени, съгласно Заповед № РД-925/ 28.12.2007 г. на МОСВ е 11 732.43 ха

Таблица 2. Площ на парка и на включените в него други защитени територии.

№	Наименование категория	Заповед №	Обща площ по заповед ха	Площ по цифров модел ха	% от площта на ПП	Разлика ха
1.	Природен парк „Беласица“	РД-925/ 28.12.2007	11 732.43	11750,61	100	18,18
2.	Резерват „Конгура“	671/15.06.1988 г.	1312.00	1312,67	11,17	0,67
3.	Защитена местност „Бабите“	671/15.06.1988 г. РД- 421/18.06.2007	285.00	289,28	2,46	4,28

- по заповед №РД-925 София, 28.12.07, Природен парк „Беласица“ е с обща площ от 11732.43 ха;
- по данни от предоставената граница на Природен парк „Беласица“, от страна на МОСВ, площта на парка е 11750.62 ха,
- при съвмествянето на данните от кадастъра на землището на гр. Петрич и КВС на землищата на селата Беласица, Коларово, Самуилово, Камена, Яворница, Ключ, Скрът, и Габрене, имотите в границите на парка са с площ 11756.98 ха.

Различията в площите се дължат на неточности в различните източници на информация. Към момента, като окончателна информация, следва да се приеме границата, предоставена от МОСВ.

При обработката на данните беше установено, че границата на парка пресича кадастрални номера от урбанизирани територии. Установените случаи на пресичане са посочени в Приложение 1.0.2.

1.2. ФОНДОВА И АДМИНИСТРАТИВНА ПРИНАДЛЕЖНОСТ НА ПП “БЕЛАСИЦА”

1.2.1. Разпределение на площта по землища и фондова принадлежност

Таблица 3. Разпределение на площта по землища и фондова принадлежност.

Община, Землище	Горски територии по цифров модел / ха /	Земеделски територии по цифров модел / ха /	Всичко по цифров модел / ха /	%
Община Петрич				
З-ще гр.Петрич	2626,23	206,31	2832,54	26,89
З-ще с. Беласица	1510,09	195,19	1705,28	16,19
З-ще с.Коларово	1625,93	176,91	1802,84	17,11
З-ще с. Самуилово	550,81	3,12	553,93	5,26
З-ще с. Камена	678,3	113,39	791,69	7,52
З-ще с. Яворница	554,06	57,57	611,63	5,81
З-ще с. Ключ	684,44	141,38	825,82	7,84
З-ще с. Скрът	406,82	89,26	496,08	4,71
З-ще с. Габрене	799,71	113,76	913,47	8,67
Общо:	9436,39	1096,89	10533,28	100,00
%	89,59	10,41		

/Изготвено от Изпълнителя на Дейност 3 – фирма Географика ООД/

1.2.2. Площи на гори и горски територии.

Таблица 4. Разпределение на общата площ по вид на земите и вид на горите в хектари.

Вид на подотдела	иглол.	ш.вис.	рекон.	и.прев	и.прев	нискос	топол.	Всичко	%
А. Насаждения									
а) С пълн. 0.4-1.0	1497.6	5995.8	-	784.4	-	374.6	-	8652.4	91.8
От естест.произход	-	5584.6	-	784.4	-	365.9	-	6734.9	71.5
Склопена култура	1494.7	410.5	-	-	-	8.7	-	1913.9	20.3
Несклопена култура	2.9	0.7	-	-	-	-	-	3.6	-
б) С пълн. 0.1-0.3	2.8	361.1	-	18.4	-	17.3	-	399.6	4.2
От естест.произход	-	354.8	-	18.4	-	17.3	-	390.5	4.1
изредена култура	2.8	6.3	-	-	-	-	-	9.1	0.1
Всичко насаждения	1500.4	6356.9	-	802.8	-	391.9	-	9052.0	96.0
Всичко залес. площ	1500.4	6356.9	-	802.8	-	391.9	-	9052.0	96.0
Б. Незалесена дървопроизв. площ									
сечище	-	2.3	-	-	-	-	-	2.3	-
пожарище	-	-	-	-	-	-	-	-	-
голина	4.2	0.4	-	-	-	0.3	-	4.9	-
Всичко незал. площ	4.2	2.7	-	-	-	0.3	-	7.2	-
В. Недървопроизводителна г. площ									
пасище в ГФ	-	-	-	-	-	-	-	-	-
поляна	11.1	29.5	-	5.1	-	1.9	-	47.6	0.5
автомобилен път	18.2	62.8	-	8.2	-	3.0	-	92.2	1.0
шосе	2.4	7.5	-	-	-	-	-	9.9	0.1
дворно място	15.0	16.5	-	4.0	-	3.4	-	38.9	0.4
временен склад	-	0.2	-	-	-	-	-	0.2	-
просека	7.1	13.1	-	2.2	-	1.6	-	24.0	0.3
нелесопригодна голина	2.4	7.6	-	-	-	-	-	10.0	0.1
нелесопригодна площ	-	25.8	-	3.5	-	71.0	-	100.3	1.1
скали	1.0	27.2	-	-	-	0.1	-	28.3	0.3
сипей	0.2	0.9	-	-	-	-	-	1.1	-
гьол	0.1	-	-	-	-	-	-	0.1	-
слачище	-	7.4	-	-	-	-	-	7.4	0.1
грохот	-	5.2	-	-	-	-	-	5.2	0.1
Всичко недър. площ	57.5	203.7	-	23.0	-	81.0	-	365.2	4.0
Обща площ -хектари	1562.1	6563.3	-	825.8	-	473.2	-	9424.4	100.0

1.2.3. Административна принадлежност на ПП “Беласица”, съгласно административното деление на Република България.

Районът попада на територията на Област Благоевград, община Петрич, Регионална дирекция по горите (РДГ) – Благоевград, Териториално поделение (ТП) Държавно горско стопанство (ДГС) Петрич, Югозападно държавно предприятие - гр.Благоевград, Регионална инспекция по околна среда и води (РИОСВ) - Благоевград. Обхваща землища на гр. Петрич и селата Беласица, Коларово, Самуилово, Камена, Яворница, Ключ, Скрът и Габрене.

На карта № 10” Карта за мероприятията и трайното ползване в мащаб М 1: 25 000”, приложена към Плана, е илюстрирано разпределението на площите по начин на трайно ползване и административна принадлежност.

1.3. ЗАКОНОВ СТАТУТ НА ПП „БЕЛАСИЦА”

1.3.1. Предишен статут и предназначение на територията.

Парковата територия до обявяването на защитената територия /2007 г./ е горски и селскостопански фонд, като режимите и функциите ѝ са определяни на база на Закона за горите и Закон за собствеността и ползуването на земеделските земи.

Природен парк „Беласица“ е защитена територия по смисъла на Закона за защитените територии, включваща разнообразни екосистеми с многообразие на растителни и животински видове и на техните местообитания, с характерни и забележителни ландшафти и обекти на неживата природа. Той е обявен със заповед № РД-925 от 28.12.2007 г. на Министъра на околната среда и водите.

Режимът на ползване и управление на Природен парк „Беласица” се определя от Закона за защитените територии, Заповедта за обявяването на парка, издадена от Министъра на околната среда и водите, както и настоящия План за управление.

Чл. 29.

(1) За природни паркове се обявяват територии, включващи разнообразни екосистеми с многообразие на растителни и животински видове и на техните местообитания, с характерни и забележителни ландшафти и обекти на неживата природа.

(2) Природните паркове се управляват с цел:

1. поддържане на разнообразието на екосистемите и опазване на биологичното разнообразие в тях;
2. предоставяне на възможности за развитие на научни, образователни и рекреационни дейности;
3. устойчиво ползване на възобновимите природни ресурси при запазване на традиционни форми на поминък, както и осигуряване на условия за развитие на туризъм.

ЗЗТ ДВ, бр. 133/11.11.98 г., последно изм. ДВ. бр.98.28.11.2014г.

Управлението на природен парк „Беласица” се осъществява от Дирекцията на Природния парк, която е подчинена на Изпълнителната агенция по горите към Министерството на земеделието и храните.

1.3.2. Законов статут на ПП “Беласица” - Национално законодателство

Съгласно Националното природозащитно и ресурсно законодателство статутът на защитената територия е „Природен парк“. Като най-значими в този аспект, могат да се посочат:

1.3.2.1. Закон за защитените територии

Този закон цели опазването на биологичното разнообразие, чрез изграждането на мрежа от защитени територии, като:

- определя категориите защитените територии, тяхното предназначение, режими на опазване и основните цели на управлението им;
- регламентира процедурите за обявяване на защитените територии;
- въвежда плановете за управление като съвременен инструмент за управление на защитените територии и регламентира условията и процедурите за тяхното разработване и приемане;
- определя институциите отговорни за управлението, охраната и контрола в защитените територии;

Законът се прилага от МОСВ и МЗХ, вкл Изпълнителна агенция по горите /ИАГ/ и техните специализирани структури-дирекции, както и от общини;

1.3.2.2. Закон за горите

Законът урежда обществените отношения, свързани с опазването, стопанисването и ползването на горските територии в Република България, с цел гарантиране на многофункционално и устойчиво управление на горските екосистеми. За целите на настоящия план, законът способства за:

- Поддържане и подобряване състоянието на горите;
- Гарантиране и поддържане на екосистемните, социалните и икономическите функции на горските територии;
- Гарантиране и увеличаване производството на дървесина и недървесни горски продукти чрез природосъобразно стопанисване на горските територии;
- Поддържане на биологичното и ландшафтното разнообразие и подобряване състоянието на популациите на видовете от дивата флора, фауна и микота;
- Осигуряване на възможности за отдих на населението и подобряване на условията за рекреация;
- Постигане на баланс между интересите на обществото и собствениците на горски територии;
- Изпълнение на международни и европейски ангажменти за съхранение на горските местообитания.

Законът се прилага от Министерството на земеделието и храните, държавните предприятия по чл. 163 от ЗГ и техните подразделения, Изпълнителната агенция по горите и нейните специализирани структури, както и от общините.

1.3.2.3. Закон за опазване на земеделските земи и Правилник за неговото прилагане

Съдържа правната уредба на промяната на предназначението на земеделските земи за неземеделски нужди. С последния Закон за изменение и допълнение на Закона за опазването на земеделските земи (ЗОЗЗ), в сила от 25.05.2011 г., се засягат повечето елементи на

специалното административно производство-предмет на закона, в изпълнение на конституционното изискване земеделската земя да се използва за земеделски нужди и промяната на предназначението ѝ за други цели да се разрешава само по изключение (чл. 21, ал. 2 от Конституцията на Република България).

Като причина за измененията в мотивите към законопроекта се изтъква повишеният интерес към промяна на предназначението на земеделските земи с цел застрояване, продиктуван не от реални инвестиционни намерения на заявителите, а от очакването за повишаване на цената на земята с променено предназначение при бъдещи разпоредителни сделки.

1.3.2.4. Закон за лова и опазване на дивеча

Закона за лова и опазване на дивеча регулира правата за собственост на дивеча, защитата, стопанисването и организацията на резерватите за дивеч, както и правата за лов и търговия с дивеч. Опазването на дивеча е основен подход за управление на дивеча, включващ:

- опазването на био-разнообразието;
- увеличаване устойчивостта при ползване на ловните ресурси;
- запазване на екологичното равновесие и защита на местообитанията.

Законът се прилага от Министерство на земеделието и храните.

1.3.2.5. Закон за рибарството и аквакултурите

Този закон регулира управлението, използването и защитата на рибните ресурси в българските водни системи и басейни, както и търговията с риба и други водни организми. Законът има за цел да осигури:

- Устойчиво използване на рибните ресурси в това число възстановяването и защитата на биологичното равновесие във водните екосистеми;
- Устойчиво развитие на риболовния сектор (индустриален и развлекателен риболов, развъждане на риби и аквакултури);
- Изпълнение на правилата на риболовните практики;
- Увеличаване на консумацията на риба и рибни продукти.

Законът се прилага се от Министерство на земеделието и храните, ИАРА, местни власти, регионални администрации

1.3.2.6. Закон за биологичното разнообразие

Този закон регулира отношенията между държава, общини, юридически и физически лица в сферата на защита и устойчиво използване на биологичното разнообразие в България чрез:

- Опазване на характерни местообитания на национално и европейско ниво чрез Национална Екологична Мрежа
- Опазване на защитените видове, както и на видовете от търговска важност
- Регулиране на въвеждането на неместни видове или на повторното въвеждане на местни видове
- Регулиране на търговията със застрашени видове

– Защита на вековни или забележителни дървета

Законът се прилага от Министерство на околната среда и водите, Министерство на земеделието и храните, Министерство на регионалното развитие, Министерство на Финансите и Общини

1.3.2.7. Закон за лечебните растения

Закон за лечебните растения регулира управлението на ресурсите от лечебни растения, в това число защитата, устойчивото използване, събирането и търговията с лечебни растения.

Съществува официален списък (Приложение I) съдържащ всички лечебни растения в България. Използването на тези природни ресурси изисква специални разрешителни и заплащане на такса за ползване.

Законът се прилага от Министерство на околната среда и водите, Министерство на земеделието и храните, местни власти, областни администрации.

1.3.2.8. Закон за водите

Този закон регулира управлението на водите в България, като неразделна част от природните ресурси на страната и правото на собственост над водните системи и басейни. Законът за водите е като цяло хармонизиран с Европейската рамкова директива за водите 2000/60/ЕС. Неговата цел е да осигури цялостно балансирано управление на водите в обществен интерес, защита на здравето на обществото и устойчиво развитие на България, чрез:

- ефективно използване на водните ресурси;
- Развитие и защита на водните ресурси, за да се посрещнат нуждите на настоящето и бъдещото поколение;
- Възстановяване качеството на водата и защита на водите от замърсяване, изчерпване и други влияния;
- Опазване и защита на водните екосистеми и на обкръжаващата ги среда.

Законът се прилага от Министерство на околната среда и водите, Министерство на земеделието и храните, Министерство на регионалното развитие, Министерство на здравеопазването, местни власти и т.н.

1.3.2.9. Други закони, имащи отношение към управлението на парка:

Закон за устройство на територията /ЗУТ/, Закон за управление на отпадъците /ЗУО/, Закон за опазване чистотата на атмосферния въздух /ЗОЧАВ/=

1.3.3. Законов статут на ПП “Беласица” - Международно законодателство

В съответствие с критериите и показателите на IUCN (Международен съюз за защита на природата) Природен парк „Беласица“, отговаря на V категория

„Защитени ландшафтни и природни паркове“ - защитена територия, опазвана основно с цел съхраняване на ландшафт и отдиш.

Редица международни Конвенции, по които Република България е страна, отделят специално внимание на проблемите на биологичното разнообразие и на необходимостта от неговото опазване и възстановяване.

Посочените конвенции и европейски директиви са отправните точки при определянето на основните цели и мерки, залегнали в настоящия План за управление.

Директива 92/43/ ЕИО на Съвета от 21 май 1992 г. за опазване на естествените местообитания и на дивата флора и фауна

Директивата посочва отговорността на държавите да съхранят приоритетни природни местообитания в тяхното естествено състояние. Тези местообитания трябва да се опазват в рамките на единна екологична мрежа, като се обявяват за специални защитени територии и се изготвят и прилагат планове за тяхното управление.

Плановете или проектите, които оказват неблагоприятно въздействие върху популациите на видовете или върху специалните защитени територии е необходимо да бъдат преразгледани за съвместимостта им с целите на управление.

Директива 79/409/ЕИО (Директива 2009/147/ЕО) за опазване на дивите птици

Най-старата европейска природозащитна директива, която изисква от държавите да вземат необходимите мерки за опазване на всички видове птици. Опазването включва: създаване на защитени територии; поддържане и управление в съответствие с екологичните нужди на местообитанията в и извън защитените територии; възстановяване на разрушените биотопи; създаване на нови биотопи и забрана за обезпокояване на гнездящите птици и ограничаване на лова и събирателската дейност. Актуализирана е през 2009 г., с оглед по-ефективното опазване на дивите птици.

Други международни документи, по които Република България е страна и са свързани с опазване на биологичното разнообразие:

Конвенция за биологичното разнообразие

Съгласно конвенцията, всяка страна трябва, съобразно собствените си условия и възможности, да разработи собствена, национална стратегия, планове или програми за съхранение и разумно използване на биологичното разнообразие.

Страните допълнително се задължават да интегрират съхраняването и устойчивото ползване на биологичното разнообразие в съответните отраслови планове, програми и политики.

Държавите членки се задължават да предотвратяват интродуцирането на чуждоземни видове, които заплашват екосистемите, местообитанията или видовете и да контролира и изкоренява такива видове.

Конвенция за опазване на дивата европейска флора и фауна и природните местообитания /Бернска/

Конвенцията е създадена с цел опазване на видовете и местообитанията в Европа, и е подписана от всички европейски страни, членки на Европейския съюз. Тя изисква специално внимание на застрашените от изчезване и уязвимите видове, както и на застрашените местообитания.

Договарящите страни се задължават да обръщат специално внимание на защитата на области, които са важни за мигриращите видове, като райони за зимуване, събиране, хранене и размножаване.

Конвенция за опазване на мигриращите видове диви животни /Бонска/

Конвенцията изисква съхраняване и възстановяване на местообитанията на мигриращите видове. Държавите е необходимо да предотвратяват и отстраняват вредните влияния от дейности или пречки, затрудняващи миграцията на видовете. Към конвенцията действат няколко специализирани споразумения, касаещи опазването на отделни групи или видове организми. От тях България е подписала споразуменията за прилепите, африканско-европейските мигриращи водолюбивы птици и тънкоклюнийт свирец.

Рамкова конвенция на Обединените нации по изменение на климата, ратифицирана със закон, приет от 37-то Народно събрание на 16.03.1995 г.

Рамкова директива за водите 2000/60/ЕС

Директивата установява рамка за защита на всички води (включително вътрешни повърхностни води, транзитни води, крайбрежни води и подпочвени води).

Като цяло, директивата има за цел да подобри състоянието на всички води след 2015.

НАТУРА 2000 - Европейската общност, като договаряща страна по Бернската конвенция, с цел изпълнение на задълженията си по нея, приема през 1992 год., Директива 92/43/ЕЕС и Директива 79/409/ЕЕС, като основа за създаване на Европейската екологична мрежа НАТУРА 2000. Тази мрежа се създава с цел опазване на видове и природни местообитания от интерес за Европейската общност. Мрежата НАТУРА 2000 включва два типа защитени територии:

1/ Територии, обявявани директно от страните-членки съгласно Директивата за птиците (т.нар. Специално защитени зони (Special Protection Areas)) и

2/ Територии, предложени от страните-членки и впоследствие разглеждани от Комисията съгласно процедура за селектиране на тези територии, съгласно Директивата за хабитатите. Това са т.нар. Специални консервационни зони (Special Areas of Conservation).

Управлението на тези територии е регламентирано чрез чл. 6 на Директивата за хабитатите. То цели предотвратяване на разрушаване на природните местообитания и на местообитанията на видове, както и безпокоене на видовете, за чието опазване са обявени териториите. Обявяването на такива територии не променя собствеността и дейностите в тях, ако тези дейности са природосъобразни, не вредят на целостта на хабитатите и на видовете, които се опазват. Цели се устойчиво управление на тези територии, което гарантира съчетаване на техните консервационни функции и същевременно осигурява ползи за местното население. Член 8 от Директивата за хабитатите е насочен към намиране на механизъм за финансиране управлението на местата по НАТУРА 2000, което е заложено в Европейския селскостопански фонд за околна среда и развитие на селските райони, 2007 – 2013.

1.4. СОБСТВЕНОСТ

1.4.1. Видове собственост на територията на природния парк:

Таблица 5. Видове собственост на територията на природния парк.

ВИД СОБСТВЕНОСТ	Държавна	Общинска	Юридически лица	Стопанисва но от общината	Съсобст веност	Частна	ОБЩО
Община Петрич							
З-ще гр.Петрич	4101.8	5.0	0.3	8.8	0.8	1.8	4118.4
З-ще с. Беласица	1682.6		0.4				1683.0
З-ще с. Коларово	1788.6	0.08	0.1				1788.8
З-ще с. Самуилово	553.9						553.9
З-ще с. Камена	778.7					0.6	779.3
З-ще с. Яворница	610.6						610.6
З-ще с. Ключ	816.9						816.9
З-ще с. Скрът	493.8						493.8
З-ще с. Габрене	911.5		0.1			0.6	912.2
Общо:	9884.9	5.0	0.9	8.8	0.8	3.0	11757.0
%	99.8	0.04	0.01	0.08	0.01	0.03	100

/Изготвено от Изпълнителя на Дейност 3 – фирма Географика ООД/

1.4.2. Правен статут на наличните права на ползване

Чл. 50. В изпълнение на своите правомощия, директорите на регионалните органи на Министерството на околната среда и водите в защитените територии в своите райони: контролират дейностите на собствениците или ползвателите на гори, земи и водни площи;

ЗЗТ ДВ, бр. 133/11.11.98 г., последно изм. ДВ. бр.98.28.11.2014г.

Налични права на ползване върху сгради и съоръжения:

На територията на парка има незаконно разположени обекти. За други има информация за собствеността им, но в ДПП не са предоставени документите за собственост и начин на ползване.

Незаконни обекти и съоръжения –

Разкриване и констатиране на незаконно строителство имат право и са длъжни да извършват ДНСК, РДНСК и общинската администрация (кметство, район).

Незаконните строежи се премахват въз основа на заповед за премахване, издадена от Началника на ДНСК или упълномощено от него длъжностно лице. В заповедта за премахване първо се дава възможност нарушителя сам да премахне незаконния строеж, а ако не го изпълни в определения срок, принудително го премахват органите на ДНСК за сметка на нарушителя.

За строежи, които представляват промяна на предназначението на сгради, съоръжения или части от тях, както и за строежи, за които не се изисква одобряване на инвестиционни проекти, но се издава разрешение за строеж, принудителното премахване се извършва от общината (района).

ЗУТ и нормативните актове по прилагането му

Правен анализ на собствеността и ползването /строителство, незаконни обекти и съоръжения и др./ в защитените територии е представен в Приложение № 1.4.

1.4.4. Карта на горски и земеделски територии по видове собственост.

На карта № 2 "Карта на горски и земеделски територии по видове собственост", М 1: 25 000, приложена към Плана, е илюстрирано разпределението на площите на парка и на включените в него други защитени територии.

На карта № 2 „Карта на горски и земеделски територии по видове собственост“, приложена към Плана за управление, са показани видове собственост, в границите на природен парк “Беласица”.

1.5. УПРАВЛЕНСКА СТРУКТУРА

1.5.1. Организационна структура и администрация

1.5.1.1. Институции и техните основни функции, имащи отношение към Парка:

Основните държавни и местни институции, неправителствени организации и др., имащи отношение към управлението на парковата територия са както следва:

Министерството на околната среда и водите, чрез неговите поделения - Регионалните инспекции по околна среда и водите осъществява управлението, възлагането на дейностите по поддържането и възстановяването, възлагането на туристически дейности, охраната и контрола в горите, земите и водните площи в защитените територии - изключителна държавна собственост. В Природен парк “Беласица”, към тази категория принадлежи резерват “Конгура”. РИОСВ Благоевград управлява тази територия, като следи за изпълнението на заповедта за обявяване, изготвянето и прилагането на плана за управление.

Басейнова Дирекция Западнобеломорски район (БДЗБР)- Западнобеломорски район за басейново управление на водите се намира в Югозападна България и обхваща около 11 % от територията на страната. Административен център на района е град Благоевград. Районът обхваща водосборните области на основните реки Струма, Места и Доспат. Територията на парк “Беласица” попада в границите Западнобеломорският район и подлежи на управление от БДЗБР. Основни цели на БДЗБР относно речните басейни в Западнобеломорският район е достигне на добро състояние на водите, посредством определяне и прилагане на необходимите мерки в интегрирани програми от мерки, като са взети предвид съществуващите изисквания в Европейската Общност. За постигането на целите са предвидени мерки за управление и подобряване качеството

на водите, мерки за управление на количеството води; мерки за предотвратяване на вредното въздействие на водите.

Министерство на земеделието и храните, както и физическите и юридическите лица и общините - собственици на гори, земи и водни площи в защитените територии извън тези, които са обект на изключителна държавна собственост, осъществяват тяхното стопанисване и охрана, съгласно разпоредбите на Закона за защитените територии, Закона за горите и други специални закони.

Управлението на горските територии, публична държавна собственост се осъществява от ТП ДГС Петрич. Територията на парк "Беласица" попада в границите на Регионално управление на горите - Благоевград, ТП ДГС "Петрич".

Управлението на общинските и частни гори се извършва от техните собственици по горскостопански проекти, планове и програми, които са одобрени от ИАГ и съгласувани с МОСВ, респективно техните подразделения.

Контрола и координацията на всички тези структури и изпълнението на Плана за управление на парка се обезпечават от Дирекцията на Природен парк "Беласица".

Дирекциите на природните паркове са подразделения на Изпълнителна агенция по горите за изпълнение на планове за управление, осъществяване на координация, методическо ръководство и контрол по изпълнение на горскостопанските планове, планиране и организиране на научни изследвания, образователни програми, пропагандни дейности; организиране на посетителски и информационни центрове; организиране на мероприятия по опазване и възстановяване на биологичното и ландшафтно разнообразие; развитие на туризма и рекреацията; поддържане на архив и база данни за териториите на парковете.

Министерство на културата ръководи и координира културните обекти на територията на страната и провежда нейната културна политика. Под негова юрисдикция са обектите на културното наследство, музеите, историческите забележителности, театрите, операта, балетът, някои средни училища с национално значение. Министерството осъществява международното сътрудничество в областта на културата, издава лицензи за защита на авторското и сродните му права, контролира българските културни институти в чужбина, ръководи и Националния дарителски фонд „13 века България“.

Общинска администрация Петрич е местния административен орган, управляващ община Петрич. Община Петрич заема най-югозападната част на България и граничи с Гърция и Македония. Обхваща Петричката котловина, българските части на планините Беласица и Огражден и част от южен Пирин (обща площ 650 кв.км). Община Петрич работи по осъществяването на делегираните от държавата дейности във функциите "Образование", "Здравеопазване", "Социално осигуряване, подпомагане и грижи" и "Почивно дело, култура, религиозни дейности", както и с местните приоритетни дейности, които имат отношение и за ПП „Беласица“.

Областна администрация Благоевград администрира 5,8% от територията на страната. Административно областта е разделена на 14 общини, 96 кметства и 280 населени места. Според характера на дейността, която извършват, административните звена в областната администрация са обособени в обща и специализирана

администрация.

Общата администрация е организирана в дирекция "Административно-правно обслужване, финанси и управление на собствеността". Тя осигурява технически дейността на областния управител, на специализираната администрация и дейности по административното обслужване на гражданите и юридическите лица.

Специализираната администрация е организирана в дирекция "Административен контрол, регионално развитие и държавна собственост". Тя подпомага и осигурява осъществяването на правомощията на областния управител.

Областният управител може да създава към дирекциите от общата и специализираната администрация отдели, а при необходимост и към отделите – сектори.

Областна администрация Благоевград поддържа актуална информация за структурата, правомощията на областния управител, функциите на административните звена, общата численост на служителите, численост по трудово и служебно правоотношение, незаети длъжности и друга в Административния регистър.

Главна дирекция "Гранична полиция" изпълнява следните задачи: охранява държавната граница и контролира спазването на граничния режим; оказва противодействие срещу нелегалната миграция през държавната граница във всичките ѝ проявни форми, трафика на хора и трансграничната престъпност.

Природен парк "Беласица" се намира в най-югозападната част на България. Територията на парка граничи на запад с Република Македония, а на юг с Република Гърция. Природен парк „Беласица“ обхваща землищата на селата Габрене, Скрът, Ключ, Яворница, Камена, Самуилово, Коларово, Беласица (известни като Подгорие) и гр.Петрич, всички разположени на територията на Община Петрич, област Благоевград. ГДГП осигурява гранична сигурност благодарение на ефективното сътрудничество с другите национални органи, работещи в областта на контрола по границите - митнически (Агенция "Митници"), ветеринарномедицински (Национална ветеринарно-медицинска служба), фитосанитарен и санитарен (Национална служба растителна защита), контрол по транспортните средства (Управление пътни такси и разрешителни) и Министерство на здравеопазването (Дирекция профилактика и държавен санитарен контрол).

Гражданска защита е държавна служба за защита на цивилното население, материалните и културните ценности на България при бедствия, аварии, терористични атаки и военни нападения срещу страната. Територията на парка е свързана най-вече с превенцията срещу пожари. Пожарогасителна дейност се организира и осъществява от НСПБЗН самостоятелно или съвместно със специализираните сили и средства на органите на изпълнителната власт, организациите, юридическите лица и гражданите. Спасителните дейности се организират и осъществяват от териториалните структури на ГДПБЗН-МВР (областното управление за пожарна безопасност и защита на населението) самостоятелно или съвместно със специализираните сили и средства на органите на изпълнителната власт, организациите, юридическите лица и гражданите.

Туристическо дружество Калабак е със седалище в град Петрич. Основната му цел е развитие на спорта и туризма във всичките му форми и приличане на повече хора в тези дейности. Дружеството осъществява туристически дейности на територията на Природен парк „Беласица“, свързани основно с определяне на туристическите маршрути и безопасността на посетителите.

ПСС „Сандански“ - Планинската спасителна служба (ПСС) е специализирана организация в състава на Българския Червен кръст (БЧК) и развива своята дейност на основание на закона за БЧК (27.09.1995 г.), Устава на БЧК и Правилника за устройството и дейността на ПСС. ПСС е единствената организация в България, която се занимава с планинско спасяване и като такава е призната и е член на Международната организация за планинско спасяване IKAR от 1971 г. ПСС има регионални поделения, които отговарят за определени територии от страната.

Градски исторически музей гр. Петрич е център за събиране, опазване, изследване и популяризиране на културно - историческото наследство на Петрич и района. През 1966 година в съвременната история на Петрич вписва своето име Градският исторически музей. Създаден в началото като музейна сбирка, през 1998 г. с решение на Общински съвет - гр. Петрич, е преобразуван в Исторически музей. Сега той се помещава в читалище „Братя Миладинови“ и разполага с над 10 000 музейни експоната, комплектовани в четири отдела: Археология, Етнография, Българските земи XV – XIX в., Нова и най-нова история и отдел НПМ „Самуилова крепост“.

Ловно Рибарско Дружество Петрич - Съобразно ловно стопанското райониране на Република България, ДГС „Петрич“ попада в подобластта Долните течения на р. Струма и р. Места от областта Югозападна България.

Ловната територия в рамките на ДГС „Петрич“ е разделена на две категории:

- Ловностопански район на дивечовъдния участък (ЛСР на ДУ) стопанисван от горското стопанство;
- Ловностопански район (ЛСР) на Ловно сдружение (ЛС) „ЛРД“ – гр. Петрич по чл. 30 от Закона за лова и опазване на дивеча (ЗЛОД), представено от седем дружини на територията на стопанството.

Като организация подкрепя лова и риболова, в съответствие с принципите на разумно и устойчиво ползване на природните ресурси, като се грижи за устойчивото стопанисване и опазване на дивечовите и рибни запаси, възпитава в любов към природата.

1.5.2. Персонал - функции

ДИРЕКЦИЯ НА ПРИРОДЕН ПАРК "БЕЛАСИЦА"

с. Коларово 2880, област Благоевград, община Петрич, ул. "Беласица" № 14, тел: 07423/2003, факс: 07423/2033,

email: dppbelasica@iag.bg, www.belasitsa.net

Дирекцията на парка съществува от 2008 година и към края на 2013 г.-са назначени на щат 4 служители. Създадена е със ЗАПОВЕД № 1566 / 27.08. 2008 г.на председателя на Държавна агенция по горите към Министерски съвет.

1.5.2.1. Структура на управление, персонал и функции на Дирекцията на ДПП „Беласица“.

В Приложение 1.5.2.1. са описани длъжностните характеристики на персонала на ДПП „Беласица“

Функции на ДПП „Беласица“

Съгласно ЗАПОВЕД № 1566 / 27.08. 2008 г. на председателя на Държавна агенция по горите, предмет на дейност на Дирекцията е изпълнението на плана за управление (ПУ) на парка, както следва:

- Планира и организира:
 - специализирани научни изследвания в областта на биоразнообразието;
 - провеждане на поддържащи или възстановителни мероприятия за растителни и животински видове или техни хабитати;
 - провеждане на образователни програми с местното население и посетителите на парка;
 - изграждане и функциониране на системата от посетителски и информационни центрове;
 - разработване и издаване на информационни, рекламни, сувенирни и др. популярни материали за парка;
 - изграждане и поддържане на туристически маршрути, кътове за почивка, обозначителни информационни табла, заслони и други паркови и архитектурни елементи за нуждите на туризма и рекреацията;
 - опазване на културното и историческото наследство.
- Координира дейности, предвидени в ПУ, както и други инициативи и проекти, които се осъществяват от други местни органи и обществени организации, свързани с: регионалното развитие; развитие на туризма; устойчиво ползване на ресурсите; опазване и възстановяване на биоразнообразието.
- Осъществява мониторинг върху:
 - състоянието на приоритетни типове природни хабитати, растителни и животински съобщества, популации на защитените, редките, застрашените и ендемичните представители на флората и фауната;

- туризма в границите на парка;
- въздействието на различните видове природни и антропогенни фактори върху биоразнообразието.
- Контролира:
 - спазването на режимите и ограниченията в парка, произтичащи от нормативните документи и плана за управление;
 - устойчивото ползване на природните ресурси съгласно съответните устройствени планове и проекти;
 - туристическите дейности в границите на парка.
- Поддържа база данни за състоянието на биоразнообразието, природните ресурси, за рекреационните и туристически обекти, както и културно-историческите обекти на територията на парка и прилежащите региони.
- Търси възможности за допълнително финансиране на предвидените в ПУ дейности чрез регионални, национални и международни финансиращи институции.

Функциите, задачите и дейностите на Дирекцията, нейните функционалните връзки с органите и поделенията на ИАГ и други физически и юридически лица, се определят с правилник, утвърден от Изпълнителен директор на ИАГ.

Устройствен правилник на дирекция на природен парк "Беласица" (Обн. ДВ. бр.12 от 10 Февруари 2012 г.), е представен в Приложение № 1.5.2

1.5.2.3. Структура на управление, персонала и функциите на Държавно горско стопанство Петрич, на територията на ПП „Беласица“.

ТЕРИТОРИАЛНО ПОДЕЛЕНИЕ ДЪРЖАВНО ГОРСКО СТОПАНСТВО „ПЕТРИЧ“

Адрес: гр. Петрич 2850, Област Благоевград

Ул.: „България“ № 60

Тел.: 0745/60188

Факс: 0745 /60188

Електронна поща: dlpetrich@dag.bg

ТП ДГС Петрич е поделение на „Югозападно държавно предприятие“ ДП. ЮЗДПе създадено на основание чл. 163 от Закона за горите, във връзка със Заповед № РД 49-106 от 13.04.2011 г. и Заповед № РД 49-210 от 04.06.2011 г. на Министъра на земеделието и храните.

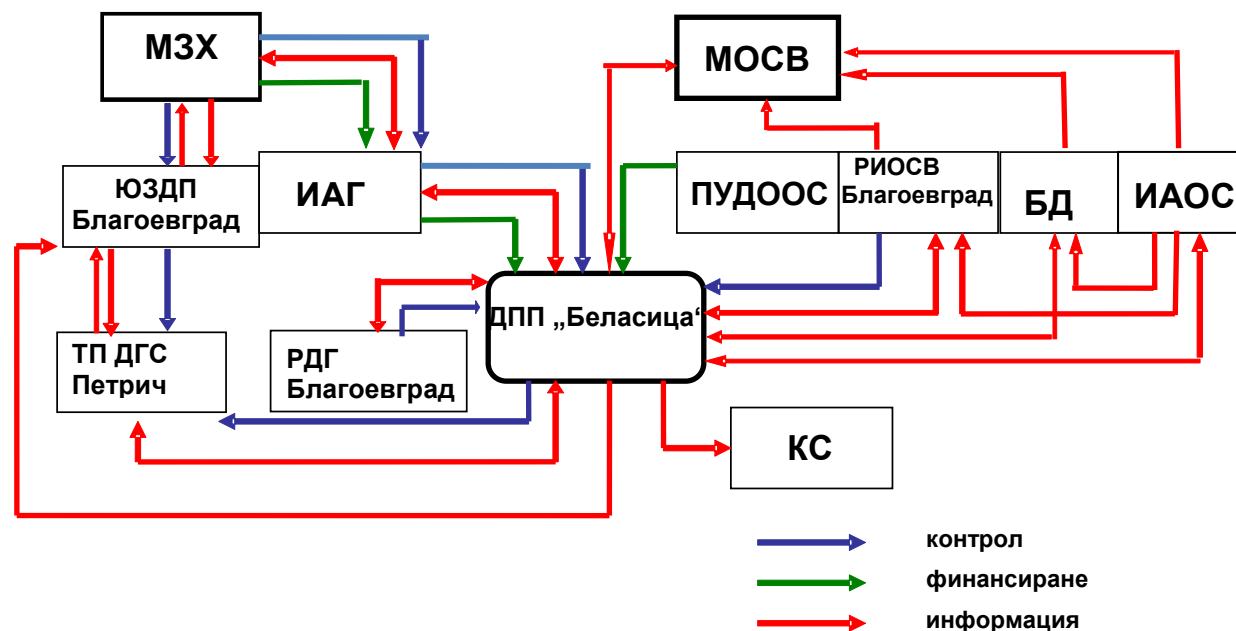
ТП ДГС Петрич има 22 души персонал. Структурата му е: Директор, Зам. директор, 2ма старши лесничей; 4ма лесничей; 6ма горски; гл. счетоводител, счетоводител, касиер, човешки ресурси, чистач, шофьор.

Функции на ТП ДГС:

изпълнение на горскостопанските планове за горските територии – държавна собственост;

- изпълнение на ловностопанските планове в държавните ловни стопанства и в държавните горски стопанства;
- изпълнение на поддържащи и/или възстановителни дейности в горски територии – държавна собственост, предвидени в планове за управление на защитени територии;
- организиране и провеждане на мероприятия по защита на горските територии – държавна собственост;
- организиране и провеждане на противоерозионни мероприятия;
- поддържане разнообразието на екосистемите и опазване на биологичното разнообразие в тях;
- организиране и възлагане на проектирането и строителството в горите и земите в горските територии – държавна собственост;
- създаване на нови гори върху земеделски територии;
- опазване на горските територии – държавна собственост;
- предоставяне и извършване на обществени услуги;
- други дейности, незабранени от закона, както и такива, възложени му от министъра на земеделието и храните или въз основа на договор.

Фиг.2. Функционална структура, организационни връзки и връзки на съподчиненост между ДПП „Беласица“ и други структури.

Използвани съкращения във фиг.2

МЗХ – Министерство на земеделието и храните

ИАГ – Изпълнителна агенция по горите

РДГ – Регионална дирекция по горите

ТП ДГС - ТП Държавно горско стопанство

ДПП - Дирекция на природен парк

МОСВ - Министерство на околната среда и водите

ПУДООС - Предприятие за управление на дейностите по опазване на околната среда

РИОСВ - Регионална инспекция по околна среда и води

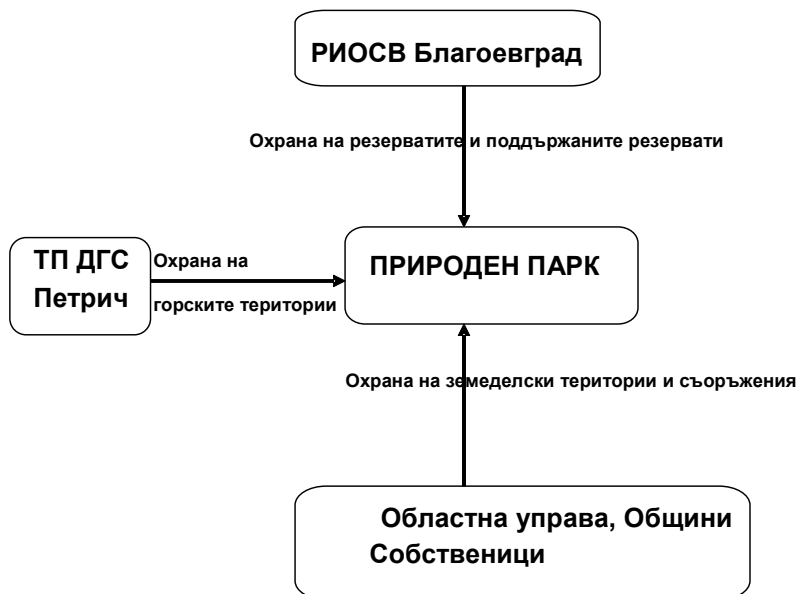
БД – Басейнова дирекция

ИАОС – Изпълнителна агенция по околна среда

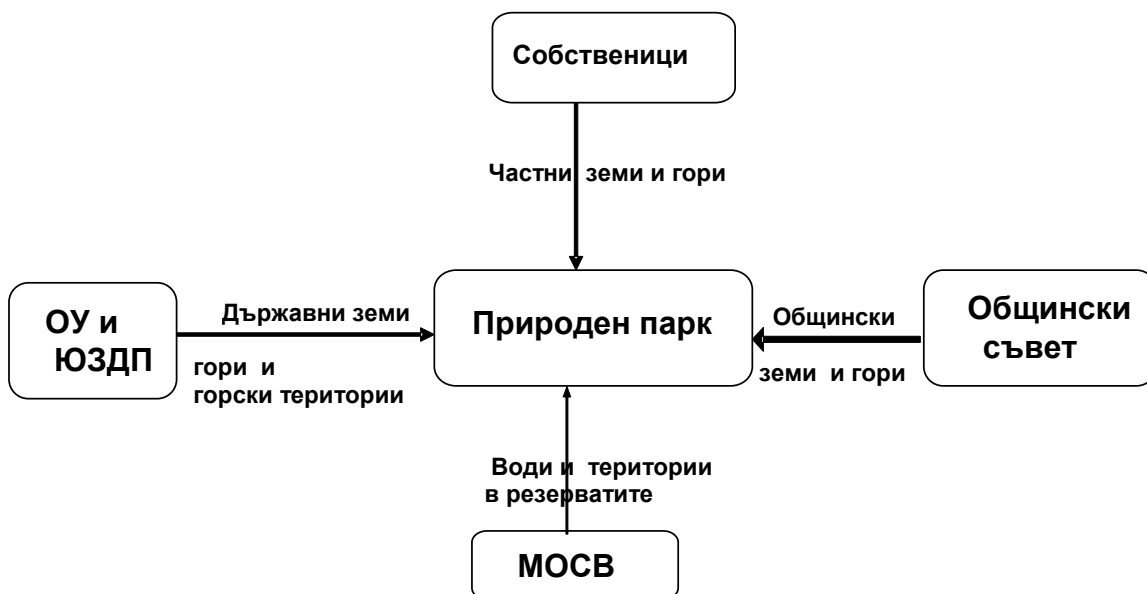
КС – Консултативен съвет

ЮЗДП – Югозападно държавно предприятие

Фиг.3. Отговорности по охраната на земите, горите и водните площи в защитените територии.

Фиг.4. Разпореждане и учредяване на вещни права върху земи и гори.

1.5.3. Материално-техническо обезпечаване на ДПП “Беласица”.

- Сграден фонд – собствен, нает, брой; - 1 брой собствена сграда
- Транспортни средства – вид, брой; - 2 броя - Лада Нива 2121; ВАЗ 21214
- Офисоборудване

Пълен списък на на Налично материално-техническо обезпечаване, което се ползва за управлението на ДПП “Беласица”/към октомври 2013 г., е представен в Приложение № 1.5.3

- Комуникационни връзки – вид, брой; мобилни телефони - 4 броя; кабелен интернет от външен доставчик.
- Оборудване за теренна работа; GPS - 1 брой; фотокапани - 8 броя; фотоапарат Олимпус - 1 брой

1.5.4. Финансиране.

Финансирането на Дирекцията на природен парк Беласица се осъществява чрез средства от националния бюджет и външни средства. Външните средства могат да бъдат от проекти с външно финансиране, дарения публично - частни партньорства и др.

Разходи в лева на ДПП „Беласица” по години, осигурени от Държавен бюджет, предоставени чрез Изпълнителна агенция по горите и Разходи в лева, свързани с изпълнение на дейности по сключени договори по проекти и програми с външно финансиране на ДПП „Беласица”, е представен в Приложение № 1.5.4.

1.6. СЪЩЕСТВУВАЩИ ПРОЕКТНИ РАЗРАБОТКИ

1.6.1. Съществуващи и в процес на изпълнение програми, планове и проекти касаещи Природният парк.

Проекти, които са изпълнени или в процес на изпълнение от други институции, имащи отношение към дейността на парковата дирекция са:

- Проект: „Картиране и определяне на природозащитното състояние на природни местообитания и видове – фаза I” на МОСВ, също финансиран от Оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.”.
- Проект: „Състояние и перспективи на популацията от обикновен кестен (*Castanea sativa* Mill.) в Беласица”. Бенефициент: Институт за гората към БАН. Партньори: Icelandic Forest Research. Изпълнен.
- Проект FUTUREforest „Програма от мерки за адаптиране на горите в Република България и смекчаване негативното влияние на климатичните промени върху тях”, 2011 г. по Програма INTERREG IVC на Европейския съюз. Изпълнен.
- Проект FUTUREforest по програма INTERREG IVC на Европейския съюз: „Актуализация на „Класификационна схема на типовете горски месторастения в Република България”, 2011 г. е свързан с изпълнението на Плана за управление. Изпълнен.

- Проект „Опазване на глобално значимо биоразнообразие на планината Беласица чрез въвличане на местните общности в развитие на екотуризма”, изпълнен от Българска фондация Биоразнообразие – клон Беласица и финансиран от Програмата за малки проекти на Глобалния екологичен фонд. Изпълнен.
- Проект „Маркетинг на дестинация за устойчив туризъм Беласица“, изпълнен от Пирински туристически форум (регионалната туристическа организация на Югозападна България) и финансиран от Програма ФАР „Добросъседство“ България-Македония, BG2005/017-456.01. Включва изработване на обща маркетингова стратегия за Беласица като туристическа дестинация (в българската и македонската част); Изпълнен.
- Проект „Осогово, Огражден, Беласица за Деца”, изпълнен от Регионалния екологичен център за България и финансиран от Фонда за Европа и Африка към Корпорация „Мицубиши“. Включва разработване, популяризиране и въвеждане на учебна програма и учебно помагало за извънкласно образование за околна среда „Осогово, Огражден и Беласица за деца”; Изпълнен.
- Проект „Извънкласни дейности за развиване на екологично съзнание, творчески умения и широка природозащитна култура у ученици в Пловдивска, Бургаска и Благоевградска област”, изпълнен от Българска фондация Биоразнообразие; финансиран от от Европейския социален фонд, чрез Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси”, по схемата „Да направим училището привлекателно за младите хора”; Изпълнен.
- „Хиляда години от битката на Самуил (1014-2014) устойчиво развитие на туристическата атракция „Самуилова крепост” в община Петрич”, Договор № BG161PO001/3.1-03/2010/030, изпълняван по Оперативна програма „Регионално развитие 2007-2013г.”. В процес на изпълнение.
- „Изработване на Интегриран план за градско възстановяване и развитие на гр.Петрич, насочен към устойчиво и трайно преодоляване на икономическите, природните и социалните проблеми”, Договор № BG161PO001/1.4-07/2010/018, изпълняван по Оперативна програма „Регионално развитие 2007-2013г.”. В процес на изпълнение.
- „Изграждане на канализация с. Габрене, община Петрич”, Договор № 01/321/00645 от 08.10.2010 г., изпълняван по Програма за развитие на селските райони 2007-2013 г.
- „И аз имам семейство”, споразумение за финансиране №СП01-4/08.12.2011г., изпълняван по Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси 2007-2013г.” В процес на изпълнение.
- „Условия за по-добър живот на децата в община Петрич” споразумение за финансиране №РД09-110/14.12.2011 г., изпълняван по Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси 2007-2013г.”. В процес на изпълнение.

1.6.2. Степен на реализация и актуалност, на части от описаните проектни разработки.

В тази част са описани всички проекти, които в момента се изпълняват от парковата дирекция, като пряк бенефициент или партньор.

Таблица 6. Проекти изпълнявани от парковата дирекция.

Проектите са както следва:

Заглавие: Разработване на План за управление на Природен парк „Беласица“	Срок на изпълнение: 08.09.2010 г.– 07. 09.2014 г.
Източник на финансиране: „Оперативна програма “Околна среда 2007 – 2013 г.”	Стойност: 1 161 974, 68 лв.
Изготвен от: „Екологични решения” ООД Изпълняван от: ДПП „Беласица”	
Степента на реализация и актуалност: По проекта се работи вече трета година, т.е. от подписването на ДБФП	

Заглавие: “En-Act – Екологични действия за насърчаване на алтернативни форми на туризъм”	Срок на изпълнение: 01.03.2011 г.– 30.04.2013 г.
Източник на финансиране: Програма „Европейско териториално сътрудничество”, Гърция – България 2007-2013	Стойност: 170 398 евро
Изготвен от: Община Висалтия, Р Гърция и ДПП „Беласица”, в частта касаеща Природен парк „Беласица” Изпълняван от: ДПП „Беласица” и следните партньори: Община Висалтия, Р Гърция; Гръцки планинарски клуб- гр. Нигрита, Р Гърция; Търговска палата – гр. Серес, Р Гърция; неправителствената организация „Център за развитие на Родопите” гр.Смолян, Р България.	

Заглавие: „Изпълнение на дейности за устройство управление на Природен парк «Беласица»”	Срок на изпълнение: 19.07.2012 г. – 31.03.2015 г.
Източник на финансиране: „Оперативна програма “Околна среда 2007 – 2013 г.”	Стойност: 1 344 108, 00 лв.
Изготвен от/Изпълняван от: ДПП «Беласица»	

1.7. СЪЩЕСТВУВАЩО ФУНКЦИОНАЛНО ЗОНИРАНЕ И РЕЖИМИ НА ТЕРИТОРИЯТА НА ПРИРОДНИЯ ПАРК

1.7.1. Съществуващи режими на отделни територии и зони в парка, определени съгласно разпоредбите на Закона за защитените територии, Закона за Горите, Закона за водите и Закон за лова и опазване на дивеча, други.

1.7.1.1 Закона за защитените територии

Съгласно Закона за защитените територии, в границите на природен парк Беласица има обявени две защитени територии - Резерват Конгура и защитена местност Бабите - бивша буферна зона на резервата. Данни за двете защитени територии са посочени по-долу:

Резерват КОНГУРА

Местоположение: Намира се в землището на гр. Петрич, община Петрич, област Благоевград.

Кратко описание: Площта на резервата е 1312,0 ха, от която горски фонд 1289,0 ха и 23, 0 ха селскостопански фонд. Обявен е със заповед №671 от 15. 06. 1988 г на КОПС.

Биологично разнообразие: Естествените кестенови гори са елитни насаждения с възраст над 200 години, като отделни дървета са над 500 години. Буковите гори се отличават по своята флора и някои екологични параметри от буковите гори в други райони на страната. Биологичното разнообразие на резервата е изключително голямо, уникално и ценно.

Режим и статут: Територия с най – строг природозащитен режим. Забраняват се всякакви дейности, с изключение на: охрана; посещение с научна цел; преминаване на хора по маркирани пътеки, вкл. с образователна цел; събиране на семенен материал, диви растения и животни с научна цел или за възстановяването им на други места в количества, начини и време, изключващи нарушения в екосистемите; потушаване на пожари и санитарни мероприятия в горите, увредени вследствие на природни бедствия и каламитети. Резервата се стопанисва и охранява от РИОСВ – Благоевград.

Проблеми и заплахи: Няма план за управление. В района се браконьерства.

Посещения: Посещения в резервата се осъществяват с разрешение от МОСВ. Координират се от РИОСВ – Благоевград.

Защитена местност БАБИТЕ

Площ: 285.0 хектара

Местоположение: Област: Благоевград, **Община:** Петрич, **Населено място:** гр. Петрич

Попада на територията на Регионална инспекция по околна среда и води (РИОСВ): Благоевград

Попада на територията на Регионална дирекция по горите (РДГ): РДГ Благоевград: ТП ДГС Петрич

Документи за обявяване: Заповед No.РД-421 от 18.06.2007

Режим на дейности:

1. Забранява се строителството на сгради и пътища от републиканската пътна мрежа, геоложки проучвания и разкриване на кариери;
2. Забраняват се голи сечи и залесяване с неприсъщи за района дървесни видове;
3. Забранява се ловуване, освен регулиране числеността на дивите свине;
4. Забранява се паша на домашни животни;
5. Забранява се използване на химически средства за растителна защита;
6. Разрешава се извеждане на сечи, предвидени в горите със специално предназначение;
7. Разрешава се събиране на плодове от кестеновите насаждения;
8. Разрешава се поддържане на съществуващите пътища.

1.7.1.2. Закона за биологичното разнообразие

Защитена зона „Беласица“ - BG0000167 е одобрена с решение на Министерски съвет № 661 от 16 октомври 2007 г. и е с обща площ 11587.77 ха.

Целите на опазване на защитената зона са:

1. Запазване площта на природните местообитания и местообитанията на видовете и техните популации, предмет на опазване в рамките на защитената зона.
2. Опазване на естественото състояние на природните местообитания и местообитанията на видове, предмет на опазване в рамките на защитената зона, включително и на естествения за тези местообитания видов състав, характерни видове и условия на средата.
3. Възстановяване при необходимост на площта и естественото състояние на приоритетни природни местообитания и местообитания на видове, както и на популации на видовете, предмет на опазване в рамките на защитената зона.

За територията на зоната, съгласно стандартния формуляр по НАТУРА 2000 Стандартен формуляр, има определени 17 природни местообитания; 8 бозайника; 6 вида земноводни и влечуги; 11 безгръбначни

Стандартният формуляр за зоната със списък на местообитанията и видовете е на страницата: http://natura2000bg.org/natura/zones_info.php?id=201

Защитена зона „Рупите - Струмешница“ - BG0001023 е одобрена с решение на Министерски съвет Решение No.802 от 04.12.2007 г., бр. 107/2007 на Държавен вестник е с обща площ 10458.74 ха.

Целите на опазване на защитената зона са:

1. Запазване площта на природните местообитания и местообитанията на видовете и техните популации, предмет на опазване в рамките на защитената зона.
2. Опазване на естественото състояние на природните местообитания и местообитанията на видове, предмет на опазване в рамките на защитената зона, включително и на естествения за тези местообитания видов състав, характерни видове и условия на средата.
3. Възстановяване при необходимост на площта и естественото състояние на приоритетни природни местообитания и местообитания на видове, както и на популации на видовете, предмет на опазване в рамките на защитената зона.

За територията на зоната, съгласно стандартния формуляр, има определени 9 природни местообитания; 15 бозайника; 8 вида земноводни и влечуги; 12 безгръбначни.

Стандартният формуляр за зоната със списък на местообитанията и видовете е на страницата: http://natura2000.moew.government.bg/PublicDownloads/Auto/PS_SCI/BG0001023/BG0001023_PS_16.pdf

1.7.1.3. Закона за водите

Съгласно изискванията на Закона за водите и неговите подзаконови нормативни актове, за територията на ПП „Беласица“ има определени санитарно-охранителни зони, като режимите по заповеди са описани в Приложение 1.7.1.3.

1.7.1.4. Заповедта за обявяване на парка

Съгласно Заповед № РД-925 от 28.12.2007 год, на основание на чл. 39 във връзка с чл. 29 от Закона за защитените територии с цел опазване на:

- вековните гори, съставени основно от обикновен бук (*Fagus sylvatica*) и обикновен кестен (*Castanea sativa*), както и естествени чинарови местообитания;
- Защитени и ендемични растителни и животински видове, като обикновен тис (*Taxus baccata*), бодливолистен джел (*Ilex aquifolium*), планински явор (*Acer heldreichii*), карстова люцерна (*Medicago carstiensis*), албански крем (*Lilium albanicum*), белогръб кълвач (*Dendrocopos leucotos lilfordi*), черен кълвач (*Dryocopos martius*) и др.;
- Уникални и представителни съобщества и екосистеми в безлесната зона на планина Беласица

въвеждат се следните режими:

Освен забраните, въведени с чл. 31 от Закона за защитените територии, на основание чл. 31, т. 12 ЗЗТ забранявам извеждането на сечи, с изключение на санитарни, в частта от природния парк, включваща отдели 5 (з,и,к,л,м), 6 (к), 9 (д,е), 10 (д,е,ж,з,и), 11 (д,е), 92, 95, 96, 97 (а), 100, 101 (в,г,д,е) по лесоустройствен проект на Държавно лесничество – гр. Петрич, от 1999 г.

Таблица 7. Площ на парка и включените в него други защитени територии.

Обща площ на парка по заповед е 11 732,4 ха.

Вид на територията	Площ на територията (ха)	Процентно участие спрямо общата площ
Резерват Конгура	1312.0	11,18
Защитена местност Бабите	285.0	2,43
Защитена зона Беласица	11587.77	98,77
Санитарно-охранителни зони	18.32	0.16
Съгласно чл.31, т.12 от ЗЗТ, по заповед РД-925/28.12.2007 г. за обявяване на парка (ЛУП 1999) забранено извеждане на сечи, с изключение на санитарни	546.2	4.66

1.8. КЛИМАТ

1.8.1. Фактори за формиране на местния климат.

1.8.1.1. Характерни климатични отклонения обуславящи местния климат.

- Географски фактори

Климатичният ефект на Беласица се изразява в преустройството на атмосферната циркулация, трансформацията и конвективната енергетика на нахлуващите въздушни маси. Планинският корпус изпълнява преградно-защитни функции, едновременно върху меридионалната и зоналната циркулация и формира специфично, климатично разнообразие. Беласица изпълнява и преградно-защитни функции за формирането на специфичните климатични условия на Петричката котловина.

- Радиационни фактори

Сумарната слънчева радиация се характеризира с годишни стойности, при действителна облачност - от 400 до 360 кал/см²/ден. Максималните стойности се достигат през м. юли – до 450/470 кал/см²/ден., а минималните през м. декември – до 120/150 кал/см²/ден.

Годишният радиационен баланс е от 160 кал/см²/ден до 150 кал/см²/ден. Максималните му стойности се проявят през месеците юни – юли и достигат до 330/340 кал/см²/ден, а минималните се проявяват през м. декември и се характеризират с отрицателни стойности за планинските била. /Ст. Лингова 1991/.

- Атмосферно-циркуляционни фактори

Особено силно се отразяват върху климата на Беласица средиземноморските циклони от NW, W, SW, които се активизират през студеното полугодие, предимно през периода XI – III, над Югозападна и Югоизточна България и обуславят модифициран от топографията преходно-средиземноморски климат.

Типични особености на този климат са:

- Субтропичният режим на валежите, с максимални есенно-зимни валежи /максимум през м. XI/ и нетрайна снежна покривка;
- По-малка продължителност на безмразния период и по-малко случаи със силни мразове и
- Голяма честота на засушливо време и продължителни засушавания.

Основни фактори на регионалния климат през топлото полугодие представляват и атлантическите циклони, предимно през м. III – VI, защото са мощни трансферни системи на влагоносни атлантически /океански/ въздушни маси.

Силно въздействие върху климата оказват и антициклоналните системи от NW, W, SW, които пренасят над България атлантически континентални или арктични въздушни маси и предизвикват внезапни застудявания или засушавания /М.Мартинов, 1991/.

1.8.1.2. Влияние на релефните форми, изложения и др. върху климатичните условия на района.

Планинският корпус на Беласица изпълнява преградно-защитни функции и формира специфично климатично разнообразие, както и неповторими климатични условия на Петричката котловина.

В резултат от южното географско положение, склоновете на Беласица получават по-голяма слънчева енергия, отколкото подобни склонове със северна географска ширина. Потенциалната слънчева енергия обаче се редуцира значително от експозицията, надморската височина, наклоните на склоновете и разчленението им.

1.8.2. Елементи на климата

- Температура на въздуха

Таблица 8. Средна месечна и годишна температура на въздуха в °C за периода 2000–2011 г.

станция	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Ср.
Петрич	2,78	5,23	9,75	14,11	19,37	23,30	25,80	25,35	20,00	14,15	8,47	3,88	14,35
Благоевград	1,18	3,38	7,83	12,31	17,27	20,84	23,58	23,43	18,08	12,77	7,35	2,62	12,55

- Вегетационен период - агроклиматичен потенциал:

Беласица се оценява, като умерено-гореща или умерено-топла/с температурна сума за периода над 10°C от 3 500/4000 до 1600°C/ и засушлива или много засушлива зона/с валежни количества за периода с температура над 10°C до 300/350 mm. Освен това агроклиматичните ресурси намаляват и вследствие от интензивните изпарителни процеси и от преобладаващите слабо развитите и ерозирани горски почви със слаби влагозапасяващи функции/Л. Райнов, 1989/.

Таблица 8.1. Агроклиматични показатели

Характеристики	Мерки
Продължителност на слънчевото греене, с температура на въздуха над 10°C	До 1600/1800 часа
Сумарна слънчева радиация, с температура на въздуха над 10°C.	До 4 700 MJ/m ²
Радиационен баланс, с температурата над 10°C	До 2 000 MJ/m ²
Честота на засушливо време	До 60/70 денонощия през лятото
Годишен брой на дни със средна денонощна температура над 30°C	От 60/65 до 20/25 дни
Валежни количества със средна денонощна температура под 10°C	От 200/250 до 450/500 mm
Валежни количества със средна денонощна температура над 10°C	До 300/350 mm за нископланинските склонове
Безвалежен период с продължителност 10 и над 10 дни през м. април-октомври	До 15/16 дни
Брой на безвалежните периоди с продължителност 10 и над 10 дни за м. април-октомври	До 4/5 бр.
Коефициент на овлажнение със средна денонощна температура над 10°C	0,30/0,45 /в зоната със засушаване/
Сумарна слънчева радиация с температура на въздуха над 10°C	До 4700 MJ/m ²

- Валежи - годишна сума, по месечно разпределение, относителна влажност;

Таблица 9. Месечна и годишна сума на валежите в тт (l/m²) за периода 2000–2011 г.

Станция	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Сума
с. Ключ	98,42	65,17	81,33	59,33	75,08	75,17	38,25	60,58	60,75	112,58	93,58	131,17	951,42
Петрич	17,50	58,00	35,50	21,50	45,50	53,00	39,50	24,50	51,50	108,50	31,50	73,00	559,50
Благоевград	26,00	36,00	57,00	44,00	35,50	63,50	32,50	11,00	43,00	80,50	20,00	77,00	526,00

Таблица 10. Средна месечна относителна влажност на въздуха в % за периода 2000–2011 г.

станция	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Ср.
Петрич	79,67	73,83	68,67	68,00	67,58	63,25	58,00	60,92	69,17	77,42	79,08	81,83	70,62
Благоевград	77,58	70,67	63,08	63,00	65,58	63,17	57,08	58,08	64,42	72,08	75,67	79,75	67,51

- Снежна покривка – дебелина, продължителност на снежната покривка, средна дата на първия и последния мраз и др.;

Таблица 11. Месечен брой на дни със снежна покривка за периода 2000–2011 г.

станция	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Ср.
Петрич	10,3	5,4	3	3							1	6,75	4,9
Благоевград	12,1	5,6	3	1,5							2,5	6,9	5,29
Ключ	11,5	6	3,5	2,5							2	6,4	5,34

Таблица 12. Дати на появяване и изчезване на снежната покривка за периода 2000–2011 г.

Зимен сезон / Район	гр. Петрич		гр. Благоевград		Черни връх		с.Ключ	
	Начало	Край	Начало	Край	Начало	Край	Начало	Край
1999-2000	22.12.1999	30.1.2000	24.11.1999	18.3.2000	19.10.1999	27.4.2000	7.12.1999	17.3.2000
2000-2001	14.1.2001	5.2.2001	22.12.2000	16.4.2001	6.9.2000	6.6.2001	23.12.2000	17.4.2001
2001-2002	24.11.2001	28.1.2002	24.11.2001	29.1.2002	27.9.2001	30.5.2002	24.11.2001	30.1.2002
2002-2003	12.1.2003	9.4.2003	6.11.2002	8.4.2003	27.9.2002	23.5.2003	9.12.2002	9.4.2003
2003-2004	8.12.2003	23.2.2004	8.12.2003	11.3.2004	9.10.2003	25.5.2004	8.12.2003	9.3.2004
2004-2005	22.12.2004	10.3.2005	21.12.2004	8.3.2005	13.10.2004	11.6.2005	19.12.2004	10.3.2005
2005-2006	18.12.2005	8.3.2006	22.11.2005	18.3.2006	14.10.2005	9.6.2006	20.11.2005	10.3.2006
2006-2007	–	–	–	–	17.10.2006	6.5.2007	–	–
2007-2008	15.12.2007	7.1.2008	16.12.2007	24.1.2008	8.9.2007	22.5.2008	11.11.2007	24.1.2008
2008-2009	28.12.2008	20.2.2009	23.11.2008	22.3.2009	23.9.2008	31.5.2009	27.12.2008	28.3.2009
2009-2010	23.1.2010	9.3.2010	5.1.2010	14.3.2010	14.10.2009	24.5.2010	13.12.2009	11.3.2010
2010-2011	13.12.2010	3.3.2011	13.12.2010	5.3.2011	18.11.2010	22.5.2011	13.12.2010	4.3.2011
2011-2012	22.12.2011	17.2.2012	22.12.2011	1.3.2012	9.10.2011	1.6.2012	22.12.2011	1.3.2012

Таблица 13. Максимална височина на снежната покривка в ст по месеци за всяко десетдневие за периода 2000–2011 г.

станция	Януари			Февруари			Март			Април			Май		
	I	II	III	I	II	III	I	II	III	I	II	III	I	II	III
Петрич	14,25	7,66	4,28	7,2	8,3	4	10,5			21					
Благоевград	14,375	17,5	5,8	7,6	9,6	4,4	12	3	1	10	4				
Ключ	13,87	11	10,33	16,16	6,4	3	10,2	4	27	26	12				

станция	Юни			Септември			Октомври			Ноември			Декември		
	I	II	III	I	II	III	I	II	III	I	II	III	I	II	III
Петрич												10	1	20	10,66
Благоевград												4,3	10,5	11,3	12,25
Ключ										2	6		5,3	12,5	14,12

- Вятър – средна скорост, максимална скорост, преобладаваща посока и др.;

Таблица 14. Средна месечна скорост на вятъра в m/s за периода 2000–2011 г.

	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Ср.
Петрич	1,3	1,5	1,5	1,3	1,1	1,2	1	0,9	0,9	0,7	1,1	1,3	1,17
Благоевград	1,1	1,7	1,7	1,6	1,2	1,2	1,1	1,0	1,0	1	1,2	1,2	1,3

Таблица 15. Честота на вятъра в 8 посоки и средна скорост в съответната посока за периода 2005–2011 г. за района на гр. Петрич.

Посока	N	NE	E	SE	S	SW	W	NW	Тихо
Брой случаи с тихо, %	1,5	0,9	0,5	0,5	1,7	20	8,4	0,8	65,7
Брой случаи без тихо, %	4,2	2,6	1,5	1,5	4,9	58,4	24,5	2,4	
Средна скорост, m/s	4,3	4,9	5,4	4,9	3,8	3,4	3,4	3,8	

Таблица 16. Честота на вятъра в 8 посоки и средна скорост в съответната посока за периода 1931 - 1970 г. за района на гр. Петрич.

посока	N	NE	E	SE	S	SW	W	NW
Брой случаи с тихо, %								
Брой случаи без тихо, %								
Средна скорост, m/s	5,6	3,3	4,5	5,1	6,2	26,5	33,5	15,4

- Слънчево греене:

В резултат от южното географско положение, склоновете на Беласица получават по-голяма слънчева енергия, отколкото подобни склонове със северна географска ширина. Потенциалната слънчева енергия обаче, се редуцира значително от експозицията, надморската височина, наклоните на склоновете и разчленението им.

Слънчевото греене в Подгорието продължава до 2 500 ч/год., докато във високите планински пояси се екстраполира до 2 000/2 200 ч/год. В периода със средна денонощна температура над 10°C, слънчевото греене продължава между 1800 и 1500 часа. /Ст. Лингова, 1963,1991/. Неговата най-голяма продължителност се регистрира през м. юли-август/до 250-300 часа/ и минимална – през м. декември –януари/до 90/100 часа/.

Сумарната слънчева радиация се характеризира с годишни стойности, при действителна облачност - от 400 до 360 кал/см²/ден. Максималните стойности се достигат през м. Юли – до 450/470 кал/см²/ден., а минималните през ч. декември – до 120/150 кал/см²/ден.

Годишният радиационен баланс е от 160 кал/см²/ден до 150 кал/см²/ден. Максималните му стойности се проявят през м юни – юли и достигат до 330/340 кал/см²/ден, а минималните се проявяват през м. декември и се характеризират с отрицателни стойности за планинските била. За района на Подгорието радиационният баланс е преобладаващо положителен. Неговите значения само за периода със средна денонощна температура над 10°C са между 2000/2100 MJ/m² и 1700/1800 MJ/m² /Ст. Лингова 1991/.

В СВИТЪК II – Отчети от проучвания и изследвания извършени в процеса на разработване на Плана за управление е представен подробен доклад за Абиотични фактори (климат, хидрология) с автор доц. д-р Даниела Златунова – р-л екип, Членове: Радостина Дочева, Панка Бабукова

1.9. ГЕОЛОГИЯ И ГЕОМОРФОЛОГИЯ

1.9.1. Геоложки строеж, морфоструктури и морфометрия

1.9.1.1. Основни морфоструктури морфометрични показатели.

Като морфоструктурна единица Беласица се оформя през плиоцена и представлява типична високопланинска линейна хорстова структура, ограничена от два паралелни грабена – Струмешнишки на север и Серески на юг. Билото ѝ е тясно гребеновидно с подчертано западно-източно простирание. Склоновете ѝ са стръмни и скалисти. Южните са слабо залесени, докато северните са гористи, прорязани от дълбоки долове с буйни реки и потоци. На запад от гр. Петрич планината е стръмна, урвеста, с дълбоко врязани реки и долове. На изток от гр. Петрич, планината е умерено наклонена и има хълмисто предпланински характер.

Природен парк Беласица заема високопланинската (> 1600 m), среднопланинската (600-1600 m) и хълмисто-нископланинската (200-1000 m) части на северния склон на планината Беласица, ограничена от Подгорския разлом на юг, от държавните граници с Гърция и Република Македония на север и запад, и от Струмския разломен сноп на изток. Северно от високопланинската билна част склоновете са стръмни, къси, интензивно разчленени с денивелация повече от 1400 m на разстояние до 5-6 км. Скалният фундамент е изграден от скалите на Огражденския метаморфен комплекс, в който са внедрени няколко гранитоидни тела.

1.9.1.2. Палеогеографско развитие на територията на парка през отделните геохронологически ери, периоди и епохи.

Беласица се е оформила като самостоятелна орографска единица със съвременните форми на релефа, вследствие на късноалпийски структурообразователни процеси. Блоково-тектонски движения през терциера (палеоген-неоген) обособяват Беласица като типичен линеен хорст – от Рупелското дефиле до долината на р. Вардар. Издигането на хорста се съпровожда с потъването на грабена на долината на р. Струмешница на север, и на Сереското поле на юг. Ерозията на северния разседен склон на Беласица е свлякла изобилен наносен материал в подножието на склона, където са се натрупали обширни наносни сонуси, наредени в непрекъснат шлейф – от гр. Петрич до гр. Струмица в Република Македония. Този шлейф придава на подножието стъпаловиден характер и носи названието Подгорие. Най-високите

части на наносните конуси са изградени от едри скални блокове, примесени с груб чакъл и пясък. По-надолу са разположени по-дребни материали, а най-фините частички изграждат най-ниските части на конусите.

Долината на р. Струмешница се е развила по широка разломна зона на потъване (грабен), която е напречна на Струмската разломна зона. При пресичането на тези зони се е образувала най-ниската част на Петричкото поле. През плиоцена, Струмешнишкия грабен е представлявал залив на Санданско-Петричкия езерен басейн. (Гълъбов и др. 1977). Струмешнишкия грабен има асиметричен строеж. Амплитудата по южния Подгорски разлом, който го отделя от Беласишкия хорст, е над 2-2.5 км. Вътрешният строеж на грабена вероятно е усложнен от разседи.

Беласишкия хорст се разделя на три стъпаловидно разседнати части (Зидаров и др., 1966 г.): източна, разположена на изток от Петричкия разлом, централна, между Петричкия и Коларовския разломи и западна (на запад от Коларовския разлом). Най-издигната е западната част, където се разкриват най-ниските нива на Огражденския метаморфен комплекс, в по-малко издигнатата централна част се разкриват амфиболити и метагранитоиди, а източната е изградена от метагранити.

В началото на кватернера, водите на плиоценските басейни, които са заемали понижените участъци, са се оттекли и река Струмешница се всича в терциерните седименти. Съвременният релеф на Беласица се формира през холоцена (10 000 г.) (кватернер). Неспоени седименти от палеогенския грабен се придвижват гравитационно и бързо деградира релефа. Запазени са остатъци от младомiocенска денудационна заравненост по високите билни части на планината (с надморска височина 1700-1800 m).

1.9.1.3. Основни скални комплекси, върху които се намира парка и техните физико-химични свойства.

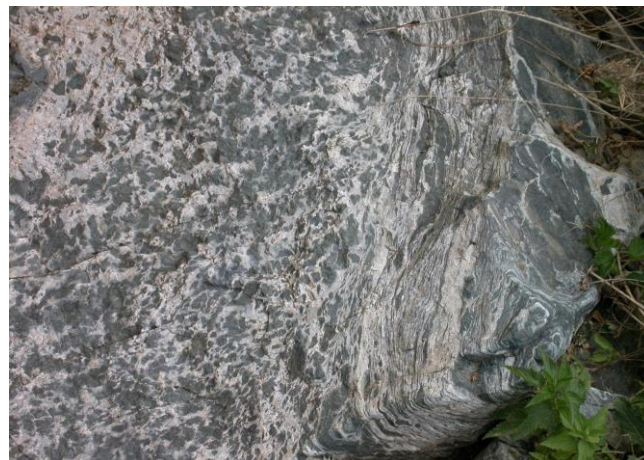
С най-голямо разпространение в площта на парка са скалите от Огражденския метаморфен комплекс. В него са обединени разнообразни метаморфни скали с докарбонска възраст на протолитите, които са били подложени по време на Херцинската орогенеза на високостепенен метаморфизъм в амфиболитов фации. Преобладаващата част от скалите – двуслюдени плагиогнайси, двуслюдени метаплагиогранити, биотитови гнайси, гнайсошисти, порфиорокlastични метагранитоиди, мусковитови и двуслюдени шисти и гнайсошисти, метабазити и метаултрабазити са с ортопроизход.

Двуслюдени плагиогнайси изграждат значителна площ в източната част на Беласица. Скалите са слабо мигматизирани, и са представени предимно от тънкоивичести мигматити. В резултата на наложени пластични и крехко-пластични деформации в отделни участъци скалите са бластомилонитизирани. Двуслюдени метаплагиогранити се разкриват над с. Коларово в няколко неправилни тела, най-голямото от които е с площ около 3 km². Характеризират се с ивичеста до полумасивна текстура, а в зависимост от разпределението на фемичните минерали до петниста. Неравномерно мигматизирани биотитови гнайси (метагранити) с проявена на места шистозна текстура, се разкриват на площ от 6.5 km² по билото на планината, на запад от връх Лозен (сн.1). Метагранитите са средно- до едрозърнести с размер на порфиорокlastите от калиев фелдшпад до 8-10 cm (Macheva et al., 2006). Едролюспести мусковитови и мусковит-биотитови шисти и гнайсошистите с неиздържани прослойки от гнайси и амфиболити са разпространени в западните части на парка. Метаморфозирани базични скали заемат големи площи в централните части на парка.

Те са тъмнозелени, дребно- до средно зърнести, на места ивичести (сн.2). Представени са от амфиболити и амфиболови гнайси, сред които се срещат реликти от базичните протолити – габра и габродиорити. Няколко неголеми тела от метаморфозирани ултрабазични скали представени от серпентинити се разкриват южно от селата Самуилово, Камена, Яворница и Ключ (Ненова, Маринова 2007).

сн. 1. Неравномерно мигматизирани
Лозенски метагранити

сн. 2. Ивичести метаморфозирани базични скали
над с. Коларово.

В Огражденския метаморфен комплекс през триаса (248 Ма/долен триас) с резки контакти е внедрен Скрътският плутон, разкрит се в няколко неголеми слабо деформирани гранодиоритови тела. През неогена те са тектонски усложнени от активирането на Подгорския разлом и образуването на Струмешкия грабен. По своя състав Скрътските гранитоиди са биотитови, слабо пералуминиеви, S-тип гранитоиди, с предимно коров до смесен корово-мантиен източник на магмата. Кристализацията на плутона е започнала при температура 800-600° С при 11-11.5 kbar налягане, съответстващо на повече от 30 km дълбочина (Zidarov et al. 2007).

През палеогена (40.5 Ма/еоцен) са внедрени Яворнишките гранитоиди, разкриващи се няколко малки тела. Представени са от дребнозърнести амфибол-биотитови кварцдиорити и кварцмонцодиорити. Определени са като I тип гранитоиди, кристализирали при 750-710° С и 3.1-4.5 kbar налягане, съответстващо на около 10 km дълбочина (Tarassova et al. 2001, Zidarov et al. 2009).

1.9.1.4. Седименти,, имащи съществена роля за формиране на съвременния релеф.

В площта на парка седиментни скали се срещат в малки площи. Представени са от кватернерни наслаги (плейстоцен-холоцен) и са поделени на делувиялни, пролувиални и алувиални (Климов и др. 2010).

Делувиялни наслаги има между селата Яворница и Камена и над с. Коларово, където запълват междуконусни понижения.

Пролувиалните наслаги изграждат наносен конус в устието на р. Ремешница край с. Скрът. Представени са от различни по степен на заобленост чакъли и валуни, предимно от гнайси и

гнайсисти. Матриксът е песъчлив, гравиеен или дребночакълен със сиво-жълтеникав или сив цвят.

Алувиалните наслаги, с площ около 0.19 km², са образувани в заливната тераса на р. Луда река (между селата Беласица и Коларово), и с площ около 0.11 km² в руслото на р. Луда Мара в тектонски катаклазирана зона над гр. Петрич. Представени са от опочвени в горната си част пясъци с единични добре закръглени чакъли – разливен фациес и чакъли, и валуни – руслов фациес.

1.9.1.5. Съвременен тектонско поведение на територията - издигания, потъвания, земетръсност /сеизмичен район - оценка и прогноза/

На територията на парка, Подгорският разлом е най-добре изявената разломна структура. Той е пряко свързан с развитието на Струмешкия грабен и издигането на Беласишкия хорст през плиоцен-плейстоцена. Проследява се в северното подножие на Беласица – от границата с Република Македония на запад, до с. Ръждак на изток. Характеризира се като стръмен разсед, с амплитуда повече от 2-2.5 km. Активността на разлома продължава и през кватернера, в резултата на което се формират ясно диференцирани структури – Беласишкото хорстово издигане и Струмешнишкото понижение. Съвременните вертикални движения на територията на Беласица са в границите +3-+4 mm/год.

В площта са установени вътрешноразломни нарушения - със субмеридианална посока Петричкият и Коларовският разломи, и със северозападна посока проявени североизточно от връх Лозен и северно от връх Радомир (Зидаров 1966).

Според сейсмологичното райониране на България и тектонските критерии, Беласица попада в Рило-Родопския район, характеризиращ се с най-висока степен на сеизмичност. Земетръсността в района е в пряка връзка със земетресенията на наша територия, и с тези извън нея. На територията на парка, сейзмичните прояви се контролират от напречните на Струмската разломна система разломни структури, с почти паралелно простиране (Струмешнишки, Подгорски и Серески разломи), ограничаващи от север и юг планините Беласица и Огражден (Е. Ботев, 2011). С най-висок прогнозиран енергитичен потенциал: 7-8 степен по Рихтер (X-XI по Медведев-Шпонхойер-Карник) е Крупнишко-Кресненско земетръсно огнище. Последното земетресение, свързано с него е през 1904 г. На югозапад, в Република Македония е разположено Валандовското огнище, с чиито прояви се свързва сеизмичната активност на крайните югозападни части на Петричка област. Огнището проявява много висока активност след 24 май 2009 г., когато се активира земетресение с магнитуд 4.9 и продължителна афтершокова серия от над 1500 земетресения. И двете земетръсни огнища застрашават селищата в Петричко.

Според сейзмичното райониране на България – зоната на парка попада в район с опасност от седма степен на интензивност по скалата на Медведев, Шпонхойер и Карник.

1.9.1.6. Тип и разряд планински морфоструктури за територията на Парка.

Планината Беласица е част от Осогово-Беласишка планинска група. Последната е подобласт (част) на Рило-Родопска морфоструктура, характеризираща се с блоково-разломен строеж.

1.9.1.7. Основни морфометрични показатели:

- абсолютна и средна надморска височина;

Най- високата кота в границите на парка е вр. Радомир с надморска височина 2029 m. На изток от него по билната част на планината са вр. Голям Конгур (1951 m) и вр. Дебело бърдо (1951 m), а на запад вр. Голям Лозен (1901 m) и вр. Тумба (1880 m). Най-ниската част на парка с надморска височина 148 m е на изток от с. Ръждак. Надморската височина в площта на парка намалява в посока от запад на изток (в землището на с. Габрене средната височина е 1255 m; в землищата на селата Скрът, Ключ, Яворница, Камена и Самуилово е 1151 m; в землищата селата Коларово и Беласица е 954 m; в землището на гр. Петрич е 310 m). Средната надморска височина на площта е 1000 m.

- картна и топографска площ;

Природен парк Беласица попада в землищата на селата Габрене, Скрът, Ключ, Яворница, Камена, Самуилово, Коларово, Беласица и гр. Петрич, община Петрич, област Благоевград, и е с обща площ 117324,318 дка (117,32 km²; 11732,43 ха). Картната площ измерена върху топографски карти в М 1:25 000 е 115.6 km². Отрицателния показател (-1.72 km²) се свързва с вертикалната разчлененост на релефа.

- средни и действителни склонови наклони;

Вариациите в стойностите на действителните склонови наклони за площта на парка са от 5-10 до 50-60°. Преобладаващите стойности на склоновите наклони са 25-35° и са свързани с развитието на широка мрежа сухи дерета и речни долини. На изток от с. Беласица, заедно с общото стесняване на парковата площ и извиването ѝ на североизток, намалява височината на планината и намаляват преобладаващите склонови наклони до 20-25°.

Наклони от 15-20° са характерни за основното било и околбилните части планината, а също така и за вододелните била между съседни дерета и реки, врязани в планината и част от подножието ѝ. Склоновите наклони на издигащите се над билото върхове - връх Лозен (42° на СЗ склон), връх Радомир (30° за СИ склон), връх Конгур (39° за СИ склон и 23° СЗ склон) и др.

Най-високи действителни наклони са характерни за склоновете на силно врязани дерета и долини на реки в централната и западната част на парка: река „Габренско дере“ (35-55°), река „Свиговница“ над с. Скрът (35-50°), река „Яворнишка река“ (30-40°), река „Камешница“ с отбелязани срутища (30-40°), река „Луда река“ (до 45° в горното течение), река „Иваник“ (по левия брод на реката, под местността „Чонгова нива“, ъгълът на склона е до 60°).

Подножията на планината, влизащи в площта на парка са със силно променлив ъгъл на склоновия наклон от 5 до 35°: 20-25° до с. Габрене, 15-35° до с. Скрът, 20-30° до с. Ключ, 10-25° до с. Камена и с. Яворница, 10-30° до с. Коларово, с. Беласица, г. Петрич, 5-15° до с. Ръждак.

- експозиция на склоновете;

Експозицията на склона на парк Беласица в по-голямата му част е северна. В източната част на парка, експозицията на склона преминава в северозападна. Експозицията на

планинските долове е разнообразна – тези на главните речни артерии е И – З, на притоците предимно СИ - ЮЗ и по-рядко СЗ – ЮИ.

- хоризонтално разчленение на релефа;

Хоризонталното разчленение на релефа (L) се определя от гъстота на речната мрежа и суходолията. Изчислено е чрез измерване на дължините на талвеговата мрежа по гريد-мрежа с квадрат отговарящ на 1 km^2 . За площта на парка показателят на хоризонтално разчленяване варира от 0.5 до $3.8 \text{ km} / \text{km}^2$. Във вертикален разрез (север-юг) ниските стойности са характерни за плоските билни части и долните части на речната мрежа, а средните и високите се наблюдават по склоновете на високите планински ридове. В посока запад – изток максимални стойности ($2.75\text{-}3.84 \text{ km} / \text{km}^2$) са измерени в землищата на с. Камена и Габрене, а минимални ($0.5\text{-}1.13 \text{ km} / \text{km}^2$) в източната част на парка, в землището на гр. Петрич.

- вертикално разчленение на релефа;

Измереното вертикално разчленяване варира между $220\text{-}640 \text{ m} / \text{km}^2$. Минималните стойности $220\text{-}380 \text{ m} / \text{km}^2$ са характерни за нископланинските части на парка, попадащи в част от землището на гр. Петрич, а по-високите стойности $380\text{-}640 \text{ m} / \text{km}^2$ за среднопланинската и високопланинската част (без билната) на площта. Получените стойности за вертикалното разчленяване показва, че релефът е силно разчленен от ерозионно-денудационна дейност. В много случаи речната мрежа следи разломни зони. В местата с високи стойности на вертикално разчленение има голяма вероятност за генериране на големи скорости на отток и опасност от порои. В местата с по-ниски стойности се създават възможности за акумулиране на свлечените от пороите материали.

- коефициент на интензивност на дълбочинната ерозия.

За площта на ПП „Беласица“ се наблюдава съществуването на положителна корелация между стойностите на хоризонталното и вертикалното разчленяване, което дава основание да се каже, че и коефициентът на интензивност на дълбочинната ерозия ще е най-висок в участъците с най-високи L и H.

1.9.2. Геоморфология на релефа

1.9.2.1. Форми в съвременния релеф и характерни релефоизменящи процеси

- речно-ерозионни: каньони, проломи, речни тераси, меандри, старици.

Интензивни речно-ерозионни процеси са главната причина за натрупването на голямо количество наносен материал и оформянето на наносни конуси подножието на Беласица.

Към речно-ерозионните образувания се отнасят и водопадите, които представляват туристическа забележителност. Водопадът или системата от водопади са природно образувание в коритото на реките, което свързва две нива на различна височина. Поради голямата кинетична енергия при свободното падане на водата, дъното на водопада е издълбано и дълбоко, и долното течение на реката е с по-слаба скорост от горното. Освен от морфогенетични фактори, образуването на водопадите се контролира и от наличието на подходящи литоложки и тектонски предпоставки. В площта на парка са установени 6 водопада. Пет от тях са в близост до подгорските села с надморска височина между 760 m

и 650 m, а един е с кота >1200 m. Около с. Скрът има два водопада – на запад от селото е „Дъбицата”, образуван при преминаването на речното корито от фундамент от Скрътските гранитоиди във фундамент от двуслюдени гнайсошисти, а на изток „Мангър” при пресичане на речното корито на разломни контакти между Скрътските гранитоиди, Яворнишките гранитоиди и биотитови гнайси. „Яворнишкият водопад” маркира пресичането на контакта между скали с контрастен състав – серпентинити и биотитови гнайси. „Каменишкият водопад” е образуван при пресичането на речното корито на контактна между биотитовити гнайси в двуслюдените гнайсошисти. „Лешнишкият водопад” е образуван по добре изразен разсед в неравномерно мигматизирани двуслюдени плагиогнайси в горното течение на р. Лешнишка. Най-големият водопад (височина около 21 m) в българската част на Беласица е „Камешнишки“ („Срамежливият”), образуван по разсед в амфиболитите, над с. Самуилово.

- денудационно-ерозионни: ерозионни бразди, ровини, долове;

Речно-долинната мрежа по северния скрон на Беласица е от I, II и III ранг. Долините от I ранг представляват елементарни долинни системи, които нямат притоци с оформени легла и при тях преобладава дълбочинната ерозия (ровини, оврази, промойни). Долините от II ранг се образуват при сливането на долини от I ранг и при тях освен дълбочинна се развива и странична ерозия. Долините от III ранг се образуват при сливането на долини от II ранг. При тях вече има относително равновесие на дълбочинната и страничната ерозия, но водните количества, които ги формират имат все още добра транспортабилност. Такъв тип ранжиране на талвезите на главната река е типично за планински релеф, и показва голямата роля на денудационните и ерозионните морфогенетични процеси в площта на парка.

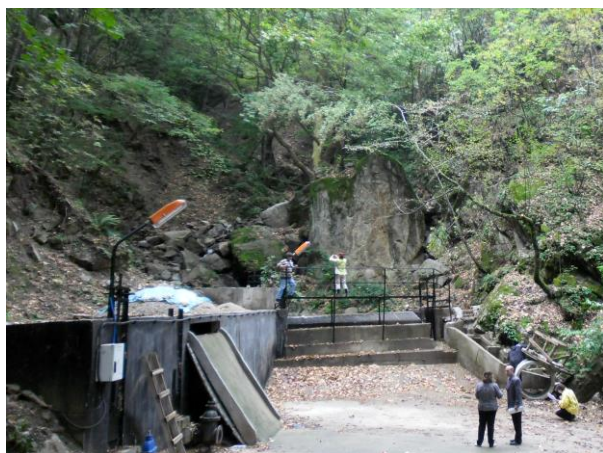
Денудационно-ерозионните процеси протичат с голяма интензивност в Беласица и формират ерозионни бразди, ровини и оврази (над с. Яворница и над с. Беласица), промойни (над с. Скрът и с. Ключ) в оголени от почва стръмни долинни склонове.

Ерозионните процеси се проявяват активно и във високите обезлесени части на планината. По стръмните склоновете на вр. Конгур и вр. Радомир се образуват снежни лавини, провокиращи денудационни процеси.

- денудационно-гравитационни: срутища, свлачища, каменопади;

В обсега на стръмни долинни склонове протичат активно денудационно-гравитационни процеси. Собствено гравитационните с голяма скорост транспортират скални материали на къси разстояния и формират срутищно-сипейни конуси. При големи води водят до образуване на каменно-пясъчни реки, каквито се наблюдава в подножието на склона над с. Коларово. Малки свлачищно-срутищни образувания се формират от аквално-гравитационни процеси, по вододелни била между притоци (на р. Луда река), в катаклазирани разломни зони, по тектонски контакти на различен по състав скален фундамент, по склонове с високи стойности на наклоните. Срутищно-свлачищни образувания има по р. Габровско дере над с. Габрене, над с. Скрът, над с. Самуилово и на др. места.

Свлачищата и срутищата заемат 7.4 ха или 0.1 % от площта; сипеите 1.1 ха, разливища – 7.2 ха (0.1%) (Лесоустройствен проект, 2009).

сн. 3. Скално срутище над водохранилище в местността Пишена скала, над с. Габрене

сн. 4. Стръмен долинен склон с разкриване на скалния фундамент в резултат на обезлесяване и денудационно-гравитационни процеси (по пътя от гр. Петрич за билото).

- карстови: пещери, пропасти, понори, въртопи и др.; скалният фундамент в района не създава условия за развитие на морфогенетични процеси от този тип
- антропогенни: ускорена ерозия, пътностроителна и др. стопанска дейност;

Антропогенната ерозия на територията на парка е свързана с прокарването на неукрепени горски пътища, във връзка с които се развиват пътни ровини, оврази, оголване на скалния фундамент. Такива има по пътя над с. Самуилово, над гр. Петрич по пътя за хижа „Беласица“.

сн. 5. Оголване на скалния фундамент свързано с прокарването на коларски пътища.

сн. 6. Образуване на пътни ровини след прокарване на неукрепени пътища

сн. 7. Ерозионни процеси по високите билни части на Беласица.

- оценка и прогноза на развитието на съвременния релеф.

Интензивността на денудационните процеси, които определят развитието на съвременния релеф, зависят от фактори, като: интензивност на неотектонските процеси (сеизмичност, тектоника), устойчивост на скалите към изветряне, климат и др..

Ерозионния базис на речната мрежа на територията на ПП „Беласица“ се поддържа от позитивния режим на преобладаващи вертикални движения в границите $+3 - +4$ mm/год. Във всички склонови участъци с наклони над 20° геоморфоложката опасност е от максималната трета степен, което съответства на висока вероятност за проява на гравитационно-ерозионни процеси, които променят релефа. Сеизмичната активност в района провокира процеси, които изменят естественото равновесие на природната среда и активират деструктивни ерозионни и гравитационни процеси. Скалите, изграждащи фундамента на парка са с високи якостни свойства и са устойчиви на изветряне.

1.9.3. Карта на скалния фундамент и Карта на релефа.

Към Плана за управление са приложени КАРТА № 3: Карта на скалния фундамент в М 1:50 000 и КАРТА № 4 Карта на релефа (Хипсометрична карта), разработена върху картна основа в М1:10 000 и представена разпечатка в М1:25 000

В СВИТЪК II – Отчети от проучвания и изследвания извършени в процеса на разработване на Плана за управление е представен подробен доклад за Абиотични фактори (геология) с автор доц. Д-р Евгения Тарасова.

1.10. ХИДРОЛОГИЯ И ХИДРОБИОЛОГИЯ

1.10.1. Хидрология и гидрография

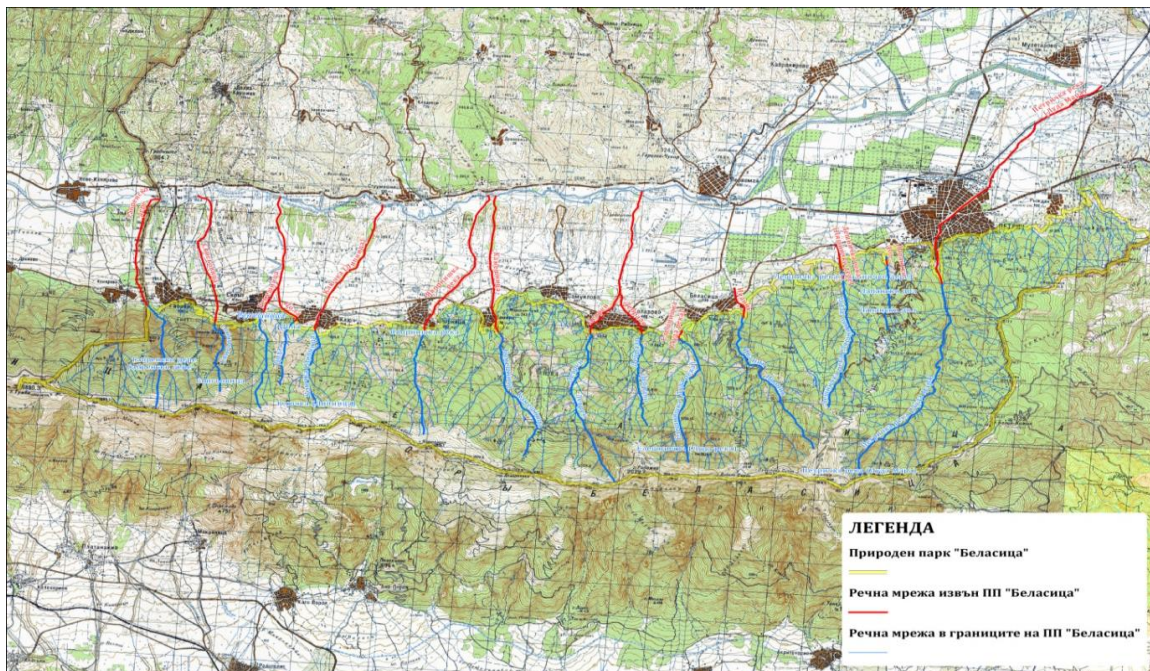
1.10.1.1. Характеристика на водните ресурси по хидроложки, хидрогеоложки и хидробиологични показатели. Наличие на подземни води и минерални извори.

Съгласно схемата за хидроложко райониране на Пенчев, 1966, планината Беласица попада в областта със средиземноморско климатично влияние върху отточния режим. Тя се характеризира с преобладаващо дъждовно подхранване и с доминиране на зимния отток. Планината Беласица попада в район А-3 – със значително средиземноморско климатично влияние върху оттока, с $K_{з/п}$ над 1, 40.

- Речна мрежа

Речната мрежа на българска част на планината Беласица се формира от около 15 броя по-значителни, водни течения /Фиг.4/ и значителен брой по-малки, които представляват десни притоци на р. Струмешница. Те започват началото си от билните части на планината, като долините им се спускат на север. Във високите части на планината те са дълбоко всечени, а в ниските са образували наносни конуси.

В съответствие с подялбата на реките /Христова, 2012 г./, реките, протичащи на територията на Беласица са много малки, с дължина до 10 km. / Таблица 17. /.

Фигура 5: Речна мрежа на планината Беласица.

Таблица 17. Дължина на реките.

	в границите на ПП "Беласица"	извън границите на ПП "Беласица" до р. Струмешница	Обща дължина
Река	(км.)	(км.)	(км.)
Габренско дере	3,45	3,66	7,11
Дебрало	3,02	1,44	4,46
Дола	2,10	1,29	3,39
Елешнишка (Луда река)	4,29	0,28	4,57
Иваник	5,14	0,99	6,13
Камешница	4,37	4,35	8,72
Ключка (Липница)	2,59	4,42	7,01
Лапански дол	2,23	0,14	2,37
Леврен	5,15	4,82	9,97
Лешничка река (Ляшничко дере)	4,54	0,93	5,47
Петричка река (Луда Мара)	7,25	8,11	15,36
Ремешница	3,14	3,85	6,99
Свиговница	2,34	4,35	6,69
Яворнишка река	3,31	4,88	8.19
Остатък от речната мрежа	404,86	404,86	

Река Луда Мара (или Петричка река) води началото си от извор в подножието на връх Конгур, на височина над 1700 м.н.в. В началото си реката протича през стръмния северен склон на вр. Конгур, като по пътя си събира малки леви и десни притоци. Това е основната река, която минава през град Петрич. Името си реката носи от буйните води, които се образуват при топенето на снеговете от Беласица и обилните дъждове.

Лешничка река извира на височина около 950 м.н.в. Тече в близост до х.Беласица - по поречието на реката се намира едноименния Лешнишки водопад. Реката протича изцяло в северна посока и образува дълбока долина.

Иваник /Иванишка/ река извира от подножието на връх Пунктова скала, на височина около 1800 м.н.в. Отводнява западните склонове на Дебели рид и източните склонове на Радомирски рид (Калабашки рид). Тече на север и близо до село Беласица и се влива в р.Струмешница. При устието си образува обширен наносен конус, с дължина около 10 км. Реката има дъждовно и снежно подхранване, зимно пълноводие и лятно-есенно маловодие. Водите на Иванишка река се използват за напояване.

Елешнишка река извира на височина близо 1800 м.н.в. от подножието на вр. Дебело бърдо.Реката протича на границата между селата Беласица и Коларово.

Река Дебрало извира на височина 1300 м.н.в., протича в северна посока и навлиза в с. Коларово в неговия източен край.

Река Леврен извира на височина около 1600 м.н.в. Събира водите си от множество поточета, извиращи от северозападното подножие на вр. Радомир (2029 м). Под 1000 м.н.в. реката няма притоци, протича в северна посока и навлиза в село Коларово в неговата западна част.

Река Камешница събира водите си от множество притоци, най-високите от които извират на височина 1600 м.н.в. Реката тече източно край село Камена. Камешница е един от десните притоци на река Струмешница, която огражда от север землището на селото. По поречието на реката се намира едноименния Камешнишки водопад.

Яворнишка река Реката води началото си от главното планинско било, североизточно от вр. Амбаро, в източната част на местността Старата бука. Извира на височина около 1400 м.н.в. Тече на север, покрай с. Яворница и се влива в р. Струмешница. Няма притоци. По поречието на реката се намира едноименния Яворнишки водопад. Реката образува голям наносен конус. Има дъждовно и снежно подхранване, зимно пълноводие и лятно маловодие. Водите на Яворнишка река се използват за напояване.

Ключка река е известна още и с името Хипница. Извира североизточно от вр. Лозен, тече на север, преминава през с. Ключ и се влива в р.Струмешница. При устието си образува наносен конус. По поречието ѝ се намира Мангърски водопад. Има дъждовно подхранване, зимно-пролетно пълноводие и есенно маловодие.

Река Ремешница води началото си от главното планинско било, под връх Лозен. Десните ѝ притоци извират от западната част на местността Старата бука. Реката тече на север и се влива в р.Струмешница, образува голям наносен конус. Реката преминава през с. Скрът. Водите на река Ремешница се използват за напояване.

Река Дола извира на височина 1340 м.н.в. Реката протича през местността Манга река. Тече на север и навлиза в землището на с. Ключ. Протича между землищата на селата Ключ и Скрът и след тях се влива в р. Ремешница, чрез чието течение достига до р. Струмешница.

Река Свигъовица минава през западния край на с. Скрът. По поречието ѝ се намира водопадът Дъбицата. Реката преминава през местността Белите скали.

Река Габренско Дере събира водите си от няколко притока в западната част на Беласица, най-високият от които е на височина 1690 м.н.в. Десните притоци извират от местността Кочините. Реката протича в посока север – северозапад, като западно от с. Габрене излиза от границите на България и навлиза в македонска територия.

- **Химична характеристика на речните води**

Природните фактори, които оказват влияние върху формирането и пространствено-времените характеристики на химичния състав и минерализацията на речните води на територията на Беласица се обединяват в две групи:

- ✓ *Преки фактори* - особености на скалите, изграждащи Беласица и почвените типове, разпространени в обсега на планината;
- ✓ *Косвени фактори* - климатичните условия и водният режим на реките, протичащи през територията на Беласица.

Преобладаващ е хидроген-карбонатният анион /177,15 mg/l/. Той съставлява над 65% от общото съдържание на йони в речните води на р. Струмешница. Това съдържание е под средното за страната – 206,8 mg/l /Христова, 2012 г./.

На второ място по съдържание е калциевият катион, със стойност 31,78 mg/l и респективно неговият относителен дял е 11,7%.

Сулфатният анион е с концентрация 19,50mg/l и също е под средната концентрация за страната – 28,8 mg/l. С почти аналогична концентрация се характеризират и натриевите и калиевите йони. С най-малко съдържание в речните води е магнезиевият катион.

- Съвременен йонен състав

В рамките на настоящия проект бе организиран собствен мониторинг, относно йонния състав на реките, протичащи на територията на ПП „Беласица”. /Таблица 18/. Резултатите отразяват йонния състав в период на маловодие и периода на пълноводие, общо 44 проби. Като цяло йонния състав на речните води се отличава с разнообразие на хидро-химичните фракции и с ясно изразени зонални изменения във височина.

- Подземни води

Пукнатинни води

Беласица представлява линейна хорстова морфоструктура, изградена от метаморфни скали, гнайси, слюдени шисти със серпентинови тела / Кр. Стоянов, 2004/.

В тях се акумулират пукнатини, безнапорни, подземни води със съществени, но променливи естествени запаси. Водоносните хоризонти се подхранват от валежни води и се дренират предимно от маловодни извори. По-големи изливни извори се намират около селата Ключ и Коларово и имат дебит до 10/12 l/s.

Най-голям извор е „Зелениката”, с дебит от 10 до 38 l/s. По големите извори в западния дял на планината имат Q (дебит) от 1,5 до 4 l/s. На площ около 38 km², сумарният дебит на 12 извора е 45 l/s. По сведения на ВиК – Петрич, общото водно количество от 7 каптирани извора е 41 l/s. Изворите са каптирани за водоснабдяване на околните селища.

Пукнатините изворни води в планината са студени и пресни, хидрокарбонатни (по рядко хидрокарбонатни, сулфатни), магнезиеви, калциеви (калциеви, магнезиеви) с минерализация 0,1 –0,3 g/l.

Таблица 18. Йонен състав на подземните води по данни от собствен мониторинг, организиран в рамките на настоящия проект.

Пункт	HCO ₃ ⁻	SO ₄ ²⁻	Cl ⁻	Ca ²⁺	Mg ²⁺	Na ⁺	K ⁺	
с. Ръждак -чешма/подземни води/	159,1	34,279	10,8	26,935	12,194	13,027	3,882	HCO3-SO4-Ca
р.Луда мара - Въндева чешма	318,2	33,886	2,5	41,651	28,282	3,787	2,059	HCO3-Ca-SO4
каптаж -из. Бялата чешма	220,3	2,519	2,5	4,98	17,276	1,93	2,861	HCO3-Mg-Ca
Вх. - подземни води	104,04	24,76	2,5	10,37	14,764	2,193	2,192	HCO3-Mg - SO4

каптаж "Черквата",с.Скрът	15,91	21,572	2,5	17,473	2,379	4,719	0,989	SO4-Ca-HCO3
каптаж Почивала-с. Скрът	12,24	55,818	2,5	19,423	3,353	5,427	1,714	SO4-Ca-HCO3
каптаж Почивала 1-с.Скрът	9,18	32,514	2,5	14,988	2,598	4,157	1,446	SO4-Ca-HCO3

Порови води

Значителни са водните запаси, които се формират в пролувиалните наносни конуси в Подгорието. Под грунтовете, водоносни хоризонти, на 12-13 м дълбочина се откриват напорни, пресни води.

Грунтовете, подземни води са хидрокарбонатно-калциево-магнезиеви със съдържание на натрий.

В Приложение 1.10.1.1 са представени Формиране, структура и обем на речния отток, с данни за:

Генетична структура на речните води

Средена многогодишна водност

Отточен режим – Фазово, сезонно и месечно разпределение на речния отток

Йонен състав на речните води, по данни от собствен мониторинг, организиран в рамките на настоящия проект

Хидрохимични типове речни води

Температура на речните води, вкл. Месечно разпределение на температурата на речните води

Ледови образowania и ледови режим на водите

1.10.1.2. Оценка на естественото състояние на водните площи, водните течения и прилежащите им брегови зони.

Поради липса на значителна антропогенна намеса, в границите на ПП „Беласица” е запазено естественото състояние на прилежащите брегови зони на повърхностните водни течения. Изградените до този момент МВЕЦ „Беласица” и „Габрене” са довели до нарушаване на водния режим. Те са резултат, както от водовземанията за питейно-битово водоснабдяване, така и от водовземанията за производство на електроенергия от МВЕЦ „Беласица” и „Габрене”. Очаква се и нарушение на водния режим и на р. Камешница, след построяването на МВЕЦ „Камена”.

В резултат на нерегламентираната дейност на титуляра на разрешителното за водовземане от дере Доло /Габренско дере/ за производство на електроенергия от МВЕЦ „Габрене”, напълно е обезводнено „Конарско дере” и е нарушен хидроложкия режим на „Габренско дере”.

Сериозно е нарушен и хидроложкия режим на р. Луда Мара, след водохващанията за ПБВ на гр. Петрич.

Степента на нарушение на хидроложкия режим на този етап не може да бъде определена, поради липса на хидроложки наблюдения на повърхностните водни течения.

1.10.1.3. Към Плана за управление е приложена КАРТА № 5: Карта на хидрографската мрежа и пригодността на водите, съобразно моментната им категория, разработена върху картна основа в М1:10 000 и представена разпечатка в М1:25 000.

В СВИТЪК II – Отчети от проучвания и изследвания извършени в процеса на разработване на Плана за управление е представен подробен доклад за Абиотични фактори (климат, хидрология) с автор доц. д-р Даниела Златунова – р-л екип, Членове: Радостина Дочева, Панка Бабукова

1.10.2 Хидрохимия

1.10.2.1. Хидрохимична характеристика на водите.

- Хидрохимични типове речни води

Всички речни води на територията на парка, по класификацията на Алекин, 1970 г. , принадлежат към хидрокарбонатния клас. В зависимост от втория по съдържание йон се обособяват два типа речни води – хидрогенкарбонатно- калциев и хидрогенкарбонатно-сулфатен, а в зависимост от третия по концентрация йон – четири подтипа:

- ✓ Хидрогенкарбонатно-калциев-магнезиев - / HCO_3^- - Ca - Mg^{2+} /;
- ✓ Хидрогенкарбонатно-калциев-сулфатен - / HCO_3^- – Ca - SO_4^{2-} /;
- ✓ Хидрогенкарбонатно-сулфатно-калциев- / HCO_3^- - SO_4^{2-} - Ca /;
- ✓ Хидрогенкарбонатно-калциев-натриев - / HCO_3^- – Ca - Na^+ /.

Таблица 19. Йонен състав на речните води /по данни от собствен мониторинг, организиран в рамките на настоящия проект/.

	Река-пункт	Н.в, м	Макрокомпоненти(mg/l)							Хидрохимичен тип
			HCO_3^-	SO_4^{2-}	Cl ⁻	Ca^{2+}	Mg^{2+}	Na^+	K^+	
1	р.Луда мара - Вх Луда мара		177,5	10,285	2,5	26,043	12,576	2,486	0,897	HCO_3^- -Ca-Mg
2	р. Иваник - Вх Иваник		79,56	2,602	2,5	14,741	3,103	1,546	0,961	HCO_3^- -Ca-Mg
3	р. Дебрало-каптаж		79,56	4,907	2,5	21,914	2,379	1,716	1,102	HCO_3^- -Ca- SO_4
4	р. Леврен-		85,68	12,984	2,5	16,21	5,009	2,147	1,833	HCO_3^- -Ca- SO_4
5	каптаж- с.Самуилово -повърхностни води		24,48	5,398	2,5	4,507	1,806	1,669	1,411	HCO_3^- - SO_4^{2-} -Ca
6	р. Камешница		119,9	12,557	2,5	18,55	10,032	2,031	2,706	HCO_3^- -Ca- SO_4
7	Каптаж, ВхМечкаро/Беласица/		97,92	12,784	2,5	17,115	7,939	1,924	1,763	HCO_3^- -Ca- SO_4
8	р. Яворнишка		79,56	27,29	2,5	20,9	12,903	2,355	2,594	HCO_3^- - SO_4^{2-} -Ca
9	р. Ключка - Вх		91,8	19,413	2,5	14,122	10,355	2,031	2,291	HCO_3^- - SO_4^{2-} -Ca
10	р. Доло		20,81	9,581	2,5	7,661	1,576	2,085	1,263	HCO_3^- - SO_4^{2-} -Ca
11	Вх. Ледника -		12,24	3,519	2,5	2,18	1,01	1,284	0,975	HCO_3^- - SO_4^{2-} -Ca
12	Вх. Конарско дере		12,24	0,807	2,5	1,743	0,324	1,477	0,848	HCO_3^- -Ca- Na
13	р.Габренско дере - ръкав		8,57	4,487	2,5	2,237	0,568	1,539	0,757	HCO_3^- - SO_4^{2-} -Ca
14	Изравнител "Зеленика"		40,39	7,586	2,5	9,286	2,434	2,47	1,566	HCO_3^- -Ca- SO_4

Хидрогенкарбонатно – сулфатно – калциевият подтип речни води се установяват в около 43% от водосборите. Той е типичен за реките с по-голяма надморска височина (р. Яворнишка, р. Ключка, р. Леденика, р. Конарско дере, р. Габренско дере, изравнител „Зеленика“).

Хидрогенкарбонатно – калциево – сулфатният подтип речни води се установява в около 36% от водосборите. Във всички случаи, при този подтип сумата от първите три йони по концентрация е над 80% от общата /Фиг. 4/ Той е типичен за реките Дебрало, Леврен, Камешница и др.

Хидрогенкарбонатно- калциево-магнезиевият подтип речни води е характерен за около 14% от водосборите. Това са реките Луда Мара и Иваник.

Хидрогенкарбонатно – калциево – натриевият подтип са речните води на само на вх. „Конарско дере“.

Пукнатините изворни води в планината са студени и пресни, хидрокарбонатни (по рядко хидрокарбонатни, сулфатни), магнезиеви, калциеви (калциеви, магнезиеви) с минерализация 0,1 – 0,3 g/l.

(Виж таблица Таблица 18. Йонен състав на подземните води по данни от собствен мониторинг, организиран в рамките на настоящия проект, в т. 11.10.1.1. Характеристика на водните ресурси по хидроложки, хидрогеоложки и хидробиологични показатели. Наличие на подземни води и минерални извори).

Грунтовете подземни води са хидрокарбонатно-калциево-магнезиеви със съдържание на натрий.

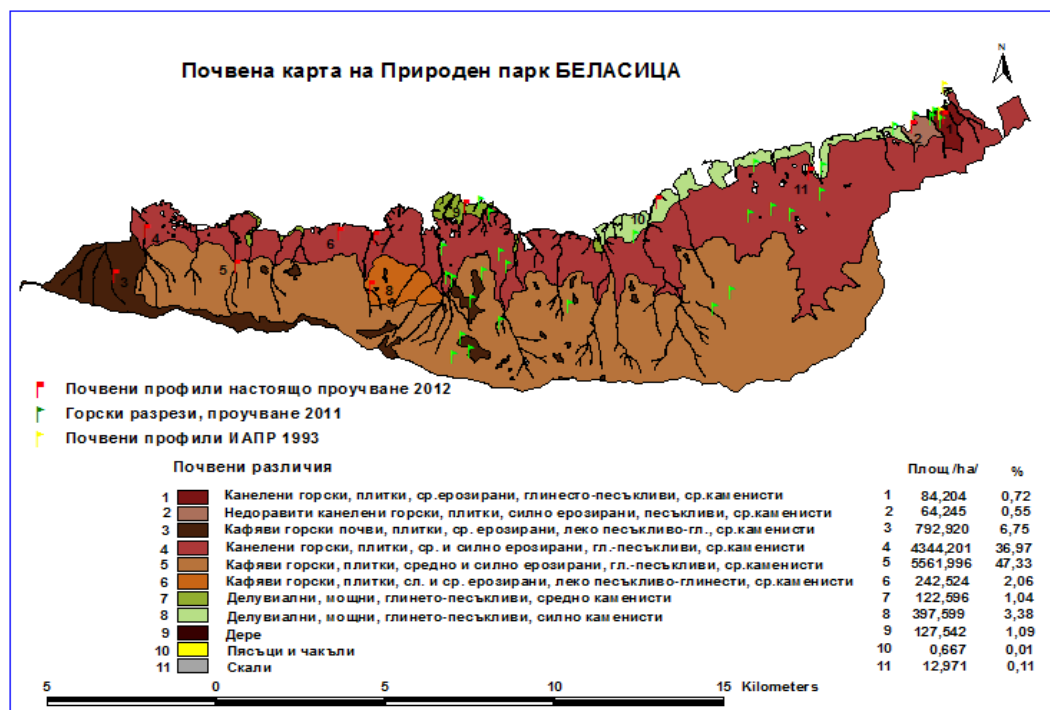
В Приложение 1.10.2. „Пунктове за мониторинг, организиран в рамките на проект "План за управление на природен парк "Беласица" са определени показателите киселинност; разтворен кислород; общ сух остатък; неразтворени вещества; перманганатна окисляемост; биохимична потребност от кислород; амониев и нитратен азот; фосфати; тежки метали; радиоактивни нуклеотиди; иригационен коефициент; твърдост на водата.

В СВИТЪК II – Отчети от проучвания и изследвания извършени в процеса на разработване на Плана за управление е представен подробен доклад за Абиотични фактори (климат, хидрология) с автор доц. д-р Даниела Златунова – р-л екип, Членове: Радостина Дочева, Панка Бабукова

1.11. ПОЧВИ

1.11.1. Разпространение и характеристика на почвите

1.11.1.1. *Определение, генезис и разпространение на основните типове и видове почви в района на обекта – фиг.6.*

Фиг. 6. Карта на почвите в ПП „Беласица“.

Теренното почвено проучване, което бе извършено в района на ПП „Беласица“ през есента на 2012 г. обособи следните 3 типа почви:

1. Канелени горски почви, плитки (Leptosols, FAO, 1990) – заемат 38% от площта на парка
2. Кафяви горски почви, плитки (Cambisols, FAO, 1990) – заемат 57% от площта на парка
3. Делувиални почви, мощни (Colluvisols, FAO, 1990) – заемат 4% от площта на парка

1.11.1.2. Характеристика на почвените различия в района на парка.

Направените теренни проучвания в района на парка и резултатите от физико-химичните лабораторни анализи дадоха необходимата информация за обособяване на следните почвени различия:

- *Канелени горски почви, плитки, средно ерозирани, глинесто-песъкливи, средно каменисти* - притежават силно скъсен профил, състоящ се от смесен жълтеникаво-кафяв (10YR5/8) повърхностен аВ хоризонт с мощност 21см, рохкав, със зърнеста структура. Под него има твърда почвообразуваща скала. Механичният състав е глинесто-песъклив -14,7% физична глина, преобладаващите фракции са песъкливите – 75,5% от обема на повърхностния хоризонт. Съдържанието на хумус е 0,83% в А хор., и запасите от 2,126 кг/м² ги определя като бедно хумусни почви. Почвената реакция е средно кисела - рН в Н₂О е 5,2. Карбонати не се установяват.

- *Канелени горски почви, плитки, средно до силно ерозирани, глинесто-песъкливи, средно каменисти* - почвата има силно скъсен профил, състоящ се от смесен повърхностен хоризонт с мощност 22см, с жълтеникаво-кафяв цвят, рохкаво сложение и дребно-зърнеста структура. Под него следва изветряла почвообразуваща скала. Механичният състав е глинесто-песъклив-песъкливата фракция е преобладаваща – 77,1% от общия обем на повърхностния хоризонт. Съдържанието и запасите с хумус (респ. 10,96% и 24,416 кг/м² ги определя като почви с много високо съдържание и високи запаси на органично вещество. Почвената реакция е средно кисела - рН в Н₂О е 5,2. Карбонати не се установяват.

- *Канелени горски почви, недразвити, силно ерозирани, песъкливи, средно каменисти* - притежават профил от типа A/D, състоящ се от безструктурен повърхностен A хоризонт с мощност 20см, съдържащ скални фрагменти с големина 1-3-5 см, жълтеникаво-кафяв цвят (10YR5/4) и рохкаво сложение. Под него следва изветряла почвообразуваща скала. Механичният състав е песъклив - физичната глина е под 10%. Почвите са средно каменисти, съдържат 10-20% камъни и чакъли от обема на повърхностния хоризонт. Съдържанието от 3,17% хумус ги определя като почви със средно съдържание на хумус. Запасите хумус за слоя 0-20 см са 8,121 кг/м². Почвената реакция е средно кисела - рН 5,9. Карбонати не се установяват.

- *Кафяви горски почви, плитки, средно ерозирани, леко песъкливо-глинести, средно каменисти* - профил от типа A_{чим}-AB-CD. A хоризонт с мощност 21см с жълтеникаво-кафяв цвят, рохкаво сложение и дребнозърнеста структура. Под него следва преходен, безструктурен, съдържащ голямо количество фрагменти от изветрялата почвообразуваща скала слой. Механичният състав е леко песъкливо-глинест - физичната глина е над 20%, а песъкливата фракция съставлява 53,5% от общия обем на хоризонта. Почвите са средно каменисти, съдържат 10-20% камъни и чакъли от обема на повърхностния хоризонт. Съдържанието от 2,18% хумус ги определят като почви със средно съдържание на органично вещество. Почвената реакция е силно кисела рН във вода е 4,4. Не се установяват карбонати по дълбочина на профила.

- *Кафяви горски почви, плитки, средно до силно ерозирани, глинесто-песъкливи, средно каменисти* - с профил от типа A₀-Ачим-BC-CD. Горската постеля е изградена от непълно разложени растителни остатъци. Под нея се намира тъмен (10YR4/6) хумусно-акумулативен хоризонт с мощност 13см, с рохкаво сложение, зърнеста структура и глинесто-песъклив механичен състав. Преходният BC хоризонт е безструктурен и съдържа голямо количество едри фрагменти от изветрялата почвообразуваща скала. Механичният състав е глинесто-песъклив - физичната глина е около 10%, а песъкливата фракция съставлява 53,1% от общия обем на повърхностния хоризонт. Почвата е средно камениста, съдържа 10-20% камъни и чакъли от общия си обем. Съдържанието от 7,45% хумус в повърхностния хоризонт ги определя като почви с много високо съдържание на органично вещество. Запасите с хумус в слоя 0-28 см са 14,102 кг/м². Почвената реакция е средно кисела (рН_{Н2О} 5,6). Не се установяват карбонати.

- *Кафяви горски почви, плитки, слабо до средно ерозирани, леко песъкливо-глинести, средно каменисти* – морфологичен профил AB-BC-CD, състоящ се от тъмно жълтеникаво-кафяв (10YR4/6) хумусен хоризонт с мощност 22 см, рохкаво сложение и дребнозърнеста структура. Под него следва смесен безструктурен преходен слой, глинесто-песъклив, с голямо количество фрагменти от изветрялата почвообразуваща скала. Механичният състав в

повърхностния хоризонт е леко пясъкливо-глинест - физичната глина е над 20%, а в дълбочина олеква до глинесто-пясъклив. Почвата е средно камениста, слабо засегната от процесите на ерозия. Съдържанието на хумус е средно - 2,78%. Запаси с хумус в слоя 0-43 см са 10,214 кг/м². Почвената реакция е силно кисела – рН във вода е 5,0. Не се установяват карбонати по дълбочина на профила.

- Делувиални почви, мощни, глинесто-пясъкливи, средно каменисти

• Делувиални почви, мощни, глинесто-пясъкливи, силно каменисти - Проучените Делувиални почви се различават по степен на каменистост и се характеризират с пластов строеж. Хумусно-акумулативният (А) хоризонт е мощен, тъмносивкаво-кафяв (10YR4/2), с рохкаво сложение и зърнеста структура. Следват безструктурни пластове с жълтеникаво-кафяв цвят и рохкаво сложение. Общата мощност на профила (А хор.+пл.) е 125 см. По механичен състав почвите са глинесто-пясъкливи. Съдържанието на хумус от 7,65% (3,63%) ги определя като почви с високо и много високо съдържание на хумус и висока запасеност с органичен въглерод. Почвената реакция е средно кисела. Карбонати не се установяват по цялата дълбочина на профила.

Лекият механичен състав и изразената каменистост на проучените почви обезпечава благоприятните им **водно-въздушни свойства**. При направеното теренно проучване (септември, 2012 г.) не са установени процеси на преовлажняване.

При теренните почвени проучвания в района на ПП «Беласица» са взети проби за **тежки метали**, които са анализирани по вътрешнолабораторни стандартни методи. Резултатите са представени на табл.20.

Таблица 20. Общо съдържание на тежки метали в почвите на ПП «Беласица».

Дълб. на пробата	Обект	Почвени единици	Cu	Zn	Cr	Ni	Pb	Cd
			Mg/kg					
0-21 см	Ръждак	Канелени, плитки, ср. ерозиран, глинесто-пясъкливи, ср. Каменисти	16	45	9	9	6	0,0
0-20 см	Ръждак	Недоразвити канелени горски, силно ерозиран, пясъкливи, ср. каменисти	15	43	8	10	5	0,0
0-21 см	под в. Тумба	Кафяви горски, плитки, ср. ерозиран, леко пясъкливо-гл., ср. каменисти	13	40	8	10	4	0,0
0-20 см	Над с. Габрене	Канелени, плитки, средно и силно ерозиран, глинесто-пясъкливи, средно каменисти	20	32	7	10	5	0,0
0-13 см	Мангърски водопад	Кафяви горски, плитки, ср. И силно ероз, глинесто-пясъкливи, ср. каменисти	16	26	9	11	6	0,0
0-20 см	Ключ- Яворница	Канелени, плитки, средно и силно ерозиран, глинесто-пясъкливи, средно каменисти	17	34	6	9	5	0,0
0-20 см	Яворница	Канелени, плитки, средно и силно ерозиран, глинесто-пясъкливи, средно каменисти	19	36	6	12	5	0,0
0-22 см	Яворнишки водопад	Кафяви горски, плитки, сл. и ср. ерозиран, леко пес.-глинести, ср. Каменисти	18	37	5	11	7	0,0
0-30 см	Самуилово	Делувиални, мощни, глинесто-пясъкливи, ср. каменисти	21	42	9	12	8	0,0
10-30 см	Беласица	Делувиални, мощни, глинесто-пясъкливи, силно каменисти	16	40	8	13	9	0,0

Съгласно Наредба 3/01.08.2008 г, почвите в района на парка не съдържат тежки метали и металоиди над допустимите концентрации..

1.11.2. Почвени процеси на територията на парка

Изветряне – добре е проявен процесът на физично изветряне.

Постилкообразуване (образуване на горска постеля) На територията на парка се наблюдава при кафявата горска почва, плитка, в близост до Мангърския водопад. (сн. 8)

Чимообразуване – Добре е проявен в повърхностните хоризонти на канелените горски почви, плитки и кафявите горски почви, чийто хумусно-акумулативен хоризонт е означен като $A_{\text{чим}}$. (сн. 9)

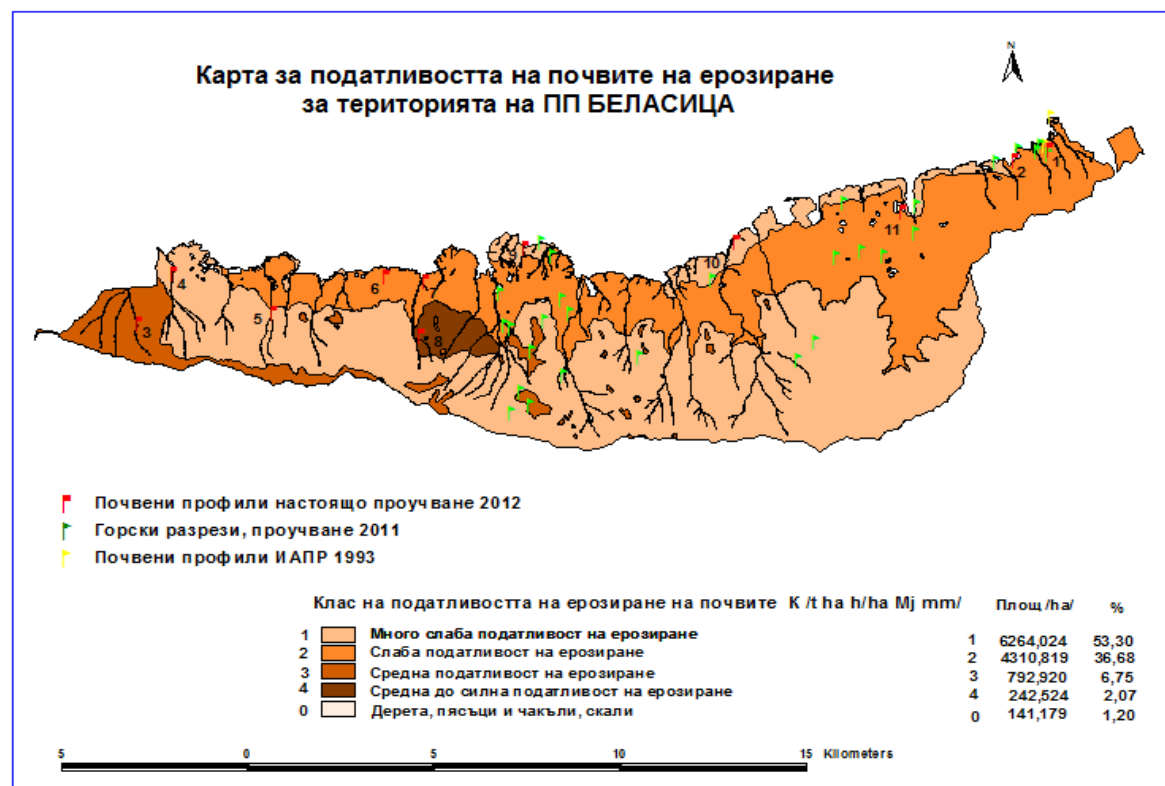
Сн. 8.

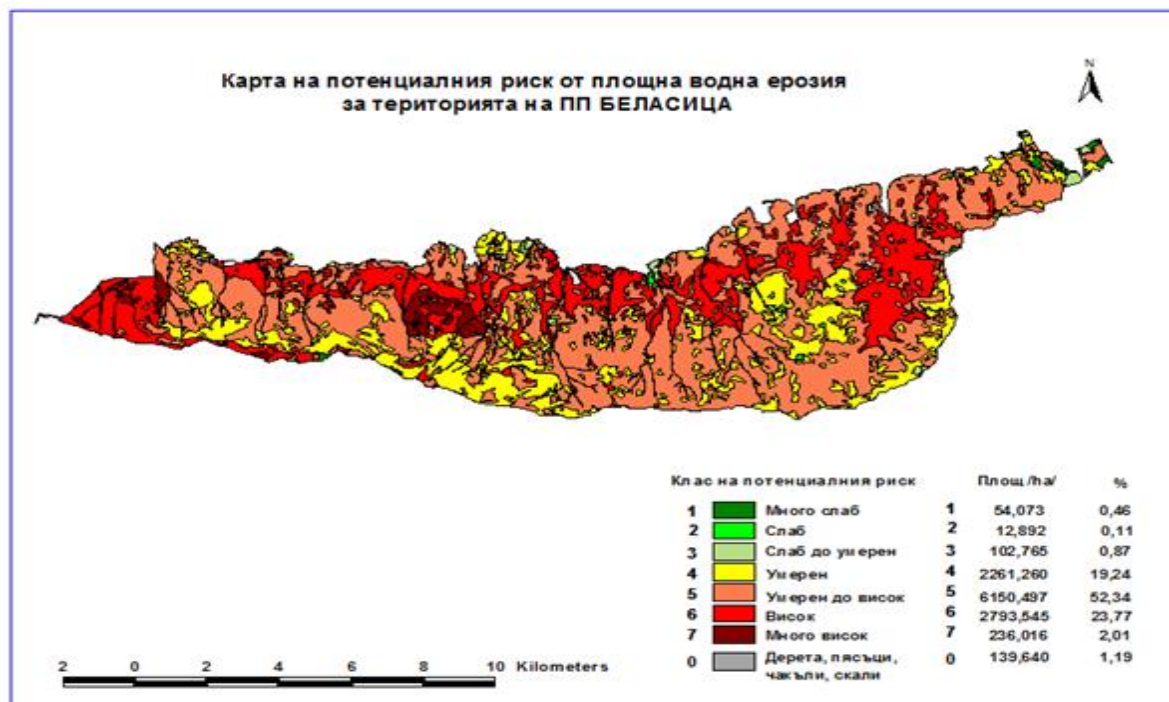
Сн. 9.

Хумусообразуване и хумусонатрупване – процесът на образуване и натрупване на специфично, тъмно оцветено органично вещество-хумус. При почвите от Беласица този процес протича с висока интензивност, особено при кафявите горски почви, но в условията на кисела реакция на средата.

1.11.2.1. Ерозия. Моделът за оценка на интензивността на площната водна ерозия на територията на ПП “Беласица” се основава на оценки за потенциалния и действителния ерозионен риск. При настоящото почвено проучване са диференцирани 4 класа податливост на почвите към ерозия – 60% от проучените почви попадат в групата с много слаба и слаба податливост към ерозия, а 39% - със средна и силна податливост към ерозия. Над 75% от територията на парка е с потенциален риск от площна водна ерозия. Действителният риск от площна водна ерозия обаче е много по-малък, 97% от територията на парка е с много слаб и слаб риск от площна водна ерозия, тъй като голяма роля играят факторите с почвозащитно действие - ерозионност на дъждовете, податливост на почвата, топография, растителност.

Фиг. № 7. Податливост към ерозиране на почвите за територията на ПП „Беласица“.

Фиг. № 8. Потенциален риск от площна водна ерозия за територията на ПП „Беласица“.

1.11.2.2. Дренираност и повърхностно преовлажняване, наличие на дренажи.

Почвите, разпространени на територията на ПП „Беласица“ са с лек механичен състав - глинесто-песъкливи до леко песъкливо-глинести, а повече от 50% от територията на парка е с наклон > от 24%. Това са част от причините почвите да са добре дренирани и отцедливи. Процеси на повърхностно преовлажняване се наблюдават при някои кафяви горски почви над 1000 м.н.в., които в периода на есенно-зимния максимум на атмосферните валежи натрупват по-високи запаси от влага в профила, имат скъсен период на засушаване и не претърпяват дефицит на продуктивната почвена влага

По време на теренните проучвания наблюдавахме различни по форма и големина дренажи, улесняващи отцеждането на повърхностните води

Сн. 10. Дренажи, улесняващи отцеждането на повърхностните води.

1.11.3. Карта на почвите в М 1: 25 000

Теренните почвени проучвания и лабораторните изследвания за механичния състав и химичния статус на разпространените в района на ПП „Беласица“ почвени единици дадоха ценна информация за изготвянето на оригинална почвена карта за разпространението на почвите на територията на природен парк „Беласица“, приложена в ГИС формат.

На карта № 6 – „Карта на почвите и степени на ерозионните процеси“, приложена към Плана е илюстрирано разпределението на видовете почви, с отразени степени на ерозионните процеси.

В СВИТЪК II – Отчети от проучвания и изследвания извършени в процеса на разработване на Плана за управление е представен подробен доклад за Абиотични фактори (почви и ерозионни процеси) с автор д-р Росица Илиева – р-л екип, Членове: Илия Стефанов Илиев, Вихра Стефанова Стойнова.

БИОЛОГИЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА

1.12. ЕКОСИСТЕМИ И БИОТОПИ

1.12.1. Инвентаризация на екосистемите на територията на парка: класификация на екосистемите, описание на класифицираните единици и площно разпределение.

В резултат от осъществените проучвания на територията на ПП „Беласица“ са установени 28 типа природни екосистеми, отнесени към 4 основни групи:

Водни и торфищни екосистеми

- Бързотечащи планински потоци и водопади
- Мезотрофни водоеми
- Високопланински торфища

Храстови екосистеми

- Високопланински храсталаци
 - Храсталаци от сибирска хвойна
 - Ерикоидни храсталаци
 - Храсталаци от балкански зановец
- Мезофитни храсталаци
 - Храсталаци от обикновена леска
 - Храсталаци от ива
 - Храсталаци от трънка, круши, драка и шипки
- Северноприсредиземноморски ксерофитни храсталаци
 - Храсталаци от червена смрика
- Водногабърви екосистеми
 - Субмедитерански гариги

Тревни екосистеми

- Естествени и полустествени тревни екосистеми
 - Хигрофитни крайизворни и крайречни екосистеми
 - Хигромезофитни високотревни екосистеми
 - Ацидофилни алпийски и субалпийски екосистеми
 - Ксерофитни андропогонидни пасищни екосистеми
 - Планински пасища
- Хазмофитни тревни екосистеми
 - Стръмни и отвесни силикатни скали
 - Сипейни екосистеми

Горски екосистеми

- Хигромезофитни, мезофитни и ксеромезофитни горски екосистеми
 - Хигромезофитни крайречни чинарови екосистеми
 - Габърво-дъбови екосистеми
 - Ксеромезофитни горунови екосистеми
 - Мезофитни и ксеромезофитни букови екосистеми
 - Мезофитни елово-букови екосистеми
 - Ксеромезофитни кестенови екосистеми
- Ксерофитни горски екосистеми
 - Смесени ксерофитни горски екосистеми

Ксерофитни дъбови екосистеми
Ксерофитни екосистеми от черен бор и воден габър
Ксерофитни екосистеми от келяв габър

1.12.2. Инвентаризация на биотопите на територията на парка по методиката EUNIS: класификация и кратко описание на класифицираните единици и площно разпределение

В резултат от направения анализ на местообитанията (биотопите), включени в класификационната схема на EUNIS и срещащи се на територията на ПП „Беласица“ са определени 8 основни типа местообитания (С Вътрешни водоеми и водни течения, D Извори, блата и торфища, Е Тревни местообитания, F Храстови местообитания, G Горски местообитания, H Скални и пионерни местообитания, I Аграрни местообитания, J Урбанизирани, индустриални и други изкуствени местообитания). Към тях се отнасят съответно 3 типа водни местообитания, 2 типа изворни и торфищни местообитания, 7 типа тревни, 8 типа храстови, 24 типа горски, 5 скални, 1 аграрно, 5 урбанизирани и инфраструктурни.

Кратко описание на класифицираните единици и площно разпределение са представени в Приложение №1.12.2.

1.12.3. Промени в исторически план в екосистемите.

Основа за анализ на настъпилите промени в екосистемите е описанието на растителността на планината от началото на миналия век (Стоянов 1921). Обликът на растителността в Беласица е бил доста по различен от сегашния. Планината се е ползвала много интензивно за паша на домашни животни, което е било свързано с периодично опожаряване на склоновете. Голите била, поляните и малки парчета обработваеми земи са имали много по-големи площи. Горите от воден габър са били голи скалисти участъци, които заемали най-стръмните склоновете на планината.

Кестеновите гори са стопанисвани като градински тип, като са формирали отворени растителни съобщества, използвани и за паша. Стръмните склонове над населените места, които са залесени с иглолистни и акациеви култури са били силно ерозирани земи. Чинаровите дървета се ползвали от местното население за дърва за огрев, чрез окастряне на клоните, което придавало специфична физиономия на това местообитание.

1.12.4. Характеристика на влиянието на прилежащите територии (гори, земеделски земи, вилни зони и села, други защитени територии и др.) и настоящо ползване върху екосистемите в парка.

Основното ползване, което има влияние върху екосистемите на територията на природния парк е дърводобивът. Ползването на дървесина се извършва съгласно утвърден Лесоустройствен проект, като 25% от дървесината се добива от възобновителни сечи и 75 % от отгледни. Основното неблагоприятно въздействие, което добивът на дървесина може да предизвика е промяна в естествената структурата и в състава на горите. Промените в

структурата на насажденията се наблюдават основно в буковите гори, където чрез равномерно изреждане се получават едновъзрастни гори с хомогенна структура. Промени в състава се наблюдават при извеждане на сечи в кестеновите гори. С водените до скоро санитарни сечи се достига до намаляване на участието на кестена в насажденията.

В близост до територията на природния парк има разположени населени места с няколко десетки хиляди жители население. Неблагоприятните въздействия върху екосистемите, предизвикани от близостта до населените места имат няколко аспекта:

- Събиране на суха и паднала дървесина с цел снабдяване на населението с дърва за огрев. Този начин за снабдяване на населението с дърва за огрев е традиционен и се практикува най-често в селата. Отрицателното въздействие се изразява в събиране на сухата дървесина в близките до населените места насаждения и намаляване на биотопната дървесина. Мъртвата дървесина играе важна роля във функционирането и производителността на горските екосистеми.
- Събирането на кестеновите плодове, предизвиква най-масово посещение на планината. В период от един – два месеца, кестеновите гори ежедневно се посещават, като се събират опадалите на земята плодове. Този процес има две негативни въздействия: 1. Чрез събирането на семената се нарушава възможността на кестеновите гори да се възобновяват, като по този начин се нарушава естествената им динамика; 2. При събиране на плодовете чрез обриване на клоните се нараняват стъблата и се създават рани, които увеличават възможността за заразяване с рак по кората.
- Пашата на домашни животни е фактор, който има отрицателно въздействие върху състоянието на горските екосистеми, разположени в близост до населените места. Независимо от намаляването на домашните животни, пашата, особено на кози, влошава здравословното състояние на кестеновите дървета. През зимния период козите обелват кората на кестеновите дървета и прегризват младите фиданки, с което влошават санитарното състояние на насажденията.
- Туристическият поток в планината не е интензивен и не оказва негативно въздействие върху състоянието на естествените екосистеми. По-силно е натоварването в района над град Петрич.
- Брането на боровинки по билните части на планината, предизвиква замърсяване на територията с отпадъци, но няма сериозно негативно въздействие върху екосистемите в тези части на планината.
- Селскостопанските земи, граничещи с територията на природния парк представляват малки парчета земя, заобиколени с дървесна растителност. Те са разположени върху пролувиалните конуси, формирани в подножието на планината и представляват плавен преход между горските съобщества и земеделските земи.

1.12.5. Кратък преглед на минали изследвания на екосистемите и биотопите в парка.

В резултат от направения преглед литературните източници (общо 60) са диференцирани в 6 групи: отнасящи се до класификация на растителността на ПП „Беласица“ по флористичния метод; класификация на растителността по доминантния и други методи; класификация на

растителността в съседни райони; класификация на екосистемите и природните местообитания; флористични проучвания с данни за растителността и местообитанията; екологични, лесовъдски и др. проучвания, съдържащи информация за растителността и местообитанията.

Анализът на информацията е представен в табличен вид (Приложение №1.12.5).

1.12.6. Инвентаризация и картиране на екосистемите и биотопите.

В резултат от инвентаризацията на екосистемите и биотопите е представена следната информация за съставяне на Карта на типовете местообитания:

- За горските местообитания – всеки подотдел е отнесен към местообитание със съответен код, при съставяне на легендата са използвани кодовете по EUNIS и българските наименования на местообитанията. (Приложение 1.12.6.(1) и Приложение 1.12.6.(2))
- За местообитанията, разпространени в билната част и за местообитание G1.381–изчертани полигони върху орто-фото снимки и горски карти, с включена легенда. (Приложение 1.12.6.(3) и Приложение 1.12.6.(4))
- За местообитанията, разпространени в източната част на природния парк, полигоните са нанесени върху орто-фото снимка, в Q-GIS, с включена е и легенда (Приложение 1.12.6.(5));
- Създадена е таблица с релативна информация за кодовете имената на местообитанията, имената на синтаксоните (растителните съобщества) и природозащитния статут, който да се използва при съставяне на легендата на картата (Приложение 1.12.6.(6));

1.13. РАСТИТЕЛНОСТ

1.13.1. Инвентаризация на растителните съобщества на територията на парка: класификация на съобществата, описание на класифицираните единици и площно разпределение.

В резултат от инвентаризацията на съобщества по флористичният метод /методика на Браун-Бланке/ е съставена синтаксономична (класификационна) схема на растителните съобщества срещащи се на територията на ПП „Беласица“. В схемата са включени 18 класа, 21 разряда, 27 съюза, 18 асоциации, 19 съобщества с неустановен ранг.

Синтаксономична (класификационна) схема на растителните съобщества срещащи се на територията на ПП „Беласица“ е представена в Приложение №1.13.1.(1)

Кратка характеристика на основните синтаксони, срещащи се на територията на ПП „Беласица“ е представена в Приложение №1.13.1.(2)

Площите на растителните съобщества по флористичният метод /методика на Браун Бланке/ на територията на парка са представени, отнесено към съответния тип природно местообитание в т 1.12.2 и Приложение 1.12.6(2).

В СВИТЪК II – Отчети от проучвания и изследвания извършени в процеса на разработване на Плана за управление е представен подробен доклад за Инвентаризация и картиране на екосистеми, биотопи, растителни съобщества за биологична характеристика и екологична оценка с автор доц. д-р Мариус Димитров – р-л екип, Членове: Станислав Лазаров.

1.13.2. Характеристика на горско-дървесната растителност в ПП „Беласица“

1.13.2.1. Изходна информация за характеристика на горско-дървесната растителност

За изходна информация е ползван действащия лесоустройствен проект на ДГС Петрич /частта за ПП „Беласица“/, изработен от Агролеспроект ЕООД през 2008-2009 год. През лятото – есента на 2012 г. и пролетта на 2013 г. се извърши ограничена инвентаризация за установяване и отразяване на промените, вследствие на изпълнение на цитирания проект, както и според специфичните изисквания на ландшафтната таксация. Същевременно се отразиха някои промени в собствеността и е прецизирана фондовата граница (по вид територия – „горска” и „зеделска”) от КВС, спрямо ЛУП от 2009 г. В резултат на тази работа, за територията попадаща в границите на ПП „Беласица” се установиха някои разлики спрямо ЛУП'2009 г, а именно:

Таблица № 21. Сравнителна таблица – ЛУП'2009/'2014 г.

Показател	ЛУП'2009	ПУ'2014	Разлика +/-
	<i>Площ - ха</i>		
Обща площ	9372.9	9424.4	+51.5
В т.ч. залесена	9010.0	9052.0	+42.0
В т.ч. незалесена дървопроизводителна	7.2	7.2	0
В т.ч. недървопроизводителна	355.7	365.2	+9.2

Установеното нарастване на площта на горските територии с **51,5 ха** е комплексно и се дължи на цитираните по-горе причини. Това увеличение не оказва влияние върху общата площ на Парка, защото е за сметка на земеделските територии в неговите граници.

При ландшафтната таксация са използвани ортофотопланове (геореферирани) в М 1:10000 от 2010 година, КВС (последни актуални), лесослоеве от лесоустройствения проект, GPS с точност +/- 0,5-10 метра, топографски и горскостопански карти (ЛУП'2009г) на ДГС Петрич.

Данните за останалата горска територия се актуализира на базата на предоставените от Дирекцията на ПП „Беласица” таксационни данни, налични от лесоустройствения проект 2009 година.

Както се показва по-горе, общата площ на горските територии в ПП „Беласица“, (инвентаризирана и актуализирана) възлиза на **9424,4 ха**, която по вид на земите се разпределя както е показано в Таблица № 4 (в т. 1.2.2. *Площи на горски фонд (ГФ) по вид на горите и земите*).

Залесената площ в ПП „Беласица”заема 96.0% от горските територии, а заедно с потенциално подлежащата за залесяване (дървопроизводителната горска площ) е 9059.2 ха или 96,0% от цялата горска територия на парка. Голите недървопроизводителни площи

заемат 365,2 ха (4.0%), като най-голяма е площта на нелесопригодните площи – 100.3 (1.1%), следвани от горските автомобилни пътища – 92.2 ха (1.0%), поляните -47.6 ха (0.5%), дворни места – 38,9 ха (0,4%) и т.н.

За всички горски територии на ПП „Беласица” са съставени таксационни описания, които са включени в Свитък III: Горски и земеделски територии. На тях са отразени съставът по дървесен вид, вкл. и тези с единично участие, тяхната възраст, произход, бонитет, запасът без и с клони, процесите на естествено възобновяване, наличие и участие на неместни дървесни видове, наличието на стари и хралупати дървета, наличието на девствени и вековни гори (съгласно разработката за ГВКС), предвидените възстановителни и поддържащи мероприятия според ЛУП‘2009 година.

Таблица № 22. Разпределението на площта на горските територии в ПП „Беласица” по землища и собственост.

Землище	дпс	дчс	опс	очс	чс	кс	оо	чуж	мо	рс	сс	с.общ	ВСИЧКО	%
1 с. Габрене	-	796.8	-	-	0.4	-	0.1	-	-	-	-	-	797.3	8.5
2 с. Скрът	-	407.9	-	-	0.3	-	-	-	-	-	-	-	408.2	4.3
3 с. Ключ	-	683.9	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	683.9	7.3
4 с. Яворница	-	553.1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	553.1	5.9
5 с. Камена	-	677.1	-	-	0.4	-	-	-	-	-	-	-	677.5	7.2
6 с. Самуилово	-	551.0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	551.0	5.8
7 с. Коларово	-	1622,1	0.1	-	-	-	1.0	-	-	-	-	-	1623.2	17.2
8 с. Беласица	-	1506.8	-	-	-	-	0.4	-	-	-	-	-	1507.2	16.0
9 гр. Петрич	-	2616.2	0.2	0.7	0.2	-	-	-	-	-	-	5.7	2623.0	27.8
ОБЩО	-	9414.9	0.3	0.7	1.3	-	1.5	-	-	-	-	5.7	9424.4	100.0

а) Средни таксационни показатели на горите в ПП „Беласица” по видове гори

Таблица № 23. Средни таксационни показатели на горите на ПП „Беласица“ по видове гори.

Стоп. клас Вид гори	Площ-ха	%	Въз- раст	Бон- итет	Пъл- нота	Запас 1ха куб.м без	Прир. 1ха к л о н и	Запас 1ха куб.м с	Прир. 1ха к л о н и	ползване безКлони	% от прир				
иглолистни	1500.4	16.6	36	2.2	0.83	386710	258	10789	7.19	432775	288	12103	8.07	51700	47.9
шир. вис.	6356.9	70.2	80	2.7	0.68	1291065	203	19000	2.99	1478800	233	22153	3.48	87950	46.3
превръщане	802.8	8.9	48	3.6	0.64	80560	100	1727	2.15	91295	114	1960	2.44	5805	33.6
нискостъбл	391.9	4.3	30	4.3	0.69	15225	39	1253	3.20	17250	44	1426	3.64	2335	18.6
О Б Щ О	9052.0	100.0	67	2.7	0.71	1773560	196	32769	3.62	2020120	223	37642	4.16	147790	44.2

Средната възраст на горите в ПП „Беласица” е 67 години. Средната възраст на широколистните семенни гори е 80 години, на издънковите е 48 години, а на иглолистните - 36 години. По-ниската средна възраст на иглолистните гори е обусловена от наличието на иглолистни култури, преимуществено ползване на иглолистна дървесина в миналото, както и високата им уязвимост от неблагоприятни фактори – най-вече пожари, тежки снегове, ветрове и др. Средният бонитет общо за горите е 2.7 (III), а средната пълнота 0,71. Общият им запас от дървесина с клони възлиза на 2020120 м³ (1773560 м³ –без клони). Средният запас на дървесина с клони е 223 м³/ха. Общия среден годишен прираст на насажденията (с клони) възлиза на 37642 м³, а годишния прираст на 1 ха – 4.16 куб.м.

По-голямата част от залесената площ (86.8 %) е покрита със семенни гори, от които 16.6 % са иглолистни. Издънковите гори се срещат ограничено - 8.9% от залесената площ.

Възрастовата структура на горите е относително равномерна (Таблица № 24), като най-голяма е площта на младите и средновъзрастните насаждения и културите между 21 и 40 години (26.3 %) и между 41 и 60 години – 26.5%. Горите на възраст 101 години и нагоре (до 160) заемат 26.4% от площта на горите в парка.

Таблица № 24 Разпределение на залесената площ, общия дървесен запас с клони и средния прираст по класове и подкласове на възраст.

класове на възраст	подкласове на възраст	п л о щ ха	ощ %	запас на осн.н. куб.м	осн.н. %	надлесни куб.м	ср.прир. куб.м
I	1-10	160.0	1.8	3475	0.2	440	695
	11-20	399.4	4.4	24650	1.3	930	1643
II	21-30	929.5	10.3	130685	6.6	2385	5227
	31-40	1446.1	16.0	351570	17.8	3370	10045
III	41-50	1550.2	17.1	351895	17.8	3095	7820
	51-60	854.2	9.4	149035	7.5	3085	2710
IV	61-70	320.7	3.5	61050	3.1	610	939
	71-80	218.5	2.4	46235	2.3	720	616
V	81-90	322.8	3.6	92715	4.7	1320	1091
	91-100	462.3	5.1	113415	5.7	30	1194
VI	101-110	213.6	2.4	63000	3.2	-	600
	111-120	363.6	4.0	109345	5.5	-	951
VII	121-130	262.9	2.9	73900	3.7	-	591
	131-140	421.3	4.6	120790	6.1	2980	895
VIII	141-150	403.4	4.5	113220	5.7	1420	781
	151-160	723.5	8.0	174175	8.8	20580	1124
всичко		9052.0	100.0	1979155	100.0	40965	36922
ср.възраст	70 год.	ср.запас	219	куб.м/ха	ср.прираст	4.08	куб.м/ха

От таблицата по-долу (№ 25) се вижда, че на територията на парка преобладават чистите и с преобладание на бук насаждения (54.1%), като най-много са чистите – 39.7% (с много добра производителност – 2.5 бонитет и относително добро състояние). Чистите и с преобладание на обикновен кестен насаждения са 8.3 %, но тяхното състояние и производителност е преобладаващо лошо (4.1 ср.бонитет). По участие следват зимния дъб – 5.9%, акацията – 2.0%, келявия габър – 1.7%. Обикновеният кестен е и основен вид за залесяване, като създадените култури с негово участие са върху 154.4 ха (1.7% от залесената площ). Същите са в относително добро състояние – от 1 до 3 бонитет. Върху 22.3 ха са създадени и култури от корков дъб, в средно до лошо състояние (4 – 5 бонитет).

Иглолистните дървесни видове са с изкуствен произход (всичките) и са в относително добро състояние (техния среден прираст е 8.13 куб.м/ха). Съобразно условията на месторастене, почти с еднакво покритие са културите от черен бор (354.4 ха или 3.9% от залесената площ) и тези от бял бор (372.5 ха или 4.1%).

б) Разпределение на дървесните видове по площи и процентното им съотношение

От таблицата по-долу (№ 25) се вижда, че на територията на парка преобладават чистите и с преобладание на бук насаждения (54.1%), като най-много са чистите – 39.7% (с много добра производителност – 2.5 бонитет и относително добро състояние). Чистите и с преобладание на питомен кестен насаждения са 8.3 %, но тяхното състояние и производителност е преобладаващо лошо (4.1 ср.бонитет). По участие следват зимния дъб – 5.9%, акацията – 2.0%, келявия габър – 1.7%. Питомния кестен е и основен вид за залесяване, като създадените култури с негово участие са върху 154.4 ха (1.7% от залесената площ). Същите са в относително добро състояние – от 1 до 3 бонитет. Върху 22.3 ха са създадени и култури от корков дъб, в средно до лошо състояние (4 – 5 бонитет).

Иглолистните дървесни видове са с изкуствен произход (всичките) и са в относително добро състояние (техния среден прираст е 8.13 куб.м/ха). Съобразно условията на месторастене, почти с еднакво покритие са културите от черен бор (354.4 ха или 3.9% от залесената площ) и тези от бял бор (372.5 ха или 4.1%).

Таблица № 25. Разпределение на залесената площ по вид на насаждения и бонитет.

Разпределение на ЗАЛЕСЕНАТА ПЛОЩ по вид на НАСАЖДЕНИЯ и БОНИТЕТ

Видове насаждения	Б I	о II	н III	т IV	е V	Общо ха.	Ср.бони- тет	
Насаждения Смес.Игл-Шир. без преобладание	12.3	11.5	–	–	–	23.8	1	1.5
Насаждения Чисти								
Акация	–	8.2	8.9	97.6	8.4	123.1	4	3.9
Бук	44.8	1868.1	1505.0	162.0	23.0	3602.9	3	2.5
Воден габър	–	–	–	4.9	10.4	15.3	5	4.7
Зимен дъб	–	–	143.6	157.9	16.6	318.1	4	3.6
Ива	–	–	0.5	–	–	0.5	3	3.0
Източен чинар	–	–	1.7	13.0	–	14.7	4	3.9
Келяв габър	–	–	–	1.7	12.0	13.7	5	4.9
Космат дъб	–	–	–	–	4.3	4.3	5	5.0
Обикновен кестен	2.8	80.9	37.4	13.6	226.4	361.1	4	4.1
Трепетлика	–	0.2	–	–	–	0.2	2	2.0
ВСИЧКО	47.6	1957.4	1697.1	450.7	301.1	4453.9	3	2.8
Насаждения Смес.Шир-Игл.								
Акация	–	–	–	15.3	–	15.3	4	4.0
Бук	86.1	522.7	79.4	1.8	–	690.0	2	2.0
Зимен дъб	–	–	1.6	37.7	4.2	43.5	4	4.1
Източен чинар	–	–	–	5.2	–	5.2	4	4.0
Келяв габър	–	–	–	–	1.8	1.8	5	5.0
Обикновен кестен	–	20.7	–	–	–	20.7	2	2.0
без преобладание	3.9	17.6	4.1	16.1	–	41.7	3	2.8
ВСИЧКО	90.0	561.0	85.1	76.1	6.0	818.2	2	2.2
Насаждения Смес.Широколистни								
Акация	–	–	–	40.0	2.5	42.5	4	4.1
Бук	25.9	153.0	318.5	95.4	15.8	608.6	3	2.9
Воден габър	–	–	–	13.5	–	13.5	4	4.0
Зимен дъб	–	–	63.4	79.6	30.4	173.4	4	3.8
Източен чинар	–	–	–	25.0	–	25.0	4	4.0

Келяв габър	-	-	-	30.5	104.0	134.5	5	4.8
Космат дъб	-	-	-	-	10.8	10.8	5	5.0
Обикновен кестен	13.8	22.6	158.2	48.3	110.3	353.2	4	3.6
Явор	-	0.5	-	-	-	0.5	2	2.0
без преобладание	19.1	25.8	166.9	129.5	120.2	461.5	4	3.7
ВСИЧКО	58.8	201.9	707.0	461.8	394.0	1823.5	4	3.5

Култури Чисти

Атласки кедр	0.3	-	-	-	-	0.3	1	1.0
Бял бор	10.1	33.8	15.8	14.6	-	74.3	2	2.5
Ела	0.6	-	-	-	-	0.6	1	1.0
Зелена дуглазка	24.5	-	-	-	-	24.5	1	1.0
Морски бор	-	-	-	0.6	-	0.6	4	4.0
Смърч	3.8	-	1.9	-	-	5.7	2	1.7
Черен бор	17.2	40.2	46.1	15.3	-	118.8	3	2.5
ВСИЧКО	56.5	74.0	63.8	30.5	-	224.8	2	2.3

Култури Смес.Иглолистни

Бял бор	10.5	36.9	4.0	4.1	-	55.5	2	2.0
Зелена дуглазка	9.1	-	-	-	-	9.1	1	1.0
Смърч	1.6	-	-	-	-	1.6	1	1.0
Черен бор	19.6	28.5	5.8	-	-	53.9	2	1.7
без преобладание	27.6	21.2	-	0.5	-	49.3	1	1.5
ВСИЧКО	68.4	86.6	9.8	4.6	-	169.4	2	1.7

Култури Смес.Игл-Шир.

Атласки кедр	-	0.5	-	-	-	0.5	2	2.0
Бял бор	15.3	130.4	44.9	53.0	-	243.6	3	2.6
Зелена дуглазка	44.0	-	-	-	-	44.0	1	1.0
Смърч	17.0	2.9	-	-	-	19.9	1	1.1
Черен бор	41.8	54.4	71.3	14.5	-	182.0	2	2.3
без преобладание	190.3	165.5	224.7	33.8	-	614.3	2	2.2
ВСИЧКО	308.4	353.7	340.9	101.3	-	1104.3	2	2.2

Култури Чисти

Акация	-	-	-	0.5	2.4	2.9	5	4.8
Бук	1.7	-	1.4	-	-	3.1	2	1.9
Корков дъб	-	-	-	7.2	-	7.2	4	4.0
Обикновен кестен	11.7	83.0	5.1	-	-	99.8	2	1.9
Червен дъб	1.1	-	-	-	-	1.1	1	1.0
ВСИЧКО	14.5	83.0	6.5	7.7	2.4	114.1	2	2.1

Култури Смес.Шир-Игл.

Акация	-	-	-	4.2	-	4.2	4	4.0
Обикновен кестен	41.6	19.9	10.3	-	-	71.8	2	1.6
без преобладание	15.8	31.6	32.1	2.1	-	81.6	2	2.3
ВСИЧКО	57.4	51.5	42.4	6.3	-	157.6	2	2.0

Култури Смес.Широколистни

Корков дъб	-	-	-	14.2	0.9	15.1	4	4.1
Обикновен кестен	13.0	50.1	17.3	-	-	80.4	2	2.1
без преобладание	6.9	39.4	10.7	9.9	-	66.9	2	2.4

Всичко	733.8	3470.1	2980.6	1163.1	704.4	9052.0	3	2.7
Процент	8.1	38.3	32.9	12.9	7.8	100.0	-	-

В състава на горите участват общо **33 броя дървесни видове**.

Участието на различните дървесни видове по площ и запас (без клони) в горите на ПП „Беласица“ може да се види от следващите две таблици (Таблица № 26 по площ и Таблица № 27 – по запас с клони). С най-голямо площно участие са представени обикновения бук – 4868,8 ха (53.8% от залесената площ от горската територия на парка и 62.1% от запас), следван от обикновения кестен – 1247,1 ха (13.8% по площ), зимния дъб – 663.9 ха (7.3%), белия бор – 642,3 7.1 и др., а с най-малко дребнолиста липа – 1.7 ха, обикновен орех – 1.4 ха ха, клен – 0,4 и морски бор – 0,5 ха и т.н.

Таблица № 26. Разпределение на залесената площ по дървесни видове и класове на възраст.

Разпределение на ЗАЛЕСЕНАТА ПЛОЩ по дървесни ВИДОВЕ и класове на ВЪЗРАСТ

Дървесен вид	I 1-20	II 21-40	III 41-60	IV 61-80	V 81-100	VI 101-120	VII 121-140	VIII 141-160	Хертари Общо	%
аткдр	-	2.5	-	-	-	-	-	-	2.5	-
бб	49.4	416.3	176.5	0.1	-	-	-	-	642.3	7.1
бм	0.2	3.8	-	-	-	-	-	-	4.0	0.1
ела	0.5	25.5	2.0	0.6	5.7	3.7	-	2.7	40.7	0.5
здгл	1.8	158.7	50.7	-	-	-	-	-	211.2	2.3
лст	-	6.0	-	-	-	-	-	-	6.0	0.1
мб	-	0.5	-	-	-	-	-	-	0.5	-
см	13.6	81.3	36.1	-	-	-	-	-	131.0	1.5
чб	1.7	192.6	221.3	1.4	-	-	-	-	417.0	4.6
ак	139.4	81.9	22.2	-	-	-	-	-	243.5	2.7
бк	250.0	905.1	769.7	362.9	679.5	514.5	612.9	774.2	4868.8	53.8
бл	-	-	13.1	-	-	-	-	-	13.1	0.2
брз	1.2	6.0	2.4	-	-	-	0.5	-	10.1	0.1
вгбр	15.8	67.2	48.9	35.8	9.5	6.2	-	-	183.4	2.0
гбр	0.2	0.8	0.2	1.1	-	-	-	-	2.3	-
дрлп	-	0.6	1.1	-	-	-	-	-	1.7	-
едлп	1.5	4.5	0.4	-	-	-	-	-	6.4	0.1
зdB	17.8	76.1	498.8	40.4	14.3	13.5	2.1	0.9	663.9	7.3
ива	15.4	6.0	-	-	-	-	-	-	21.4	0.2
изчн	-	2.0	21.8	7.7	5.7	14.0	4.1	18.6	73.9	0.8
кгбр	2.5	50.9	95.9	10.7	-	-	-	-	160.0	1.8
кдб	8.5	14.7	3.5	-	-	-	-	-	26.7	0.3
кл	-	0.4	-	-	-	-	-	-	0.4	-
кордб	6.6	17.0	-	-	-	-	-	-	23.6	0.3
кс	49.4	243.8	419.3	116.6	57.7	21.9	58.2	280.2	1247.1	13.8
мжд	-	1.2	2.2	0.2	-	-	-	-	3.6	-
ор	-	0.9	-	0.5	-	-	-	-	1.4	-
пляс	0.1	1.3	-	-	2.3	-	-	-	3.7	-
срлп	2.8	17.0	-	1.3	-	-	-	-	21.1	0.2
трп	1.0	0.2	5.5	-	1.8	0.5	-	-	9.0	0.1
чдб	0.8	5.6	-	-	-	-	-	-	6.4	0.1
чел	0.3	1.6	0.1	0.1	1.0	-	-	-	3.1	-
яв	1.8	0.4	-	-	-	-	-	-	2.2	-
общо	582.3	2392.4	2391.7	579.4	777.5	574.3	677.8	1076.6	9052.0	100.0
%	6.4	26.4	26.4	6.4	8.6	6.4	7.5	11.9	100.0	

Таблица № 27. Разпределение на ЗАПАСА без КЛОНИ по дървесни ВИДОВЕ и класове на ВЪЗРАСТ.

Дървесен вид	I 1-20	II 21-40	III 41-60	IV 61-80	V 81-100	VI 101-120	VII 121-140	VIII 141-160	Куб.м Общо	Надлесни дървета	%
аткдр	-	265	-	-	-	-	-	-	265	-	-
бб	4995	108445	59975	20	-	-	-	-	173435	-	10.0
бм	5	870	-	-	-	-	-	-	875	-	0.1
ела	280	6725	620	160	2670	2010	-	2160	14625	175	0.8
здгл	60	56090	23010	-	-	-	-	-	79160	40	4.6
лст	-	1250	-	-	-	-	-	-	1250	-	0.1
мб	-	30	-	-	-	-	-	-	30	-	-
см	655	21395	11760	-	-	-	-	-	33810	-	2.0
чб	160	52860	66710	450	-	-	-	-	120180	10	6.9
ак	3460	5695	1665	-	-	-	-	-	10820	15	0.6
бк	8590	133515	186225	79900	168025	138740	153020	210770	1078785	20290	62.1
бл	-	-	650	-	-	-	-	-	650	-	-
брз	35	550	270	-	-	-	100	-	955	5	0.1
вгбр	1015	6195	5805	4300	1290	1150	-	-	19755	290	1.1
гбр	10	130	20	160	-	-	-	-	320	-	-
дрлп	-	170	230	-	-	-	-	-	400	-	-
едлп	120	580	50	-	-	-	-	-	750	-	0.1
здоб	820	5160	48030	4240	1600	1400	110	80	61440	2045	3.5
ива	205	385	-	-	-	-	-	-	590	-	-
изчн	-	390	3980	1635	1500	5100	1230	5440	19275	800	1.1
кгбр	10	320	965	170	-	-	-	-	1465	-	0.1
кдоб	185	430	50	-	-	-	-	-	665	-	-
кл	-	20	-	-	-	-	-	-	20	-	-
кордоб	110	500	-	-	-	-	-	-	610	-	-
кс	2265	22885	45350	13615	5970	2455	3680	16395	112615	11475	6.5
мжд	-	60	60	10	-	-	-	-	130	-	-
ор	-	80	-	40	-	-	-	-	120	-	-
пляс	-	120	-	-	160	-	-	-	280	-	-
срлп	200	2160	-	250	-	-	-	-	2610	150	0.2
трп	60	40	915	-	240	130	-	-	1385	-	0.1
чдоб	40	475	-	-	-	-	-	-	515	-	-
чел	10	240	20	10	100	-	-	-	380	-	-
яв	50	50	-	-	-	-	-	-	100	-	-
общо	23340	428080	456360	104960	181555	150985	158140	234845	1738265	35295	100.0
%	1.3	24.6	26.3	6.0	10.5	8.7	9.1	13.5	100.0		

в) Разпределение на дървесните видове по произход

По-голяма част от дървесната растителност в парка е представена от типични за района естествени, семенни насаждения – 5936.1 ха или 65.6% от залесената площ. Останалата част от гори се състоят от 1193.4 ха (13.2%) изкуствени семенни горски култури, съставени от дървесни видове от местен произход, но нетипични за Беласица, 951.0 ха (10.5%) гори с естествен издънков произход, 493.9 ха (5.4%) чуждоземни дървесни видове, 231.9 ха (2.6%) и 243.7 ха или 2.7% от издънкови акациевни насаждения.

г) Наличие и участие на неместни и чуждоземни дървесни видове в горите на парка

На територията на ПП „Беласица” са установени общо ненетипични местни и чуждоземни дървесни видове върху обща площ **1687.3** ха или с тях е заета **18.8%** от залесената площ на

парка. Площта на нетипичните местни и чуждоземните дървесни видове се разпределят по видове както следва:

Местни, но нетипични за парка дървесни видове (участие 1-10/10 в състава на насажденията):

Бял бор - 641.4 ха или 7.1% от залесената площ на парка
 Бяла мура - 4.0 ха или 0.1% от залесената площ на парка
 Обикн.смърч - 131.0 ха или 1.4% от залесената площ на парка
Общо: - 776.4 ха или 8.6% от залесената площ на парка

Чуждоземни дървесни видове:

Атласки кедър - 2.5 ха -
 Зелена дугл. ела - 211.2 ха или 2.2% от залесената площ на парка
 Лиственица - 6.0 ха или 0.1% от залесената площ на парка
 Морски бор - 0.5 ха -
 Акация - 243.7 ха или 2.7% от залесената площ на парка
 Корков дъб - 23.6 ха или 0.2% от залесената площ на парка
 Червен дъб - 6.4 ха или 0.1% от залесената площ на парка

Общо: 493.9 ха 5.4% от залесената площ на парка

ВСИЧКО: 1728,0 ха 19,1 % от залесената площ на парка

д) Пълнота и класове на възраст на горите на парка

Таблица № 28 по-долу, показва структурата на насажденията – едновременно разпределението им по класове на възраст и пълноти. От нея се вижда, че преобладаващата част от насажденията са със запазена структура по пълноти: 67.3% са насажденията с пълнота 0.7-1.0; Насажденията с ниски пълноти (01-04) са 6.8% или върху 615.2 ха. Повечето от тях са в напреднала фаза на възобновителния процес, т.е. в тях вече са извеждани различни фази на възобновителните сечи. Само 13.5 ха са младите насаждения и култури на възраст до 20 години, и още 6.3 ха на възраст от 21 до 40 години, чиято ниска пълнота (0.3-0.4), следва да бъдат предмет на специално внимание през следващите години (за лесовъдска намеса).

Таблица № 28. Разпределение на залесената площ по пълнота и класове на възраст.

Пълнота	I 1-20	II 21-40	III 41-60	IV 61-80	V 81-100	VI 101-120	VII 121-140	VIII 141-160	хектари Общо	%
0.1	-	-	0.4	-	-	-	1.1	0.8	2.3	-
0.2	-	-	38.0	-	-	0.6	10.2	136.1	184.9	2.0
0.3	4.4	1.4	24.6	-	4.1	7.1	75.1	95.7	212.4	2.4
0.4	12.1	4.9	28.5	0.3	27.9	18.3	52.0	127.8	271.8	3.0
0.5	24.9	45.8	198.7	43.3	103.7	51.3	108.8	142.3	718.8	7.9
0.6	72.6	109.9	420.9	215.5	177.0	134.2	226.9	310.8	1667.8	18.4
0.7	95.5	291.4	579.3	174.5	299.2	305.8	194.0	221.3	2161.0	23.9
0.8	140.0	676.1	629.1	104.1	135.8	56.9	15.0	78.4	1835.4	20.3
0.9	172.9	977.9	459.4	1.5	37.4	3.0	1.1	13.7	1666.9	18.4
1.0	37.0	268.2	25.5	-	-	-	-	-	330.7	3.7
общо	559.4	2375.6	2404.4	539.2	785.1	577.2	684.2	1126.9	9052.0	100.0

Средна пълнота

0.78 0.84 0.72 0.66 0.67 0.65 0.56 0.53 0.71

1.13.2.2. Специални функции на горските територии в природния парк

В Таблица № 29 е представено **разпределението на горската територия в ПП „Беласица“** по водеща (основна) функция на насажденията, и в това число с функции, като защитни и специални. Като гори с най-висока степен на защита са горите в защитените територии, а от тях – тези обявени по ЗЗТ (природен парк и защитена местност), следвани от тези по ЗБР – защитена зона.

Таблица № 29. Разпределение на общата площ по функционална група.

Гори с преобладаваща функц.катег.	Водеща функц.катег. ха	В др.катег. %	Общо ха
Чл. 5. (2) Защитни горски територии:			
вододайна зона	-	-	445.1
горна гр. на гората	-	-	326.6
нелесопригодна пл	-	-	100.3
скално-урвест терен	-	-	325.7
Общо ЗАЩИТНИ:	-	-	
Чл. 5. (3) Специални горски територии:			
т.1- природен парк	9424,4	100.0	-
т.1- защитена местност	-	-	284.1
т.1-защитена зона	-	-	9138.3
т.2- семепр. насаж. и град.	-	-	66.7
т.3- зелена зона	-	-	626.8
Общо ЗАЩИТНИ И СПЕЦ.	9424.4	100.0	
ОБЩО ЗА ВСИЧКИ ГОРИ	9424.4	100.0	

В Приложение 1.13.2.2. са описани функциите на горските територии в ПП „Беласица“, актуализирани, съгласно проучванията за Плана за управление и Закона за горите от 2011 г., като всяка функция е описана с цялата си площ.

1.13.2.3 Проучвания за здравословното състояние на горите

На база изходната информация - данните от действащите ЛУП на ТП ДГС „Петрич“ за характеристика на горскодървесната растителност (съгл. т. 1.13.2.1. от Заданието) и актуализиране на данните за здравословното състояние на горите, съгласно Наредба № 6 е представена предварителна обобщена информация за състоянието на горите на ПП „Беласица“ - Таблица № 30 и Таблици № 31:

Таблица № 30. Разпределение на залесената площ-ха по вид на насаждението и степен на повредата.

Видове насаждения	Степен	на	повреда		Ср.степен
	0	1	2	3 Всичко	пен
		<u>Култури Смес.Иглолистни</u>			
без преобладание	49.3	-	-	-	49.3 -
Бял бор	55.5	-	-	-	55.5 -
Зелена дуглазка	9.1	-	-	-	9.1 -
Смърч	1.6	-	-	-	1.6 -
Черен бор	53.9	-	-	-	53.9 -
		<u>Култури Смес.Игл-Шир.</u>			
без преобладание	614.1	0.1	0.1	-	614.3 -
Атласки кедър	0.5	-	-	-	0.5 -
Бял бор	242.8	-	0.1	0.7	243.6 -
Зелена дуглазка	44.0	-	-	-	44.0 -
Смърч	19.6	-	0.1	0.2	19.9 -
Черен бор	182.0	-	-	-	182.0 -
		<u>Култури Чисти</u>			
Атласки кедър	0.3	-	-	-	0.3 -
Бял бор	74.2	-	0.1	-	74.3 -
Ела	0.6	-	-	-	0.6 -
Зелена дуглазка	24.1	-	-	0.4	24.5 -
Морски бор	0.6	-	-	-	0.6 -
Смърч	3.8	-	0.2	1.7	5.7 1.0
Черен бор	118.8	-	-	-	118.8 -
		<u>Култури Чисти</u>			
Акация	1.8	0.7	0.4	-	2.9 0.5
Бук	3.1	-	-	-	3.1 -
Корков дъб	7.2	-	-	-	7.2 -
Обикновен кестен	83.7	5.8	8.0	2.3	99.8 0.3
Червен дъб	1.1	-	-	-	1.1 -
		<u>Култури Смес.Шир-Игл.</u>			
без преобладание	73.8	1.7	5.2	0.9	81.6 0.2
Акация	4.2	-	-	-	4.2 -
Обикновен кестен	47.5	7.7	15.6	1.0	71.8 0.6
Култури Смес.Широколистни					
без преобладание	66.5	-	0.4	-	66.9 -
Корков дъб	14.7	-	0.4	-	15.1 0.1
Обикновен кестен	70.4	5.1	4.9	-	80.4 0.2
		<u>Насаждения Смес.Игл-Шир.</u>			
без преобладание	23.8	-	-	-	23.8 -
		<u>Насаждения Чисти</u>			
Акация	119.2	1.0	2.9	-	123.1 0.1
Бук	3279.5	84.3	226.0	13.1	3602.9 0.2
Воден габър	15.3	-	-	-	15.3 -
Зимен дъб	261.6	26.9	27.5	2.1	318.1 0.3
Ива	0.5	-	-	-	0.5 -

Източен чинар	13.5	0.2	1.0	-	14.7	0.1
Келяв габър	13.7	-	-	-	13.7	-
Космат дъб	4.3	-	-	-	4.3	-
Обикновен кестен	169.0	30.4	114.4	47.3	361.1	1.1
Трепетлика	0.2	-	-	-	0.2	-

Насаждения Смес.Шир-Игл.:						
без преобладание	41.7	-	-	-	41.7	-
Акация	14.3	-	1.0	-	15.3	0.1
Бук	690.0	-	-	-	690.0	-
Зимен дъб	42.1	-	1.4	-	43.5	0.1
Източен чинар	5.2	-	-	-	5.2	-
Келяв габър	1.8	-	-	-	1.8	-
Обикновен кестен	15.0	3.8	1.9	-	20.7	0.4

Насаждения Смес.Широколистни:						
без преобладание	416.7	8.6	29.2	7.0	461.5	0.2
Акация	38.1	1.5	2.6	0.3	42.5	0.2
Бук	553.1	10.0	43.4	2.1	608.6	0.2
Воден габър	13.5	-	-	-	13.5	-
Зимен дъб	134.8	17.3	20.1	1.2	173.4	0.4
Източен чинар	23.9	0.3	0.8	-	25.0	0.1
Келяв габър	134.5	-	-	-	134.5	-
Космат дъб	10.8	-	-	-	10.8	-
Обикновен кестен	229.6	30.0	71.8	21.8	353.2	0.7
Явор	0.5	-	-	-	0.5	-

Всичко	8135.0	235.4	579.5	102.1	9052.0	0.2
---------------	---------------	--------------	--------------	--------------	---------------	------------

Процент	89.9	2.6	6.4	1.1	100.0	
----------------	-------------	------------	------------	------------	--------------	--

Таблица № 31. Разпределение на редуцираната площ - ха по вид и степен на повредата.

Вид на повредата	Степен на повреда				Всичко	%	Ср.степен
	0	1	2	3			
Съхнене	11.6	2.8	4.4	2.0	20.8	0.2	0.8
гниене	808.7	93.0	264.5	14.2	1180.4	13.1	0.6
корояди	4.9	-	0.2	2.3	7.4	0.1	1.0
неповредени	7.6	-	-	0.8	8.4	0.1	0.3
повреди от дивеч	0.4	-	1.3	0.4	2.1	-	1.8
повреди от маш. и хо	2.1	0.2	-	-	2.3	-	0.1
повреди от паша	1.1	-	0.6	-	1.7	-	0.7
снеголом	31.1	1.1	4.2	1.0	37.4	0.4	0.3
суховършия	604.8	129.4	276.0	75.6	1085.8	12.0	0.8
Без повреда	6705.7	-	-	-	6705.7	74.1	-
Всичко	8178.0	226.5	551.2	96.3	9052.0	100.0	0.2
Процент	90.3	2.5	6.1	1.1	100.0		

1.13.2.7. В СВИТЪК III – Горски и земеделски територии, са представени резултати от инвентаризацията, включващи:

- Обяснителна записка;
- Таксационни описания за териториите, попадащи в ПП „Беласица” от ТП ДГС Петрич;
- Картен материал:
 - Схема на картните листове в М 1: 50 000;
 - Карта на типовете месторастения в М 1:25 000;
 - Карта на насажденията в М 1: 10 000 съдържаща: преобладаващ дървесен вид с цвят, класове на възраст с щрих, пълнота означена с арабски цифри, бонитет с римски цифри, защитен вид с условен знак;
 - Карта по насоки на мероприятията за горскодървесната растителност в М 1: 25 000;

В СВИТЪК II – Отчети от проучвания и изследвания извършени в процеса на разработване на Плана за управление е представен подробен доклад за Инвентаризация и картиране за актуализиране на данните за горско дървесната растителност оценка на здравословното състояние и консервационната значимост на горските територии за биологична характеристика и екологична оценка с автор инж. Антони Стефанов – р-л екип, Член: инж. Георги Налбантов.

1.13.3. Инвентаризация на горите с висока консервационна стойност.

Извършената предварителна и пълна оценка на Горите с висока консервационна стойност е представена в отделен Доклад за Гори с висока консервационна стойност на територията на ПП „Беласица“ в Приложение № 1.13.3.

В СВИТЪК II – Отчети от проучвания и изследвания извършени в процеса на разработване на Плана за управление е представен подробен доклад за Гори с висока консервационна стойност на територията на ПП „Беласица“ разработен въз основа на данни, предоставени от екипите, от инж. Добромира Димова – неключов експерт.

1.14. ФЛОРА

1.14.1. Нисши растения и гъби:

1.14.1.1. Водорасли

1.14.1.1.1. Теренни проучвания и инвентаризация на флорният състав.

Данни за алгофлората на Беласица от предишни проучвания не са установени, както и за много региони на България. Извършени са теренни наблюдения и са събиране проби с водорасли за анализ от реките и потоците в ниската част на планината – р. Луда Мара, р. Иваник, р. Леврен, р. Каменица, р. Ключка, р. Луда, както и от едно малко езеро Гьолчето. Измерените физикохимични показатели на водата в реките и потоците показаха следните стойности: температура от 12.8 до 15.9 оС; рН от 7.9 до 8.5; кислородно съдържание от 11.8 до 14.5 мг/л и кислородно насищане от 118 до 150%.

Установената алгофлора е типична за планинския тип реки и потоци – пробладеват епилитните (върху каменен или скалист субстрат), реофилни, олиготрофни и олигосапробни видове водорасли. Въпреки, че липсват литературни данни за видовия състав на водораслите в парка в минали периоди, смятаме, че той е естествен и не е антропогенно повлиян над населените места и мини ВЕЦ.

1.14.1.1.2 Списъци по литературни източници за допълване данните на флорния състав.

Най-много видове са установени от групата на кремъчните водорасли (отд. Ochrophyta, кл. Bacillariophyceae) – 67 вида и разновидности и са представени в **Приложение № 1.14.1.1.**

В Гьолчето са установени и водорасли от зелените (отд. Chlorophyta) – *Scenedesmus quadricauda*, *Pediastrum duplex*; синьозелените (отд. Cyanoprokaryota) – *Nostoc microscopicum*, *Merismopedia* sp.; еугленовите (отд. Euglenophyta) – *Trachelomonas oblonga*; *Phacus monilatus* var. *suecicus*; *Euglena* sp.; стрептофитови (отд. Streptophyta) - *Penium* sp. Получените данни са систематизирани в Таблица 32.

Таблица № 32 Кремъчни водорасли.

Брой видове и богатство на таксоните	Брой видове с природозащитен статус	Видове, които трябва да бъдат предмет на специални мерки	Пропуски в познанията
6 Отдела, 7 класа, 9 разряда, 38 рода 77 вида	Не бяха установени, но това не е показателно, тъй като такива у нас почти не фигурират в съответните списъци с растения, поради ниското ниво на проученост и/или микроскопични размери (само 3 сладководни вида макроводорасли в Червената книга, т.1.)	<i>Hildenbrandia rivularis</i> , <i>Heribaudiella fluvialis</i> , <i>Achnantheidium lineare</i> , <i>Achnanthes saccula</i> <i>Gomphonema exilissimum</i> , <i>Gomphonema acidoclinatum</i> , <i>Navicula splendicula</i> , <i>Sellaphora americana</i> Необходими мерки за опазване на видовете: недопускане замърсяване с отпадъци и заустване на отпадъчни води в реките и потоците; всякакви промени в хидрологичния режим на теченията, като напр. изграждане на ВЕЦ.	Необходимо е проучване на високопланинската алгофлора в малки и изолирани местообитания – локви мочурливи места сред мъхове.

1.14.1.1.3. Отрицателно действащи фактори и препоръки за опазване на флористичните видове.

Повечето от установените в потоците и реките на територията на парка водорасли (и най-вече сред доминантите и често срещаните) са индикатори за олигосапробни и олиготрофни условия (много чисти води). Тяхната уязвимост се определя от степента на уязвимост на техните местообитания. Водораслите са силно чувствителни на всякакви промени на факторите и ресурсите на средата, като замърсяване, еутрофикация, промени във

хидрологичния режим и др., поради което са основен елемент за определяне екологичното състояние на води. Основните заплахи върху местообитанията на водораслите на територията на парка са замърсяване на теченията с отпадъчни води, нерегламентирани сметища в речните тераси, както и промените в хидрологичния режим, оказвани от мини ВЕЦ.

1.14.1.1.4. Видове, които трябва да бъдат обект на специални мерки:

Установени са някои редки, както и нови за България видове водорасли. Например от водораслите с макроскопски забележим талус във всички потоци и реки бяха установени два редки у нас вида – *Hildenbrandia rivularis* (от червените, отд. Rhodophyta) и *Heribaudiella fluviatilis* (от кафявите водорасли, кл. Phaeophyceae). Червени и кафяви водорасли се срещат много рядко в сладки води, видовете са предимно морски, особено кафявите. Тези два вида се срещат, макар и рядко и в други наши планини – в чисти и бързи реки и потоци. От микроводораслите се срещат някои редки и много редки у нас видове кремъчни водорасли (кл. Bacillariophyceae), като *Achnanthydium lineare*, *Achnanthes saccula*, *Gomphonema exilissimum*, *Gomphonema acidoclinatum*, както и два нови за България и редки в Европа вида *Navicula splendicula* и *Sellaphora americana*. Един вид *Achnanthydium* от Гьолчето е все още с неизяснена видова принадлежност и може да се предположи, че също е много рядък. Не са установени видове водорасли с природозащитен статус в България, но това не е показателно за степента на рядкост тъй като такива у нас почти не фигурират в съответните списъци с растения поради ниското ниво на проученост и/или микроскопични размери (само 3 сладководни и 3 морски вида макроводорасли в Червената книга, т.1.).

1.14.1.1.5. Територии, от значение за опазване на съответната група видове.

Важни за опазване са всички реки и потоци в планината и най-вече - р. Луда Мара, р. Иваник, р. Леврен, р. Каменица, р. Ключка, р. Луда, както и от едно малко езеро Гьолчето.

1.14.1.1.6. Обобщена информация за: богатство на таксоните, общ брой на видовете, общ брой и разпределение на видовете с природозащитен статус.

В потоците и реките в парка, както и ез. Гьолчето са установени общо 77 вида водорасли. От водораслите с макроскопски забележим талус във всички потоци и реки прикрепени по камъни, под форма на тънки ярко оцветени корички (съответно в червено и кафяво) се срещат два вида – *Hildenbrandia rivularis* (от червените, отд. Rhodophyta) и *Heribaudiella fluviatilis* (от кафявите водорасли, отд. Ochrophyta, кл. Phaeophyceae). Видовете са индикатори за олигосапробни и олиготрофни условия (в много чисти реки). Червени и кафяви водорасли се срещат много рядко в сладки води, видовете са предимно морски, особено кафявите. Тези два вида се срещат, макар и рядко и в други наши планини – в чисти и бързи реки и потоци. Уязвими са, както и техните местообитания, т.к. са силно чувствителни на замърсяване.

1.14.1.2. Мъхообразни

1.14.1.2.1. Теренни проучвания и инвентаризация на флорният състав.

Сравнително малко са данните от Беласица за мъховте, които са представени в две публикации на Петров (1962, 1963), а някои видове са съобщени и от Šmarda (1970). Най-

вероятно планината не е била обект на изчерпателно проучване, поради пограничното ѝ разположение с Гърция, което в продължение на няколко десетилетия е ограничавало свободния достъп до територии в непосредствена близост до границата. От друга страна, именно ограниченото човешко присъствие в по-високите части със сигурност е осигурило и запазване на естественото състояние на местообитанията. Разположена географски в зона със субсредиземноморско влияние в ниските части, но също и характеризираща се със значителна височина в билната зона, Беласица е планина, която предоставя разнообразие от местообитания, което е основание да се очаква и значително по-голямо разнообразие от видове при едно по-задълбочено теренно проучване.

1.14.1.2.2. Списъци по литературни източници за допълване данните на флорния състав.

Списък на видовете е представен в **Приложение №1.14.1.2.** Данните са от територии с надморска височина докъм 1600 м. Сред тези видове се срещат растящи по почва, скали, гниеща дървесина и като епифити по кората на дървета. Справката с посочените по-горе две публикации на Петров показват, че при тези проучвания не са обхванати високите части на планината, както ниските източни райони с добре изразено средиземноморско влияние.

Таблица № 33 Данни за територии с надморска височина до към 1600 м.

Брой видове и богатство на таксоните	Бр. видове с природозащитен статус	Видове, които трябва да бъдат предмет на специални мерки	Пропуски в познанията
Брой таксони – 156 вида 20,7 % от общия брой видове в страната 3 отдела 6 класа, 21 разряда, 56 семейства, 102 рода	9 вида	няма	- да се обхване цялото разнообразие от местообитания на различна надм. височина; - да се обърне внимание на ефемерните видове, растящи в ранна пролет в най-ниските части на ПП „Беласица“

1.14.1.2.3. Отрицателно действащи фактори и препоръки за опазване на флористичните видове.

Поради малките си размери, а и поради факта, че са слабо познати (за разлика от останалите висши растения), мъховете рядко са обект на пряко негативно човешко въздействие. Основните заплахи са свързани с промяна на условията в естествените им местообитания. По отношение на горските видове, такива промени възникват при разреждане на горите след сечи, когато в резултат се увеличава площта на осветените места в гората, съответно намалява въздушната влажност. Изнасянето на мъртва дървесина не дава възможност да се натрупа достатъчно гниещ субстрат, който да се засели с видове, живеещи именно върху такъв субстрат.

1.14.1.2.4. Видове, които трябва да бъдат обект на специални мерки.

Червеният списък на мъховете в България (Natcheva et al. 2006) включва 251 вида от българската мъхова флора, от които 228 са застрашени (категиорите “Критично застрашени – 28 вида, “Застрашени” – 42 и “Уязвими” – 158 вида). Към категорията “Почти застрашени” (Near Threatened) са отнесени 23 вида, а за 37 вида няма достатъчно данни за разпространението, за да бъдат категоризирани. От тези видове на територията на Беласица се срещат 2 Критично застрашени, 5 Застрашени, 2 Уязвими и 1 Почти застрашен:

- *Fossombronia husnotii* Corb. Критично застрашен. Има още едно находище в България в Западна Стара планина. Популацията е малочислена и заема ограничена площ.
- *Mannia androgyna* (L.) A. Evans. Критично застрашен. Съобщавана е само от още едно находище в България (Южен Пирин), но там видът не е потвърден през последните години. Популацията в ПП “Беласица” наброява не повече от 10 талуса, разположени на площ от 2 м².
- *Aulacomnium androgynum* (Hedw.) Schwägr. Застрашен. Има още едно находище в България в Средни Родопи. Навсякъде видът е малочислен и заема ограничена площ.
- *Nardia geoscyphus* (De Not.) Lindb. Застрашен. Известен е още от Мусаленския дял на Рила. Популацията на вида е относително многочислена, но заема ограничена площ.
- *Scleropodium touretii* (Brid.) L.F.Koch. Застрашен. До сега видът е установен само за южните части на Струмската долина. Популациите са с добра численост, но заемат малки площи.
- *Syntrichia laevipila* Brid. Застрашен. Известна е само още от района на Кресненското дефиле. Популацията е малочислена и заема ограничена площ.
- *Kiaeria blyttii* (Bruch & Schimp.) Broth. Уязвим. Има находища още в Рила и Витоша.
- *Tortula cuneifolia* (Dicks.) Turner Уязвим. Видът е съобщаван от района на Пловдив в началото на 20 в. и без други известни находища, освен Беласица. Популацията е малочислена и заема ограничена площ.
- *Rhynchostegium confertum* (Dicks.) Schimp. Почти застрашен. Има още едно находище в България в Средни Родопи. Навсякъде видът е малочислен и заема ограничена площ. На територията на ПП „Беласица“ са установени и три вида (*Acaulon mediterraneum*, *Ephemerum minutissimum* и *Gongylanthus ericetorum*), които са нови за флората на България и с единствени находища в страната. Тези видове са установени в процеса на работата по разработване на настоящия план и не са оценявани по категориите на IUCN. Въпреки това фактът, че тези видове са установени за първи път за страната показва, че те са със силно ограничено разпространение и поради това са уязвими и с потенциално консервационно значение.

1.14.1.2.5. Територии от значение за опазване на съответната група видове.

В рамките на инвентаризацията и анализа са определени следните територии от значение за опазване на мъховете в ПП “Беласица”:

- Най-източните части на Парка, разположени от югоизточно с. Ръждак и югозападно от с. Дрангово, където се наблюдава висока концентрация на средиземноморски видове мъхове, някои от които с консервационно значение.
- Районите около водопадите Лешнишки, Мангъро, Яворнишки и Дъбицата, където е съсредоточено значително видово разнообразие.
- Торфищата в билните части.

1.14.1.2.6. Информация за: богатство на таксоните, общ брой на видовете, общ брой и разпределение на видовете с природозащитен статус.

Известните досега видове мъхове от територията на Беласица наброяват 156 вида, отнасящи се към 3 отдела, 6 класа, 21 разряда, 56 семейства и 102 рода. Тези видове представляват 20.7% от известните досега видове в българската мъхова флора. По време на работата по настоящия план за управление бяха допълнени познанията за разпространението на мъховете в Беласица, като бяха инвентаризирани източните части на планината, попадащи в границите на парка, както и билните части, над горната граница на гората. Установени са 20 нови вида за Беласица – *Grimmia trichophylla*, *G. alpestris*, *Weissia controversa*, *Thuidium recognitum*, *Bryum dichotomum*, *B. pallens*, *Didymodon insulanus*, *Oxyrrhynchium hians*, *Cirriphyllum crassinervium*, *Lophocolea heterophylla*, *Mannia androgyna*, *Syntrichia laevipila*, *Calliergonella cuspidata*, *Philonotis seraiata*, *Sphagnum subsecundum*, *Warnstorfia exannulata*, *Marchantia polymorpha*, *Cephalozia bicuspidata*, *Rhizomnium punctatum* и *Calypogeia muelleriana*.

Нови за флората на България са *Acaulon mediterraneum*, *Ephemerum minutissimum* и *Gongylanthus ericetorum*.

Над горната граница на гората западно от вр. Радомир са образувани мочури с типична торфищна растителност. Основните доминиращи видове са *Sphagnum subsecundum*, *Aulacomnium palustre*, *Philonotis seriata*, *Marchantia polymorpha*, *Warnstorfia exnnulata* и *Scapania undulata*. Наличието на този тип местообитание в Беласица е особено интересно, като се имат в предвид много големия наклон, общата липса на вода в билните части и много добрата дренираност на терена.

1.14.1.3. Водни растения

Групата на водните растения е ограничено представена на територията на ПП „Беласица“. Това се дължи основно на факта, че в парка липсват достатъчно големи по площ и сравнително постоянни водни басейни.

Водните течения по стръмните северни склонове на Беласица имат ясно изразена сезонна динамика. В периода март-май, следствие на снеготопенето, те са бързи и пълноводни. Отсъствието на участъци с бавни води е причина за липсата на типичните водни растения (хидрофитите). През летния сезон много от тези потоци пресъхват.

Водни растения са установени в района на местността Гьолчето над село Коларово, което е един от малкото постоянни водоеми. В него са установени *Lemna minor* (дребна водна леща), *Lemna trisulca* (триделна водна леща) и *Alisma plantago-acuatica* (живовлековидна лаваница) от хидрофитите и *Mentha* spp. (мента), *Carex riparia* (брегова острица), *Lycopus europaeus*

(европейска катушка) и други от хигрофитите. Ограничено по засъхващи малки водоеми са установени представители на род *Typha*.

В безлесната зона, между вр. Радомир и разклон Лопово и между Демиркапия и вр. Лозен са установени четири малки по размер потока, които в някои по заравнени участъци се разливат и формират тресавища. В тези мочурливи тресавища са представени главно хигрофити – *Carex* spp., *Eriophorum latifolium*, *Scirpus sylvaticus*, мъхове и др.

1.14.1.4. Лихенизирани гъби (лишеи)

1.14.1.4.1. Теренни проучвания и инвентаризация на флорният състав.

Настоящото изследване беше насочено към събиране на материал от лихенизирани гъби от теренните проучвания така, че да бъдат обхванати, доколкото е възможно, по-важните хабитати в парка. Използван е маршрутен метод. Теренните проучвания са осъществени през есента на 2012 г. и периода м. април-май 2013 г. При полеви условия са използвани подръчни и метални приспособления за събиране на епифитни лихенизирани гъби – по кора и клонки (напр. родове *Buellia*, *Graphis*, *Lecanora*, *Lecidella*, *Melanelia*, *Parmelina*, *Pertusaria*, *Physcia*, *Pyrenula*, *Xanthoria*), епигейни – върху почва, сред мъх (*Cetraria*, *Cladonia*, *Peltigera*) и епилитни – по камъни или скали (напр. родове *Aspicilia*, *Caloplaca*, *Lecanora*, *Porpidia*, *Rhizocarpon*, *Verrucaria*, и др.). Определянето на събраните образци е осъществявано с помощта на определители и монографски студии за лихенизирани гъби. Изготвянето на микроскопски препарати, проследяването на цветните реакции и направата на талусни срези от материалите са извършвани в лабораторни условия по общоприети методи, използвани в лихенологията. Направена е справка от достъпните материали в лихенологичните сбирки от Националния Природонаучен Музей – БАН и от Микологична колекция на ИБЕИ, БАН (SOMF).

1.14.1.4.2. Списъци по литературни източници за допълване данните на флорния състав.

Образци от лихенизирани гъби са депозиран в Микологичната колекция на ИБЕИ, БАН (SOMF). Установените таксони са представени в общ списък в систематичен ред, Приложение № 1.14.1.4

1.14.1.4.3. Отрицателно действащи фактори и препоръки за опазване на флористичните видове.

- Сечите (наблюдавани близо до някои части на парка – напр. след старата застава в района на с. Ръждак), потенциално нарушаващи нормалната среда за развитие на епифитните видове;
- Някои горскостопански мероприятия, водещи до нарушаване на подстилката и горните почвени слоеве, възпрепятстващи нормалното развитие на епигейните лихенизирани гъби;
- Пожарите, унищожавайки естествената среда за развитие и причинявайки локална загуба на епифитните и епигейни видове от засегнатите от огнените стихии места. Унищожаването на дървесната и храстова растителност, вкл. и посредством изнасяне от естествената среда на обгорялата дървесина и паднала маса, косвено води до повишаване вероятността от безвъзвратна загуба на част от разнообразието от лихенизирани гъби.

Препоръки за опазване

- Необходимост от инициране на дългосрочна програма за комплексно инвентаризиране на лихенизираните гъби на парковата територия.
- Опазване на характерните биотопи, обитавани от лишеите.
- Опазване на стари дървета, като среда за развитие на епифитни видове.
- Планиране на дългосрочен мониторинг на лишеите в парка и оценка на възможностите за използване на лихенизираните гъби като индикатори на атмосферно замърсяване.

1.14.1.4.4. Видове, които трябва да бъдат обект на специални мерки:

По-редките видове лишеи, познати към момента за територията на парка, са видове с малко находища, но това се дължи главно на липсата на системни и пълни проучвания. Затова не може с достатъчна сигурност да се посочат редките видове. Като такива бихме могли да приемем видове, поставени под защита в Европейски страни, с традиции в изследването на лихенизираните гъби и такива, описани от страната, указани в националната стратегия за опазване на биоразнообразието (Воденичаров и др. 1993). Такива (с изключение на белодробния лишей) на територията на парка не са установени.

1.14.1.4.5. Територии от значение за опазване на съответната група видове.

- Старите кестенови и буковите гори над гр. Петрич (след к-с Младежки Дом-направление застава Папреница-вр. Конгур) като среда за развитие на редица епифитни и някои епигейни видове (напр. *Cladonia fimbriata*, *Lecanora chlorotera*, *L. polytropa*, *Melanelixia glabra*, *Ochrolechia parella*, *Parmelina tiliacea*, *Peltigera horizontalis*, *Pertusaria amara*, *Pyrenula nitida* и др.);
- Районите след Старата Застава и над с. Ръждак, със специфични характеристики от ниски храсти, дървета, наземни скални форми (специфичен комплекс от тревисти видове, развиващи се на места на песъклива основа) – местообитания на *Aspicilia cinerea*, *Rhizocarpon* cf. *geographicum* (георгафски лишей), *Lecanora* spp., *Caloplaca holocarpa* aggr., *Cetraria aculeata* (бодлив исландски лишей), *Cladonia convoluta*, *Cladonia* spp., *Evernia prunastri* (дъбов лишей), *Parmelina carporrhizans*, *Physcia* spp., *Xanthoparmelia conspersa*.
- Скалите в района на и до водопада Мангъро, над с. Скрът.

1.14.1.4.6. Обобщена информация за: богатство на таксоните, общ брой на видовете, общ брой и разпределение на видовете с природозащитен статус.

До момента са известни **114** вида лихенизирани гъби (вкл. **1** подвид и **1** разновидност), принадлежащи към **52** рода, **27** семейства, **10** Разреда, **3** подкласа, **3** класа на подотдел *Pezizomycotina* и отдел *Ascomycota*. Списък на видовете лихенизирани гъби е посочен в Приложение № 14.1.4. Обобщена информация е представена в Таблица 34.

Таблица 34. Обобщена информация за: лихенизирани гъби.

Брой видове и богатство на таксоните	Брой видове с природозащитен статус	Видове, които трябва да бъдат предмет на специални мерки	Пропуски в познанията
Брой таксони – 114 вида (вкл. 1 подвид и 1 разновид-ност), съставляващи около 12 % от общия брой в страната; 1 Отдел, 1 подотдел, 3 класа, 3 подкласа, 10 разряда, 27 семейства, 52 рода	<i>Lobaria pulmonaria</i> (белодробен лишей)	<i>Cetraria aculeata</i> (Schreb.) Fr. <i>Cetraria islandica</i> (L.) Ach. <i>Cladonia convoluta</i> (Lam.) Anders <i>Graphis scripta</i> (L.) Ach. <i>Lobaria pulmonaria</i> (L.) Hoffm. <i>Pertusaria corallina</i> (L.) Arnold <i>Pyrenula nitida</i> (Weigel) Ach. <i>Ramalina cf. farinacea</i> (L.) Ach.	- <i>детайлна справка и ревизия на достъпните налични лихенологични и микологични сбирки:</i> <i>1) Лихенологична сбирка на Националния Природонаучен Музей – БАН; 2) Микологична колекция на ИБЕИ, БАН (SOMF)</i>

За целите на Плана за управление на ПП „Беласица“ са възприети видове с единични или относително малко находища в парка и страната

1.14.1.5. Макромицети. Еколого-трофична структура на макромицетите.

1.14.1.5.1. Теренни проучвания и инвентаризация на флорният състав.

Анализът на оскъдната литература за гъбите в района на парка, позволяват да се очертаят следните пропуски в познанията:

1. Гъбите на Беласица са много слабо познати, като до началото на настоящето изследване от базидалните и торбестите гъби са известни само 50 вида. Тази цифра е несъизмеримо по-ниска от прогнозното гъбно разнообразие на планината. Смята се, че в дадена територия в нашите географски ширини съотношението висши растения – гъби е 1:5.3. Съгласно документацията за обявяване на природния парк, на неговата територия се срещат 1197 вида висши растения. Умножено по споменатия коефициент 5.3, това дава прогнозно гъбно разнообразие от над 6300 вида! Възможно е дори тази оценка да се окаже консервативна.

2. Слабо познати са консервационно значимите видове гъби. До 2000 г. от Беласица не е съобщен нито един вид, който понастоящем е с консервационна значимост. Редки и застрашени гъби с едри плодни тела са намерени едва през последното десетилетие, без изключения при проучвания на авторите на настоящия доклад. Същевременно, всички данни насочват на мисълта, че Беласица има изключително богата и уникална за страната микота, която представлява особен интерес, както от научна гледна точка, така и за експертите по опазване и устойчиво ползване на биоразнообразието.

3. До началото на настоящето изследване, липсват данни за популациите на стопански важните видове гъби, както и за тяхното използване от местното население.

Проучванията са проведени през есенния сезон на 2012 г. по маршрутен метод, като маршрутите са избрани така, че максимално да се покрие разнообразието на местообитания в границите на парка. Гъбите са документирани по общоприети методи и са съхранявани чрез изсушаване. За пълнота са използвани и данни от непубликувани авторови наблюдения, проведени в парковата територия през периода 2004–2009 г.

1.14.1.5.2. Списъци по литературни източници за допълване данните на флорния състав.

На базата на анализа на литературните източници и теренните проучвания е съставен Списък на гъбите в **Приложение № 1.14.1.5.**

1.14.1.5.3. Отрицателно действащи фактори и препоръки за опазване на флористичните видове.

Отрицателно действащи фактори:

- Сечите са едни от стопанските дейности, които оказват най-силно неблагоприятно влияние на гъбите, особено на микоризните такива, сред които се отнасят и най-важните в стопанско отношение представители.
- Насажденията от неместни видове нарушават естествеността на ландшафтите в парка, не способстват поддържането на голямо гъбно разнообразие и са бедни на стопански ценни видове гъби. Наред с това, интродукцията на неместни видове дървета може да води до поява и на неместни видове гъби, например по южните склонове на Огражден в насаждения от дуглазка ела се среща северноамериканската масловка (*Suillus lakei*).
- Нарушаване целостта на горската подстилка и почвените слоеве е от ключово значение за поддържане на разнообразието на гъби в горите.

1.14.1.5.4. Видове, които трябва да бъдат обект на специални мерки.

Консервационната значимост на видовете е посочена по Червения списък на гъбите в България (Gyosheva et al. 2006), Червена книга на Република България (Денчев, под печат) и по списъка на гъбите, кандидати за включване в приложение 1 на Бернската конвенция (Dahlberg & Kroneborg 2003). Посочени са и някои редки видове гъби, без формален природозащитен статус.

Консервационно значими видове гъби

Проучванията до момента установиха 12 вида консервационно значими гъби, представени по-долу в таблица 1. Един вид е *критично застрашен*, четири – *застрашени*, 6 – *уязвими* и 1 вид – *почти застрашен*. Без съмнение това не е пълният брой видове с консервационен статус, които се срещат на планината. Тези видове образуват плодни тела по-рядко и за пълното изявяване на спектъра от редки таксони е необходимо провеждане на системни наблюдения върху микотата в продължение на повече от 5 вегетационни сезона. С особена сила това важи за Беласица, където климатът се характеризира с продължителни засушавания, което още повече стеснява възможностите за регистриране на редки видове гъби.

Таблица 35. Консервационно значими видове гъби в Беласица.

Таксон	Природозащитен статус	Местообитания
<i>Agaricus essettei</i>	ЧС – Застрашен [EN B1ab(i,ii,iii,iv)]; ЧК	9110, 9130, 91W0, 9260
<i>Albatrellus pes-caprae</i>	ЧС – Застрашен [EN B2ab(i,ii,iv)]; ЧК	9110, 9130, 91W0, 9260
<i>Amanita caesarea</i>	ЧС – Уязвим [VU A2acd+3cd; B1ab(i,iii)]; ЧК	9110, 9130, 91M0, 91W0, 9260
<i>Boletus depilatus</i>	ЧС – Застрашен [EN B2ab(iii)]; ЧК	9170, 9260 (при наличие на <i>Ostrya</i> или <i>Carpinus</i>)
<i>Boletus luteocupreus</i>	ЧС – Критично застрашен [CR B1ab(iii)+2ab(iii)]; ЧК	9110, 9130, 91M0, 91W0, 9260
<i>Boletus regius</i>	ЧС – Уязвим [VU B1ab(iii)+2ab(iii)]; ЧК	9110, 9130, 91M0, 91W0, 9260
<i>Boletus rhodoxanthus</i>	ЧС – Уязвим [VU B1ab(iii)+2ab(iii)]	9110, 9130, 91M0, 91W0, 9260
<i>Clavariadelphus pistillaris</i>	ЧС – Уязвим [VU B1ab(iii,iv)]	9110, 9130, 91M0, 91W0, 9260
<i>Helvella atra</i>	ЧС – Уязвим [VU B1ab(iii,iv)+2ab(ii,iii)]; ЧК	9260
<i>Macrotyphula fistulosa</i>	ЧС – Уязвим [VU B1ab(i,iii)]	9110, 9130, 9260
<i>Pisolithus arrhizus</i>	ЧС – Почти застрашен [NT]	Върху бедни песъкливи почви, без привързаност към определен тип растително съобщество
<i>Verpa conica</i>	ЧС – Застрашен [EN B1ab(iii)+2ab(ii,iii)]; ЧК	Върху богати, добре увлажнени почви, без привързаност към определен тип растително съобщество

Легенда:

ЧС – Червен списък на гъбите в България (Gyosheva et al. 2006),

ЧК – Червена книга на Република България (Денчев, под печат).

Ядливи видове гъби

От установените до момента гъби, над 50 вида се смятат за ядливи. Независимо от големия брой, не са много видовете, които могат да бъдат използвани масово за храна. За използване с търговска цел са подходящи само 17 вида, а именно полска печурка (*Agaricus campestris*), булка гъба (*Amanita caesarea*), обикновена пънчушка (*Armillaria mellea*), обикновена манатарка (*Boletus edulis*), борова манатарка (*Boletus pinophilus*), дъбова манатарка (*Boletus reticulatus*), аметистов пачи крак (*Cantharellus amethysteus*), обикновен пачи крак (*Cantharellus cibarius*), почерняващ пачи крак (*Cantharellus melanoxeros*), сиво-жълт пачи крак (*Cantharellus tubaeformis*), тръбенка (*Craterellus cornucopioides*), рижица (*Lactarius deliciosus*), смърчова млечница (*Lactarius deterrimus*), обикновена сърнела (*Macrolepiota procera*), челядинка (*Marasmius oreades*), зърнеста масловка (*Suillus granulatus*), жълта масловка (*Suillus luteus*). От изброените видове, повечето могат да се търгуват главно на местни и национални пазари.

1.14.1.5.5. Територии, от значение за опазване на съответната група видове.

Както се вижда от горната таблица, до момента най-голям брой консервационно значими видове се срещат в местообитания 9110, 9130, 91M0, 91W0 и 9260. Тези местообитания (и въобще естествените широколистни гори) са и с най-богато видово разнообразие и поради това имат изключително важно значение за опазването на гъбите. В тази връзка е необходимо разпространението на тези хабитати в Беласица да бъде отчетено при зонирването на парка, с оглед опазване на гъбното разнообразие.

1.14.1.5.6. Обобщена информация за: богатство на таксоните, общ брой на видовете, общ брой и разпределение на видовете с природозащитен статус.

Общо до момента от изследваната територия са установени 146 вида гъби, отнасящи се към 82 рода, 47 семейства, 15 разреда и 4 класа. Списък на гъбите е представен в **Приложение №1.14.1.5**. Обобщена информация е представена в Таблица 36.

Таблица № 36. Обобщена информация за видове гъби.

Брой видове и богатство на таксоните	Бр. видове с природозащитен статус	Видове, които трябва да бъдат предмет на специални мерки	Пропуски в познанията
Общ брой таксони – 146 Торбести гъби: брой таксони – 18, 3,3% от общия брой в страната*; Базидиеви гъби: брой таксони – 127, 8,3% от общия брой в страната** 2 Отдела, 4 класа, 15 разреда, 47 семейства, 82 рода	11	<i>Albatrellus pes-caprae</i> <i>Amanita caesarea</i> <i>Boletus depilatus</i> <i>Boletus luteocupreus</i>	1. Гъбите на Беласица са много слабо познати, като до началото на настоящето изследване от базидиалните и торбестите гъби са известни само 50 вида. 2. Слабо познати са консервационно значимите видове гъби. 3. До началото на настоящето изследване, липсват данни за популациите на стопански важните видове гъби, както и за тяхното използване от местното население.

* Калкулацията е на база 550 известни вида за страната аскомицети с микроскопични и с едри плодни тела; съобразно заданието, при настоящето изследване за включени само видове с едри плодни тела (макромицетни торбести гъби).

** Калкулацията на базидиалните гъби е на база 1537 известни за страната базидиални гъби (Denchev, C.M. & Assyov, B. 2010. Checklist of the larger basidiomycetes in Bulgaria. Mycotaxon 111: 279-282 (+ online version at <http://www.mycotaxon.com/resources/checklists/denchev-v111-checklist.pdf>).

1.14.2. Висши растения. Растителни видове, с важно икономическо значение.

1.14.2.1. Теренни проучвания и инвентаризация на флорният състав.

Първото задълбочено и сравнително пълно флористично проучване на планината Беласица е направено от Николай Стоянов (1921). В тогавашните граници на България е попадала почти цялата територия на Беласица. Днес, обаче, представената от Стоянов информацията за таксономичното разнообразие се нуждае от значително прецизиране. Следва да се изключат част от видовете от южните склонове, където са представени вечнозелените средиземноморски формации на пърнар, дървовидна хвойна, грипа и др., както и видове от най-западните части на планината, които попадат на териториите на Гърция и Македония.

Особен интерес и обект на задълбочени проучвания през последните десетилетия са вековните кестенови гори, рядко за България местообитание и приоритетен за опазване, според европейската Директива за местообитанията (92/43/ЕЕС). Кестеновите гори в Беласица се различават от тези в северната част на Балканския полуостров по присъствието на средиземноморски елементи като маклен (*Acer monspessulanum* L.), източен чинар (*Platanus orientalis* L.), дървовиден плюскач (*Colutea arborescens* L.), храстовидна зайчина (*Coronilla emerus* L.), гръцки гърбач (*Periploca greaca* L.), храстовиден жасмин (*Jasminum fruticans* L.). Това ги прави уникални и за Европа. В тях са установени 272 вида висши растения (Dimitrova, V. & al.), което представлява около 20% от видовото разнообразие. Непосредствено над пояса с преобладаване на обикновения кестен е разположен вторият пояс на бука и иглолистните. Присъствието на иглолистните е незначително и поясът се доминира от обикновения бук. От иглолистните на малки петна се срещат обикновената ела (*Abies alba* Mill.) и обикновения смърч (*Picea abies* (L.) Karsten), както и единични находища на обикновения тис (*Taxus baccata* L.). Необходими са допълнителни проучвания с цел картиране находищата на някои от консервационните видове, свързани с буково-кестеновите и буковите гори, като бодливолистен джел, тис, планински явор и представители на семейството на орхидеите.

Вторият по важност растителен пояс е субалпийската безлесна зона, обхващаща главното било на Беласица. В нея е значимо присъствието на иглолистните, главно заради наличието на обикновената хвойна (*Juniperus communis* L.) и сибирската хвойна (*J. sibirica* Burgsd.). Установени са и единични индивиди от бял бор (*Pinus sylvestris* L.). Поради многократни опожарявания преобладават тревните съобщества от субалпийски и пасищен тип, често доминирани от балканския ендемит мощна власатка (*Festuca valida* (Velen.) Pénzes). В този пояс се срещат голяма част от балканските и българските ендемити. Обект на проучване и картиране в тази зона са албанския крем, късолистната луличка, стояновата и прекрасната теменуга. Поради граничния режим билните части остават сравнително слабо проучени. Във високопланинския пояс наскоро е извършено изследване върху серпентинитната флора (Asenov & Pavlova 2009).

В най-източните части на Беласица, южно от селата Дрангово и Ръждак, където надморската височина е между 250-400 m, е най-силно изразено средиземноморското климатично влияние. Тук са разпространени ксерофитни горски и храстови формации, доминирани от космат дъб и драка. Растителността има субсредиземноморски облик. В тази зона са едни от най-важните места за орхидеите (*Himantoglossum caprinum*, *Limodorum abortivum*, *Ophrys tammosa*, *Orchis morio* и др.). От консервационно значимите видове се срещат още червената съсънка, луковичната ромулеа, гусихиевата ведрица, родопската телчарка и др.

Тази зона също се нуждае от допълнителни проучвания, тъй като и тук достъпът е бил ограничен поради граничния режим.

Приоритетно обект на проучване, картиране и набелязване на мерки за опазване във връзка с Плана за управление на ПП „Беласица” следва да са видовете включени в Закона за биологичното разнообразие и Червената книга на България.

1.14.2.2. Списъци по литературни източници за допълване данните на флорния състав.

На базата на анализа на литературните източници и теренните проучвания е съставен Списък на висшите растения в Приложение № 1.14.2.1. Списък на консервационно значимите висши растения е даден в Приложение № 1.14.2.2.

1.14.2.3. Отрицателно действащи фактори и препоръки за опазване на флористичните видове.

В зоната на ксеротермните дъбови гори:

- Пожари – потенциална заплаха, поради високите температури в района.
- Инвестиционни предложения, свързани с изграждане на фотоволтаични и ветроенергийни паркове – потенциална заплаха.
- В района на село Ръждак са единствените находища на пърчовка (*Himantoglossum caprinum*), недоразвит лимодорум (*Limodorum abortivum*), обикновен салеп (*Orchis morio*), паяковидна пчелица (*Ophrys mammosa*) и др.
- В района над заставата при село Ръждак са установени 2 индивида на изключително редкия балкански ендемит *Crataegus heldreichii* (хелдрейхиев глог). Да се предприеме издирване на други индивиди в района. Да бъде събран материал за изкуствено размножаване на вида и подпомагане на естественото му находище, чрез внасяне на млади индивиди.

В зоната на буково-кестеновите гори:

- Спазване на препоръките и мерките, касаещите горите с Висока консервационна стойност – при извършване на горскостопански мероприятия да се отчита присъствието на представители на семейство Orchidaceae на ниво подотдел.
- Пълна забрана за отсичане/ увреждане на вечнозелени подлесни елементи тис и джел.
- В района на Лилянкината чешма и източно от нея в посока Лешнишки водопад да не се отсичат индивиди на леска, ива, тополи и кестен, които са гостоприемници на редкия растителен паразитен вид родопска горска майка (*Lathraea rhodopea*). Да се има предвид посочените в Плана точки на разпространение на вида. При планиране на сечи в този район предварително да се направи проучване в района за установяване на родопската горска майка – подходящ сезон за това е средата на месец април.

В субалпийската безлесна зона:

- Увеличаване на площта на хвойната – негативно влияние върху *Lilium albanicum* (албански крем) и *Viola speciosa* (красива теменуга).
- Засушаване – негативно влияние върху ограничените по площ планински потоци и мочурливи ливади, които са местообитание за *Soldanella rhodopea* (родопско крайснежно звънче)

1.14.2.4. Видове, които трябва да бъдат обект на специални мерки.

На територията на Беласица се срещат 104 вида с висока консервационна стойност (Приложение 1.14.2.2, от които 28 се опазват от Закона за биологичното разнообразие (Приложения 2а и 3 на ЗБР), 17 вида са включени в Червената книга на Република България (Пеев, ред. под печат) (4 критично застрашени, 10 застрашени и 3 уязвими), 53 са балканските ендемити и 5 са българските. По отношение на международните природозащитни сбогодби 31 вида попадат под разпоредбите на Конвенцията за международна търговия със застрашени видове от дивата фауна и флора (CITES) и 3 са обект на европейската Директива за природните местообитания. Сред редките растения могат да бъдат споменати следните: бодливолистен джел (*Ilex aquifolium* L.), обикновен тис (*Taxus baccata* L.), карстова люцерна (*Medicago carstiensis* Jacq.), албански крем (*Lilium albanicum* Griseb.), стоянова теменуга (*Viola stojanowii* Beck.), прекрасна теменуга (*Viola speciosa* Pant.), кошаниновото бясно дръвче (*Daphne kosaninii* (Stoj.) Stoj.), широколистен дремник (*Epipactis exilis* P. Delforge), пърчовка (*Himantoglossum caprinum*), родопска горска майка (*Lathraea rhodopea* Dingler) и др.

Видовете, които трябва да бъдат обект на специални мерки, са следните: 1.) зона на ксеротермните дъбови гори (с. Ръждак) – *Fritillaria gussichiae*, *Himantoglossum caprinum*, *Limodorum abortivum*, *Ophrys mammosa*, *Romulea bulbocodium*, *Sideritis lanata*, *Crataegus heldreichii*; 2.) зона на буково-кестеновите гори – *Castanea sativa*, *Ilex aquifolium*, *Taxus baccata*, *Lathraea rhodopea*, *Medicago carstiensis*, *Fritillaria gussichiae*, *Epipactis* spp.; 3.) субалпийска безлесна зона: *Lilium albanicum*, *Viola speciosa*, *Viola stojanowii*, *Soldanella* spp., *Acer heldreichii*, *Daphne kosaninii*, *Sorbus borbasii*. Освен видове, включени в приложенията на ЗБР и Червената книга, са посочени и още няколко редки вида, които не са обект на националното законодателство, но имат висока консервационна стойност. Към допълнителните видове са включени *Sorbus borbasii* (борбазиева офика), установен при горната граница на гората над застava Папреница и представен с 2 групи от по 7-8 стъбла, *Crataegus heldreichii* от района на село Ръждак и *Daphne kosaninii* (кошаниново бясно дръвче), който е български ендемит, включен в старата Червена книга на България, но поради неизяснения таксономичен статут (някои автори го разглеждат като *Daphne oleoides* var. *kosaninii*) видът е пренебрегнат в новите източници за флората на България. *Daphne kosaninii* е установен западно от вр. Лозен. Видът е ценен за опазване на генетичното разнообразие.

1.14.2.5. Територии от значение за опазване на съответната група видове.

- Най-източните части на Парка, разположени от югоизточно с. Ръждак и югозападно от с. Дрангово, където се наблюдава висока концентрация на средиземноморски видове мъхове, някои от които с консервационно значение.

- Билните части на планината, където се намират находища на видовете, които се нуждаят от специални мерки за опазване (*Lilium albanicum*, *Viola speciosa*, *Viola stojanowii*, *Soldanella* spp., *Acer heldreichii*, *Daphne kosaninii*, *Sorbus borbasii*)
- Някои крайречни райони, където има находища на *Fritillaria gussichiae*, *Ilex aquifolium*, *Taxus baccata*.

1.14.2.6. Обобщена информация за: богатство на таксоните, общ брой на видовете, общ брой и разпределение на видовете с природозащитен статус.

На територията на Беласица са установени 1591 папратовидни и семенни растения (Асьов и др. 2012; Желев и Гогушев 2000; Стоянов 1921; Топалова 2006; Asenov & Pavlova 2009; Dimitrova & al. 2005; Kostadinova & Dimitrov 2002; Tzonev & al. 2011), които съставляват около 39% от флората на България (Приложение № 1.14.2.1). Те се отнасят към 5 отдела, 113 семейства (около 70% от семействата в България) и 554 рода (около 60% от родовете в България). Отделите *Lycopodiophyta* и *Equisetophyta* са с най-малък обем и включват съответно 2 и 4 вида. Отделът *Polypodiophyta* е представен с 22 вида, а Голосеменните от отдел *Pinophyta* с 9 вида. Най-големият отдел, този на цветните растения (*Magnoliophyta*), съдържа 1554 вида. Обобщена информация е предствена в Таблица 37 Растения.

Таблица № 37. Обобщена информация за папратовидни и семенни растения.

Брой видове и богатство на таксоните	Брой видове с природозащитен статус	Видове, които трябва да бъдат предмет на специални мерки	Пропуски в познанията
1591 вида 39 % от общия брой видове в страната 5 отдела 113 семейства 554 рода	104 вида	субалпийска безлесна зона: <i>Lilium albanicum</i> <i>Viola speciosa</i> <i>Viola stojanowii</i> <i>Soldanella</i> spp. <i>Acer heldreichii</i> <i>Daphne kosaninii</i> <i>Sorbus borbasii</i> зона на буково-кестеновите гори: <i>Castanea sativa</i> <i>Ilex aquifolium</i> <i>Taxus baccata</i> <i>Lathraea rhodopea</i> <i>Medicago carstiensis</i> <i>Fritillaria gussichiae</i> <i>Epipactis</i> spp. зона на ксеротермните дъбови гори (с. Ръждак): <i>Fritillaria gussichiae</i> <i>Himantoglossum caprinum</i> <i>Limodorum abortivum</i> <i>Ophrys mammosa</i>	- да се обхване цялото разнообразие от местообитания на различна надморска височина - да се обърне специално внимание на безлесната зона; - източните ниски части на Парка да се проучат в ранна пролет за луковични ефемероиди

		<i>Romulea bulbocodium</i> <i>Sideritis lanata</i> <i>Crataegus heldreichii</i>	
--	--	---	--

1.14.3. Списъци на растенията с важно икономическо значение:

Много от растителните видове на територията на парка са икономически ценни. Такива са повечето от дървесните видове, а особено ценени са плодовете на обикновения кестен. Горскоплодните видове (боровинки, малини, ягоди и др.) и лечебните растения също имат важно стопанско значение. Лечебните видове са 487 вида (*Приложение № 1.14.3.(1)*), техническите растения са 16 вида (*Приложение № 1.14.3.(2)*), етеричномаслените – 26 вида (*Приложение № 1.14.3.(3)*), хранителните – 91 вида (*Приложение № 1.14.3.(4)*), фуражните – 169 вида (*Приложение № 1.14.3.(5)*), а медоносните – 188 вида (*Приложение № 1.14.3.(6)*), ядливи гъби (*Приложение № 1.14.3.(7)*)

1.14.4. Естествени находища на лечебните растения.

1.14.4.1. Местоположение на естествените им находища;

Предоставена е географска информация за местоположението и естествените находища на следните лечебни видове: *Achillea clypeolata*, *Achillea millefolium*, *Agrimonia eupatoria*, *Alchemilla* spp., *Angelica pancicii*, *Angelica* spp., *Arctostaphylos uva-ursi*, *Arum maculatum*, *Asarum europaeum*, *Atropa bella-donna*, *Betula pendula*, *Centaureum erythraea*, *Chenopodium bonus-henricus*, *Cnicus benedictus*, *Corylus avellana*, *Digitalis* spp., *Dryopteris filix-mas*, *Echinops sphaerocephalus*, *Equisetum arvense*, *Equisetum telmateia*, *Erodium cicutarium*, *Eryngium campestre*, *Euphrasia rostkoviana*, *Fragaria vesca*, *Fraxinus ornus*, *Galium odoratum*, *Galium verum*, *Hypericum perforatum*, *Juniperus sibirica*, *Malus* spp., *Mentha* sp., *Orchis morio*, *Origanum vulgare*, *Oxalis acetosella*, *Petasites albus*, *Phytolacca americana*, *Plantago lanceolata*, *Plantago major*, *Plantago subulata*, *Populus tremula*, *Prunus spinosa*, *Pulmonaria* spp., *Ranunculus ficaria*, *Ranunculus repens*, *Rhus coriaria*, *Rosa* spp., *Rubus idaeus*, *Rumex alpinus*, *Rumex obtusifolius*, *Salvia glutinosa*, *Salvia verticillata*, *Sambucus nigra*, *Sanguisorba minor*, *Sanicula europaea*, *Saxifraga bulbifera*, *Saxifraga rotundifolia*, *Senecio* spp., *Solidago virgaurea*, *Sorbus domestica*, *Sorbus torminalis*, *Tanacetum vulgare*, *Teucrium chamaedrys*, *Teucrium polium*, *Thymus* spp., *Tilia pathyphyllos*, *Tilia tomentosa*, *Tussilago farfara*, *Vaccinium myrtillus*, *Vaccinium uliginosum*, *Vaccinium vitis-idaea*, *Veratrum lobelianum*, *Verbascum phoeniceum*, *Veronica chamaedrys*, *Veronica officinalis*.

1.14.4.2. Граници, размери, собственост на находищата;

Представена е графична информация - *Карта №11 “Карта на находищата на лечебните растения”*, като за посочените, по-горе видове лечебни растения са посочени точково разпространение и съответното местообитание.

1.14.4.3. Условия на местообитанията;

Установените видове лечебни растения на територията на ПП „Беласица“ обхващат голямо разнообразие от екологични условия, както в горите, така и над горната граница на гората. С най-голямо значение са следните местообитания: кестенови гори, букови гори, открити площи в горския пояс, крайречни месторастения и субалпийски съобщества. В иглолистните

култури има ниско разнообразие от лечебни растения и не могат да бъдат обект на ползване, изключение прави *Sambucus nigra* в горите от бял бор.

1.14.4.4. Реално количество на запасите.

Сред по-важните видове лечебни растения, към които има установен интерес за събиране на територията на ПП „Беласица“, трябва да се отбележат следните: *Vaccinium* spp., *Tilia* spp., *Thymus* spp., *Sambucus nigra*. Стопански интерес има към събирането на плодове от *Vaccinium* spp.

Проведеното проучване на експлоатационните запаси на видовете, разрешени за събиране в пояса на кестеновите гори (вкл. горски поляни, сечища) позволява разделяне в три категории: видове с много добри експлоатационни запаси (липа, здравец); видове с добри експлоатационни запаси (петнист змиарник, малина, мъжка папрат) и видове с ниски експлоатационни запаси, които имат ограничено разпространение в проучвания район. .

В пояса на буковите гори (вкл. горски поляни, сечища) също могат да се обособят три категории: видове с много добри експлоатационни запаси (лазаркия, дебрянка); видове с добри експлоатационни запаси (малина, медуница) и видове с ниски експлоатационни запаси (жълт кантарион, мечи лук). Видовете, разпространени над горната граница на гората, могат да бъдат разделени в две групи по отношение на степента на реализация на потенциално продуктивна площ експлоатационните им запаси: с висока степен много добри (черна и червена боровинка, сибирска хвойна) и с ниска степен ниски експлоатационни запаси (всички останали видове). Специално отношение трябва да има към Трябва да се има предвид, че мечото грозде, което има изключително ограничено разпространение в района и следва да има пълна забрана за събиране за стопански нужди забранено за събиране от естествените му находища.

При определянето на допустимите за събиране количества лечебни растения, трябва да се имат предвид ежегодните заповеди на министъра на околната среда и водите за специалният режим на опазване и ползване на лечебните растения, както и наредбата за правилата и изискванията за събиране на билки и генетичен материал от лечебни растения.

Продуктивността от суровина и запасите на ресурсите от изследваните видове в кестеновия пояс се обособяват да се обособят в следните категории: 1). първата група включва видове с много висока продуктивност и запас добри ресурсни възможности, които могат ежегодно или през година да бъдат обект на стопанско ползване без да е необходим период на възстановяване: цветовете на липата и надземната част на здравеца; 2). втората група обединява видове със сравнително висока продуктивност добри ресурсни възможности, но заемащи ограничена площ и поради това с ниски запаси (петнист змиарник, лудо биле, малина, мъжка папрат). Те могат да бъдат обект на ползване само при строг режим на добив и предварително установени норми на ползване. Третата група обхваща видове с ниски ресурсни възможности и запас и поради това без стопанско значение (напр. червен кантарион, копитник).

Ресурсите от суровина и запасите на изследваните видове в буковия пояс се обособява в следните категории: 1). първата група включва видове с много добри ресурсни възможности и запас, които могат ежегодно или през година да бъдат обект на стопанско ползване: надземните части на дебрянката и лазаркия; 2.) втората група обединява видове със добри

ресурсни възможности, но заемащи ограничена площ сравнително висока продуктивност, но заемащи ограничена площ и поради това с ниски запаси (напр. лудо биле, малина, медуница). Те могат да бъдат обект на ползване само при строг режим на добив и предварително установени норми на ползване. Третата група обхваща видове с ниски ресурсни възможности и запас и поради това без стопанско значение (жълт кантарион, мечи лук).

Видовете, които се срещат над горната граница на гората, могат да се обособят в две групи според продуктивността ресурсните си възможностиот суровина и запасите. Първата група обхваща видове с много добри ресурсни възможности и запас, които могат ежегодно да бъдат обект на стопанско ползване: черна и червена боровинка – плодове; сибирска хвойна – плодове. Всички останали проучени видове имат ниски ресурсни възможности, но тъй като заемат ограничени площи и поради това са с ниски запаси. Тяхното ползване следва да е ограничено.

1.14.4.5. Състояние на популациите.

При стопанисването на боровинките трябва да се има предвид сериозния интерес към тях през последните години и случаите на преексплоатация. В допълнение, боровинките се срещат на около 900,0 ха в субалпийския пояс, но поради разрастването на сибирската хвойна боровинките доминират едва на площ от 17,4 ха. В тази връзка е препоръчително ПП „Беласица“ ежегодно да определя възможния обем на добив, нормите на ползване, времето на добив, периода на възстановяване и ротацията на добива на черна и червена боровинка.

За видовете, които са под специален режим на ползване е необходимо провеждане на мониторинг върху състоянието на находищата и запасите им, за да могат да се предприемат навременни мерки за опазването им в случай на необходимост. Препоръчително е при стопански добив на кора от източен чинар да се контролира и следи за повреди на дърветата.

В Приложение 1.14.4.5 е представен Доклад КОНСЕРВАЦИОННО ЗНАЧИМИ И ПРИОРИТЕТНИ РАСТИТЕЛНИ ВИДОВЕ НА ТЕРИТОРИЯТА НА ПП „БЕЛАСИЦА“, с автор Стоян Стоянов.

В СВИТЪК II – Отчети от проучвания и изследвания извършени в процеса на разработване на Плана за управление е представен подробен доклад за инвентаризация и картиране на видове от флората (низши растения и гъби: водорасли, лишей, гъби-макромицети; висши растения: висша флора в т.ч. мъхове) за биологична характеристика и екологична оценка с автор Латинка Топалова – р-л екип, Членове: Пламен Иванов, Райна Начева, Анна Ганева, Борис Асьов, Димитър Стойков, Стоян Стоянов.

1.15. ФАУНА

1.15.1. Безгръбначни животни.

1.15.1.1. Теренни проучвания и инвентаризация на фаунистичния състав.

Прегледана и обобщена е голяма част от наличната литература, отчети по проекти и др., за безгръбначните видове на територията на Беласица. Извършени са и теренни проучвания в резултат на което е направена последващата характеристика.

1.15.1.2. Теренни проучвания и съставяне на списъци по литературни източници за допълване данните на фаунистичния състав.

Списъкът с данни за фаунистичния състав изготвен въз основа на литературни източници и проведените теренни проучвания е представен в (Приложение № 1.15.1.1).

1.15.1.3. Обобщена информация за: богатство на таксоните, общ брой на видовете, общ брой на видовете с природозащитен статус.

За територията на ПП „Беласица“ са установени са около 800 вида безгръбначни животни от територията на Беласица (Приложение № 1.15.1.1). От тях 178 имат консервационно значение (Приложение № 1.15.1.2) и (Таблица 38).

Таблица № 38. Безгръбначни.

Таксон	Бр. видове с природо защитен статус	Видове, които трябва да бъдат предмет на специални мерки	Пропуски в познанията и коментари
Bivalvia (Миди)	1	-	представени са само защитените видове в групата
Crustacea (Раци)	1	<i>Austropotamobius torrentium</i>	представени са само защитените видове в групата
Araneae (Паяци)	46		представени са само ендемичните и редки видове
Opiliones (Сенокосци)	13	-	представени са само ендемичните и редки видове
Heteroptera (Дървеници)	4	-	представени са само ендемичните и редки видове
Odonata (Водни кончета)	4	<i>Cordulegaster heros</i>	представени са само защитените и редки видове
Orthoptera (Правокрили)	1		представени са само защитените видове
Coleoptera (Бръмбари)	86	<i>Carabus (Carabus) menetriesi pacholei;</i> <i>Osmoderma eremita;</i> <i>Omoglymmius germari</i>	представени са само защитените, ендемични и редки видове
Hymenoptera (Formicidae - Мравки)	3		представени са само защитените, и редки видове
Lepidoptera (Пеперуди)	17		представени са само защитените, и редки видове

Списъците, представени в Приложение № 1.15.1.1 и Приложение № 1.15.1.2 обхващат една, относително малка част от безбройните безгръбначни животни, обитаващи Беласица и респективно, територията на ПП „Беласица“. Но дори от обобщените до момента данни е видно, че фауната на планината е изключително богата на защитени и ендемични видове, което я прави територия, с висока консервационна значимост.

1.15.1.4. Отрицателно действащи фактори и препоръки за опазване на видовете.

Основните отрицателни фактори въздействащи върху местообитанията на безгръбначните животните могат да бъдат разделени на две групи, според хабитата който засягат.

В първата група попадат фактори действащи неблагоприятно върху горските местообитания в планината. На първо място това са прекомерните сечи. Силно увреждат и фрагментират потенциалните местообитания на сапроксилните видове насекоми и нарушават микроклимата в горите. Препоръчително е да се осъществява контрол при провеждане на лесовъдските мероприятия, като се съблюдава опазването на приоритетните територии в планината и се оставят старите, хралупести и мъртви дървета.

Във втората група попадат неблагоприятни фактори действащи върху реките и техния хидрологичен режим. На Беласица, като цяло липсват замърсители, но новата тенденция за строеж на мини ВЕЦ-ове оказва изключително неблагоприятно въздействие върху *Austropotamobius torrentium* и *Cordulegaster heros* и вероятно върху *Carabus (Carabus) menetriesi pacholei*. Препоръчително е да се въведе строг контрол върху подобни инвестиционни намерения и дори те да бъдат напълно прекратени.

1.15.1.5. Видове, които трябва да бъдат обект на специални мерки.

Видовете обект на специални мерки за защита са представени в Таблица № 38. Безгръбначни. Избрани са видове, които са с доказана чувствителност към различни въздействия и в същото време характеризират основните местообитания на Беласица. В същото време могат да бъдат приети за застрашени, като причините са както следва:

- *Austropotamobius torrentium*, *Cordulegaster heros* – силно чувствителни вид към промени във водния режим на планинските реки, застрашен от строежи на ВЕЦ.
- *Carabus (Carabus) menetriesi pacholei* – единственото известно находище на вида в България и Южна Европа се намира в долината на река Луда Мара. Вероятно е установяването му и в долините на другите реки на Беласица, както и във субалпийската част на планината. Поради неговата изключителна рядкост и висока консервационна значимост е необходимо всички потенциални местообитания да бъдат опазвани.
- *Osmoderma eremita*; *Otoglymmius germari* – Двата вида са тясно свързани със стари, климаксни гори. Пряко зависими от наличието на хралупести дървета. Характеризират се с изключително слаба подвижност и ниска разселителна способност. Могат да се приемат за застрашени, поради увеличаващата се тенденция за сеч на хралупести дървета, замърсяването им с отпадъци и др.

Таблица № 39 Видовете от Invertebrata с консервационно значение на територията.

Група	Консервационно значение (бр.)			
	защитен	ендемичен	реликт	рядък
Bivalvia (Миди)	1	*	*	*
Crustacea (Раци)	1	*	*	*
Araneae (Паяци)	*	16	*	30
Opiliones (Сенокосци)	*	13	*	*
Heteroptera (Дървеници)	*	3	*	*

Odonata (Водни кончета)	1	*	*	3
Orthoptera (Правокрили)	1	*	*	*
Coleoptera (Бръмбари)	15	36	1	34
Hymenoptera (Formicidae-Маравки)	3	*	*	3
Lepidoptera (Пеперуди)	5	2	*	10
ОБЩО	27	70	1	80

1.15.1.6. Територии, от значение за опазване на съответната група видове.

Основните територии от значение за опазване на безгръбначните видове са главно територии за опазване на пеперудите, бръмбарите и пчелите. Посочени са като райони по-надолу в изложението в т. 1.15.1.8.

1.15.1.7. Списъци с установените видове.

В **Приложение № 1.15.1.1** "Безгръбначни животни (Invertebrata) срещащи се на територията на ПП „Беласица“ са дадени установените до момента по литературни данни и теренни проучвания видове безгръбначни.

1.15.1.8. Необходимост от опазване на места и територии, важни като обитания за насекоми.

- Райони за пеперуди – основен район, необходим за опазване на популациите на пеперуди, е субалпийската зона на планината. Билото на планината, т.е. псевдосубалпийската част, освен планински видове насекоми, в частност пеперуди, се срещат и много видове свързани с дъбовия пояс (*Catocala conjuncta*), които прелитат планината, използвайки въздушни течения. Псевдосубалпийската зона е от особена важност за опазването на редки, ендемични и реликтни видове пеперуди от национална, европейска и световна значимост. Такива са: *Polyommatus eroides*, *Erebia medusa*, *Charissa pullata*, *Caradrina suscia*, *Caradrina gilva*, *Coranarta cordigera*, *Hadena drenowskii*, *Hadena caesia bulgarica*, *Mythimna anderegii pseudocomma*, *Standfussiana lucernea illyrica*, *Chersotis anatolica*, *Euxoa conspicua*, *Euxoa vitta hercegovinensis* и др.
- Районни за бръмбари и пчели – От особено важно значение като хабитат за сапроксилните бръмбари и място за паша на пчели се явяват кестенови гори на територията на парка. Освен с голямото си биоразнообразие, старост на гората и обилие на хралупести дървета, те се явяват и единствен източник за характерния за региона кестенов мед. Уникален продукт, чието икономическо значение все още се подценява.

1.15.1.9. Безгръбначни, оказващи негативно въздействие и щети върху горски и земеделски насаждения

Концепцията за „вредни“ и „негативно въздействащи“ животни или такива, оказващи негативно въздействие е остаряла. Това са видове, които живеят по принцип в горите и имат трофични и/или микрохабитатни връзки с дърветата. Когато горите са в добро състояние, тези видове не оказват негативно влияние. Затова е по-важно да се предприемат мерки за опазване и устойчиво управление на горите. Доказателство за това е, че в подобни списъци, много често попадат и защитени видове. До момента има публикувани (Ovcharov and al, 2007) данни единствено за потенциални вредители т.е видове хранещи се с дървесина,

плодове, единствено по кестена (*Castanea sativa*). Включени са 82 вида насекоми, които имат трофична връзка с него. Данните са изнесени в Приложение № 1.15.1.3.

В СВИТЪК II – Отчети от проучвания и изследвания извършени в процеса на разработване на Плана за управление е представен подробен доклад за инвентаризация и картиране на видове от фауната (безгръбначни) и техните местообитания за биологичната характеристика и оценка с автор гл. ас. д-р Ростислав Бекчиев – р-л екип, Членове: доц. д-р Стоян Бешков, гл. ас. д-р Румяна Костова, гл. ас. д-р. Албена Гьонова, маг. Илия Гьонов.

1.15.2. Рибни /сладководна ихтиофауна/, в т.ч.:

1.15.2.1. Теренни проучвания и инвентаризация на фаунистичния състав.

Основните нормативни документи, използвани при извършване на теренните проучвания и инвентаризацията за видовия състав на рибите на територията на ПП „Беласица“ са: Стандарт EN 14011 за пробонабиране на рибите с електрически ток Международен стандарт ISO 7828, 1985 за пробонабиране на дънни макробезгръбначни в плитки реки.

- Полеви проучвания

В рамките на полевите проучвания, както и по литературни данни на територията на парка са установени 3 вида рибни, а други 6 вида са установени в пряка близост, но извън границите на ПП „Беласица“ (Таблица 40 Рибни). При изготвянето на доклада са използвани и лични данни на авторите, събрани през последните 4 години.

1.15.2.2. Теренни проучвания и съставяне на списъци по литературни източници за допълване данните на фаунистичния състав.

Ихтиофауната на Беласица досега не е била обект на специални проучвания. Откъслечни данни за рибите в българския участък на река Струмешница могат да бъдат намерени в работите на Ковачев (1921, 1922), Дренски (1951), Karaman (1955), Михайлова (1965) и Василев и Пехливанов (2002). Поради това и факта, че в границите на Парка влизат само горното и средното течения на част от десните притоци на Струмешница, трудно може да се направи списък на установените видове в планината.

1.15.2.3. Обобщена информация за: богатство на таксоните, общ брой на видовете, общ брой на видовете с природозащитен статус.

На територията на ПП „Беласица“ са установени 3 вида рибни, като и трите са интродуцирани и не са типични за българската ихтиофауна. Други 6 вида обитават водоеми извън парка, но разположени в пряка близост до неговите граници. От тях 2 вида са включени в ЗБР, 2 вида попадат в приложенията на Директивата за хабитатите, а 1 вид в Бернската конвенция. В категорията Уязвим (VU) на Червената книга на България попада 1 вид, а 6 вида са включени в Червения списък на IUCN като слабо засегнати (LC).

Таблица № 40. Рибни: Вероятен видов състав и природозащитен статус на видовете рибни в ПП „Беласица“.

Вид	ЗБР	92/43	Bern	ЧК	IUCN	ендемит
Южен речен кефал (<i>Squalius orpheus</i>)*					LC	
Говедарка (<i>Alburnoides bipunctatus</i>)*			III			
Струмска мряна (<i>Barbus strumicae</i>)*	III	V			LC	+
Струмски щипок (<i>Cobitis strumicae</i>)*	II	II			LC	+
Струмски гулеш (<i>Oxynoemacheilus bureschi</i>)*				VU	LC	+
Обикновена кротушка (<i>Gobio gobio</i>)*					LC	
Сребриста каракуда (<i>Carassius gibelio</i>)						
Псеудоразбора (<i>Pseudorasbora parva</i>)						
Слънчева рибка (<i>Lepomis gibbosus</i>)						

*Видовете, отбелязани със звездичка са установени само извън Парка, но в пряка близост до неговите граници.

ЛЕГЕНДА:

II – видове, включени в Приложение II: видове, за защитата на които се обявяват защитени зони за опазване на местообитанията им.

III – видове, включени в Приложение III: видове защитени на територията на цялата страна.

IV – видове, включени в Приложение IV: видове под режим на опазване и регулирано ползване от природата.

ЧК – ЧЕРВЕНА КНИГА НА БЪЛГАРИЯ. Том 2. Животни. 1985.

Категории: рядък (Р); застрашен (З).

IUCN 2006 – ЧЕРВЕН СПИСЪК НА ЗАСТРАШЕНИТЕ ВИДОВЕ НА МЕЖДУНАРОДНИЯ СЪЮЗ ЗА ЗАЩИТА НА ПРИРОДАТА.

EN (endangered) – застрашен;

VU (vulnerable) – уязвим;

NT (near threatened) – почти застрашен;

LC (least concern) – слабо засегнат.

BERN – БЕРНСКА КОНВЕНЦИЯ (Конвенция за опазване на дивата европейска флора и фауна)

II – видове, включени в Приложение II на Конвенцията: строго защитени видове от фауната;

III – видове от Приложение III на Конвенцията: защитени видове от фауната.

92/43 – ДИРЕКТИВА ЗА ХАБИТАТИТЕ 92/43/ЕЕС

II – видове, включени в Приложение II на Директивата: животински и растителни видове от интерес за Общността, чието опазване изисква обявяването на специални зони за защита;

IV – видове, включени в Приложение IV: животински и растителни видове от интерес за Общността, които се нуждаят от строга защита;

V – видове, включени в Приложение V: животински и растителни видове от интерес за Общността, чието внасяне в природата и експлоатация могат да подлежат на специални мерки за управление.

1.15.2.4. Отрицателно действащи фактори и препоръки за опазване на видовете.

- Замърсяване на реките– заплахата е с локален характер, най-вече в близост до населените места.
- Браконieri – през последните години липсват установени случаи на браконьерство в района. В тази връзка заплахата следва да се възприема като потенциална.
- Мини ВЕЦ – реализирания мини вец над село Габрене е довел до влошаване на местообитанията на рибите;
- Зарияване с неместни видове риба.

1.15.2.5. Видове, които трябва да бъдат обект на специални мерки.

В рамките на проучванията във водните басейни са установени единствено каракуда (*Carassius carassius*), псевдоразбора (*Pseudorasbora prava*) и слънчева рибка (*Lepomis gibbosus*). Докато слънчевата риба е изключително агресивна и се храни с хайвер на други видове представлява сериозна заплаха за опашатите земноводни. До този момент е установена единствено във водния басейн над с. Коларово.

1.15.2.6. Територии от значение за опазване на съответната група видове.

Важни за опазване са всички водни течния и обекти.

1.15.2.7. Списъци с установените видове.

Списъкът е представен в Таблица № 40. Риби в т. 1.15.2.3.

Няма данни за любителски и стопански риболов в естествени и изкуствени водоеми.

1.15.3. Земноводни и влечуги.

1.15.3.1. Теренни проучвания и инвентаризация на фаунистичния състав.

Теренните проучвания и инвентаризацията за видовия състав е извършен по следната Методика за проучване на **на земноводните и влечуги** на територия на ПП „Беласица“:

Събиране на данни за видовете

Данните за видовете от херпетофауната и за техните местообитания са събирани въз основа на прилагането на маршрутен метод. За всеки наблюдаван екземпляр на терен е събирана следната информация: точните географски координати на наблюдението, определени посредством ръчен GPS приемник, вид, възраст, час и дата на наблюдението, отстояние от оста на трансекта. Данните за всяко наблюдение се попълват в стандартни полеви формуляри (Приложение № 1.15.3.1.(1)). Територията се обхожда внимателно, като при търсенето са вземат предвид размерите на видовете обект на проучване, техните типични укрития (под камъни, дънери и др.) и характерните им биологични изисквания към местообитанията на микрохабитатно равнище.

За инвентаризиране на водолюбивите видове (водни костенурки и видовете земноводни) във водните местообитания са прилагани следните методи:

- използване на живоловни капани тип „винтер” и тралиране. Капаните се поставят в различни типове влажни зони преди смрачаване и се събират в ранните часове на следващия ден. Методът дава много добри резултати (качествени и количествени), когато се използва през размножителния период на земноводните (обикновено 15 март – 30 април). През летните месеци, данните могат да бъдат използвани предимно за попълване на фаунистичен списък и картиране;
- обхождане на водните басейни през деня;
- обхождане на водните басейни и прилежащите територии през нощта с фенери за видовете с нощна и сумрачна активност (основно земноводните).

Териториален обхват на проучването

Разпространението на земноводните и влечугите на територията на Природен Парк „Беласица“ е отразено на база брой локалитети. Приоритетно са посетени териториите от парка с по-ниска надморска височина и водните обекти на територията на ПП „Беласица“. Това са местата с по-високо разнообразие на земноводни и влечуги.

Събиране и анализ на данните

Точкови находища на всички наблюдавани видове, са представени с реални географски (X; Y) координати и са представени в табличен вид (*Приложение № 1.15.3.1.(2)*) и в ГИС среда (*Приложение № 1.15.3.1.(3)*).

За установените приоритетни видове, са изчислени и основни числови параметри:

- Обилие - брой наблюдавани екземпляри на 1000 линейни метра
- Относителна плътност - за тритоните
- Полова структура

В рамките на проучването са събрани и анализирани основните типове заплахи установени на терен.

Период на събиране на данните

Данните за земноводните и влечугите са събирани главно в следния период:

- за клас Земноводни - от първата седмица на март и завършва до средата на май;
- за клас Влечуги - след втората седмица на Април (15 април) и завършва най-късно до 15 май

При изготвянето на доклада са използвани лични данни на авторите събирани през последните 4 години.

Полеви проучвания

В рамките на полевите проучвания и по литературни данни на територията на парка са установени 10 вида земноводни и 21 вида влечуги.

Таблица № 41. Видов състав и природозащитен статус на видовете земноводни и влечуги установени в планината Беласица по литературни данни и на терен.

Вид	ЗБР	92/43	Bern	ЧК	IUCN	CITES
Южен гребенест тритон (<i>Triturus ivanbureschi</i>)	III	II, IV	II	-	LC	-
Влакноопашато тритонче (<i>Lisotriton graecus</i>)	III	-	III	VU	-	-
Дъждовник (<i>Salamandra salamandra</i>)	III	-	III	-	LC	-
Жълтокоремна бумка (<i>Bombina variegata</i>)	II, III	II, IV	II	-	LC	-
Голяма крастава жаба (<i>Bufo bufo</i>)	III	-	III	-	LC	-
Зелена крастава жаба (<i>Pseudepidalea viridis</i>)	III	IV	II	-	LC	-
Жаба дървесница (<i>Hyla arborea</i>)	III	IV	II	-	LC	-

Вид	ЗБР	92/43	Bern	ЧК	IUCN	CITES
Голяма водна жаба (<i>Pelophylax ridibundus</i>)	IV	V	III	-	LC	-
Горска дългокрака жаба (<i>Rana dalmatina</i>)	-	IV	II	-	LC	-
Гръцка дългокрака жаба (<i>Rana graeca</i>)*	III	IV	III	-	LC	-
Обикновена блатна костенурка (<i>Emys orbicularis</i>)	II, III	II, IV	II	-	NT	-
Южна блатна костенурка (<i>Mauremys rivulata</i>)*	II, III	II, IV	II	VU	-	-
Шипоопашата костенурка (<i>Eurotestudo hermanni</i>)	II, III	II, IV	II	EN	VU	II
Шипобедрена костенурка (<i>Testudo graeca</i>)	II, III	II, IV	II	EN	NT	II
Балкански гекон (<i>Mediodactylus kotschy</i>)*	III	IV	II	-	LC	-
Слепок (<i>Anguis fragilis</i>)	III	-	III	-	-	-
Ивичест гушер (<i>Lacerta trilineata</i>)	III	IV	III	-	LC	-
Зелен гушер (<i>Lacerta viridis</i>)	III	IV	II	-	LC	-
Кримски гушер (<i>Podarcis tauricus</i>)	III	IV	II	-	LC	-
Стенен гушер (<i>Podarcis muralis</i>)	III	IV	II	-	LC	-
Змия червейница (<i>Typhlops vermicularis</i>)	III	IV	-	-	-	-
Голям стрелец (<i>Dolichophis caspius</i>)	III	IV	II	-	-	-
Ивичест смок (<i>Elaphe quatuorlineata</i>)*	II, III	II, IV	II	EN	LT	-
Вдлъбнаточел смок (<i>Malpolon insignitus</i>)	III	-	III	-	-	-
Обикновена водна змия (<i>Natrix natrix</i>)	-	-	III	-	LC	-
Сива водна змия (<i>Natrix tessellata</i>)*	III	IV	II	-	-	-
Тънък стрелец (<i>Platyceps najadum</i>)	III	IV	II	-	LC	-
Котешка змия (<i>Telescopus fallax</i>)	III	IV	II	VU	LC	-
Смок мишкар (<i>Zamenis longissimus</i>)	III	IV	II	-	LC	-
Леопардав смок (<i>Zamenis situla</i>)*	II, III	II, IV	II	EN	LC	-
Пепелянка (<i>Vipera ammodytes</i>)	III	IV	II	-	LC	-

* Видове установени за подножието на планината, извън територията на ПП „Беласица“.

ЛЕГЕНДА:

II – видове, включени в Приложение II: видове, за защитата на които се обявяват защитени зони за опазване на местообитанията им.

III – видове, включени в Приложение III: видове защитени на територията на цялата страна.

IV – видове, включени Приложение IV: видове под режим на опазване и регулирано ползване от природата.

ЧК – ЧЕРВЕНА КНИГА НА БЪЛГАРИЯ. Том 2. Животни. 1985.

Категории: рядък (Р); застрашен (З).

IUCN 2006 – ЧЕРВЕН СПИСЪК НА ЗАСТРАШЕНИТЕ ВИДОВЕ НА МЕЖДУНАРОДНИЯ СЪЮЗ ЗА ЗАЩИТА НА ПРИРОДАТА.

EN (endangered) – застрашен;

VU (vulnerable) – уязвим;

NT (near threatened) – почти застрашен;

LC (least concern) – слабо засегнат.

BERN – БЕРНСКА КОНВЕНЦИЯ (Конвенция за опазване на дивата европейска флора и фауна)

II – видове, включени в Приложение II на Конвенцията: строго защитени видове от фауната;

III – видове от Приложение III на Конвенцията: защитени видове от фауната.

92/43 – ДИРЕКТИВА ЗА ХАБИТАТИТЕ 92/43/ЕЕС

II – видове, включени в Приложение II на Директивата: животински и растителни видове от интерес за Общността, чието опазване изисква обявяването на специални зони за защита;

IV – видове, включени в Приложение IV: животински и растителни видове от интерес за Общността, които се нуждаят от строга защита;

V – видове, включени в Приложение V: животински и растителни видове от интерес за Общността, чието внасяне в природата и експлоатация могат да подлежат на специални мерки за управление.

1.15.3.2. Теренни проучвания и съставяне на списъци по литературни източници за допълване данните на фаунистичния състав.

Прегледана и обобщена е цялостната налична литература, отчети по проекти и др., за групата на територията на Беласица. Изготвен е списък с установените видове по литературни данни, както от лични наблюдения (Таблица № 41).

Като цяло херпетофауната на планината Беласица е непроучена. В българската част на планината до сега са установени 8 вида земноводни и 18 вида влечуги. Видовият състав и природозащитният статус на земноводните и влечугите в Беласица са посочени в таблица 41. Единственият вид опашато земноводно, който се посочва по литературни данни е дъждовника (*Salamandra salamandra* L.). Гръцката дългокрака жаба (*Rana graeca* Boul.) се среща в притоци на р. Струмешница, пресичащи шосето Петрич – Габрене, както над самия град Петрич.

1.15.3.3. Обобщена информация за: богатство на таксоните, общ брой на видовете, общ брой на видовете с природозащитен статус.

На територията на ПП „Беласица“ се срещат 10 вида земноводни (Amphibia) (46 % от видовото богатство на национално ниво), от които 3 опашати (Caudata) (38 %), 7 безопащати (Anura) (50 %). Влечугите (Reptilia) са представени с 21 вида (57 %), съответно 2 вида костенурки (Testudines) (50 %), 6 вида гущери (Sauria) (40 %), 11 вида змии (Serpentes) (61 %).

По отношение на природозащитния статус, 7 вида попадат в приложение 2 на ЗБР, 28 в приложение 3, 1 вид в приложение 4. Респективно 8 вида в приложение II на директивата за хабитатите (92/43) 24 вида в приложение IV, 1 вид в приложение V. В приложение II на Бернската конвенция са 21 вида а в приложение III – 9 вида. В категория застрашен (EN) на Червената книга на България попадат 4 вида, съответно 3 вида в категория уязвим (VU). По отношение на IUCN, 1 вид е в категория уязвим (VU), 3 вида - почти застрашен (NT), 20 вида - слабо засегнат (LC). В приложение II на CITES попадат 2 вида.

Таблица № 42. Видов състав и ендемизъм на земноводните и влечугите.

Таксон	Защитен	Локален ендемит	Български ендемит	Балкански ендемит
Южен гребенест тритон (<i>Triturus ivanbureschi</i>)	+	-	-	-
Влакноопашато тритонче (<i>Lisotriton graecus</i>)	+	-	-	+
Дъждовник (<i>Salamandra salamandra beshkovi</i>)	+	-	+	-
Жълтокоремна бумка (<i>Bombina variegata scabra</i>)	+	-	-	+

Таксон	Защитен	Локален ендемит	Български ендемит	Балкански ендемит
Голяма крастава жаба (<i>Bufo bufo</i>)	+	-	-	-
Зелена крастава жаба (<i>Pseudepidalea viridis</i>)	+	-	-	-
Жаба дървесница (<i>Hyla arborea</i>)	+	-	-	-
Голяма водна жаба (<i>Pelophylax ridibundus</i>)	-	-	-	-
Горска дългокрака жаба (<i>Rana dalmatina</i>)	-	-	-	-
Гръцка дългокрака жаба (<i>Rana graeca</i>)	+	-	-	+
Обикновена блатна костенурка (<i>Emys orbicularis</i>)	+	-	-	-
Южна блатна костенурка (<i>Mauremys rivulata</i>)	+	-	-	-
Шипоопашата костенурка (<i>Eurotestudo hermanni</i>)	+	-	-	-
Шипобедрена костенурка (<i>Testudo graeca</i>)	+	-	-	-
Балкански гекон (<i>Mediodactylus kotschy bibroni</i>)	+	-	-	+
Слепок (<i>Anguis fragilis</i>)	+	-	-	-
Ивичест гушер (<i>Lacerta trilineata</i>)	+	-	-	+
Зелен гушер (<i>Lacerta viridis</i>)	+	-	-	-
Кримски гушер (<i>Podarcis tauricus</i>)	+	-	-	-
Стенен гушер (<i>Podarcis muralis</i>)	+	-	-	-
Змия червейница (<i>Typhlops vermicularis</i>)	+	-	-	-
Голям стрелец (<i>Dolichophis caspius</i>)	+	-	-	-
Ивичест смок (<i>Elaphe quatuorlineata</i>)	+	-	-	-
Вдлъбнаточел смок (<i>Malpolon insignitus</i>)	+	-	-	-
Обикновена водна змия (<i>Natrix natrix</i>)	-	-	-	-
Сива водна змия (<i>Natrix tessellata</i>)	+	-	-	-
Тънък стрелец (<i>Platycephalus najadum</i>)	+	-	-	-
Котешка змия (<i>Telescopus fallax</i>)	+	-	-	-
Смок мишкар (<i>Zamenis longissimus</i>)	+	-	-	-
Леопардав смок (<i>Zamenis situla</i>)	+	-	-	-
Пепелянка (<i>Vipera ammodytes</i>)	+	-	-	-

Таблица № 43. Богатство и природозащитна характеристика на таксоните.

Брой видове и богатство на таксоните	Бр. видове с природозащитен статус	Видове, които трябва да бъдат предмет на специални мерки	Пропуски в познанията
Земноводни – 10 вида	8 вида	Южен гребенест тритон (<i>Triturus karelinii</i>), Вlakноопашато тритонче (<i>Lisotriton graecus</i>), Дъждовник (<i>Salamandra salamandra</i>), Жълтокоремна бумка (<i>Bombina variegata</i>), Голяма крастава жаба (<i>Bufo bufo</i>)	Двата вида <i>Rana graeca</i> и <i>Bombina variegata</i> са с твърде ограничено разпространение в границите на парка. Необходимо е допълнително проучване върху разпространението на двата вида. Липсват систематични данни за популационите параметри на всички видове. Необходимо е изготвяне на схеми за мониторинг и тяхното практическо прилагане.
Влечуги – 21 вида	20 вида	Обикновена блатна костенурка (<i>Emys orbicularis</i>), Южна блатна костенурка (<i>Mauremys rivulata</i>), Шипоопашата костенурка (<i>Eurotestudo hermanni</i>), Шипобедрена костенурка (<i>Testudo graeca</i>), Ивичест гущер (<i>Lacerta trilineata</i>), Змия червейница (<i>Typhlops vermicularis</i>), Котешка змия (<i>Telescopus fallax</i>), Ивичест смок (<i>Elaphe quatuorlineata</i>), Вдлъбнаточел смок (<i>Malpolon insignitus</i>), Смук мишкар (<i>Zamenis longissimus</i>), Леопардов смук (<i>Zamenis situla</i>)	Двата вида <i>Elaphe quatuorlineata</i> , <i>Zamenis situla</i> и <i>Telescopus fallax</i> са установявани в близост до границата на парка. Необходимо е допълнително проучване за разпространението на тези видове в най-ниските части на парка (над с. Ръждак и гр. Петрич). Липсват систематични данни за популационите параметри на всички видове. Необходимо е изготвяне на схеми за мониторинг и тяхното практическо прилагане.
Общо за двете групи – 31 вида	28 вида		

1.15.3.4. Отрицателно действащи фактори и препоръки за опазване на животинските видове.

- Пожари – това е една от сериозните заплахи установена на територията на парка, най-вече в ниските му части. Видовете, които биват най-често засегнати са от групата на влечугите;
- Сечи – на много места са установени сечи, както и стари култури с неместни видове. Проблемата е сериозен тъй-като води до силни негативни изменения в местообитанията на земноводните и влечугите.
- Замърсяване – заплахата е с локален характер, най-вече в близост до населените места.
- Браконieri – през последните години липсват установени случаи на браконьерство в района. В тази връзка заплахата следва да се възприема като потенциална.
- Ветропарк – потенциална заплахата;
- Соларен парк – потенциална заплахата, в близост до територията има изградени соларни паркове;
- Мини ВЕЦ – реализирания мини вец над село Габрене е довел до влошаване на местообитанията на земноводните;
- Зарибяване с неместни видове риба – това е една от най-сериозните заплахи за опашатите земноводни и някои безопашати. В рамките на проучванията във водните басейни са установени единствено каракуда (*Carassius carassius*) и псевдоразбора (*Pseudorasbora prava*) и слънчева рибка (*Lepomis gibbosus*). Първите два вида не са хищни и не представляват сериозна заплахата за опашатите земноводни. Докато слънчевата риба е изключително агресивна и се храни с хайвер на други видове и представлява сериозна заплахата за опашатите земноводни. До този момент е установена единствено във водния басейн над с. Коларово.

1.15.3.5. Видове, които трябва да бъдат обект на специални мерки.

С цел опазване на разнообразни местообитания за земноводните и влечугите, както и опазване на консервационно значимите видове, предлагаме следния списък от приоритетни видове, които следва да бъдат обект на специални природозащитни мерки:

Южен гребенест тритон (*Triturus karelinii*), Влакноопашато тритонче (*Lisotriton graecus*), Дъждовник (*Salamandra salamandra*), Жълтокоремна бумка (*Bombina variegata*), Голяма крастава жаба (*Bufo bufo*), Обикновена блатна костенурка (*Emys orbicularis*), Южна блатна костенурка (*Mauremys rivulata*), Шипоопашата костенурка (*Eurotestudo hermanni*), Шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*), Ивичест гушер (*Lacerta trilineata*), Змия червейница (*Typhlops vermicularis*), Ивичест смок (*Elaphe quatuorlineata*), Котешка змия (*Telescopus fallax*), Вдлъбнаточел смок (*Malpolon insignitus*), Смок мишкар (*Zamenis longissimus*), Леопардов смок (*Zamenis situla*)

1.15.3.6. Територии, от значение за опазване на съответната група видове.

- С оглед екологичните изисквания на видовете земноводни, срещащи се на територията на ПП „Беласица“, като първостепенни са определени всички стоящи

водоеми с буфер от 200 m около тях. От значение за част от видовете са и участъците с по-слабо течение на реките.

- По отношение на влечугите от ключово значение са ниските части на парка, където са съсредоточени и топлолюбивите видове, които съставляват и по-голямата и съществена част от видовото разнообразие, именно те са и с висок природозащитен статус.

1.15.3.7. Точкови и площни територии, важни за опазване на земноводни и влечуги

Представени са в **Приложение № 1.15.3.1.(2)**

В СВИТЪК II – Отчети от проучвания и изследвания извършени в процеса на разработване на Плана за управление е представен подробен доклад за инвентаризация и картиране на видове от фауната (риби, земноводни и влечуги) и техните местообитания за биологичната характеристика и екологичната оценка с автор Георги Попгеоргиев – р-л екип, Членове: Тихомир Стефанов, Николай Цанков, Димитър Плачийски.

1.15.4. Птици.

1.15.4.1. Теренни проучвания и инвентаризация на фаунистичният състав.

На територията на ПП „Беласица“ са установени досега по литературни данни и след теренни проучвания общо 147 вида птици. Предполага се, че изследванията в бъдеще ще обогатят още повече известния до момента видов състав на орнитофауната на природния парк. В тази връзка е съставен и допълнителен списък от видове които е твърде вероятно да бъдат установени в природния парк при бъдещите проучвания и трябва да бъдат търсени целенасочено. Този списък включва допълнително 23 вида. При последващите проучвания се предполага, че част от тях ще бъдат установени в парка.

1.15.4.2. Теренни проучвания и съставяне на списъци по литературни източници за допълване данните на фаунистичния състав.

След провеждане на теренни проучвания и анализ на данните, посочени в различни литературни източници са изготвени списъци с данни за видовия състав на птиците. Представени са два отделни списъка, включващи както със сигурност установите видове (**Приложение № 1.15.4.1.**), така и потенциално срещащите се видове (**Приложение № 1.15.4.2**) на територията на ПП „Беласица“.

1.15.4.3. Обобщена информация за: богатство на таксоните, общ брой на видовете, общ брой на видовете с природозащитен статус.

От установените в парка 147 вида птици 133 вида са защитени според ЗБР, 34 вида са включени в новото издание на Червената книга на България (2011 г., електронна версия), 35 вида са включени в Приложение I на Директивата за птиците на ЕС, 2 вида са световно застрашени (полубеловратата мухоловка и синявица), 139 вида са включени в Приложение II и III на Бернската Конвенция, 34 вида са включени в Бонската Конвенция за опазване на мигриращите животни и 22 вида са включени в Конвенцията CITES за регулиране на търговията с диви животни.

Таблица 44. Обобщена информация за: видовете птици защитени според ЗБР и видовете включени в новото издание на Червената книга на България.

Брой видове и богатство на таксоните	Брой видове с природозащитен статус	Видове, които трябва да бъдат предмет на специални мерки	Пропуски в познанията
147	139	13	Няма достатъчно данни за гнездовата орнитофауна на субалпийската зона.

1.15.4.4. Отрицателно действащи фактори и препоръки за опазване на животинските видове.

- Сечи в горите

Интензивните сечи в горите на Беласица засягат сериозно качествата на местообитанията за всички горски видове птици. Особено силно е влиянието на този фактор в буковите гори и в част от кестеновите гори. Буковият пояс е много сериозно засегнат от сечи на почти цялата си територия освен в резервата „Конгура“. Това води до сериозни поражения на гнездово местообитание на видове като белогръбия кълвач, полубеловратата мухоловка, сивия и черния кълвачи. Тези сечи са довели вероятно и до изчезването на гълъба хралупар, като гнезещ вид в Беласица. Прилагат се различни видове сечи, някои от които са довели до значително увеличаване на иглолистните култури в парка за сметка на автохтонните, широколистни гори. Кестеновите гори са засегнати, поради масовото изсичане на старите кестени (баби), особено в централните и западни части на планината.

Продължаването на възобновителните сечи в буковите гори в сегашния им темп или по-интензивен ще доведе в близко бъдеще до изчезване на белогръбия кълвач и полубеловратата мухоловка в природния парк „Беласица“ извън резервата „Конгура“. А доколкото площта на резервата не е достатъчно голяма да поддържа тези изолирани популации то бъдещето им в Беласица в по-далечна перспектива ще бъде много несигурно.

- Изграждане на мини ВЕЦ по реките

Навлизането по живописните речни долини на Беласица на машини с цел хидростроителство е негативен фактор тъй като е свързано с безпокойство на птиците и увреждане на техните местообитания. (Такива вече са изградени в селата Беласица и Габрене; одобрен е проект за изграждане на мини-ВЕЦ в с. Камена). Това води и до намаляване на водите на реките в определени участъци, достигащо и до пълно пресъхване. Това е пагубно за видове птици, като водния кос и планинската стърчиопашка. Съчетаването на този проблем с водовземанията от тези реки за питейни нужди и за напояване, води до сериозен кумулативен ефект. Наложително е преустановяването на по-нататъшното изграждане на нови ВЕЦ на територията на природния парк.

- Безпокойство от страна на събирачи на билки, кестени и други плодове

Масираното присъствие от събирачи на плодове и билки на територията на природния парк е негативен фактор върху птиците тъй като е свързан със значително безпокойство. Потокът от хора в природния парк е силно концентриран на определени места, но в периода на

кестените е повсеместен за кестеновата зона. В субалпийските зони пък човешкото присъствие е засилено и повсеместено през периода на боровинките, който частично съвпада с гнездовия период на някои видове птици от тази зона. Сред най-силно посещаваните места в парка са районът между гр. Петрич и х. Беласица, както и около последната хижа, а също долината на р. Луда Мара над Петрич, включително и до долните части на резервата „Конгура“. Като цяло е необходимо урегулиране на притока на събирачи за да не вреди на целите на опазване на птиците в защитената територия.

- **Лов**

Ловът, който се практикува на територията на природния парк е фактор за безпокойство на птиците. Бяха установени случаи на лов дори и в резервата „Конгура“, което е забранено.

- **Проекти за изграждане на ветроенергийни паркове**

Съществува проект за изграждане на ветропарк по билото на Беласица. Засега това намерение е спряно. Реализацията на едно такова инвестиционно намерение би имало негативен ефект върху гнезещите и мигриращите птици поради своя бариерен ефект, сблъскванията на птици с турбините и ефект на отнемане на хранителни и гнездови местообитания.

1.15.4.5. Видове, които трябва да бъдат обект на специални мерки.

Въз основа на теренните проучвания и анализа на получените резултати са определени следните видове птици, които трябва да бъдат обект на специални мерки и приоритетни за опазването им в ПП „Беласица“: Осояд, Орел змияр, Скален орел, Сокол скитник, Планински кеклик, Горски бекас, Синявица, Сив кълвач, Черен кълвач, Среден пъстър кълвач, Белогръб кълвач, Воден кос, Полубеловрта мухоловка.

Осояд: Рядък гнезещ у нас вид, включен в Червената книга и в Приложение I на Директивата за птиците. Гнезди на дървета в различни типове гори. В Беласица гнездят 2-3 двойки.

Орел змияр: Застрашен от изчезване гнезещ вид у нас. Гнезди на стари дървета в горите, обикновено широколистни. Включен в Червената книга на България и в Приложение I на Директивата за птиците. В Беласица гнездят 1-2 двойки.

Скален орел: Застрашен от изчезване вид у нас, с не повече от 120 двойки в страната. В Беласица е установена 1 двойка, но вероятно гнездото ѝ се намира на гръцка територия. Гнезди на скали или на стари дървета в гората. Включен в Червената книга на България и в Приложение I на Директивата за птиците.

Сокол скитник: Застрашен от изчезване в национален и европейски мащаб вид. В Беласица е установена 1 двойка, но вероятно гнездят на гръцка територия, а се хранят и на българска. Гнезди по скали. Храни се с птици – кеклици, гълъби, сойки и др.

Планински кеклик: Намаляващ вид у нас, застрашен от изчезване. Включен в Червената книга, а сега – и в Приложение I на Директивата за птиците на ЕС. Установен в субалпийската зона на Беласица, но статуса, числеността и точните локализации на популацията остават неизяснени.

Горски бекас: Изчезващ гнезещ вид у нас. По-обикновен през есенно-зимния период, когато каца за почивка и хранене в горски влажни места. Гнезденето му на Беласица не е установено, но се счита за възможно. Установен многократно през есенно-зимния период в различни части на горската зона на планината.

Синявица: Рядък и намаляващ вид у нас. Световно застрашен. Среща се в Санданско-Петричкото поле и в полите на Беласица, но в този район е много рядък и с намаляваща численост вид.

Сив кълвач: Рядък вид, включен в Червената книга на България и в европейската Директива за птиците. Обитава разнообразни стари и средновъзрастни гори, най-често широколистни, вкл. крайречни. В Беласица не е рядък, особено в по-ниско разположените кестенови и чинарови гори.

Черен кълвач: Рядък вид, свързан със старите гори богати на хралупести дървета в които гнезди и се храни. Включен в Червената книга на България и в европейската Директива за птиците. В Беласица е обикновен вид в старите горски участъци в целия природен парк.

Среден пъстър кълвач: Рядък вид, типичен за топлите дъбови гори в Южна България, по-рядък в Северна. На Беласица е обикновен вид в кестеновата и дъбова зона. Видът е застрашен в Европа, включен в Приложение I на Директивата за птиците. Местообитанията му у нас са подложени почти повсеместно на интензивна сеч.

Белогръб кълвач: Застрашен от изчезване вид у нас и в Европа, с бързо намаляваща популация. В Беласица е установен в резервата „Конгура“ и в горите между резервата и х. Беласица, както и в горното течение на реките Лешнишко дере и Иваник. Местообитанията на вида са силно засегнати от горскостопански сечи и площта, пригодна за обитаването му бързо се съкращава.

Воден кос: Силно уязвим и намаляващ вид у нас, врабчоподобна птица. Живее в планински и предпланински реки и потоци. Местообитанията му са много увредени през последните 20 години от масовото и безразборно строителство на мини ВЕЦ-ове, което осуши много речни участъци в планините и доведе до изчезването на водния кос. Същият проблем за вида съществува и в ПП „Беласица“.

Полубеловрата мухоловка: Световно застрашен вид. България има най-голямата популация от този вид в Европа. Тясно свързан със стари широколистни гори-особено букови, а на Беласица – също кестенови и чинарови. Слабопроучен у нас и в целия си ареал, тенденциите в числеността са неясни. Уязвим е заради интензивното горско стопанство, особено от санитарните сечи. В Беласица е чест и локално многоброен вид, както в чинаровите съобщества в полите на планината така и в по-високо разположените букови и кестенови гори.

1.15.4.6. Територии от значение за опазване на видовете птици.

Като една от най-важните за птиците части на природния парк е районът на резервата „Конгура“ и неговите близки околности в западно и северозападно направление, както и долината на р. Лешница. Други важни места за птиците са скалите и горите в долното течение на р. Камешница, м. Дългата поляна, гората Дядо Въчов орман над с. Скрът – вековна чинарова гора, богатата на полубеловрати мухоловки, района на Бялата чешма над с. Самуилово – също стари чинарови гори с много кълвачи и полубеловрати мухоловки, м. Дългата поляна и др.

Като важни горски територии за птиците са определени горски отдели и подотдели от ДГС Петрич, които са приоритетни за опазване поради наличие на консервационно значими видове птици, които трябва да бъдат обект на специални мерки и приоритетни за опазването им в ПП „Беласица“ (посочени точката по-горе) и трябва да бъдат оставени без провеждане на лесовъдски мероприятия (това са територии извън резервата „Конгура“): Отдели и подотдели 9, 10, 15, 18, 19, 21, 22, 28 а, б, д, з; 43, 45 в, и, к; 49 о, к, м, с; 50, 55 г, е, ж, з; 61, 65, 72, 75, 82 и, к, л; 86 д, б; 92, 93, 94 а, 95, 96, 98, 100, 106, 109, 110, 122, 128 ж, д, е; 129 в,

б; 130; 132 к, л, и, н, ж; 134 а; 135 а, б, в, г; 136, 137 к, л, м, и, з, е; 140, 145 д, е, 146, 147, 148, 169, 172, 175.

1.15.4.7. Списъци с установените видове.

Списъците с данни за фаунистичния състав на птиците е изготвен въз основа на литературни източници и проведените теренни проучвания и е представен в два отделни списъка, включващи както със сигурност установите видове (*Приложение № 1.15.4.1*), така и потенциално срещащите се видове (*Приложение № 1.15.4.2*) на територията на ПП „Беласица“. В *Приложение № 1.15.4.1*, установените видове са представени табличен вид, разпределени в следните категории: гнезещ вид; вероятно гнезещ вид; вид гнезещ със сигурност само в прилежащите на парка по-ниски територии; Постоянен вид; Прелетен вид; мигриращ/преминаващ вид; зимуващ вид; случаен вид. Видовете са представени и като срещаемост на територията на парка в следните категории: обикновен и повсеместно разпространен в подходящите местообитания; немногочислен вид разпространен в част от подходящите местообитания; рядък вид; много рядък вид.

1.15.4.8. Установените видове: постоянни, размножаващи се (вероятни и сигурни), мигриращи, зимуващи и случайни.

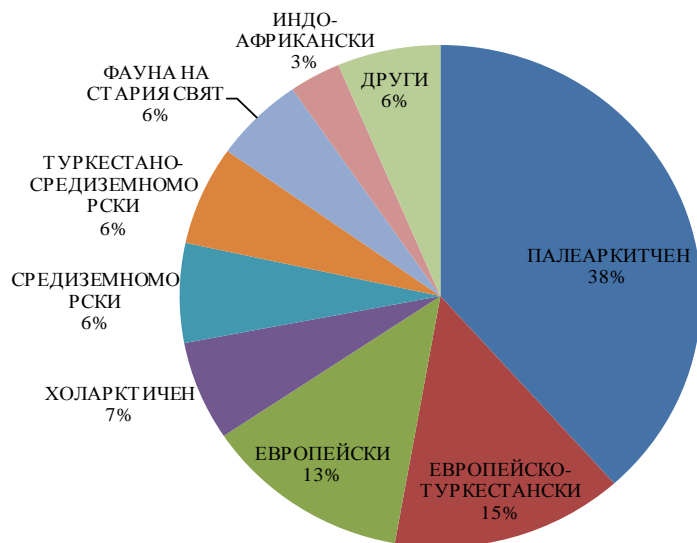
На територията на ПП „Беласица“ са установени досега по литературни и теренни данни общо 147 вида птици. От тях 75 вида са сигурно гнезещи в природния парк, 27 вида са вероятно гнезещи и техният гнездов статус се нуждае от допълнителни проучвания и 23 вида са установени да гнездят в близост до границите на парка, но извън него. Не е изключено част от последните видове да бъдат установени при бъдещите проучвания и в парка. Така в природния парк Беласица, гнезещите видове птици – сигурно и вероятно гнезещи, както и гнезещите в близост до територията му са 125 вида. Мигриращите/преминаващи по време на миграция видове са 67, а зимуващите (вкл.постоянните гнезещи видове) са 75 вида. Случайно срещащите се видове са 5 на брой.

1.15.4.9. Зоогеографска характеристика на гнездящата орнитофауна

Зоогеографската характеристика може да бъде направена в краен вид едва след установяването на пълния видов състав на гнездовата орнитофауна. Установените до момента видове са със следното зоогеографско разпределение и са представени на Фигура 9 Птици:

- Палеарктичен тип фауна – 48 вида /38.4%/
- Европейско-туркестански тип фауна – 18 вида /14.4%/
- Европейски тип фауна – 16 вида /12.8%/
- Холарктичен тип фауна – 8 вида /6.4%/
- Средиземноморски тип фауна – 8 вида /6.4%/
- Туркестано-средиземноморски тип фауна – 8 вида /6.4%/
- Фауна на стария свят – 7 вида /5.6%/
- Индо-африкански тип – 4 вида /3.2%/
- Космополити – 3 вида /2.4%/
- Палеомонтанен тип – 2 вида /1.6%/
- Палеоксеромонтанен тип – 2 вида /1.6%/
- Палеоксерен тип – 1 вид /0.8%/

Фигура 9. Зоогеографски анализ на гнездовата орнитофауна /125 вида/ установена в ПП „Беласица

Анализът показва, че преобладават видовете с палеарктичен тип разпространение, което е типично за българската орнитофауна като цяло. Сравнително висок е процентът на видовете от южен тип фауна – сборно средиземноморските, туркестано-средиземноморските и индо-африканските видове са застъпени с 15% от гнездовата орнитофауна, което е повече от същия процент за страната.

1.15.4.10. Връзка на получените данни с концепцията за орнитологично важните места в България

Беласица планина не е включена в списъка на орнитологично важните места в България. Получените данни през последните години показват обаче, че мястото покрива критериите за включване в мрежата от орнитологично важни места поради значителните надпрагови гнездови популации на видовете полубеловратна мухоловка (*Ficedula semitorquata*) и южен белогръб кълвач (*Dendrocopos leucotos lilfordi*). Точното определяне на числеността на тези два вида за цялата територия на природния парк засега е невъзможно поради липса на достатъчно данни от централните и източните му части. Но дори и само установените числености в западната част на природния парк са достатъчно основание за обявяване на орнитологично важно място. Също така високите гнездови числености на черния кълвач, сивия кълвач и средния пъстър кълвач могат да бъдат допълнителни аргументи за включването на Беласица в мрежата от орнитологично важни места и Натура 2000 зоните за птиците у нас.

1.15.4.11. Видове с намаляваща численост; причини.

Не се разполага със сигурни данни за каквито и да било тенденции в числеността на птиците в планината Беласица. Това е така поради почти пълната липса на данни от минали периоди. Ето защо не може да се коментира тази тема на регионално ниво. В планината и природния парк са регистрирани немалко видове с намаляващи популации на национално ниво. Тук ще се разгледат някои от тях и причините за това тяхно намаление.

Планински кеклик: Силно намаляващ вид у нас. Обитава субалпийските ливади, както и по-ниско разположени каменливи области – проломи, дефилета и каменисти склонове с храсти.

Сред причините за намаляването на вида са рухването на планинското скотовъдство, интензивния лов, кръстосването с интродуцираните тракийски кеклици, което намалява студоустойчивостта на вида и води до смъртност при по-тежки зими, хищниците, болестите.

Пъдпъдък: Бързо намаляващ вид в цялата страна. Регионално изчезнал в немалко райони на страната. Основна причина за намаляването е прекомерния и вероятно безконтролен лов. Също така вероятно немалко птици загиват от сблъсъци с изградени от човека инфраструктурни елементи (електропроводи, вятърни генератори, автомобили) по време на сезонните миграции.

Гълъб хралупар: Видът е намалял драстично в цялата страна като гнездещ. В миналото е бил обикновен и е гнездил в хралупи на стари дървета и в скални дупки. Понастоящем е на изчезване. В ПП „Беласица“ се дава само според Атласа на гнездящите птици у нас, но не е установен от нас. Основна причина за изчезването на вида са горскостопанските сечи, водещи до мащабно подмладяване на горите у нас, на смяна на местните дървесни широколистни видове с иглолистни и до повсеместно изчезване на старите хралупати дървета. Така видът е бил лишен от гнездови места в много райони. Освен това крахът на земеделието през последните 20 години е ограничил изобилната в миналото хранителната база за този зърнояден вид.

Синявица: Гнезди в земни или скални дупки или в дървесни хралупи в ниските части на страната, обикновено под 200 м.н.в. В много райони на страната видът е намалял много. Един такъв район е Санданско-Петричкото поле. Без съмнение най-важната причина за това намаление е масовото изсичане на крайречните топови и върбови гори през последните 20 години.

Белогръб кълвач: Застрашен горски вид. Гнезди само в гори богати на сухи и съхнещи дървета. В много райони на страната е намалял или напълно изчезнал поради горскостопанските дейности – възобновителни, голи и санитарни сечи, които разрушават местообитанията му. Така например видът е почти напълно изчезнал от Софийско, Пернишко, Лудогорието и Предбалкана. Все още сравнително чест в Беласица.

1.15.4.12. Информация за гнездови находища на хищни птици (конфиденциална информация)
Тази информация е представена в Доклада за Гори с висока консервационна стойност на територията на ПП „Беласица“ във ВКС 1.2 - Част "Животински видове" и във ВКС 1.3 - Критични концентрации на видове. Този Доклад следва да се ползва само като вътрешна информация от служителите на парковата дирекция и ТП ДГС Петрич.

1.15.4.12. Събиране на информация чрез опръстеняване

По време теренните проучвания бяха уловени и опръстенени при улови през пролетта 12 птици от 4 вида - 5 малки маслинови присмехулника, 5 белогуши коприварчета, 1 орфеево коприварче и 1 черноглава овесарка. Информацията за тях е влязла в настоящото изложение.

В СВИТЪК II – Отчети от проучвания и изследвания извършени в процеса на разработване на Плана за управление е представен подробен доклад за инвентаризация и картиране на видове от фауната (птици) и техните местообитания за биологичната характеристика и екологичната оценка с автор доц. д-р Петър Шуруликов – р-л екип, Членове: Гиргина Николаева Даскалова, Христо Дилков Динков.

1.15.5. Бозайници.

Информацията в тази част е разделена по следните групи- дребни бозайници, прилепи и едри бозайници, като в последната част са отделени специално ловните обекти. Събрана е информация, чрез анкетиране на заинтересовани страни, радионашийници, фотокапани, проучване на терени и места, важни за опазване на прилепи.

1.15.5.1. Теренни проучвания и инвентаризация на фаунистичният състав.

Проучванията върху бозайна фауна на територията на ПП „Беласица“ са сравнително малко на брой, като видовия състав следва да продължи да се допълва.

Дребни бозайници

Дребната бозайна фауна на територията на ПП „Беласица“ е изключително слабо проучена, като липсват популационни данни. Дребните гризачи са разпространени във всички местообитания в парка (горски и открити, над горната граница на гората), като най-многобройни те са в горски условия. От важно значение са районите със широколистни стари гори (кестен, дребнолистна липа, зимен дъб, източен чинар, келяв габър, космат дъб, трепетлика, явор) с хралупати дървета, които са основно убежище за трите вида сънливци, както и (в основата на корените) на голяма част от останалите видове.

Средни и едри бозайници

Средната и едра бозайна фауна в ПП „Беласица“ също е слабо проучена, като видовия списък също се допълва. Най-добре познати са ловни видове бозайници, за които се провежда годишна таксация, която обаче в повечето случаи е недостатъчно точна и непълна. За някои видове в определени години липсва таксация. Присъствието на видове като златката и пъстрия пор е под въпрос, а за вълка и видрата липсват популационни данни.

Прилепи

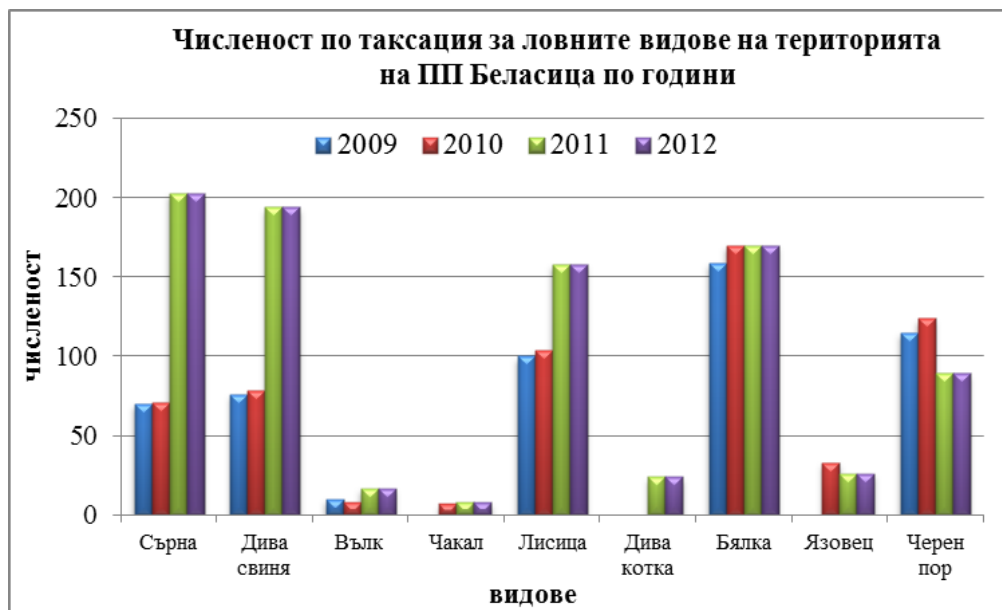
Прилепната фауна на ПП „Беласица“ е по-добре проучена от предходните две групи, като също липсват популационни данни. Най-често регистрираните видове в парка са няколко горски вида (натузиево прилепче (*P. nathusii*), малко кафяво прилепче (*P. pygmaeus*), широкоух прилеп (*B. barbastellus*), кафяво прилепче (*P. pipistrellus*), сив дългоух прилеп (*P. austriacus*), мустакат нощник (*M. mystacinus*)), както и пещеролюбивия малък подковонос (*R. hipposideros*). Предполагаме, че горските видове: малък вечерник (*N. leisleri*), ръждив вечерник (*N. noctula*), кафяв дългоух прилеп (*P. auritus*), бехщайнов нощник (*M. bechsteinii*), натереров нощник (*M. nattereri*), алкатоев нощник (*M. alcathoe*) също са често срещани предвид условията на средата, но са необходими по-детайлни проучвания.

Прилепите на територията на парка се срещат през периодите на размножаване и миграция (март –ноември), като данни за наличие на зимни прилепни колонии липсват.

1.15.5.2. Теренни проучвания за таксация на дивеча; данни от отстрела за период на действие на последния ЛУП; данни за нанесени щети от дивеч.

Данните за таксацията, отстрела на дивеча и броя на ловците на територията на ТП ДГС Петрич за 2012 г. са представени в **Приложение № 1.15.5.2 А и Б**. Данните по таксация от предишни години (2009-2011) показват увеличение на запаса, с изключение на черния пор и заека, при които се установява намаление. Установена е липса на систематични данни преди този период, както и данни за таксация на някои от видовете върху които се извършва лов

(например порови).

Фиг. 10. Сравнение на числеността на ловните видове на територията на ПП Беласица по години.

Осем вида са обект на ползване (Приложение №1.15.5.2 А и Б), а за 9 се извършва таксация (от 2007 г. дивата котка е забранена за лов). ПП „Беласица“ попада на територията на ТП ДГС Петрич и по специално на един държавен ловностопански район (ДЛСР Петрич) и на три предоставени ловностопански района (ПЛСР Ключ, ПЛСР Коларово и ПЛСР Петрич – запад с общо 385 ловци). Най-силен ловен натиск има върху хищните видове (язовец, белка, черен пор, лисица и вълк), вариращ между около 11 % (чакал) до 61 % (язовец) . Най-силен ловен натиск, по райони се очаква в района на ПЛСР Петрич – запад, поради най-високия брой ловци и занижената ловна площ поради присъствието на резерват Конгур в района. За част от видовете (порови – черен пор, язовец, белка) отстрелът се извършва по таксация, неоснована на научен подход, като не може да бъде предвиден ефектът върху популацията от този ловен натиск.

Няма данни за нанесени щети от дивеча върху селскостопанска продукция или домашни животни.

1.15.5.3. Теренни проучвания и съставяне на списъци по литературни източници за допълване данните на фаунистичния състав.

Данните за съставяне и допълване на фаунистичния списък са събрани чрез анализ на публикувана и непубликувана информация, както и чрез теренна работа

Дребни бозайници

Проучванията върху дребната бозайна фауна на територията на ПП „Беласица“ са оскъдни и са от преди около 50-60 години когато са изследвани отделни райони в ниските части в полите на планината в близост до населените места.

При теренното изследване през 2013 г. свързано с допълване данните на фаунистичния състав със сигурност бе потвърдено присъствието на 11 вида дребни бозайници (от които 1 вид е вид двойник с неизяснен статут): белогръд таралеж (*Erinaceus concolor*), къртица (*Talpa europaea*), обикновена кафявозъбка (*Sorex araneus*), голяма водна земеровка (*Neomys fodiens*), обикновена катерица (*Sciurus vulgaris*), обикновен сънливец (*Glis glis*), горски сънливец (*Dryomys nitedula*), горските мишки жълтогърла/обикновена (*Apodemus flavicollis/sylvaticus*), ръждива (кафява) горска полевка (*Clethrionomys glareolus*) и див заек (*Lepus europaeus*).

В обобщение може да се каже, че дребната бозайна фауна на планината не е добре проучена. От досега установените при теренното изследване и литературни данни 28 вида може да бъдат установени още най-малко 3 до 5 вида, някой от които може да се окажат и нови за фауната на България. Поради тази причина територията на планината Беласица се нуждае от комплексно и пълно проучване на дребната бозайна фауна по възможност и на територията и на трите държави на които се простира.

Инвазивни видове дребни бозайници, които заслужават специално внимание

В България присъстват инвазивни видове дребни бозайници, които непрекъснато увеличават своя ареал и изискват специално внимание. Такива са ондатрата (*Ondatra zibethicus*) и нутрията (*Myocastor coypus*), които са установени в района на река Вардар и река Брегалница в Македония (Krystufek, Petkovski 2003). От гледна точка на експанзията на тези инвазивни видове в условия на непрекъснато променяща се околна среда трябва да се обръща особено внимание за евентуално наличие на следи от тяхното присъствие на територията на парка.

Средни и едри бозайници

Въпреки че златката е посочена за района като присъстващ вид по литературни данни (Atanassov, Peshev, 1963; Spiridonov, Spassov, 1998; Попов и др., 2007) понастоящем няма солидни теренни данни подкрепящи факта, че видът присъства в планината. Посредством проучване с фотокапани бяха направени няколко регистрации на индивиди, които имат сходни морфологични белези със златката, но са необходими още изследвания в тази насока.

Видрата не е постоянен обитател на ПП „Беласица” - на територията на парка видът се среща спорадично по време на миграции, поради това, че паркът не предлага оптимални за вида местообитания (основно поради големия наклон, малкото водно количество в реките и ограничения хранителен ресурс).

Ловни видове бозайници

Вълкът също не присъства постоянно и се среща само при обхождане на територията в търсене на храна - в предвид големите територии на глутниците (над 100 км²), сравнително малката площ на парка вероятно представлява само част от тази територия, която се разпростира и в другите части на планината отвъд българската граница (в Гърция и Македония). Чакалът присъства само маргинално в най-ниските северни части на планината, главно по протежение на реките, като рядко се изкачва над 800-1000 м.

От копитните, сърната и дивата свиня са типични за района и се срещат в оптимална численост.

От средните по размер хищници, лисицата, белката, язовеца и дивата котка са обичайни, като данните по таксация не отразяват реалната им численост – вероятно тя е доста по голяма, което се потвърждава и от проучване с фотокапани. Черният пор е сравнително рядък, като

спада в числеността му в ПП „Беласица“ вероятно следва общата тенденция към рязко намаляване на популацията на този вид у нас.

Прилепи

Първото целенасочено проучване на прилепите на територията на ПП „Беласица“ е по проект за горите от обикновен кестен, като са установени 8 нови вида прилепи – малък подковонос (*Rhinolophus hipposideros*), мустакат нощник (*Myotis mystacinus*), сив дългоух прилеп (*Plecotus austriacus*), малко кафяво прилепче (*Pipistrellus pygmaeus*), натузиево прилепче (*Pipistrellus nathusii*), двуцветен прилеп (*Vespertilio murinus*), полунощен прилеп (*Eptesicus serotinus*) и широкоух прилеп (*Barbastella barbastellus*) (Simov, 2011). В рамките на проекта „Картиране и определяне на природозащитното състояние на природни местообитания и видове – фаза I“, Обособена позиция 5 „Картиране и определяне природозащитното състояние на прилепи“, в периода 2011 – 2012 г. са установени още 7 нови вида за територията на защитена зона BG0000167 Беласица: голям подковонос (*Rhinolophus ferrumequinum*), трицветен нощник (*Myotis emarginatus*), нощник на Брандт (*Myotis brandtii*), Алкатоев нощник (*Myotis alcathoe*), ръждив вечерник (*Nyctalus noctula*), малък вечерник (*Nyctalus leisleri*) и Савиево прилепче (*Hypsugo savii*).

След проучването проведено през 2013 г. установените в ПП „Беласица“ видове прилепи стават 21. За първи път са установени 5 вида, които до сега не бяха известни от парка: остроух нощник (*Myotis blythii*), Бехщайнов нощник (*Myotis bechsteinii*), Натереров нощник (*Myotis nattereri*), кафяв дългоух прилеп (*Plecotus auritus*) и булдогов прилеп (*Tadarida teniotis*).

1.15.5.4. Обобщена информация за: богатство на таксоните, общ брой на видовете, общ брой на видовете с природозащитен статут.

До настоящия момент на територията на ПП „Беласица“ са установени или е потенциално възможно да присъстват с висока степен на достоверност **66 вида бозайници**. В Приложение № 1.15.5.3 (Видов списък на бозайниците на територията на ПП „Беласица“) е посочен видовото богатство на бозайниците в парка с указване на степента на установяване на видовете.

Дребни бозайници

В района на планината Беласица обитават около 28 вида дребни бозайници (Приложение № 1.15.5.3), както следва: Насекомоядни (разред *Insectivora*) – около 8 вида, Зайцевидни (разред *Lagomorpha*) 1 вид, и гризачи (разред *Rodentia*) - 19 вида. Един от видовете - дивият заек е ловен обект, за който се извършва таксация от ТП ДГС Петрич

(Приложение № 1.15.5.2-А и Б).

При сравнение на описания в Приложение № 1.15.5.3 видов състав на най-близко разположените и добре проучени области, а именно планината Огражден, НП „Пирин“ и Петричкото поле може да се каже, че видовия състав е почти идентичен.

Консервационно значимите видове дребни бозайници (присъстващи и потенциални) на територията на ПП „Беласица“ са 14 (таралеж *E. concolor*, обикновена кафявозъбка *S. araneus*, малка кафявозъбка *S. minutus*, голяма водна земеровка *N. fodiens*, малка водна земеровка *N. anomalus*, белокоремна белозъбка *C. leucodon*, малка белозъбка *C. suaveolens*, лешников сънливец *M. avellanarius*, горски сънливец *D. nitedula*, катерица *S. vulgaris*, снежна

полевка *Ch. nivalis*, белозъбо сляпо куче *N. leucodon*, див заек *L. europaeus* и скална мишка *A. mystacinus*)

Средни и едри бозайници

В района на ПП „Беласица“ са установени или потенциално присъстват 13 средни и едри видове бозайници, както следва: Хищници (разред *Carnivora*) с 9 сигурно установени вида и два - пъстър пор *Vormela peregusna* и златка *Martes martes* с присъствие под въпрос; Чифтокопитни (Разред *Artiodactyla*) – 2 вида, сигурно присъстващи.

Консервационно значимите видове средни и едри бозайници са 7, от които 4 защитени в България видове (европейски пъстър пор *V. peregusna*, златка *M. martes*, видра *L. lutra* и дива котка *F. silvestris*) и 3 ловни вида (вълк *C. lupus*, черен пор *M. putorius*, сърна *C. capreolus*). Ловните видове са включени като консервационно значими за района, като видове с намаляваща численост в страната (черен пор и сърна) или като значими видове от европейски мащаб (вълк).

Ловни видове бозайници

От всички средни и едри видове бозайници, осем са със статус на ловен вид сърна (*Capreolus capreolus*), дива свиня (*Sus scrofa*), вълк (*Canis lupus*), чакал (*Canis aureus*), лисица (*Vulpes vulpes*), бялка (*Martes foina*), язовец (*Meles meles*), черен пор (*Putorius putorius*). Един вид за който се извършва ловна таксация – дивата котка (*Felis silvestris*) от 2007 г. не е ловен вид.

Прилепи

Прилепната фауна на ПП „Беласица“ е богата на видове 21 вида, 63.6% от видовете в България. В сравнение с публикувани данни от други планини в страната, видовото разнообразие е голямо – като сравнение: Осогово – 21 вида (Hubancheva, 2009), Стара планина – 18 вида (Ivanova, 1998), Източни Родопи – 23 вида (Ivanova, Gueorguieva 2004), Странджа – 17 вида (Petrov *et al.*, 2005)). Изключение правят Западните Родопи (30 вида, Petrov, Helvesen 2011), които са с голяма площ и с разнообразни местообитания, включително карстови райони и са добре проучени по отношение на хироптерофауната. Видовото разнообразие в ПП „Беласица“ е по-голямо, сравнено с друг некарстов район в близост – Кресненското дефиле, за който са публикувани данни за наличието на 17 вида и се предполага, че се срещат още (Петров, 2001).

Всички видове прилепи са с висок консервационен статус.

1.15.5.5. Отрицателно действащи фактори и препоръки за опазване на видовете.

За всички видове, отрицателно действащи фактори:

- Стопанско ползване и намаляване площта на старите гори - намаляване на площта на старите гори и промени във възрастта и структурата на горите като качества на хранителна база и укритие. Засяга всички горскоживеещи видове. Основни мерки - ограничаване ползването на ключови стари гори; забрана за заместване на естествената гора с плантации от монокултури; ограничаване за изсичане на старите дървета; запазване на мрежа от дървета, които имат хралупи.
- Пожари: засягат всички видове дребни бозайници. Основни мерки - всякакви дейности, намаляващи риска от пожари, в следствие от човешка дейност.
- Интензивен лов и безпокойство по време на дърводобивни дейности.

Други, специфични фактори:

Дребни бозайници - Екологични фактори - сукцесии на тревистите местообитания във високите части на планината, засягащи видове на откритите площи (полевки). Основни мерки за преодоляване на ефекта от това въздействие е контролиране на сукцесията чрез паша, изкореняване на хвойната и др.

Средни и едри бозайници - Разлики в управлението на видовете в останалата част на планината извън границите на България (Македония, Гърция). Засяга видове с голяма територия на обитание (вълк). Основната мярка е трансгранично сътрудничество в опит за създаване на единен подход в опазване на видовете.

Ловни видове бозайници - Интензивен лов водещ до увеличена смъртност; безпокойство на неловни видове; намаляване на размножителния успех поради нарушаване на половата и възрастовата структура). Засяга всички ловни видове, както и редица съпътстващи неловни видове, чувствителни на безпокойство. Най-уязвим район за този фактор е територията на ПЛСР Петрич – запад.

Прилепи - Използване на пестициди в горското стопанство. Засяга всички видове. Основна мярка - забрана/ограничаване на използване на пестициди в горското стопанство.

1.15.5.6. Видове, които трябва да бъдат обект на специални мерки.

Дребни бозайници

Видовете дребни бозайници, които трябва да бъдат обект на специални мерки са малката водна земеровка *Neomys anomalus*, голяма водна земеровка *Neomys fodiens*, белокоремната белозъбка *Crocidura leucodon*, малката белозъбка *Crocidura suaveolens*, дивия заек *Lepus europaeus*, обикновената катерица *Sciurus vulgaris*, лешниковия сънливец *Musccardinus avellanarius*, горския сънливец *Dryomys nitedula*, скалната мишка *Apodemus mystacinus*, снежната полевка *Chionomys nivalis* и белозъбото сляпо куче *Nannospalax leucodon* (при положение, че последните 2 вида бъдат установени). Причина за това е, че тези видове са слабо проучени, с висока консервационна стойности и са уязвими спрямо дейностите на човека - дърводобив, лов, безпокойство от туризъм, изменение на местообитанията поради или след спиране на намесата на човека и др. Мерките трябва да бъдат насочени към придобиване на повече познания за тези видове в района (вкл. и събирането на популационни данни), намаляване на влиянието на човека и спиране на измененията в местообитанията. Детайлните мерки и конкретни видове са посочени в т. 2.2 Ограничения за бозайниците.

Средни и едри бозайници

Видовете средни и едри бозайници, които трябва да бъдат обект на специални мерки са черен пор *Putorius putorius*, европейски пъстър пор *Vormela peregusna* (при установяване на вида), видра *Lutra lutra*, вълк *Canis lupus*, сърната *Capreolus capreolus* и дива котка *Felis silvestris*. Необходимостта от тези мерки за посочените видове се основава на високия консервационен статус на видовете и редица въздействия, породени от човека - лов върху някои от тях (черен пор, вълк), унищожаване на местообитания на временно пребиваващи видове (видра) или такива с ограничено разпространение в парка (пъстър пор), хибридизация с домашни видове, съпровождащи човека (дива котка). Мерките трябва да бъдат насочени

към придобиване на повече познания за тези видове в района (вкл. и събирането на популационни данни), намаляване на влиянието на човека в посочените въздействия и спиране на измененията в местообитанията. Детайлните мерки и конкретни видове са посочени в т. 2.2 Ограничения за бозайниците.

С оглед наличието на подходящи местообитания на територията на ПП „Беласица“ в дългосрочен план могат да се предприемат дейности по възстановяване на благородния елен, който е обитавал планината в миналото, както и на дивата коза, за която съществуват подходящи местообитания. Задължително преди предприемането на каквито и да е дейности свързани с реинтродукция на вида следва да се проведат специализирани проучвания за осъществимостта им и техният ефект както върху биоразнообразието на парковата територия, така и в социално-икономически контекст. В предвид, че районът е граничен и териториите на едрите бозайници се споделят с Гърция и Македония, всички планирани действия по реинтродукция трябва да бъдат консултирани и координирани и на международно ниво.

Прилепи

Обект на специални мерки трябва да бъдат всички горскоживеещи (особено бехщайново прилепче (*M. bechsteinii*), широкоух прилеп (*B. barbastellus*), малък вечерник (*N. leislerii*)) и пещеролюбиви (малък подковонос (*R. hipposideros*), голям подковонос (*R. ferrumequinum*), остроух нощник (*M. blythii*), трицветен нощник (*M. emarginatus*)) видове. Те са с висок консервационен статус и са силно засегнати основно от почти всички човешки дейности в местообитанията. Детайлните мерки и конкретни видове са посочени в т. 2.2 Ограничения за бозайниците.

1.15.5.7. Територии от значение за опазване на бозайниците.

Дребни бозайници

Важни територии за опазване на горските видове дребни бозайници са старите гори около връх Конгур (резерват Конгур), за видовете на откритите местообитания (полевки) - субалпийските ливади над горната граница на гората (над 1000 м.) на върховете Тумба, Демир Капия и Конгур и за скалната мишка - сухите припечни склонове над Ръждак.

Средни и едри бозайници

Териториите с високо значение за опазването на средните и едри бозайници включително и ловните видове са всички гори с възраст над 50 г. и хралупообразуващи дървета (основно резерват Конгура), както окрайнините на реките.

Ловни видове бозайници

Ключови местообитания в територията на глутницата вълци е района на връх Тумба и с. Ключ, както и над с. Лопово. Ключови места за концентриране на сърни и диви свине са районите около х. Беласица (смесени гори на кестен и дугласка ела) и над с. Лопово.

Прилепи

Особено важни местообитания за прилепите в Беласица са старите широколистни гори с хралупати дървета (кестен, чинар, бук, габър и др.), както и окрайнините на малки водоеми и реки образуващи вирове със водно огледало.

Сградите в парка могат да служат за убежище на пещеролюбивите видове, както и на горски такива. Особено важни са те за естествено живеещите в пещери видове, като голям и малък подковонос (*R. ferrumequinum* и *R. hipposideros*). Важни сгради за прилепите са х. Беласица, изоставена застава Папредица, бившето ГППУ „Ръждак“.

Следи от предполагаеми размножителни колонии на *Pipistrellus* sp., *Plecotus* sp., мустакат нощник (*Myotis mystacinus*), полунощен прилеп (*E. serotinus*), савиево прилепче (*H. savii*) и др. са установени и в други сгради (х. Лопово, х. Конгур, х. Бошкиното и др.), но са необходими още проучвания в това отношение. Сградите във високите открити части на планината вероятно се използват като временно убежище при миграции, въпреки че следите от прилепи в тях са малко.

1.15.5.8. Списъци с установените видове.

Списък на установените видове за територията на природен парк Беласица са представени в Приложение 1.15.5.3. на плана за управление.

1.15.5.9. Данни от ловни таксации и отстрел за период на последния ЛУП.

Данни от ловни таксации и отстрел за територията на природен парк Беласица са представени в Приложение 1.15.5.2 - А и Б на плана за управление.

1.15.5.10. Връзка с изготвени или в процес на изготвяне на Планове за управление на видове

Едри бозайници

Разработен е и е в процес на приемане на Национален план за действие за вълка *Canis lupus* в България, където са разгледани основните проблеми в опазването на вида и методиките за мониторинга и неговото опазване.

Видрата (*Lutra lutra*) е обект на „Концепция за опазване местообитанията на видрата (*Lutra lutra*) в рамките на Натура 2000“, изготвена от Дилян Георгиев и Йордан Кошев за: Проект “Изграждане на мрежата от защитени зони Натура 2000 в България” по Договор № 4672/01.02.2005 на СНЦ “Зелени Балкани – Стара Загора” с ПУДООС/МОСВ

Ловни видове бозайници

В процес на разработване и приемане е „Стратегия за развитие на ловното стопанство в Република България“.

В СВИТЪК II – Отчети от проучвания и изследвания извършени в процеса на разработване на Плана за управление е представен подробен доклад за инвентаризация и картиране на видове от фауната (дребни и едрибозайници, дивеч, прилепи) и техните местообитания за биологичната характеристика и екологичната оценка с автор гл. ас. д-р Диана Златанова – р-л екип, Членове: Йордан Кошев, Славей Стойчева, Владимир Милушев.

КУЛТУРНА И СОЦИАЛНО-ИКОНОМИЧЕСКА ХАРАКТЕРИСТИКА

1.16. ПОЛЗВАНЕ НА ОБЕКТА И СОЦИАЛНО-ИКОНОМИЧЕСКИ АСПЕКТИ

1.16.1. Население и демографска характеристика на населените места, чиито землища попадат в границите на Парка.

1.16.1.1. Брой население, възрастова и образователна структура и демографски процеси.

Природен парк “Беласица” е разположен в землищата на селата Габрене, Скрът, Ключ, Яворница, Камена, Самуилово, Коларово, Беласица и град Петрич.

Окончателни данни от Националния статистически институт (НСИ) от Преброяване на населението за 2011г. за района на ПП „Беласица“ са представени в Приложение 1.16.1.1.

1.16.1.2. Характеристика на структурата и тенденциите на трудовата заетост за всички селища, свързани с парка.

Данните за заетостта, по населени места от последното преброяване, през 2011 г., показват, че безработицата от икономически активното население в района на Природен парк „Беласица” е малко по ниска от средната за страната¹. Средно за деветте населени места тя е 13.48%, като най-ниска е в с. Коларово – 9.37% и гр. Петрич – 12.84%, а най-висока е в с. Камена – 38.4% и в с. Габрене – 27.65%. В с. Беласица, безработицата е 16.35%, в с.Ключ – 19.3%, в с.Самуилово – 18.4%, в с. Скрът – 12.05% и в с. Яворница – 16.33%. Структурата на безработицата по пол е различна в отделните общини, като в някои преобладават мъжете, а в други - жените.

1.16.1.3. Описание на настоящите дейности на населението, свързани с функциите на Парка:

Към момента на проучванията за целите на настоящия план, основните дейности на местното население, свързани с парка са ресторантьорство и хотелиерство и къщи за гости, но хората имат готовност да бъдат ангажирани и в други дейности по опазването и поддържането на парка, както и на културно-историческото наследство.

Значителната безработица сред младите хора в района на Подгорието е риск за устойчивото развитие на района. Най-активните и мобилните местни хора са на работа в чужбина или са трайно емигрирали. В селата са останали малко млади и активни хора. Активните хора от средното поколение съчетават работа в Петрич или собствен бизнес, със земеделие и поддръжка на туристически услуги. Като цяло успешните примери за местен бизнес включват цялото семейство.

В СВИТЪК II – Отчети от проучвания и изследвания извършени в процеса на разработване на Плана за управление е представен подробен доклад за Социално-икономическа характеристика и оценка (информираност на обществеността) с автор: Проф.д-р Румяна Стоилова.

¹ През 2011г. в страната безработни са 14.9% от икономически активното население.

1.16.2. Селищна мрежа

1.16.2.1. Актуални градоустройствени решения и тенденции за развитието на населените места в прилежащите територии на Парка.

Приоритет 2 на Общински план за развитие 2007-2013 г. е “ *Опазване и подобряване на околната среда и рационално използване на специфичните природни дадености на територията на общината за развитие на модерен туризъм и биологично земеделие в съчетание с богатата култура, традициите и опита на местната общност .*”

Като първа и най-неотложна задача по отношение на градоустройството стои изготвянето на ОУПО /общ устройствен план на община/ Петрич, който да послужи като управленчески инструмент в устройствената политика на местната власт и да се сведе до минимум „работата на парче“, т.е. частичните разработки, които не винаги са в полза на цялото общество.

1.16.3. Техническа инфраструктура, застроени площи и сгради

1.16.3.1. Електрификация, водоснабдяване и канализация, топлоснабдяване и газификация, съобщения.

- **Електрификация**

Електропреносната мрежа в община Петрич обхваща всички населени места. Изградената мрежа от електропроводи включва електропроводи 20 kV и електропровод 110 kV.

Подаването и поддържането на електроснабдяването се извършва от “Електроразпределение” - клон Петрич. По-голяма част от разпределителната мрежа в град Петрич е кабелирана.

През март 2013 г., "ЧЕЗ Разпределение България" АД предприема спешни мерки за отстраняване на проблемите с ниското напрежение в селата Беласица, Самуилово, Камена, Ключ и Яворица.

- **Водоснабдяване**

Степента на изграденост на водопроводните мрежи в Община Петрич е от 80 до 98 %. Същата обаче е изпълнена изключително от етернитови тръби, които са крайно остарели и амортизирани. Водопроводната мрежа на всички села е от етернит, а в гр. Петрич има изградена вътрешна водопроводна мрежа от етернит - 65600 м и от стоманени тръби 9400 м. За периода 2000-2010 г. общината е разработила програма за водоснабдяване.

- **Канализация**

Общата дължина на изградената канализационна мрежа в общината е 122 км. Изградената канализационна мрежа в гр. Петрич е 51.423 км. Степента на изграденост на канализационната мрежа в общината е около 65% от общо необходимата. С почти изградена канализация са някои от по-големите населени места: гр. Петрич - 96%, с. Коларово - 80%, с. Яворница - 75%, с. Беласица - 60%, с. Кърналово - 75%.

В останалите села степента на изграденост на канализацията е само 8-15%.

Изградената ВиК мрежа се поддържа от ВиК ЕООД - гр. Петрич.

Предстои изграждане на южния клон на колектора. В главният колектор на град Петрич са включени всички битово-фекални и производствени води с малки изключения. Понастоящем р. Струмешница, която минава покрай град Петрич е събирателен колектор на отпадъчните води, които не се пречистват. Пречиствателна станция за отпадъчни води не е изградена. Заустването на отпадъчните води в р. Струмешница създава условия за замърсяване на подпочвените води и в района и на р. Струма, която е трансгранична река.

- Газоснабдяване

Изградени са газоразпределителни мрежи с обща дължина 16 000 м, от които 7500 м от стоманени тръби и 8500 м от полиетилен с висока плътност. Изградени са 31 газопроводни отклонения към промишлени и административни сгради- 15 обществени и 5 промишлени сгради са газифицирани. Обслужваните битови абонати са 145.

- Телекомуникации

На територията на община Петрич функционират 22 броя пощенски телефонно-телеграфни станции, като някои обслужват нуждите на няколко села. Автоматичните телефонни централи, включени на автоматично обслужване са 15 броя. Те обслужват по няколко населени места. На територията на общината над 80% от населението има достъп до телефонни услуги.

Всички крайни централи са с цифров пренос. В селата централите са аналогови. Всички населени места са осигурени с достъп до Интернет. Изградена е оптична кабелна връзка с Гърция и Македония.

Територията на общината е покрита от функциониращите в страната мобилни телефонни оператори.

В общината оперират две кабелни телевизии.

- Връзка на парка при аварийни ситуации - бърза помощ, пожар и др.

Районна служба пожарна безопасност и защита на населението (РСПБЗН) - гр. Петрич осигурява пожарната безопасност и защита на населението на територия от 650 км², с приблизително население от 67454 жители (гр. Петрич - 37 000). Района на действие включва община Петрич с 57 населени места и 48 кметства.

Болничната помощ на населението в общината се осигурява от многопрофилната болница, която разполага със 197 легла. Болницата има статут на търговско дружество със 100% общинско участие. Функционират и два медицински центъра в град Петрич.

Лекарските практики, които осигуряват доболничната помощ в малките населени места не са добре разпределени. За улесняване на достъпа на населението от тези населени места до здравни услуги е необходимо да се подобри транспортната инфраструктура и се осигури придвижване при необходимост.

В гр. Петрич няма база на Планинска спасителна служба (ПСС). Обслужването на парка се извършва от ПСС-база Сандански.

1.16.3.2. Транспортна инфраструктура.

- Пътна мрежа

Пътната мрежа в община Петрич има обща дължина 307,9 км, като 87,1 км от нея са пътища от републиканската пътна мрежа – първокласна и третокласна, а 220,8 км са общински пътища.

През общината преминава първокласен път I-1 / Е-79/ и третокласните пътища III-198 и III-104 . Първокласен път I-1 осигурява връзките на общината с областния център и други общини в Югозападния район. Път I-1 осигурява връзка с Република Гърция. На територията на общината функционират два пътни ГКПП -Кулата с Република Гърция на път I-1 и Златарево с Република Македония на път III-198. Наличието на ГКПП със съседните страни определят общината в частност парка, като подходяща за развитие на трансгранично сътрудничество в областта на туризма. Път III-198 осигурява комуникациите между общините разположени паралелно на границата с Република Гърция. Участъкът от път I-1 е реконструиран, за да се осигури добър подход и изход към ГКПП Кулата. По протежение на път I-1 преминава трасето на автомагистрала Струма. Третокласните пътища са с обща дължина 63 км и са в относително добро състояние, като се нуждаят от частични ремонти.

Таблица № 45 Гъстота на пътната мрежа – сравнителна таблица.

Обхват	Гъстота на пътната мрежа км /1000кв. км					
	Икл	Пкл	Шкл	Общо РПМ	Общинска ПМ	Обща
Община Петрич	18	-	116	134	339.6	473.8
Обл.Благоевград	13.5	24	63	100.5	167.1	267.7
Р.България				171,7	164,2	336

Средната гъстота общо на пътната мрежа в областта е $267\text{км}/1000\text{км}^2$ - по-ниска от средната за страната – $336\text{ км}/1000\text{км}^2$. В община Петрич гъстотата на пътната мрежа е $473,8\text{ км}/1000\text{ кв. км.}$, което показва едно високо ниво на обслужване с автомобилен транспорт. Гъстотата на пътищата от републиканската пътна мрежа в общината е $134\text{ км}/1000\text{ кв. км}$, по-ниска от средната за страната $171,7\text{ км}/1000\text{ кв. км}$.

Средната гъстота на общинската пътна мрежа в община Петрич е $339,6\text{ км}/1000\text{ кв. км}$ по-висока от средната за страната - $164,2\text{ км}/1000\text{ кв. км}$.

Като структура и категоризация, пътната мрежа в общината е добре изградена, но като цяло не е в добро експлоатационно състояние. Голяма част от общинските пътища се нуждаят от текущ ремонт. По данни от общината, само 1,6 км от общинските пътища са в добро състояние, 89,5 км са в средно състояние и 129,7 км. са в лошо състояние.

Основната улична мрежа на територията на населените места в общината е с асфалтова настилка, но е в незадоволително състояние. Поетапно община Петрич решава проблема със свлачищата между Беласица и южната граница на регулацията на град Петрич.

За да се осигури безконфликтно пресичане на път III-198 и жп линията до Петрич е необходимо да се построи пътен надлез.

- Горска пътна мрежа и пътища на други ведомства:

В района на парка основен дял имат горските пътища, докато тези, построени от други ведомства са единични отсечки – за нуждите на енергетиката. Преобладават сравнително големите надлъжни наклони.

Няма ограничения за ползване и движение по горските пътища на територията на парка.

- Железопътен транспорт

Територията на общината се обслужва и от жп транспорт. Тук преминава международната жп линия, свързваща София със Солун и второстепенната линия генерал Тодоров- Петрич. На територията на общината е разположена граничната гара Кулата. Възможностите на жп транспорта към настоящия момент не се използват достатъчно.

- Подходи към парка

Във всички населени места в подножието на парка са оформени подходи и тематични маршрути, описани в т. 1.16.7.4. към природния парк, обезпечени със съответната маркировка и информационни табла.

- Обществен транспорт

Всички села от района се обслужват от автобус на всеки час в двете посоки.

- Възможност за достъп с личен транспорт има до всички подходи в селата, както и до хижите. В селата няма специално изградени за целта паркинги.

- Автомобилни пътища - Автомобилен достъп до обекти в парка има до хижите Беласица, Конгура и Лопово. Състоянието е сравнително добро, поддържат се от общината, Гранична полиция и ТП ДГС Петрич.

- Наличен парков транспорт - няма;

- Системата от пешеходни и туристически пътеки на територията на парка е много добре развита. Част от тях са маркирани от ДПП «Беласица» и БТС. Липсва системна поддръжка и след поройни дъждове остават дълго време трудно проходими.

Тематични маршрути – Маркирани са от всички населени места в подножието на парка и са описани подробно в пътеводител за Беласица, изработен от Българска фондация Биоразнообразие (т. 1.16.7.4.). Има опасни участъци по всички маршрути, с изключение на този над с. Самуилово, които е наложително да бъдат обезопасени.

1.16.3.3. Застроени площи и сгради.

В Приложение № 1.16.3 е представен списък на застроени площи и сгради на територията на парка към м.май 2015 г.

- Интереси за ново строителство, реконструкция и разширение на съществуващи сгради: основно са свързани с хижите, но за момента няма ясни инвестиционни намерения. Има разрешение за строителство на Мини ВЕЦ над с. Камена. Няма подкрепа от страна на хората в района.

- Съществуващи информационни, посетителски и интерпретационни центрове и пунктове - към м.май 2013 г., единствения информационен център е изграден в сградата на Дирекцията на ПП „Беласица“ в с. Коларово. Информационният център е разположен в голямата зала на първия етаж на административната сграда на Дирекция на Природен парк „Беласица“. Основното предназначение на залата е използването ѝ при специални събития – конференции, представяния, семинари, обучения, образователни мероприятия и др. В залата е разположена Интерактивната екологична експозиция „Вълшебният свят на кестеновите гори“, която оформя пространството около подиума. Всички модули в нея са концептуално свързани и представят кестеновата гора и нейните обитатели по интересен и забавен начин.
- Места за оказване на първа помощ - гр. Петрич, здравната служба в с. Коларово и Планинска спасителна служба в гр. Сандански.

В СВИТЪК II – Отчети от проучвания и изследвания извършени в процеса на разработване на Плана за управление е представен подробен доклад за Социално-икономическа характеристика (население, селищна мрежа, инфраструктура, промишленост, прилежащи територии) с автор инж. Румен Вучков – р-л екип, Членове: Антоанета Ангелова.

1.16.4. Селско стопанство

1.16.4.1. Площно разпределение на земеделските земи в Парка по вид на ползване (пасища, ливади и др.), по землища.

Земеделските земи на територията на парка са само пасища, разпределени по землища, както следва:

Землище:	Площ /ха/:
с. Габрене	113,57332
с. Беласица	194,90288
с. Камена	132,87222
с. Ключ	141,12892
с. Коларово	174,96660
гр. Петрич	106,3933
с. Самуилово	3,11147
с. Скрът	89,12341
с. Яворница	57,47253

Количествени параметри и тяхната динамика, свързани с ползване на земеделски земи през последните 10 год.:

През последните 10 години на територията на парка не се пашува, поради което няма опасност от претоварване на пасищните площи, наблюдава се тенденция за захрастяване и деградиране на пасищата. Възможности за паша има на билото, където в миналото са отглеждани животни на АПК.

През последните години няма информация за добива на зелена маса и поради това е невъзможно да се определи общата продуктивност.

Съотношение между възможностите на пасищата и количеството на домашните животни (по вид и брой);

Капацитетните възможности на пасищата се изчислява на базата на продуктивността на пасищата, дневната потребност от хранителни вещества (в крѐмни единици) и продължителността на пасищния период.

Броят на животните, ползващи пасищата се изчислява в условни глави/едѐр рогат добитѐк, както следва:

- 1 условна глава = крава с тегло 500 kg и дневна дажба от 60 kg зелена маса
- 1 условна глава = 5 овце; 0.8 коня

Норми за натовареност на пасищата:

Овца (1бр.) За възрастно животно	Говеда (1бр.)			Коне (1бр.) (възраст-над 6 месеца)
	Възраст – над 24 месеца	Възраст – от 6 до 24 месеца	Възраст – до 6 месеца	
5 декара	10 декара	6 декара	4 декара	10 декара

Периода за паша е от 1 май до 1 ноември

Данните от проучванията показват, че в миналото, броят на животните, използвали пасищата в различните райони на парка е бил по-малѐк от капацитетните им възможности, т.е. пасищата в парка не са били претоварвани. Това показва, че при едно бъдещо ползване на пасищата и увеличаване броя на животните, ползващи тези територии, няма опасност от нарушаване на растителното разнообразие.

В парка не се е прилагал специален режим на ползване на пасищата, което означава, че стадата са се пускали от пролетта до есента, като се оставят да пасат почти без контрол. Независимо, че са се придружавали от пастири, не се е спазвала последователност при изпасване. Това е довело до по-силно захрастяване в западната част на билото.

Селскостопански дейности в парка в исторически план

Всички площи за паша са в територии с традиционен режим на селскостопанско ползване

Пашата е била организирана в билната част на планината - по границата с Република Гърция.

Съществуващи съорѐжения, свързани с животновѐдството, трайни и временни заслони, места за водопой, прокари и др.

По билото има изградени стабилни кошари за овцете и заслони за овчарите, запазени и днес. Някои от тях са полуразрушени.

Транспортирането на овцете се е извършвало с автомобили, поради големите разстояния, стрѐмен терен и липсата на прокари.

Животните са качвани на билото, както с товарни автомобили, така и пеш, като са използвани съществуващите коларски пътища.

Констатиращи в последните години нарушения:

Няма установени нарушения на територията на ПП “Беласица”, по отношение на ползването на селскостопанските площи.

Редки и застрашени автохтонни породи домашни животни, отглеждани на територията на парка.

При извършените теренни проучвания в ПП „Беласица“ и прилежащите територии, не бяха открити екземпляри от местни породи и отродия на редки и застрашени (автохтонни) породи домашни животни.

Торене с изкуствени торове на територията на парка няма.

1.16.4.2. Други селскостопански дейности. Пчеларство се практикува съвсем ограничено, само за лични нужди в някои от временните постройки над гр. Петрич. В границите на Парка и прилежащите територии не се отглеждат генно-модифицирани видове.

1.16.4.3. Земеделските земи са нанесени по вид на площите върху карта № 9 „Карта на насажденията и сегашно ползване на земеделските земи“

За всички земеделски територии на ПП „Беласица“ са съставени описания, които са включени в *Свитък III: Горски и земеделски територии*. На тях са отразени: кадастрален номер, площ /ха/, описание на територията, начин на сегашно ползване.

Площно разпределение на земеделските земи на територията на ППП, по общини и землища е представено в Част I, т.1.2.

В Приложение 1.16.4.1 е представен Списък за учредени и съществуващи вещни права и право на ползване.

В СВИТЪК II – Отчети от проучвания и изследвания извършени в процеса на разработване на Плана за управление е представен подробен доклад за Социално-икономическа характеристика и оценка (селско и горскостопанство и прилежащи територии, лов, риболов, събиране на природни продукти) с автор Иван Иванов – р-л екип.

1.16.5. Горско стопанство

1.16.5.1. Исторически преглед за управлението и ползването на горите в Парка

В исторически план управлението и стопанисването на горите на територията на ПП „Беласица“ е свързано със създаването и функционирането на държавна структура за управление, която през 2013 г навърши 100 годишната история.

През 1913 г., с Указ на Цар Фердинанд и последвала го Заповед №1433 на Министъра на земеделието и държавните имоти, на територията на сегашната Благоевградска област, са образувани държавни лесничейства: Петрич, Разлог, Гоце Делчев и Сатовча. При основаването на стопанството в гр.Петрич, неговите служители, са наброявали 13 човека.

В периода 1917 -1937 г., горите в района на горско стопанство Петрич са се стопанисвали и охранявали от горското стопанство, гр.Сандански.

През 1938 г. се открива Петричко реверно лесничейство, с документ Ф.264-К, със седалище в с.Камена, което в края на годината е преместено в гр.Петрич.

До откриването на реверното лесничейство в гр.Петрич в района на лесничейството и горите добивът на дървесина е бил свободен, без ограничения, без събиране на такси. През 1938 г.,

след откриването на лесничейството се въвежда тарифна такса на корен, когато започва и провеждането на определени стопански мероприятия. Стопанската експлоатация на горите в района се свързва с 1942 г., когато една част от трупите са преработвани на място за траверси, а друга, предимно за шперплат, за предприятия в Симитли и Благоевград.

През 1946 г. е избран парцел за построяване на административна сграда на горското стопанство, с централно местоположение и съобразен с главните извозни пътища на дървен материал за ефикасен контрол.

С национализацията на горите през 1947 г., образуваното горско стопанство обединява всички функции по залесяване, стопанисване, охрана и дърводобив в горите. Персоналът през тази година е включвал 16 бр. служители – директор, пом.лесничей, счетоводител, ст. горски надзирател, надзиратели по горите-5 бр., горски милиционери - 6 бр. и един кантонер.

През 1951 г. става разделяне на дейностите и се образува „горско стопанство“ и „промишлено горско стопанство“, като през 1951 г се прави Първото лесоустройство на горите в района на Петричкото горско стопанство. Горскостопанска единица „Беласишка“ е разделена, съгласно Протокол на устройството на два технически участъка: Беласишки и Огражденски. Общата площ на стопанството е била 37 447.6 ха.

През същия период 1951-1952 г. е построена и сегашната административна сграда.

Второто устройство на ГС Петрич е през 1963 г. Общата площ на стопанството е вече 27 465 ха. Площта е намалена с 9 982.6 ха с МП 25/29 от 01.1954 г. и МП II-172-205/24.081056 г., МП 221/20.101957 г. за развитие на селското стопанство. С МП 1225/19.07.1960 г. е отделено горско пасище с площ 3 430 ха. Второто устройство разделя ГС Петрич на 5 технически участъка: Габрене, Коларово, Петрич. Лебница и Струмешница. През този период ДГС Петрич има 68 бр. служители и 488 бр. горски работници. С Постановление №7/10.03.1968 г. на Министерски съвет от двата технически участъка Струмешница и Лебница (Огражден) с площ 16 579 ха се обособява новото горско стопанство „Първомай“

През 1973 г. се извършва Третото лесоустройство на ДГС Петрич с площ 11 147.9 ха, разделена на три технически участъка: Габрене, Коларово и Петрич.

Четвъртото лесоустройство е през 1986/87 г., а петото е през 1998/99 г.

Площта на ТП ДГС Петрич, след последния Лесоустройствен проект през 2009 г.(шесто лесоустройство), е 10 559.6 ха. За стопанисването и охраната на горите на горското стопанство са ангажирани 21 служители. Средногодишното ползване на дървесина е 16 895 куб.м лежаща маса в рамките на цялото горско стопанство. Предвидените за залесяване площи са основно за създаване на топови култури по поречието на р.Струма и р.Струмешница, попадащи извън територията на Природния парк.

Територията на ТП ДГС Петрич граничи на запад с Република Македония, на юг с Република Гърция, на изток с ДГС Катунци, на североизток граничи с ТП ДГС Сандански, в северна посока граничи с ТП ДГС Първомай.

Климатичните особености на района на ДГС са благоприятни за растежа на главните дървесни видове – обикновен бук, кестен, зимен дъб, както и културите от местни и чуждоземни видове. Наблюдава се покачване на горната граница на гората, в резултат на топлия климат и високата влажност на въздуха.

Векове наред (първите писмени сведения са 15-ти и 16 -ти век), кестеновите гори са имали важно социално и икономическо значение за района на планината, което се запазва и до днес. Използвана е кестенова дървесина и плодове, ползване на овощни кестенови дървета, за което са събрани данъци от Османската империя.

Със Заповед №РД-925 от 28 декември 2007 г. на МОСВ, обн.ДВ, бр.8 от 2008 г. е обявен Природен парк „Беласица“, с площ 117 324.318 дка. Горските територии заемат 9 372.9 ха от общата площ на Парка.

Територията на ТП ДГС Петрич и ПП „Беласица“ е част от Националната и Европейска екологична мрежа Натура 2000 – Защитена зона за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна.

Новите цели и режими на опазване определят стопанисване и ползване в горите на защитената територия и защитената зона, според изискванията на Закона за защитените територии, Заповедта за обявяване на ПП „Беласица“ и Закона за биологичното разнообразие отнасящи се за защитена зона „Беласица“.

1.16.5.2. Информация за състоянието на насажденията с изведени мероприятия, както и на такива с предвидени, но не извършени мероприятия по отглеждане и възобновяване

На територията на парка по ЛУП на ТП ДГС Петрич са извършени мероприятия за приода 2009-2012 г, както следва:

	обща площ (ха)
Отгледни сечи	
- осветление	6.1
- прочистка	15.7
- прореждане	602.5
- пробирка	331.2
Възобновителни сечи	
- кракосрочно-посепенна сеч	83.9
- постепенно-котловинна сеч	130.0
- групово-постепенна сеч	143.6
- неравномерно-постепенна сеч	70.3
- гола сеч с обща площ	49.8
Санитарна сеч и събиране на СПМ	884.2 в т.ч. санитарна сеч едновременно с друга основна сеч /отгледна или възобн./ - 287.7 ха

1.16.5.3. Информация за състоянието на горски култури от нетипични за територията на парка, дървесни видове, вкл. чуждоземни

Нетипичните за територията на парка дървесни видове, вкл. чуждоземни, заемат обща площ **1728,0 ха** или **19,1 %** от залесената площ на парка, като 493.9 ха (5.6%) са терени, заети от чуждоземни видове. Разпределението на нетипичните дървесни видове на територията на парка е представено в т.1.13.2.1.г).

1.16.5.4. Обобщени количествени показатели за горскостопански дейности и тяхната динамика през последните 10 години:

- Залесяване – площ и обем по дървесни видове

Залесявания на Територията на ПП „Беласица” са осъществени съвсем ограничено през първите две години на периода 2003-2012 г. През 2003 г. е извършено последното залесяване с обикновен кестен върху площ 3.1 ха и през 2003-2004 г. 4.5 ха.

- Площ и количество добита дървесина

Площта и количеството на добитата дървесина от територията на ПП „Беласица” по групи сортименти през последните 10 години, при отглеждане на насажденията, възобновителни мероприятия, санитарни и др. мероприятия е представена в *Приложение 1.16.5.4.*

- Общ обем добита дървесина по категории, в т. ч. за местно население

Общият обем добита дървесина по категории от територията на парка е **170704 м³** стояща маса с клони, от която едра строителя дървесина - 32530 м³, средна - 15333 м³, дребна – 3222 м³, дърва 99485 м³ и вършина 2251 м³. Средногодишен добив на дървесина за последните 10 години е в размер на 17 070 куб.м стояща маса с клони / 15 280 куб.м лежаща маса без клони.

- Оценка на естественото възобновяване, въз основа на данните от таксацията и от извършени обследвания

Естественото възобновяване е основен метод на възобновяване в зрелите насаждения от условните стопански класове и от всички видове гори в ПП „Беласица“. Изведените възобновителни сечи са имали благотворен резултат. Известно затруднение има в кестеновите гори, където това се е преодолявало, чрез внасяне на семена или чрез подпомагане със залесяване на фиданки. Може да се отчете, че в не малка част от кестеновите гори, естественото възобновяване е предимно от бук. При таксацията е установено висока степен на естествено възобновяване в буковите и дъбови гори, където са формирани и описани различни поколения. В тези случаи, напр. в кестеновите и буковите гори като основно насаждение е описано средновъзрастното поколение – 40-70 год, с преобладаващ семенен естествен произход буков, буково кестенов или буково-дъбов. Старите с висок процент на повреди, изкорубени екземпляри, са описвани като единични надлесни /с разлика само по възраст, но не и по височина/ дървета, а по-младото поколение (10-30 г) е описано като водещо. Освен тези две отчетливи поколения, в по-просветлените участъци се наблюдават и групи от жизнен подраст.

В зрелите и в някои от дозряващите гори, в които са водени санитарни сечи, или същите са били по други причини с намалена пълнота, с ЛУП на ДГС Петрич е предвидено подпомагане на възобновяването чрез внасяне на семена от кестен и бук.

- Оценка на пашата и описание на повредите

През изтеклия период от стопанисващия горите орган – ДГС Петрич, не са събирани такси за паша, поради което следва, че такава на територията на парка не е практикувана, респ. не са водени отчети за брой на пасували животни и площ. Периодически в м. Фурните, са забелязвани животни от Гърция да пасуват в горите на ПП.

- Болести по горите и предприети/прилагани мерки

Въздействията от болести и вредители в горите на ПП „Беласица“ имат биотичен произход. Засегнатите гори са върху площ от 874.0 ха (9,7%), като преобладаваща е 2-ра степен на силно засегнатите насаждения, предимно от съхнене и гниене, резултат на описани в лесопатологичното обследване направено от ЛЗС София. Конкретно по насаждения е направено обследване на санитарното и здравословно състояние на насажденията, описано върху таксационните описания.

По данни от проект „Проучване на възобновителния потенциал и здравословното състояние на кестена в млади насаждения – до 20 год.възраст“ , зараза с *Cryphonectria parasitica* (мастилената болест по кестена) са установени по 104 от общо 1790 (5,8%) измерени семенни фиданки и по 527 от общо 1670 (31,6%) издънки.

По вид и степен на повредите, както и по вид на засегнатите насаждения също със степен на повредата, са описани подробно в СВИТЪК ПРИЛОЖЕНИЯ, Приложение 1.16.5.4.

Повредите от абиотични фактори, се дължат предимно на снеголоми (върху 37 ха)

Провежданите мерки за борба с болести и вредители, най-често се изразяват в извеждане на санитарни сечи (върху 287,7 ха), както и събиране на суха и паднала маса върху 596,5 ха. Отделно е извършвано пръскане с химически препарати, отговарящи на изискванията за безопасност/безвредност.

- Горски пожари, гасене, възстановяване, противопожарни мероприятия

През периода от 1999 г до 2008 г, при действието на ЛУП на ДГС Петрич, са регистрирани 6 бр. горски пожари върху обща площ от 43 ха. От взетите допълнително данни за периода 2008-2012 г. е ясно, че няма такива на територията на ПП. Удовлетворителен е факта, че за последните години – периода от 2003 г до 2012 има регистриран само 1 пожар (1,0 ха), което е добър атестат за работата на горските охранители от ДГС гр. Петрич.

С ГС План 2009 – 2018 г на ДГС Петрич са заложили противопожарни мероприятия, като: лесокултурни прегради (съществуващи автомобилни пътища и дерета с постоянен воден отток), минерализовани ивици по границата със съседни незалесени територии – ивици с ширина 3-5 м, санитарни мероприятия (осветляване на пътища, окосяване на тревни, почистване), определени са места за почивка и за палене на огън, устроени са противопожарни депа в граничното до ПП с. Самуилово, поддържане на пътища за движение на противопожарната техника с направа на нови уширения за разминавания и обръщане, изграждане на площадки за кацане на хеликоптери в с. Ключ, с. Самуилово и в с. Коларово, изграждане на водоизточници /пригаждане на съществуващи/. Всички тези противопожарни мероприятия са обозначени на съответните картни листове към разработката за защита на горите от пожар към Горската инвентаризация на горските територии (вкл. ПП „Беласица“) в обхвата на ДГС Петрич.

1.16.5.5. Практикувани технологии при провеждане на горско-стопански мероприятия:

- Начини на почвоподготовка и залесяване;

При последното залесяване, с обикновен кестен, върху обща площ 7.6 ха през 2003-2004 г., начинът на почвоподготовката е ръчни тераси, с ширина 40-50 см и дълбочина 25 см.

- Изграждане на горски пътища;

През изминалия период, не са изградени нови горски автомобилни пътища. Текущи ремонти са извършвани в рамките на ежегодната поддръжка на автомобилните пътища, на територията на ПП „Беласица“, в т.ч. и със средства на ТП ДГС Петрич и Община гр.Петрич.

При извоза на отсечената дървесина до временните складове са били почиствани стари, тракторни извозни пътища или са били планирани и изградени, нови тракторни извозни пътища, което е ставало, едновременно с изпълнението на поръчките за дърводобив.

- Използвана техника за подвоз и извоз – обоз, въжени линии, трактори и др.

Подвоза и извоза на отсечената дървесина се е извършвал от изпълнителите на дърводобива в рамките на продаваните количества дървесина. Различните фирми изпълнители, според техниката и/или обоза, с който разполагат, са използвали различни марки колесни трактори и ремаркета. Използвания обоз за подвоз до временните складове, най-често е бил от коне и катъри.

Използваната техника в голямата си част е силно амортизирана и нещадяща околната среда. Макар и ограничено, върху територията на насажденията, в които е извършван дърводобив, са допускани повреди върху оставащите на корен дървета, както и върху подраства.

1.16.5.6. Информация за състоянието на горските пътища, вкл. от гледна точка на контрол и пожарна безопасност.

От гледна точка на контрол и пожарна безопасност пътната мрежа в парка е достатъчна, но е наложително на всеки 250-300 м да се изградят уширения за разминаване на протовопожарна техника, както и места за обръщане.

1.16.5.7. Констатираните в последните години нарушения – брой, вид, горещи точки и др.

Санкциониранията нарушения от ТП ДГС Петрич в горите по ЗГ за периода от 2008 г до 2012 г. са основно за транспорт (146 бр.) за незаконен добив (35 бр.), за разпореждане (38 бр.), за странични ползвания (19 бр.), по ЗЛОД (3 бр.), др.нарушения по ЗГ(3 бр.). Отчита се слаба тенденция на намаляване на броя на нарушенията за 2012 г.

В СВИТЪК II – Отчети от проучвания и изследвания извършени в процеса на разработване на Плана за управление е представен подробен доклад за инвентаризация и картиране за актуализиране на данните за горско дървесната растителност оценка на здравословното състояние и консервационната значимост на горските територии за биологична характеристика и екологична оценка с автор Антоний Стефанов – р-л екип, Членове: Георги Налбантов.

1.16.6. Лов, риболов, събиране на природни продукти, места за водоползване и черпене на вода.

1.16.6.1. Брой и динамика на популациите на видове за последните 10 години.

На територията на парка ловуват около 500 ловци.

По-важните представители на фауната, които обитават постоянно или временно в района на ТП ДГС „Петрич“ и имат пряко или косвено значение за ловното стопанство в рамките на горското стопанство са следните:

А. Клас Бозайници

1. Сем. Еленови, Сърна

2. Сем. Свине, Дива Свиня

7. Сем. Порови

- Белка.
- Черен пор.
- Язовец.

Б. Клас Птици

1. Сем. Гълъбови

- Гривяк.

2. Сем. Фазанови

- Ловен Фазан –горски комплекси, около р. Срумешница и р. Струма.
- Тракийски кеклик.
- Пъдпъдък.

3. Сем. Патицови

- Зеленоглава патица

Като цяло екологичната обстановка е благоприятна за развитието на здрави и жизнени дивечови запаси от всички видове дивеч, обитаващи района на ТП ДГС „Петрич“. Влиянието на отрицателните климатични и антропогенни фактори се преодолява, (доколкото е възможно) с помощта на подходящи биотехнически мероприятия.

Таблица № 46 Дивечови запаси.

Ловностопански мероприятия	Мярка	ЛСР на ДУ	ЛСР	Общо:
<i>Действителни дивечови запаси за 1998 г.:</i>				
Сърна	бр.	55	95	150
в т.ч. Мъжки	бр.	20	43	63
Женски	бр.	35	52	87
Дива Свиня	бр.	31	48	79
Заек	бр.	80	2 620	2 700
Кеклик	бр.	30	380	410
Фазан	бр.	-	265	265
Яребица	бр.	-	2 510	2 510

Действителни дивечови запаси за 2008 г.:				
Сърна	бр.	90	64	154
в т.ч. Мъжки	бр.	32	28	60
Женски	бр.	58	36	94
Дива Свиня	бр.	75	72	147
Заек	бр.	75	2 180	2 255
Кеклик	бр.	40	510	550
Фазан	бр.	-	420	420
Яребица	бр.	-	1 840	1 840
Вълк	бр.	6	11	17
Лисица	бр.	-	74	74
Скитащи кучета	бр.	-	85	85

По данни от ЛУП на ДГС Петрич 2009 г., том II, Ловностанско устройство

Дивечови запаси за 2012 г. по данни на ЛРД Петрич:

Сърна	бр.	100
Дива Свиня	бр.	120
Вълк	бр.	3

По данни на ЛРС Петрич

Разглеждайки динамиката на дивечовите запаси, според пролетните таксации от 1998 г., 2008 г. и 2012 г., могат да се направят следните изводи:

- Запасът на сърната се е запазил в известна степен, но все още е далеч под допустимия, което неминуемо компрометира в близко бъдеще ефективното ѝ ползване. Половото съотношение е нарушено в полза на женските (1:1.38)
- Дивата свиня е увеличила числеността си (в рамките на 80-90%) и въпреки сезоните си трансгранични миграции запасът ѝ е около нормално допустимия.
- Запасите на дребния дивеч варират в относително постоянни рамки и са в пряка зависимост от конкретните природни условия през отделните години, както и от концентрацията на хищниците. Запасите са му съответно: заек около 85%, кеклик – 65%, фазан – 70%, яребица – 75% от допустимите.
- Запасът на хищниците и най-вече този на вълка за периода се е увеличил осезаемо.

Значителни повреди върху горските култури или отрицателно влияние за възобновяването на насажденията в резултат на дивечовите гъстоти не са наблюдавани.

Епидемични заболявания по дивеча през последните 5 години не са отбелязани.

Таблица 47 Разпределение на площта на ТП ДГС „Петрич“ по Ловностопански райони.

Ловностопански район Ловище	ГТ	ЗТ	Общо ЛСР	Недивеч. в ГТ	Недивеч. в ЗТ	Дивечопри годна
	Хектари					
ЛСР на ДУ в т.ч.:	5 417.0	1 277.0	6 694.0	23.9	187.3	6 482.8
ловище „Габрене“	1 595.5	401.9	1 997.4	5.0	55.8	1 936.6
ловище „Коларово“	2 128.7	339.3	2 468.0	17.8	36.0	2 414.2
ловище „Петрич“	1 692.8	535.8	2 228.6	1.1	95.5	2 132.0
ЛРС „Ключ“	897.4	2 814.0	3 711.4	16.7	408.9	3 285.8
ЛРС „Коларово“	1 462.0	2 990.6	4 452.6	6.5	323.5	4 122.6
ЛРС „Петрич-запад“	1 295.9	1 654.2	2 950.1	15.7	268.6	2 665.8
ЛРС „Петрич-изток“	716.3	3 637.3	4 353.6	42.9	590.7	3 720.0
ЛРС „Кърналово“	609.6	5 078.5	5 688.1	24.7	688.8	4 974.6
ЛРС „Марикостиново“	74.1	3 555.9	3 630.0	-	717.6	2 912.4
ЛРС „Кулата“	87.3	2 273.4	2 360.7	6.7	355.2	1 998.8
Общо ЛРС:	5 142.6	22 003.9	27 146.6	113.2	3 353.3	23 680.0
ОБЩО ДГС „Петрич“	10 559.6	23 280.9	33 840.5	137.1	3 540.6	30 162.8

Ловищата са с граници, съобразени с изискванията на действащата в момента „Наредба за устройство на горите и земите от горския фонд и ловностопанските райони в Р. България“ (наредба № 6/ДБ бр.27/04 г.), отразени са на приложения картен материал към ЛУП и са разпределени както следва:

- ЛРС „Ключ“ - „Иванковица“, „Даброво“, „Проженица“, „Църни Лаки“, „Самуилова крепост“, „Чукалата“, „Садина“, „Балабаница“, „Пръжарово“, „Кочините“.
- ЛРС „Коларово“ - „Валтата“, „Селище“, „Карталица“, „Лазарица“, „Иваник“, „Черешите“, „Кузманица“, „Кръстенец“.

Съобразно екологичните фактори, във всеки ловностопански район съществуват различни условия за развитието на различни видове дивеч.

Данните за таксацията, отстрела на дивеча и броя на ловците на територията на ДГС Петрич за 2012 г. са представени в Приложение № 1.15.5.2 А и Б

Към Плана за управление е приложена КАРТА № 17: Карта на ловностопанското деление на територията на парка (разработена върху картна основа в М 1:10 000 и представена разпечатка в М1:25 000).

1.16.6.2. Места, позволени за любителски риболов.

Няма забрана за любителски риболов на територията на парка. Зарибяване извършват с пъстърва самите ловци.

1.16.6.3. Данни за видове и количества и динамиката на събиране на природни продукти – посочената информация е от собственика на изкупвателна фирма в с. Самуилово, където има и регистриран пункт. Друга статистика за парка към момента на разработване на плана за управление не е правена.

За бране на боровинки: за един до два месеца се ангажират от 50-100 човека, с пропуск от гранична полиция; количествата, които се събират са от 500 кг до 2 тона за сезон, в зависимост от възможния обем на добив за съответната година; Един човек бере не повече от 10 кг на ден; за момента червената боровинка се изкупува по 1 лв. а черната около 3 лв.

За събиране на гъби няма данни.

1.16.6.4. Констатираны в последните години нарушения –гореци точки и др.

Служителите в Областната управа в Благоевград, нямат информация за допустимите количества и за момента не се издават разрешителни за бране на боровинки, не се събират и такси. С гранична полиция се съгласува списъкът на берачите, но те не могат да ги санкционират за нарушения – временни биваци, замърсяване, начин на бране и др..

Изкупвателният пункт изкупува не само плода, но и растението като билка. Това води до изкореняване на растенията от страна на тези, които ги берат и намаляване на ресурса.

Със заповед № ОА – РК – 383 / 05.08.2013 г. на областния управител на област с административен център Благоевград, директорът на ДПП „Беласица“ е упълномощен да издава позволителните за ползване на лечебни растения от земеделски земи – държавна собственост. Определените такси за издадените позволителни се заплащат в ДПП „Беласица“, след което постъпват в държавния бюджет.

1.16.6.6. Събиране на кестени.

Няма данни за количества и тенденции за ползването на този ресурс.

При събирането на кестените проблемите са подобни на тези при събиране на боровинки: липса на разрешителни и контрол, както и на инструкции за начина на събиране, замърсяване, увреждане на дърветата.

Съществува сериозно противопоставянето между местните хора и идващите берачи от други части на страната.

В СВИТЪК II – Отчети от проучвания и изследвания извършени в процеса на разработване на Плана за управление е представен подробен доклад за Социално-икономическа характеристика и оценка (селско и горскостопанство и прилежащи територии, лов, риболов, събиране на природни продукти) с автор Иван Иванов – р-л екип.

1.16.7. Туризм, рекреация, спорт, предлагани услуги.

1.16.7.1. Исторически и съвременни тенденции за развитието на туризма в района.

Районът на Беласица започва да се свързва с туризма след 2000 г. Наличието на две държавни граници през времето на Социализма – с Гърция и Югославия (сега Македония), предопределя изолираността на района и особено на подгорските села, поради особените режими, налагани на граничните зони.

Макар, че все още по-известни в района са Мелник, Роженския манастир, Рупите и пътя за Солун през ГКПП Кулата, Беласица все повече добива известност. Несъмнено това се дължи и на обявяването на Природния парк през 2007 година. Чрез този акт се заявява, че територията на планината има ценни ресурси, които е важно да бъдат едновременно опазвани и популяризирани.

Към момента планината се посещава най-често с цел пешеходен туризъм, като за нощувка се използват трите хижи – Беласица, Конгур и Лопово. През последните години се забелязва нарастване на посещенията, с цел планинско колоездене, поради добрата мрежа от земни пътища.

В прилежащите територии и по-точно в подгорските села се наблюдава бавно нарастващ интерес към отсядането в къщи за гости. Туристите обикновено са привлечени от възможността да съчетаят разходка из планината, запознаване с местни традиции и кухня, както и посещение на известни туристически обекти в близост (дори такива в Гърция и Македония).

1.16.7.2. Съременно състояние на туризма:

1.16.7.2.1. Туристическа инфраструктура:

- Общ брой легла в местата за настаняване и подслон, съгласно Закона за туризма;

На територията на Парка към момента функционират три обекта, предлагащи настаняване: хижа „Беласица“ (72 легла) и преустроените в хижи бивши застави Конгур (50 легла общо за двете постройки) и Лопово. Хижа „Лопово“ се помещава в бившата офицерска сграда и има капацитет 16 легла (като се очаква през 2013 да нарастне до 35 легла):

В прилежащите територии, лицензирано настаняване се предлага в Ръждак (самостоятелна стая), Петрич (хотели, къща за гости, туристическа спалня и самостоятелни стаи), Самуилово (къща за гости), Камена (мотел и бунгала), Яворница (къщи за гости), Коларово (къща за гости) и Скрът (къща за гости), като скоро се очаква такива да има и в с. Ключ.

- Общ брой на местата за хранене по видове обекти;

Хижа „Беласица“ разполага със столова за 100 човека, предлага и кухня.

Хижа „Конгур“ разполага със столова за 40 човека, предлага и кухня.

Хижа „Лопово“ разполага със столова за 20-30 човека.

- Състояние на местата за настаняване и подслон и в заведенията за хранене;

Трите хижи на територията на Парка работят целогодишно, електрифицирани са, отопляват се на дърва, имат собствени каптажи и отпадните им води се събират в септични ями.

Единствено на хижа „Беласица“, всяка от стаите разполага със собствен санитарен възел. В голямата сграда на хижа „Конгур“ има 2 общи бани и 2 общи тоалетни, а в малката има 2 броя баня и тоалетна. Хижа „Лопово“ разполага с 1 баня и тоалетна.

От хижа „Беласица“ и хижа „Лопово“ отпадъците се извозват към населените места, докато на хижа „Конгур“ се изхвърлят наблизко в голяма яма, която се запряства.

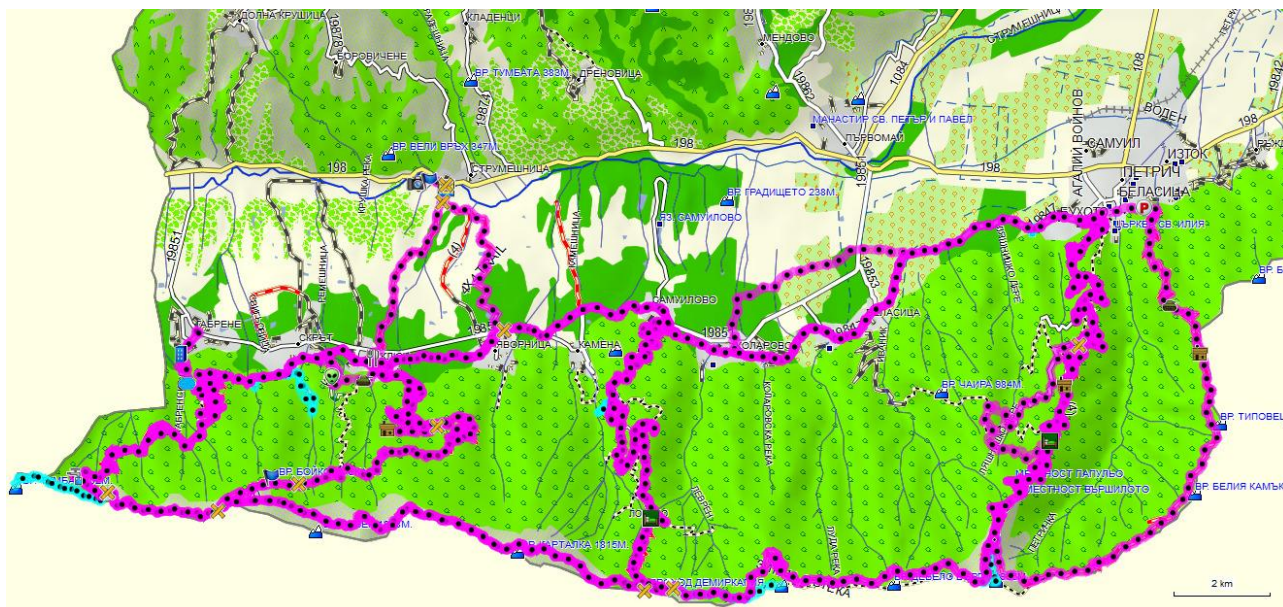
В Приложение 1.16.7.2(1) са представени Места за настаняване и Приложение 1.16.7.2(2) Места за хранене

- Ски пистите и поемните им възможности: Планината не разполага със ски писти и съоръжения. За момента няма проявени интереси за развитието на ски спорт.
- Маркирани маршрути за пешеходен туризъм (Приложение 1.16.7.2(3)).

Фиг. № 11.

- Маршрути за планинско колоездене – Приложение 1.16.7.2(4).

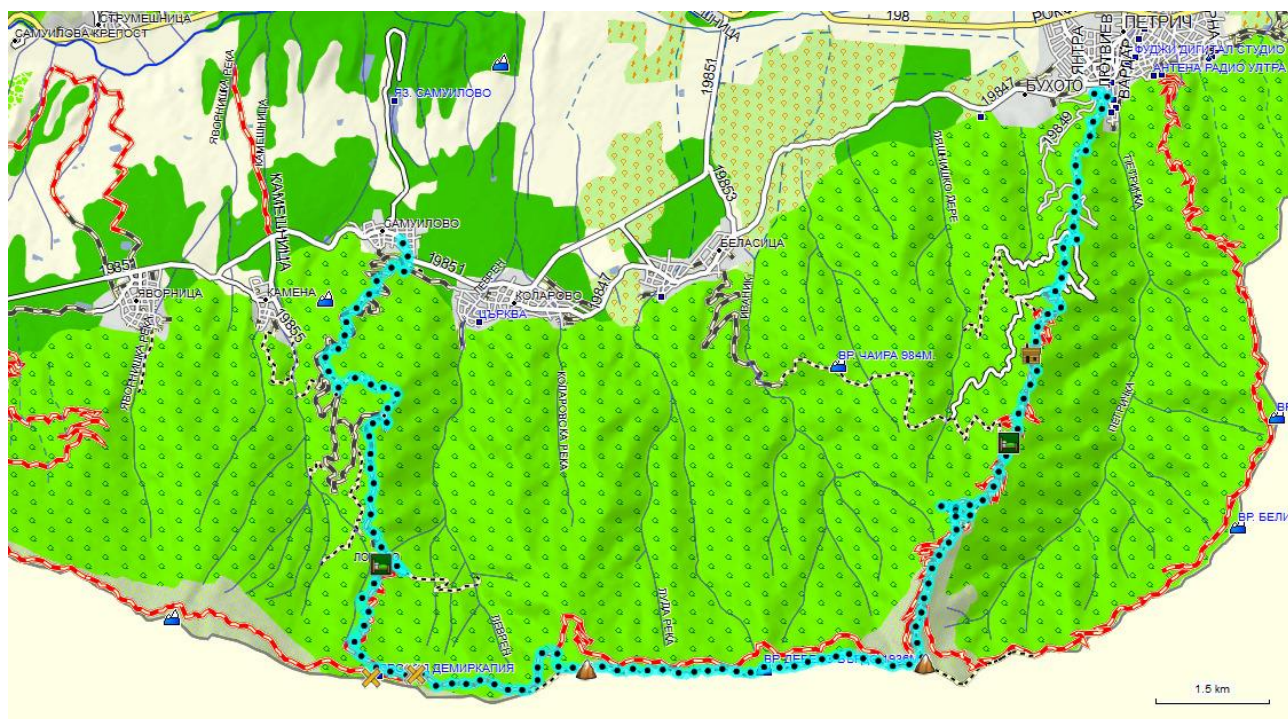

Фиг. № 12.

Особености:

- Използват съществуващи пътища на територията на парка - автомобилни с асфалтова настилка и коларски пътища на земна настилка;
- Често следват части от маркирани пешеходни маршрути (особено когато пешеходните маршрути вървят по автомобилен или коларски път);
- С оглед направата на кръгови маршрути или посещението на интересни обекти се използват старият път за Петрич, почти допиращ северната граница на Парка, както и някои коларски пътища, на север от Подгорските села;
- Предимно кръгови, с начална и крайна точка населено място с възможност за настаняване;

- Маршрути за зимни преходи:

Фиг. № 13.

В ПРИЛОЖЕНИЯ, са представени **Приложение 1.16.7.2(3):** Маркирани маршрути за пешеходен туризъм; **Приложение 1.16.7.2(4):** Маршрути за планинско колоездене и **Приложение 1.16.7.2(5):** Традиционни места за масов отдых, пикници, излети, събори и др.

1.16.7.2.2. Места, към които се проявява интерес за практикуване на специфични видове спорт, туризъм и други.

Пешеходен туризъм се практикува на цялата територия на ПП, благодарение на множеството маркирани маршрути, като най-голяма концентрация на посещенията има в района на хижа „Беласица“ и хижа „Конгур“ (най-достъпни, заради асфалтовия път). По откритите части се посещават най-често първенците на планината – върховете Конгур, Радомир и Тумба.

В близост до Подгорските села се посещават осемте тематични маршрута, оборудвани от ДПП „Беласица“ с информационни табели за биоразнообразието на планината, описани в т. 1.16.7.4.

С голям интерес от страна на посетителите се ползват и водопадите, до които има маркирани пътеки: с. Камена - водопада – Параклиса, с. Яворница - Яворнишки водопад, с. Скрът - Мангърски водопад, с. Скрът - водопад Дъбицата, Лешнишкият (Ляшнишкият) водопад – до х. Беласица.

Към момента местна инициатива, свързана с развитието на конен спорт или разходка с коне в Парка и прилежащата територия има от страна на кмета на с. Беласица.

1.16.7.2.3. Динамика на броя на нощувките и профил на клиентите.

Посочените по-долу данни са резултат от разговори с местното население и заинтересовани страни от района на парка. Посетителски мониторинг е предвиден в Част 4 на настоящия план.

- Брой нощувки за последните 3 години: Макар да липсва надеждна статистика, може да се каже, че се наблюдава бавно нарастване на броя нощувки.
- Брой нощувки за последната година, според интереса на посетителите: Липсва надеждна статистика.
- Определяне интересите на туристите: За гостите на ПП: пешеходен, маршрутно-познавателен, селски туризъм, планинско колоездене.
- Възрастова структура и национална принадлежност на туристите: Работещи хора, семейства, предимно българи.
- Ценови сегменти: Предпочита се семпло настаняване на икономични цени.
- Продължителност на престоя: Среден престой 1-2 нощувки
- Очаквано задоволство от престоя: Добра оценка
- Посещаемост, според вида на пътуването, в т.ч. национална принадлежност в т.ч. организирани и индивидуални: Преобладават индивидуалните посещения от българи (обикновено с личен транспорт), по-рядко организирани групи (предимно българи).
- Цел на посещенията и организирани дейности, групирани в зависимост от организираността на туристите и продължителността на престоя: пешеходен, маршрутно-познавателен туризъм и планинско колоездене

1.16.7.2.4. Анализ на финансовите постъпления от туризъм:

Липсва надеждна статистика за обем на приходите от туризъм за последните 3 години. По неофициални данни постъпления, генерирани от посещението на 1 турист, средно за последните 3 години е около 40 лв./ден.

1.16.7.3. Актуални тенденции в развитието на туризма на местно и регионално ниво:

- Регионални и Общински стратегии, програми, планове за развитие на туризма;

ПП „Беласица“ и планината, като цяло не се упоменават като туристическа дестинация в нито един стратегически документ на регионално или общинско ниво. Въпреки това може да се каже, че видовете туризъм, които могат да се практикуват в ПП не противоречат на съществуващите планове, програми и стратегии.

- Проектни разработки за нови обекти и съоръжения, нови туристически продукти и др.;

В момента ДПП, по собствена инициатива или в партньорство с други организации изпълнява проекти, развиващи Парка и прилежащата територия като дестинация за устойчив туризъм. Всички проекти, планирани или изпълнявани на територията на ПП, се съгласуват с ДПП.

- Дейност на Дирекцията на Парка в областта на развитието на туризма.

ДПП е основен двигател за развитието на туризма, активно привлича външни средства и партньорства в посока развитие на територията, като атрактивна дестинация със запазена природа.

1.16.7.4. Компоненти на общото туристическо предлагане – съществуващи маркировки, туристически карти, пътеводители и др.

На територията на Парка съществуват редица маркирани маршрути (описани в т. 1.16.7.2.), но поради липсващата поддръжка през годините, на места трасето е необходимо да бъде преразгледано/ укрепено/ осигурено, а маркировката – опреснена или добавена на местата, където е изчезнала.

На територията на ПП „Беласица” има шест тематични маршрута, свързани с определена тематика и разработени с образователна цел. Всеки маршрут е снабден с по няколко информационни табла.

- „Пеперудите и цветята на Беласица” - лъчев маршрут от село Яворница до водопада (2,8 км в двете посоки).
- „Животът на кестена” - кръгов маршрут от село Коларово, през „Гьолчето” и обратно в село Коларово (5,3 км).
- „Пътеката на мравката” - лъчев маршрут, започва от хижа „Конгур“ и следва коларския път, на изток от хижата (3,6 км в двете посоки).
- Пътеката „Приатели” - лъчев маршрут, започва от х. Беласица и води до живописния Лешнишки водопад (3,6 км в двете посоки). Снабден е с интерактивни табла и табелки по дърветата.
- „Пътуване в Историята” (Коларово-прохода Демир Капия)
- „Тайните на водата” (Коларово-Камешнишкия/”Срамежливия” водопад)

През 2014 г. са разработени още два:

- „Цветна приказка” – с. Самуилово – Бялата чешма – с. Самуилово и
- „Кълвачите – пазители на горите” – с. Габрене.

През 2013 г. са маркирани два веломаршрута:

- веломаршрут "Алея на здравето" над Петрич и
- веломаршрут "Старият път: гр. Петрич - с. Коларово

Съществува туристическа карта на ПП „Беласица“, изд. 2009 от БФБ, Пътеводител на Беласица (България-Македония-Гърция), изд. 2012 от БФБ, предстои да излезе обновената Туристическа карта на Беласица, издание на Картография.

1.16.7.5. Анализ и оценка на въздействието на туризма в района върху елементите на природния комплекс.

В последните години се полагат много усилия за развитие на така наречените специализирани (алтернативни) видове туризъм, които разкриват едно ново отношение към природната среда и към самия туризъм. Тези нови форми на туризма са опит за

преодоляване на опустошителната туристическа ерозия на околната среда и грешките, допуснати в много страни, с развита туристическа индустрия.

Отрицателното въздействие на туризма върху елементите на природния комплекс е съществено. Туризмът, от една страна, е виновен за причинените вреди, а от друга, той пряко е засегнат от тях. Преди всичко дейностите, които се осъществяват в парка, на открито, водят до големи негативни последици за околната среда. Туризмът предизвиква изхвърляне на отпадъци, проблеми с отпадните води, използва местни природни ресурси и променя цялостната картина на туристическата местност, чрез изграждане на инфраструктура, и се намесва в естествената природна среда на съответното място.

Туристическият интерес често е насочен към много очарователни, твърде „крехки” природни пространства за обитаване, какъвто е случаят с незаконните временни навеси и заслони над гр. Петрич. Екологичните последици от туризма са с широк обхват на действие. С ежегодно повишаващия се брой на посетители, неконтролирано се използват естествени, невъзобновими, както и недостатъчно издръжливи ресурси, като бране на боровинки, събиране на кестени и др. и се регистрират все повече вреди за околната среда.

Вредните въздействия намират най-силно проявление, когато не се държи сметка за капацитета на туристическите услуги, както и за поемния капацитет на туристическото място, което предлага тези услуги. Този капацитет трябва да се спазва както при разработването на различните административни планове за развитие на туризма в региона, така и при оценяването на екологичното въздействие на частните инвестиционни проекти.

Вредните въздействия могат да се намалят с адекватни мерки по поддържане на обектите. Въздействието на туристическата дейност върху околната среда е пряко и косвено, и е различно в зависимост от местоположението на обектите.

Мерките за ограничаване на вредните влияния на туристическата дейност върху околната среда могат да бъдат взети специално само за местата за подслон, както и да бъдат част от общата екологична дейност в региона. В същото време тези мерки могат да бъдат продукт от инициатива на бизнес организации, или да са следствие от екологичната политика на местната, или централната власт..

1.16.7.6. Видове услуги предлагани от Дирекцията на парка.

През 2013 година в сградата на ДПП в Коларово е открит Информационен, природозащитен център, с интересна интерактивна експозиция за биоразнообразието на планината. В комбинацията със залата, това дава добра възможност за организиране на образователни семинари и зелени училища. В Информационния център се предлагат интересни печатни издания, вкл. пътеводител и карта на Беласица.

В СВИТЪК II – Отчети от проучвания и изследвания извършени в процеса на разработване на Плана за управление е представен подробен доклад за Социално-икономическа характеристика и оценка (туризъм, спорт, услуги, прилежащи територии, културно наследство) с автор Мартина Колева – р-л екип, Членове: Сотир Иванов.

1.16.8. Промисленост. На територията на парка няма промишлени дейности.

1.16.9. Информираност на обществеността за Парка и отношението към него.

1.16.9.1. Ниво на информираност на обществеността за парка и отношението към него на база анкети и друга информация.

Информираността за природен парк „Беласица“ е сравнително добра, като се има пред вид, че е последният обявен природен парк за страната. Спрямо останалите, 11 природни парка в България, ПП „Беласица“ заема седмо място, като познатост сред българските граждани, (Източник: ЕСТАТ „Защитените територии и природните паркове в България“, 2009 г.). Това означава, че въпреки краткият период на своето съществуване успява да предизвиква интерес сред хората. Реалистично е да се увеличи посещаемостта на парка, особено като се има предвид засиления интерес на българите към посещения в Гърция и възможностите да опознаят нови природни забележителности в страната, в близост с основния си маршрут.

Остават неизползвани възможностите за привличане на българските туристи, които посещават Гърция. Профилът на посетителите на ПП „Беласица“ е на възраст 40-49 години, със средно или с висше образование, в средната доходна категория между 251-500лв.

В Приложение 1.16.9.1 е представена подробна информация за Ниво на информираност на обществеността за парка и отношението към него на база анкети и друга информация.

1.16.9.2. Дейност на Дирекцията.

Дирекцията на парка служи за връзка между природозащитни организации, туристи, бизнес и местни органи на властта, и като официална институция, която контролира опазването на природата.

- Връзки с обществеността и работа с други организации, медии, местни общности, целеви групи, партньори:
 - изграждане и функциониране на системата от посетителски и информационни центрове;
 - разработване и издаване на информационни, рекламни, сувенирни и др. популярни материали за парка;
 - изграждане и поддържане на туристически маршрути, кътове за почивка, обозначителни информационни табла, заслони и други паркови и архитектурни елементи за нуждите на туризма и рекреацията;
 - опазване на културното и историческото наследство;
 - Координира дейности, предвидени в ПУ, както и други инициативи и проекти, които

се осъществяват от други местни органи и обществени организации, свързани с: регионалното развитие; развитие на туризма; устойчиво ползване на ресурсите; опазване и възстановяване на биоразнообразието.

- Образователни проекти и програми

Планира и организира специализирани научни изследвания в областта на биоразнообразието; провеждане на поддържащи или възстановителни мероприятия за растителни и животински видове или техни хабитати; провеждане на образователни програми с местното население и посетителите на парка;

- Възможности за съвместни дейности между Дирекцията на ПП“Беласица“ и кметовете от Подгорието

Във всички села в подгорието има къщи за гости, които имат готовност да работят в екип с природния парк, с цел по-добра реклама.

Създаването на Консултативен съвет е полезна стъпка и включва кметовете на населените места и представители на бизнеса. КС следва да е мястото за дискутиране и преодоляване на конфликтите, свързани с опазването на природата и дейностите в парка.

В СВИТЪК II – Отчети от проучвания и изследвания извършени в процеса на разработване на Плана за управление е представен подробен доклад за Социално-икономическа характеристика и оценка (информираност на обществеността), с автор прф. Д-р Румяна Стоилова.

1.16.10. Водоползване

Водовземанията от територията на парка са, както от повърхностни, така и от подземни води.

Водоползванията са основно за питейно-битово водоснабдяване на селищата в Подгорието и производство на електроенергия от МВЕЦ. Другите водоползвания са незначителни: за обувна фабрика, с. Коларово; туристически дейности; напояване; рибарник.

За по-голямата част от установените водовземанията територията на парка не са издадени разрешителни, съгласно разпоредбите на ЗВ, което не позволява идентифицирането на разрешените за водовземане водни количества;

Режимът на водовземане за МВЕЦ, определен в разрешителните е 24 часа/денонощие, целогодишно, но в зависимост от наличния воден отток и нуждите на приоритетните водоползватели;

Режимът на водовземане за питейно-битово водоснабдяване, определен в разрешителните за вх. 1 и 2 на р. Луда Мара и вх. Долоно дере Доло/Габренско дере е 24 часа/денонощие, целогодишно. Може да се приеме, че режимът на водовземане от останалите без разрешителни водовземания за питейно-битово водоснабдяване е аналогичен;

Поради липса на информация не може да бъде установено точното количество вода от повърхностните и подземни води, което се ползва от територията на парка.

В Приложение 1.16.10. са описани Водовземания и водоползвания от територията на природен парк „Беласица“ за последните 10 години, вкл:

1. Водовземане от повърхностни води

1.1. Питейно-битово водовземане

Таблица 1. Водохващания от повърхностни води/речни водохващания

Таблица 2. Съпоставка между наличните и разрешени за водовземане водни количества за ПБВ.

1.2. Промислено водовземане

Таблица 3 Водовземания за производство на електроенергия и отдих и спорт

Таблица 4. Съпоставка между наличните и разрешени за водовземане водни количества

1.3. Земеделско водовземане

Таблица 5. Водовземане за напояване

Таблица 6. Съпоставка между наличните и разрешени за водовземане водни количества

2. Водовземане от подземни води

Таблица 7. Водовземане от подземни води от територията на природен парк „Беласица“

3. Значение на парка като устойчив източник на вода за нуждите на местното население

Таблица 8. Годишен воден баланс и генетична структура на речния отток в Беласица

Фигура 1: Водни тела с пукнатинен характер

Таблица 9. Експлоатационни ресурси на ПВТ, код BG4G00PtPz025 към м. юни 2010 г.

В СВИТЪК II – Отчети от проучвания и изследвания извършени в процеса на разработване на Плана за управление е представен подробен доклад за Абиотични фактори (климат, хидрология) с автор доц. д-р Даниела Златунова – р-л екип, Членове: Радостина Дочева, Панка Бабукова.

1.17. НАСТОЯЩО ПОЛЗВАНЕ НА ПРИЛЕЖАЩИТЕ ТЕРИТОРИИ

1.17.1. Състояние и влияние на застроени прилежащи територии на Парка – градски и селски територии, вилни зони, промишлени зони и др. При направените проучвания не са установени дейности, които да оказват негативно влияние върху биологичното разнообразие в парка.

1.17.3. Начин на ползване на земеделските земи и други селскостопански обекти - При анализа на настоящото ползване на прилежащите територии, не са установени дейности, които да оказват негативно влияние върху биологичното разнообразие в парка.

1.17.4. Горскостопански дейности и функции на горите При анализа на настоящото ползване на прилежащите територии, не са установени дейности, които да оказват негативно влияние върху биологичното разнообразие в парка.

1.17.6. Залесяване с нетипични за района дървесни видове, отглеждане и развъждане на нетипични видове дивеч и риба. При анализа на настоящото ползване на прилежащите

територии, не са установени случаи на разпространение с инвазивен характер, което да има негативен характер върху биологичното разнообразие в парковата територия.

По отношение на дейности, свързани с лова по сигнали на експертите, по време на теренните проучвания е установено:

- ловуване на територията на резерват „Конгур“ ;
- нерегламентирано подхранване на дивеча по границите на резервата – царевица за примамка на диви прасета;
- Незаконна ловна хижа „Лопатаро“ на територията на резервата;
- Хранилки на територията на резервата.

1.17.7. Туристически обекти и рекреационни ресурси в прилежащите на парка територии, които могат да бъдат ползвани от посетителите на парка:

Посочените обекти са включени в редица туристически дестинации и в комбинация с ПП „Беласица“ могат да допринасят за обогатяване на туристическия продукт на района.

- Храм "Св. Успение Богородично", Петрич
- Градски исторически музей, Петрич
- Къщата-музей "Ванга", Петрич
- Църква "Свети пророк Илия", с. Беласица
- Църква "Света Петка", м. Рупите
- Хераклеа Синтика, м. Рупите
- Кожух планина, м. Рупите
- Национален парк-музей „Самуилова крепост“, м.Ключката клисура

1.18. КУЛТУРНО - ИСТОРИЧЕСКО НАСЛЕДСТВО

1.18.1. Списък на всички археологически обекти, архитектурни и исторически паметници и места в парка и в прилежащите територии - крепости, манастири и църкви, исторически места и др., с оценка на значението им в местен, национален и исторически план е представен в **Приложение 1.18.1.**

1.18.2. Обекти на КИН

Като цяло, територията на ПП не е добре проучена от археологическа гледна точка, поради доскорошната си изолираност. С изключение на руините в м. Чуката над с.Коларово, археологически обекти не са експонирани и информационно обезпечени за целите на туризма.

На територията на парка попадат някои храмове и параклиси, обикновено разположени край красиви дерета, с оформени места за сядане. Те имат по-голямо значение за местното население, но могат да бъдат и цел за кратка разходка на гостите в Подгорските села.

Малките обекти от Първата и Втората световни войни (части от фортификационни съоръжения и др.) не са реставрирани и експонирани за целите на туризма. Интерес би било превръщането в туристическа забележителност на укрепленията от линията „Метаксас“, построени по продължение на гръцко-българската граница и замислени като защита на Гърция в случай на българско нападение по време на Втората световна война.

1.18.3. Запазилите се местни традиции, обичаи, занаяти.

- Традиции, запазени до днес: Станчинарски игри на Васильовден (кукери), Цветница на х. Беласица, Русалийски танци между Коледа и Йордановден, Гергьовден в Петрич и поляните над града
- Празници на селата – правят се до днес повсеместно.
- Занаяти от миналото: обработката на дърво (вретенари и копанари, кацарство), самарджийство, грънчарството, ковачници, медникарство

1.18.4. Карта на културно-историческото наследство в М 1:25 000.

На карта № 19 „Карта на културно-историческото наследство“, приложена отделно към Плана за управление, са показани местата на обекти на КИН, посочени в т.1.18.1.

В СВИТЪК II – Отчети от проучвания и изследвания извършени в процеса на разработване на Плана за управление е представен подробен доклад за Социално-икономическа характеристика и оценка (културно наследство) с автор Сотир Иванов – неключов експерт.

1.19. ЛАНДШАФТ

Ландшафтът е «площ, според всеобщо разбиране, чийто характер е следствие от действието и взаимодействието на природни и човешки фактори»², със специфичен облик, елементите на който са резултат от природни и антропогенни фактори. Той е важен компонент на околната и жизнената среда на населението в градските, селските и природните територии - без значение дали става въпрос за изключителен, обикновен или нарушен ландшафт. Управлението и планирането на ландшафта се осъществява с активното участие на обществеността и тя носи пряка отговорност за неговото опазване и устойчиво развитие.

1.19.1. Структура на ландшафта.

Многообразието на ландшафта в ПП „Беласица“ се определя от спецификата на природните компоненти и различния характер на антропогенно въздействие.

Чрез класификация на природните комплекси и систематизирането им по водещи признаци е изяснена структурата на ландшафта.

Диференциацията на ландшафта е извършена чрез йерархично подреждане на таксономичните единици.

² Европейска конвенция за ландшафта.

1.19.1.1. Регионална ландшафтна структура на обекта

Съгласно регионалното ландшафтно райониране на България, Беласица попада в ландшафтна област/подобласт/район - В.ХІІІ.85 (по Петров, 1997):

Ландшафтна зона	Южнобългарска
Ландшафтна област	Южнобългарска планинско-котловинна
Ландшафтна подобласт	Южнострумска
Ландшафтен район	Беласишки

В резултат на диференциацията на ландшафта според степента му на трансформация в ПП „Беласица” са установени:

- *естествени и слабо модифицирани ландшафти*

Те заемат относително големи площи от територията на парка с коренни екосистеми. Към тях принадлежат: водни, хазмофитни, хигрофитни крайизворни и крайречни, ацидофилни алпийски и субалпийски, хигромезофитни високотревни и част от горските (хигромезофитни крайречни чинарови, буквите, ксеромезофитни кестенови, ксерофитни от черен бор и воден габър, и ксерофитни дъбови).

- *средно модифицирани ландшафти*

Те заемат по-малки площи от територията на парка с производни екосистеми - северно присредиземноморски храсталаци, мезофитни храсталаци, мезофитни планински ливади, ксерофитни планински пасища, смесени ксерофитни гори, както и горски култури от бял, черен и морски бор, смърч, дуглазка, атласки кедър, обикновен кестен, бяла акация, корков дъб и дребнолистна липа.

1.19.1.2. Типологична ландшафтна структура на ПП „Беласица“.

Типологичната ландшафтна структура на ПП „Беласица“ е базирана на степента на запазване и/или съвременно видоизменение на естествените геокомплекси и отразява консервационния им статус. *Приложение 1.19.1.2.*

1.19.2. Естетически качества

1.19.2.1. Оценка на естетическите качества на ландшафта.

За характеризиране естетически качества на ландшафта визуално е оценен външният му

ИНДЕКС	ТАКСОНОМИЯ	ОПРЕДЕЛЕНИЕ
1.	КЛАС	ПЛАНИНСКИ ЛАНДШАФТ
1.1.	ТИП	ТОПЪЛ СЕМИХУМИДЕН
1.1.1.	подтип	Преходно-континентални склоново-долини ландшафти
1.1.1.1.	група	Ландшафти на широколистните гори върху канелени горски почви
1.1.2.	подтип	Преходноконтинентални крайречни ландшафти
1.1.2.1.	група	Ландшафти на широколистните гори върху алувиално-делувиални почви
1.2.	ТИП	СЕМИХУМИДЕН
1.2.1.	подтип	Преходни склонови ландшафти
1.2.1.1.	група	Ландшафти на широколистните гори върху канелени горски почви
1.2.1.2.	група	Ландшафти на широколистните гори върху кафяви горски почви
1.2.2.	подтип	Преходни долинни ландшафти
1.2.2.1.	група	Ландшафти на широколистните гори върху излужени и делувиални почви
1.3.	ТИП	УМЕРЕН ХУМИДЕН
1.3.1.	подтип	Планински склонови ландшафти
1.3.1.1.	група	Ландшафти на широколистните гори върху кафяви горски почви
1.3.1.2.	група	Ландшафти на смесените гори върху кафяви горски почви
1.3.2.	подтип	Планински билни ландшафти
1.3.2.1.	група	Ландшафти на смесените гори върху кафяви горски почви
1.4.	ТИП	ХЛАДЕН ХУМИДЕН
1.4.1.	подтип	Високо планински склонови ландшафти
1.4.1.1.	група	Ландшафти на смесените гори върху делувиални и кафяви горски почви
1.4.2.	подтип	Високо планински билни ландшафти
1.4.2.1.	група	Ландшафти на смесените гори върху кафяви и планинско-ливадни почви

облик, който се възприема директно /пряко/ от хората. Това включва различни човешки възприятия на териториалния комплекс – уникалността, разнообразието, индивидуалността и красота в природата, които са съществен фактор за осигуряване на продължително въздействие върху хората при техния отход.

1.19.2.2. Естетическа оценка по групи критерии.

- формално-пластични;

Формално-пластичните ландшафти в природния парк имат комплексно сетивно въздействие. Те се възприемат от хората при движението им по точно определените маршрути в парка и от определени места, фиксирани като погледни точки и погледни площадки. Особено

атрактивни са погледните места по билото на парка. Комплексното сетивно въздействие на ландшафтната картина на ПП „Беласица” включва:

- зрительно въздействие - простор, хоризонт, разнообразие от цветове през различните сезони;
- обемно-пространствено въздействие – различни по обхват горски масиви, открити площи по билото, стръмни склонове обрасли със стари гори;
- звуково въздействие - грохотът на водопадите и реките, птичите песни и др.

Забележка: Изброяването се основава на личните впечатления на автора на раздела, без да обхваща всички прекрасни гледки, съществуващи в природен парк „Беласица“.

- *структурно-съдържателни;*

Като особено ценни ландшафти от структурно-съдържателна естетична гледна точка се очертават:

- водните ландшафти на бързотечащи планински потоци и водопади, постоянните езерца и локви,
- храстовите ландшафти с високопланински, мезофитни, северноприсредиземноморски ксерофитни храсталаци;
- тревните ландшафти на естествени и полуестествени ливади и пасища, и хазмофитни тревни съобщества; горските ландшафти с хигромезофитни, мезофитни, ксеромезофитни и ксерофитни гори;
- мочурищните ландшафти на планинските извори с мека вода и приизворните торфища;
- скалните ландшафти с голи отвесни скали.

От тях с най-висока атрактивност са водопадите, горските ландшафти от обикновен кестен и източен чинар и бук, стръмните долини склонове, срутища, свлачища и каменопади, скални венци, проломи и откоси. Естетическите качества на ландшафтите се допълват от богатия животински свят на територията на обекта.

1.19.2.3. Обекти и съоръжения, нарушаващи ландшафта и случаи на изменение на ландшафта в следствие на проведени мероприятия или извършено строителство.

Антропогенната намеса в природния комплекс е с видими за посетителя негативни възприятия. Обектите и съоръженията в резултат на нерегламентирано строителство с екологични последици и/или изоставени съоръжения, загрозяващи ландшафта са:

- Нерегламентирани постройки - по пътя за х. Конгур – превърнато е в зона с поставени бунгала и фургони на десетки места, с лош вид, с изключително разностилие, без сметосъбиране, м. Мравките, при табелата за р. Лешнишка, чешмата на ловната дружина „Петрич“, туристическо селище Шарон, вила „Граничар“, на разклона за х. Конгур, туристическия „евро“ заслон, бунгалата „Орела“, чешмата „Сърничката“, бунгала „Белведере“ и „Бедрок“;
- Нарушени участъци от туристически маршрути - по пътеките за повечето водопади (изключение прави водопадът над с.Самуилово);

- Нерегламентирани сметища край пътя между с. Беласица и манастира Св. Петка, по стария път за гр. Петрич, който осигурява и част от подходите към парка, над с. Камена; м. Божкиното, при ловната хижа на ЛРД „Изток”, м. Лопатаро, при ловната хижа на ЛРД „Изток”, при ловна хижа „Трети пост”, водопад Дъбицата и др.
- с. Габрене – нарушения на терена при мястото на каптажа за мини ВЕЦ „Конарско дере”, пропаднали участъци от пътя до него и разклонението за вр. Тумба, при водохващане Зеленика и в м. Доброво ръчище;
- Стара кариера над с. Ключ – нужна е рекултивация, тъй като вече не се използва за добив на зелен мрамор;
- Действащо свлачище на източния подстъп към вр. Конгур и м. Вършилото - поредица от срутища в лавинните улеи, застрашаващи сериозно единствения билен път.

1.19.2.4. Мерки по управление на ландшафта, насочени към намаляване на въздействието на антропогенните ландшафти върху посетителите.

- Разрушаване, почистване и/или реконструкция на изоставени и ненужни сгради - бивши застави, изоставени обслужващи сгради и съоръжения, нерегламентирани постройки.
- Оформяване, ремонт и реконструкция на обектите и архитектурните елементи, обслужващи посетителите и въвеждане на изисквания за поведение;
- Естетизиране на околните пространства на местата за отдих и организация на териториите за нуждите на посетителите и създаване на по-добри санитарно-хигиенни условия;
- Оборудване на маршрутите и местата за отдих с унифицирани характерни архитектурни елементи;
- Въвеждане на ограничителен режим за моторни превозни средства, извън тези за нуждите на администрация, охрана, бърза помощ и противопожарна техника;
- Възстановителни работи на деградирали площи и оформяне на специален достъп до местата за наблюдение на водопадите;
- Регламентиране на места за палене на огън, палатъчни лагери, пикник и др.

1.19.2.5. Описание на ландшафтите в контекста на целите на Конвенцията на ландшафтите (European Landscape Convention).

Европейската конвенция за ландшафта предоставя на страните членки избора на средства, които да ползват в рамките на вътрешното си законодателство за опазването и устойчивото използване на ландшафтите. България все още няма изработена законова, административна, фискална и финансова уредба, за целите на прилагане на Конвенцията, която да е съобразена и да съответства възможно най-точно на традициите на страната.

За ПП „Беласица“ от особено значение е ландшафтът, носещ идентични характеристики от двете страни на границите между България-Македония и България-Гърция. Това изисква адекватни трансгранични мерки за приложение на принципите на Конвенцията - чл. 9 „страните трябва да насърчават трансграничното сътрудничество на местно и регионално

ниво и там, където е необходимо, да подготвят и изпълняват съвместни програми за опазване на ландшафта”.

Специфичните мерки, които следва да бъдат приложени в контекста на целите на Конвенцията включват:

- Популяризиране на разбирането „благоденствието на ландшафта е тясно свързано с нивото на обществена информираност и разбиране”. В този план трябва да бъдат организирани публични кампании за информиране и образование на обществеността, личностите на изборна длъжност и сдруженията, по отношение на значението на настоящия и бъдещ ландшафт.

- Обучение и образование – (а) предоставяне на висококачествено специализирано обучение по оценка и функции на ландшафта; (б) подкрепа на обучение в много дисциплини по въпросите на ландшафта за служителите на изборна длъжност и техническия персонал на местните, регионални и централни власти и други институции от публичния и частния сектор. Основната задача е да се подобри техническата експертиза на органите, отговорни за ландшафта.

- Идентифициране и оценка - с цел поставяне на солидна база за дългосрочни действия, насочени към защита и подобряване на ландшафта.

Ценни качества на идентифицирания ландшафт, които трябва да бъде защитен, съобразно мнението на засегнатото население и интересите:

Всички съхранени естествени ландшафти, в които отсъства пряка човешка намеса или ако има такава, тя е незначителна имат висока консервационна стойност.

С най-висок приоритет за опазване са горските ландшафти, представени от горите от обикновен кестен, източен чинар и бук, откритите билни ландшафти, водопадите.

Характеристики, които имат нужда от стопанисване, за да се запази качеството на ландшафта:

Земеделски земи с висока природна стойност – това са откритите билни части на парка, които в миналото са се ползвали за пасища, а сега там протича естествен процес на захрастяване. При брането на боровинките, често се замърсяват големи площи от тези територии. Пълното почистване на пасищата от храсти и камъни също не е желателно, тъй като те предоставят убежище/местообитания/ за различни птици, дребни бозайници, насекоми. Те трябва да се премахват, но само дотолкова, че да не възпрепятстват пашата (пасящите животни да могат спокойно да пашуват). Не трябва да остават участъци с по-гъсти храсти, които пасящите животни избягват - това постепенно води до все по-голямо обрастване и промяна на вида ландшафт.

Зони, които имат нужда от внасяне на подобрения:

Това са районите на преоразмерена урбанистична намеса за природния комплекс и характера на парка, с последвала деградация на средата и видими за посетителя негативни възприятия:

- Описаните обекти и съоръжения в т. 1.19.2.2.
- Инфраструктурни обекти, в които са включени пътища, комуникации и други.

Трансгранични програми за идентифициране, оценка, защита, управление и планиране на ландшафта, който прекосява границите са определена в част 4.

1.19.2.6. Към Плана за управление е приложена Карта на ландшафтите в М 1:25 000.

В СВИТЪК II – Отчети от проучвания и изследвания извършени в процеса на разработване на Плана за управление е представен подробен доклад за Социално-икономическа характеристика и оценка (ландшафтни проучвания за ландшафтна структура и естетическа оценка) с автор д-р Златка Григорова – р-л екип.

1.20. СЪСТОЯНИЕ НА КОМПОНЕНТИТЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА

1.20.1. Състояние на атмосферния въздух.

1.20.1.1. Климатични и метеорологични фактори, влияещи върху атмосферния въздух.

Валежите са основен фактор за пречистване на атмосферата от замърсители. В разпределението на валежите в този район се забелязва относително увеличение на зимните валежи и чувствително намаление на летните валежи в сравнение с по-голямата част от територията на страната.

Влажността е характеристика тясно свързана с атмосферното замърсяване. При влажност над 60% серният диоксид се свързва с атмосферната влага и могат да се образуват капчици сярна киселина. Затова през студеното полугодие, което се характеризира с висока относителна влажност използването на твърдо и течено гориво за отопление е изключително неблагоприятно.

Високата влажност на въздуха е предпоставка за образуване на мъгли. Мъглите благоприятстват за повишаване нивото на замърсителите във въздуха. Максимална облачност се наблюдава през зимния сезон. Минималната облачност за гр. Благоевград е през месеците юли и август.

Положителен ефект за доброто разсейване на замърсителите в атмосферния въздух имат: силният вятър и валежите. Отрицателен ефект имат: слабите ветрове, случаите „тихо време“, температурните инверсии, мъглата и ниската облачност. Застоят на въздушните маси в центъра на града, предполага задържане и натрупване на вредните емисии от битовия сектор и транспортните средства.

1.20.1.2. Замърсяване на приземния слой на атмосферата, места със замърсен въздух и източници на замърсяване на въздуха.

През 2011 г. нивата на замърсителите серен диоксид, азотни оксиди, бензен и озон са значително под нормативно определените пределни стойности. Запазва се тенденцията към повишаване нивата на показател ФПЧ 10, вследствие на битовото отопление, транспорта, неподдържана пътна и прилежаща инфраструктура.

Газифицирането на цялата област ще намали емисиите на вредни вещества, отделяни в приземния слой от горивните процеси в промишлеността и в бита.

През 2011 г. на територията, контролирана от РИОСВ - Благоевград няма изградени нови, промишлени обекти, с емисии на вредни вещества, които да довеждат до изменение на условията и изискванията за осигуряване качеството на въздуха. Не е установено

превишаване на оценъчните прагове на серен диоксид, азотни оксиди и прах или влошаване качеството на атмосферния въздух сравнено с предходната година.

Поради необходимостта от окончателно валидиране на данните, преди докладване в Европейската агенция по околна среда, са възможни минимални промени в публикуваните данни. Окончателните данни се публикуват в Националния доклад за състоянието и опазването на околната среда, изготвян от ИАОС.

През зимния отоплителен сезон, замърсяването на въздуха е основно от бита, за отопление на жилища и административни сгради. В общината е постигнато намаляване на годишните емисии на вредни вещества, изпускани от горивни процеси /при промишлените обекти, училищата и част от домакинствата/, в резултат на газифициране на града. Замяната на твърди и течни горива с природен газ е необходима мярка за поддържане нивата на замърсителите в атмосферния въздух под оценъчните прагове и запазване най-доброто качество на въздуха в общината.

Забележка: Данните са за прилежащите на парка територии. За територията на парка няма изградени пунктове за мониторинг на качеството на атмосферния въздух.

1.20.2. Състояние на повърхностните и подземни води.

1.20.2.1. Точкови и дифузни източници на замърсяване на водните ресурси с битови, промишлени и селско стопански отпадъци..

Точкови източници

- Зауствания от градски пречиствателни станции за отпадъчни води.

Няма изградени пречиствателни станции за отпадни води в населените места в района на Подгорието.

- Зауствания от населени места без изградени и действащи ПСОВ.

Населените места в района на Подгорието са с различна степен на изграденост на канализационната мрежа. /т. 1.16.3.1. /. Няма изградени ПСОВ и битово-фекалните води от всички населени места се заустват директно в повърхностните водни течения.

По информация на БД, Благоевград, заустването на непречистените битово-фекални води от населените места е извън границите на природен парк „Беласица”.

Дифузни източници

Съобразно дефиницията възприета в „Плана за управление на речните басейни” , като дифузен източник на антропогенен натиск върху водите се определят:

- Дифузни замърсявания от населени места без изградени канализационни системи или не добре работещи такива;

Населените места без изградени канализационни системи, както и населените места, от канализациите на които има значителни течове, по експертно мнение, са един от най-значителните източници на дифузно замърсяване. Населените места са разположени извън територията на природен парк „Беласица” . Дифузното замърсяване от тях се отнася към категорията слабо /30-50 кгБПК₅/дка и средно /50-100 кг БПК₅/дка/. С други думи населените места не се явяват източник на биоразградими органични вещества за замърсяване на повърхностните и подземни води на територията на природен парк „Беласица” . .

- Дифузни замърсявания от земеделски площи, третирани с торове и препарати за растителна защита;

Събраната до този момент информация за земеделската дейност на територията на природен парк „Беласица“ показва, че както земеделските земи, така и третирането им с торове и препарати за растителна защита не се явяват източник за замърсяване на водите на територията на природен парк „Беласица“.

- Дифузно замърсяване от дейности по отглеждането на животни и употреба на полученият органичен тор.

Животновъдството, както и дейностите по компостиране и използване на органичен тор са друг основен източник на дифузно замърсяване. Като основни вещества замърсители с произход от дейности, свързани с животновъдство са описани и разгледани общото натоварване по азот и фосфор.

Анализът сочи, че дифузното замърсяване (съответно натоварване на ВТ) по азот и фосфор, предизвикано от дейности свързани с животновъдството, на територията на природен парк „Беласица“ може да бъде оценено като много слабо. За територията на община Петрич натоварването в резултат на животновъдството е съответно 3,3 kgN/дка и 0,7 kgP/дка. (План за управление на речния басейн на р. Струма).

- Други източници на дифузно замърсяване, с недостатъчно уточнени параметри и величина:

Автомобилен и железопътен транспорт, както и дейности свързани с поддръжката на транспорта: на територията на природен парк „Беласица“ няма замърсяване от автомобилен и железопътен транспорт.

- Сметища, хвостохранилища и последици от приключила минна дейност.

Нерегламентираните сметища са източник на замърсяване на повърхностните и подземни води, чрез оттичащите се от тях замърсени води, особено след интензивни валежи. Формираният повърхностен отток е причина за отнасяне на ТБО в повърхностните речни течения.

До този момент е известно, че на територията на парк „Беласица“ е разположено само едно нерегламентирано сметище, разположено във водосбора на р. Камешница.

Сметището на гр. Петрич е разположено на границата на природен парк „Беласица“ и не е източник на дифузно замърсяване на повърхностните и подземните води на територията на парка.

1.20.2.2. Общо и относително натоварване на водоприемниците с органични и суспендирани вещества и сравняването му с нормите, съобразно проектната им категория определена по Методика за категоризация на водните течения и басейни.

Степента на натоварване с азот и фосфор, в резултат на дифузните източници, описани по-горе е оценена въз основа на възприета в Плана за управление на водите на р. Струма скала, представена в Табл.48.

Таблица 48 Общо дифузно натоварване на територията /вкл.прилежащата територия/ на ПП „Беласица”.

Категории			Степен на натоварване
БПК ₅ , кг/дка	N, кг/дка	P, кг/дка	
До 10	До 5	До 0,5	Без натоварване/Без натоварване/без натоварване
10-30	5-10	0,5 - 1	Много слабо/Слабо/много слабо
30-50	10-20	1-2	Слабо/Средно/ слабо
50-100	20-50	2-5	Средно/Значимо/средно
Над 100	Над 50	Над 5	Значимо/Голямо/забележимо

Източник: Източник: План за управление на речния басейн на р. Струма

Изводът е за слабо натоварване, съпоставимо с нормалните натрупвания на азот и фосфор в биомасата от продуцентите в екосистемата. Количествата и начина на ползване на препаратите за растителна защита в земеделието нямат значимо въздействие върху водните екосистеми.

1.20.2.3. Оценка на въздействието на антропогенната дейност във водосборите на реките и водоемите, повърхностните и подземните води по отклонения от пределно допустимите норми за характерните показатели от хидрохимичната характеристика по индекс на токсичност, коефициент на консервативност, самопречиствателна способност, наличие на евтрофикация и др.

Състояние на подземните води

На базата на направената оценка за химичното състояние на подземните води, на територията на природен парк „Беласица”, могат да се направят следните изводи:

- Химичното състояние на ПдВТ - Порови води в кватенер / BG4G000000Q001/ се определя като „Добро” за периода 2006-2012 г., тъй като и в двата наблюдавани пункта, средно-многогодишните стойности на всички изследвани показатели за качество не превишават стандартите, Приложение 1.20.2.3 (1) и (2)
- Химичното състояние на ПдВТ – Порови води в Неоген/ BG4G000000N011/ се определя като „Лошо”, за периода 2006-2012 г., тъй като средно-многогодишните месечни и годишни стойности на показателя N-NO₃ не отговарят на стандартите.
- Поради липса на информация за ПдВТ – Пукнатинни води в Беласишко-Огражденско- Малешевско-Осоговски метаморфити/ BG4G000PtPz025/ не може да бъде определено химичното му състояние.

В Приложение 1.20.2.3(1) са представени таблици:

- Химично състояние на подземните водни тела за периода 2006-2012, по Наредба №1/2007 г
- Химично състояние на подземните водни тела по данни от организиран собствен мониторинг, 09.2012 г.

Състояние на повърхностните води

Анализът на резултатите от мониторинга на повърхностните води на територията на природен парк „Беласица“, показва, че по основни физикохимични показатели I група, II група – приоритетни вещества и специфични замърсители, III група, всички изследвани повърхностни водни течения, с изключение на р. Камешница, отговарят на стандартите за първа категория води, съгласно изискванията на Наредба, 7 от 8.08.1986 г.

В съответствие с възприетия, методичен подход, екологичното състояние на повърхностните води, по отношение на физикохимичните показатели се определя като „Много добро“. Единствено на р. Камешница /Вх. Бродиловец – Мечкаро/, като „Добро“.

В Приложение 1.20.2.3(2) са представени таблици:

- Екологично състояние на повърхностните води по физикохимични показатели на територията на природен парк „Беласица“*
- Екологично състояние на повърхностните води по физикохимични показатели на територията на природен парк „Беласица“ - собствен мониторинг*

Мотивите за определяне на екологичното състояние на р. Камешница, като „Добро“ е, че през периода 2004 – 2009 г. е регистрирано еднократно превишение на стандарта за първа категория води през 2004 - 1,0437 mg/l.

Направените изводи, относно екологичното състояние на повърхностните води, по отношение на физикохимичните показатели, до голяма степен се потвърждава и от резултатите от организирания в рамките на проекта мониторинг */Приложение 1.10.2./*. Преобладаващият брой реки запазват първа категория, съгласно Наредба, 7 от 8.08.1986 г. и съответно екологичното им състояние се определя като „Много добро“.

Екологичното състояние на р. Камешница се определя като „Много добро“, тъй като водите ѝ отговарят на първа категория води и по показателя N-NH₄. Същевременно обаче, в три от каптажите – Каптаж, Вх Мечкаро/Беласица/, каптажа на с. Самуилово /повърхностни води/ и р. Леврен, екологичното състояние се определя, като „Добро“ тъй като са регистрирани превишения на стандарта за първа категория води по показателя PO₄. Превишенията са незначителни и са в границите 1,8 – 2,0 пъти, над стандарта за първа категория води.

*В СВИТЪК II – Отчети от проучвания и изследвания извършени в процеса на разработване на Плана за управление е представен подробен доклад за **Състояние на повърхностните и подземни води**, с автор доц. д-р Даниела Златунова – р-л екип, Членове: Радостина Дочева, Панка Бабукова*

Карта № 5 на хидрографската мрежа и пригодността на водите, съобразно моментната им категория, в М 1:25 000е приложена отделно към Плана за управление.

1.20.3. Състояние на геоложката основа, релефа и почвите

Състоянието на скалния фундамент и на релефа се определят от разрушителни ендегенни и екзогенни процеси и явления с внезапно или периодично активирано действие; процеси и

явления с непрекъснато действие и процеси с непрекъснато действие, водещи до внезапно проявление (Бручев и др. 1994). Като рискови процеси, в площта на парка, изискващи мониторинг и контролиране са:

Към процесите с внезапно действие или периодично активиране,:

- повишена сеизмична опасност поради близост до Кресненското и Валандовското сеизмични огнища;
- свлачищно-срутищно- сипейни образувания, активирането на които се влияе от денудационно-гравитационни процеси, провокирани от големите склонови наклони характерни за релефа на парка и подмиващото действие на реките;
- лавинообразуване във високите части около вр. Конгур и вр. Радомир, свързано с високите склонови наклони и обезлесяването.

Към процесите с непрекъснато действие в площта на парка са:

- образуването на скални венци, проломи и откоси, което зависи от напукаността на скалите и се развива в долинните склонове в западните части на парка;
- екзогенното изветряне е непрекъснат процес и зависи от литоложките особености на скалите, от надморската височина, от климатичните и от биогенните процеси. На интензивно изветряне са подложени билните части, изградени от метаморфни скали, по които се образува песъчлива или песъчливо-глинеста изветрителна покривка с дебелина до 2 m. Тя е подложена на площна ерозия с образуване на ерозионни бразди в периодите на силни валежи и снеготопене;
- позитивните тектонски движения на Беласишкия хорст поддържащи ерозионния базис на реките;
- малки нерегулирани сметища на битови отпадъци край подгорските села създават опасност от замърсяване на почвите и водите;
- малки кариери за добив на инертни материали, като при с. Беласица и с.Ключ, нарушават природния ландшафт (сн. 11, 12).

сн. 11. Кариера за инертни материали (чакъли и пясъци) в наносни конуси на р. Иваник

сн. 12. Малка кариера за инертни материали в ултрабазични скали близо до с. Ключ

1.20.4. Начин на третиране на битовите отпадъци и проблемите в това отношение.

1.20.4.1. Нарушени площи в парка и граничищите с него земи.

Едно от многото нерегламентирани сметища на територията на парк „Беласица“ е разположено във водосбора на р. Камешница.

Сметището на гр. Петрич е разположено на границата на природен парк „Беласица“ и не е източник на дифузно замърсяване на повърхностните и подземните води на територията на парка.

Проблеми

- Хижите - От хижа „Беласица“ и хижа „Лопово“ отпадъците се извозват към населените места, докато на хижа „Конгур“ се изхвърлят наблизко в голяма яма, която се запръстява.
- Незаконните постройки - Ползвателите на тези постройки обикновено не извозват отпадъците си към града – почти винаги в близост се наблюдава и сметище, вкл. неразградими отпадъци, като пластмаса, стъкло и т.н.
- Берачите на боровинки и кестени - Замърсяването на природата около временните биваци е голямо.

Антропогенната ерозия на територията на парка е свързана с прокарването на неукрепени горски пътища, във връзка с които се развиват пътни ровини, оврази, оголване на скалния фундамент (сн. 5, 6, 7). Такива има по пътя над с. Самуилово, над гр. Петрич по пътя за хижа „Беласица“.

ПЪРВА ОЦЕНКА

1.21. ЕКОЛОГИЧНА ОЦЕНКА

Тази оценка определя значението на определени характеристики в парка. Това са растителни и животински видове или групи видове, типове природни местообитания и ландшафти. Значението на тези характеристики се определя чрез оценка на техните **уязвимост, рядкост, естественост, типичност, размери, биологично разнообразие, стабилност и нестабилност.**

Изборът на природни местообитания и видове, нуждаещи се от опазване се базира на световна, европейска или национална значимост. Оценката се определя въз основа на идентифицираните видове в ПП „Беласица“, които са: **ендемични, реликтни, застрашени – световно застрашени, застрашени в Европа и застрашени за България.**

Представените оценки показват редовното присъствие на конзервационно значими видове и типове местообитания в парка.

Оценки са направени за:

- ⇒ Природни местообитания
- ⇒ Флора
- ⇒ Лечебни растения по типове съобщества
- ⇒ Фауна

1.21.1. Уязвимост

1.21.1.1. *Определяне степента на уязвимост на описаните екосистеми, видове, групи видове, местообитания, както и за целия природен комплекс, по отношение на констатираните антропогенни въздействия и дейности, както и уязвимостта от естествени фактори (пожари и др.).*

Почти всички съобщества и местообитания са уязвими от различни аспекти на човешката дейност. В най-голяма степен това се отнася за включените в Червена книга на Р България т.3 – Подводна растителност в мезотрофни езера и блата (в м. Гьолчето), Планинските извори, Хелено-Балканските гори от източен чинар, Хелено-Мизийските гори от горун, Мизийските смесени гори на склонове и планински клисури, Смесените буково-елови гори – оценени по критериите на IUCN като застрашени и Бързотечащите потоци, Водопадите, Мизийските високотревни съобщества край потоци и реки, Ацидофилните букови гори, Горите на воден габър, Горите от черен бор, Хазмофитните съобщества, оценени като уязвими.

Най-уязвими от човешката дейност са горските екосистеми, в които се осъществяват различни дейности и най-вече добив на дървесина и събиране на кестенови плодове. Косвено, чрез преустановяване или силно редуциране на пашата и съпътстващите я в миналото опожарявания, уязвими от човешката дейност са високопланинските пасища.

Силно уязвими от естествени фактори (промени във водния режим, свързани с ксерофитизацията на климата) са водните местообитания. Климатичните промени в дългосрочен план могат да доведат до промяна в площите и разпространението предимно на горските екосистеми.

1.21.1.2. *Оценка и необходими мерки за премахване на фактори или намаляване на тяхното въздействие.*

Прилагането на подходящ режим на стопанисване на горите – сечи с дълъг възобновителен период, ландшафтен подход при планиране на дейностите и осигуряване запазването на структурното и видово разнообразие, ще повиши устойчивостта на екосистемите.

1.21.2. Рядкост

1.21.2.1. *Оценка на рядкостта на видовете в зависимост от специфичната геоморфология – скални видове и др.*

Поради изветряването на метаморфните скали в билните части на Беласица са се формирали малки по площ песъчливи или песъчливо-глинести оголени повърхности, които се явяват специфично местообитание за стояновата теменуга (*Viola stojanowii*), която е с висока степен на рядкост във връзка със специфична геоморфология.

С метаморфозирани ултрабазични скали, представени от серпентинитите, са свързани някои от редките растения като *Viola stojanowii*, *Daphne kosaninii*, *Lilium albanicum*, *Pedicularis leucodon*, *Campanula velebitica* и др.

Вид с висока степен на рядкост, привързан към скалистите терени, е лятното живениче (*Scrophularia aestivalis*).

По-голямата част от редките видове на Беласица не са свързани със специфичната геоморфология, а по-скоро са свързани с географското положение на планината и климатичните особености на района. Така например видовете *Crataegus heldreichii*, *Fritillaria gussichiae*, *Sideritis lanata*, *Campanula scutellata*, *Aristolochia rotunda*, *Alkanna primuliflora*, *Anemone pavonina* и *Romulea bulbocodium*, установени в ниските части и основно около село Ръждак, са със средиземноморски произход и се срещат тук поради силното влияние на средиземноморския климат.

1.21.2.2. Оценка на редки, реликтни, ендемитни, намаляващи и изчезващи видове.

С висока степен на рядкост са следните редки, ендемични и реликтни видове: *Viola stojanowii*, *Daphne kosaninii*, *Lathraea rhodopea*, *Crataegus heldreichii*, *Acer heldreichii*, *Ilex aquifolium*, *Taxus baccata*, *Himantoglossum caprinum*, *Fritillaria gussichiae*, *Sideritis lanata*, *Soldanella rhodopaea*.

Със средна степен на рядкост са: *Lilium albanicum*, *Viola speciosa*, *Limodorum abortivum*, *Ophrys mammosa*, *Aristolochia rotunda*, *Romulea bulbocodium*, *Medicago carstiensis*, *Pedicularis leucodon* и др.

От обобщените в списъка видове безгръбначни животни, 70 са ендемични (локални за Беласица, България или Балканите) един вид спада към групата на реликтите, а 80 вида могат да бъдат причислени към групата на редките.

Около 22% от видовете птици в орнитофауната на природния парк може да се приемат за редки в национален мащаб. Подобен е и процентът на редките в европейски мащаб видове - 24%. Може да се заключи че степента на рядкост на видовете птици в парка е средна.

Редки видове от национално значение са някои от представителите на поровите (черен пор, пъстър пор и златка).

На територията на парка не са установени редки в национален мащаб видове прилепи.

1.21.2.3. Оценка на редкостта в национален мащаб, по отношение на видове, местообитания и екосистеми.

С висока степен на рядкост са горите от обикновен кестен, от източен чинар, от обикновена ела и от черен бор.

Съобществата на обикновен кестен в планината са най-големите находища на този вид в България. Естественото разпространението на кестена в страната е ограничено – Славянка, Огражден, Брежани, Берковица, като описаните находища са малки по площ. На територията на Благоевградска област има създадени много култури от питомен кестен.

Други редки за страната са съобществата на източния чинар. В Беласица се намират най-запазените гори от този вид. Формират крайречни гори по планинските клисури, като достигат до 930 метра надморска височина. Разпространението на вида в страната е по поречието на река Струма – до Кресненското дефиле, района на Гоце Делчев и в Източни Родопи.

Редки на локално ниво са съобществата от обикновена ела и черен бор.

1.21.2.4. Сравнителна оценка на площта на местообитанията на редки видове, с площите на всички такива местообитания в страната.

Тази оценка е трудно да бъде направена, тъй като в България липсват данни за площ на местообитанията на редките видове, с изключение на видовете включени в Приложение 2 на Директивата за местообитанията, оценявани по проект „Картиране и определяне на природозащитното състояние на природни местообитания и видове – фаза 1”. В ПП

„Беласица“ такъв вид е пърчовката (*Himantoglossum caprinum*), установен в две находища в околностите на село Ръждак, където местообитанието на вида е с площ около 0,5 ha. При разработване на Плана за управление на ПП «Беласица» не бяха все още налични данни за националната оценка на растенията, включени в Директивата за местообитанията.

Албанският крем (*Lilium albanicum*) и красива теменуга (*Viola speciosa*) се срещат само на Беласица и площта на техните местообитания е равна на площта, която заема местообитание 4060 Алпийски и бореални ерикоидни съобщества.

Аналогичен е случаят и със стояновата теменуга (*Viola stojanowii*), чиято площ на местообитанието на вида съответства на площта на местообитание 6150 Силикатни алпийски и бореални тревни съобщества.

На този етап е невъзможно да бъде направена оценка и сравнение с цялата страна или по местообитанията за безгръбначните видове. Причината за това е спецификата на третираната група, основно огромния ѝ обем и пълната липса на сравнителни изследвания.

Повечето видове дребни бозайници се срещат в подходящи местообитания на територията на цялата страна.

1.21.2.5. Ендемични видове; реликтни видове.

На територията на Беласица се срещат 104 растителни вида с висока консервационна стойност, от които 28 се опазват от Закона за биологичното разнообразие, 17 вида са включени в Червената книга на Република България (4 критично застрашени, 10 застрашени и 3 уязвими), 53 са балканските ендемити и 5 са българските (Приложение №5 на глава. Инвентаризация и картиране на видове от флората (нисши растения и гъби: водорасли, лишеи, гъби - макромицети; висши растения: висша флора в т.ч. мъхове) за биологична характеристика и екологична оценка).

С най-висока степен на рядкост е стояновата теменуга (*Viola stojanowii*), балкански ендемит и локален ендемит за планината Беласица. Ограниченото разпространение е лимитирано от малката площ на местообитанието. С висока степен на рядкост са и балканските ендемити албански крем (*Lilium albanicum*) и красива теменуга (*Viola speciosa*), които България се срещат единствено на Беласица.

Сред реликтните видове с висока степен на рядкост са тиса (*Taxus baccata*), джела (*Ilex aquifolium*) и родопската горска майка (*Lathraea rhodopea*), които обитават реликтните букови и буково-кестенови гори.

Специфичното местоположение на планината и средиземноморския климат предполагат наличие на няколко редки и ендемични вида като скалната мишка (рядък вид за страната и ЕС). Във високите части на планината има вероятност да се среща снежната полевка (гласиален реликт).

1.21.3. Естественост

1.21.3.1. Оценка степента на повлияване на екосистемите от антропогенни фактори.

Най-силно повлияни от антропогенните фактори са горските екосистеми.

1.21.3.2. Оценка степента на естественост на екосистеми или групи екосистеми, по отношение на растителност, флора и фауна.

Коренните (естествените) екосистеми заемат относително големи площи от територията на парка. Към коренните екосистеми принадлежат Водните екосистеми, Хазмофитните екосистеми, Хигрофитни крайизворни и крайречни екосистеми, Ацидофилни алпийски и

субалпийски екосистеми, Хигромезофитни високотревни екосистеми и част от горските екосистеми (Хигромезофитни крайречни чинарови екосистеми, Буковите горски екосистеми, Ксеромезофитни кестенови екосистеми, Ксерофитни екосистеми от черен бор и воден габър и Ксерофитни дъбови екосистеми).

Към производните екосистеми се отнасят Северноприсредиземноморските храсталаци, Мезофитни храсталаци, Мезофитни планински ливадни екосистеми, Ксерофитни планински пасищни екосистеми, Смесени ксерофитни горски екосистеми, както и Горските култури (бял бор, черен бор, смърч, дуглазка, атласки кедър, морски бор, обикновен кестен, бяла акация, корков дъб, дребнолистна липа).

1.21.3.3. Оценка степента на естественост на ландшафта.

Естествените и слабо модифицирани ландшафти - консервационни (72 %) и такива без консервационно значение (20 %) заемат относително големи площи от територията на парка с коренни екосистеми. Към тях принадлежат: водни, хазмофитни, хигрофитни крайизворни и крайречни, ацидофилни алпийски и субалпийски, хигромезофитни високотревни и част от горските (хигромезофитни крайречни чинарови, буковите, ксеромезофитни кестенови, ксерофитни от черен бор и воден габър, и ксерофитни дъбови).

Средномодифицирани ландшафти - заемат по-малки площи от територията на парка (8 %), предимно от производни екосистеми - северно присредиземноморски храсталаци, мезофитни храсталаци, мезофитни планински ливади, ксерофитни планински пасища, смесени ксерофитни гори, както и горски култури от бял, черен и морски бор, смърч, дуглазка, атласки кедър, обикновен кестен, бяла акация, корков дъб и дребнолистна липа. Тези ландшафти най-често са силно фрагментирани, с местни нетипични и/или чуждоземни видове горски култури.

Силномодифицирани ландшафти в границите на ПП „Беласица“ липсват (според общоприетата класификация това са: населени места, мини, хвостохранилища, сметища и др.)

С най-висок приоритет за опазване са горските ландшафти, представени от горите от обикновен кестен, източен чинар и бук, откритите билни ландшафти, водопадите.

За ПП „Беласица“, характерно за ландшафта е, че носи идентични характеристики от двете страни на границите между България-Македония и България-Гърция. Това изисква адекватни трансгранични мерки за приложение на принципите на Конвенцията - чл. 9 „страните трябва да насърчават трансграничното сътрудничество на местно и регионално ниво и там, където е необходимо, да подготвят и изпълняват съвместни програми за опазване на ландшафта

1.21.3.4. Оценка наличието на естествени панорамни изгледи.

Най-подходящите места за наблюдение на различни типове местообитания и растителни съобщества са в билните части на планината и най-високите върхове – Конгур, Бодильо, Радомир, Демир капия, Карталкая, Амбаро, Малък Лозен, Голям Лозен и Китка. Други подходящи точки за панорамни изгледи са Германската скала и Божкова скала.

1.21.3.5. Оценка на наличието на коренна растителност и процентното участие в общата площ, като съобщества.

Общият облик на растителността в ПП „Беласица“ се формира от коренни фитоценози, чието относително участие е около 65 %. Основна част от територията на парка е заета от коренни горски съобщества (около 64%), като най-голямо участие имат буковите. Те са включени в четири местообитания, заемащи около 43 % от общата площ. Това са най-добре запазените горски екосистеми с типичен видов състав, структура и възможности за възстановяване.

Най-характерните коренни съобщества за парка са кестеновите гори и крайречните съобщества на източния чинар. Относителното участие на кестеновите гори е около 11 %, като към тях са отнесени и изкуствени насаждения с типичен видов състав и структура. Кестеновите гори са в нестабилно състояние и с тенденция за намаляване на площите. Съществува потенциал за увеличаване на участието, основно за сметка на букови гори и иглолистни култури. Горите от източен чинар заемат около 1,3 % от територията на парка. Това са най-компактните и запазени фитоценози от този вид у нас.

Чистите и смесени дъбови гори заемат около 5 % от площта на растителните съобщества. Най-голямо участие имат хелено-мизийските горунови гори (около 4% от общата площ на парка). Те са в голяма степен повлияни от човешката дейност, поради близостта си до населените места. Основни техни характеристики, отличаващи ги от естествените дъбови гори са издънков произход и едновъзрастова структура.

Останалите коренни растителни съобщества (водна и торфищна растителност, хазмофитна растителност, хигрофитни крайизворни и крайречни фитоценози, ацидофилни субалпийски ливади, хигромезофитни високотревия, клисурни гори, гори на воден габър, иглолистни гори и субмедитерански гариги) са с малки площи (под 1%).

Производната растителност (горски култури; гори на келяв габър, следсечищни съобщества на орлова папрат, ива и др.; хелено-балкански псевдомаквиси на червена хвойна; мезофитни и ксерофитни широколистни храсталаци; планински храсталаци на сибирска хвойна, боровинки, връшняк и балкански зановец; мезофитни планински ливади; ксерофитни планински пасища и др.) е формирана в резултат преди всичко на антропогенна дейност и естествени сукцесионни процеси и заема относително малки площи.

Най-голяма част от производните съобщества имат изкуствените гори (култури от бял бор, черен бор, смърч, дуглазка, атласки кедър, морски бор, обикновен кестен, бяла акация, корков дъб, дребнолистна липа). Създавани са след залесяване на голи площи с противоерозионна цел и с цел подобряване на качествения състав на съществуващата коренна растителност.

Съществен дял (около 13 % от общата площ на парка) от производните растителни съобщества са иглолистните култури. В голяма част от насажденията се наблюдават процеси на възстановяване на коренната горска растителност. Чрез прилагане на подходящи лесовъдски дейности в дългосрочен аспект горските култури биха могли се трансформират в коренни съобщества.

Относително голям дял в производната растителност имат съобществата на сибирската хвойна (около 8%), развиващи се на мястото на високопланинските ливади и пасища след преустановяване на планинското животновъдство.

1.21.4. Типичност

1.21.4.1. Примери за "типични" местообитания и видове в два аспекта:

- за определени екологически условия;
- повлияни продължително време от въздействия с антропогенен характер.

Основната част от растителните съобщества на територията на парка се характеризират с висока степен на типчност относно тяхната структура и видов състав.

Най-типични за защитената територия съобщества са кестеновите гори и крайречните съобщества на източния чинар. Разпространението им в планината е свързано със специфичните екологични условия – силно изразено средиземноморски влияние и висока сума на средногодишните валежи, обусловена от микроклиматичните условия, които създава планината.

Типични, съобразно специфичните екологични условия са и хазмофитните и крайизворните съобщества.

Съобществата на питомния кестен са типичен пример и за повлияни продължително време от човека съобщества. Естествените кестенови насаждения по северните склонове на Беласица в миналото са стопанисвани като градински насаждения. Това е и причината за своеобразния хабитус на дърветата, който е показателен, за това че дърветата не са израствали под формата на гъсти насаждения.

Причината за запазване на чисти насаждения е било изкуственото задържане на естествените сукцесионни процеси чрез интензивна човешка намеса, изразяваща се в периодично изсичане на подлесната растителност и стопанисване на насажденията под формата на средностъблени.

1.21.5. Размери

1.21.5.1. Оценка на размера (площта) на Парка за осигуряване необходимите предпоставки за изпълнение на съответното им консервационно предназначение и за постигане на управленските цели по ЗЗТ.

Площта на природния парк е достатъчна за осигуряване на изпълнението на управленските цели на защитената територия. Опазването и устойчивото стопанисване на кестеновите гори е една от основните цели на създаването на природния парк. Защитената територия обхваща всички естествени и изкуствено създадени гори от питомен кестен в планината. В рамките на територията има достатъчно площи попадащи в защитени територии (резерват Конгур) и зони с ограничено човешко въздействие, които осигуряват опазване на нестопанисвани участъци от естествените букови гори на планината.

1.21.6. Биологично разнообразие и консервационно значение

1.21.6.1. Оценка на биологичното разнообразие в парковата територия по приоритетни видове и местообитания, нуждаещи се от опазване .

Установено е, че 34 типа фитоценози се отнасят към местообитания, включени в Червена книга на България т. 3. 12 от тях са с категория “уязвимо местообитание”, 11 са с категория „застрашено местообитание” и 11 са с категория „потенциално застрашено местообитание”. 29 типа растителни съобщества (се отнасят към 23 местообитания включени в Приложение 1 на ЗБР и Приложение 1 на Директивата за хабитатите (Relations_Table.xlsx).

Приоритетни за опазване са местообитанията, включени в ЗБР и Директивата за хабитатите: 3150 Естествени еутрофни езера с растителност от типа *Magnopotamion* или *Hydrocharition*; 3260 Равнинни или планински реки с растителност от *Ranunculum fluitantis* и *Callitricho-Batrachion*; 4060 Алпийски и бореални ерикоидни съобщества; 5210 Храсталаци с *Juniperus*

spp.; 6210 Полуестествени сухи тревни и храстови съобщества върху варовик (*Festuco-Brometalia*) (*важни местообитания на орхидеи); 6150 Силикатни алпийски и бореални тревни съобщества; 62D0 Оро-мизийски ацидофилни тревни съобщества; 6430 Хидрофилни съобщества от високи треви в равнините и в планинския до алпийския пояс; 7140 Преходни блатата и плаващи подвижни торфища; 8110 Силикатни сипеи от планинския до снежния пояс; 8220 Хазмофитна растителност по силикатни скални склонове; 8230 Силикатни скали с пионерна растителност от съюзите *Sedo-Scleranthion* или *Sedo albi-Veronicion dillenii*; 9110 Букови гори от типа *Luzulo-Fagetum*; 9130 Букови гори от типа *Asperulo-Fagetum*; 9170 Дъбово-габърони гори от типа *Galio-Carpinetum*; 9180* Смесени гори от съюза *Tilio-Acerion* върху сипеи и стръмни склонове; 91M0 Балкано-панонски церово-горунови гори; 91W0 Мизийски букови гори; 91AA Източни гори от космат дъб; 9260 Гори от *Castanea sativa*; 91BA Мизийски гори от обикновена ела; 92C0 Гори от *Platanus orientalis*; 9530* Субсредиземноморски борови гори с ендемични подвидове черен бор.

С най-висок приоритет за опазване са Горите от обикновен кестен и Горите от източен чинар.

Забележка: Подчертаните местообитания не фигурират в стандартния формуляр за 33 Беласица. Територията на ПП Беласица не съвпада изцяло с територията на 33 Беласица.

1.21.6.2. Оценка по наличие и брой на растителни съобщества, местообитания и брой видове (подвидове) за растения и животни.

Синтаксономичната схема на растителността в парка включва 18 класа, 21 разреда, 27 съюза, 19 асоциации и 17 растителни групировки. Посочените цифри са относителни, защото класификацията на растителността предстои да се развива и броят на синтаксоните, най-вече на ниво асоциация и субасоциация да се увеличава.

1.21.6.3. Обобщена оценка за богатството на установеното биологично разнообразие спрямо това в страната.

До сега за територията на България са публикувани данни за 40 класа, 70 разреда, 102 съюза, 244 асоциации и 51 субасоциации, определени по флористичния подход (Pedaschenko et al. 2009, 2010; Sopotlieva 2009a,b, 2010; Tzonev et al. 2009; Гогушев 2010; Todorova et Tzonev, 2010; Velez et al. 2010; Pachedjjeva 2011; Василев 2012, Пачеджиева 2012; Vassilev et al. 2012).

Установените на територията на ПП „Беласица“ синтаксони представляват съответно 45% от известните за България класове, 30% от разредите, 27% от съюзите и 8% от асоциациите. Посочените цифри са относителни, защото класификацията на растителността предстои да се развива и броят на синтаксоните, най-вече на ниво асоциация и субасоциация да се увеличава.

1.21.6.4. Значение на ПП „Беласица“ в национален и международен план за опазване на биологичното разнообразие.

В национален и международен план ПП „Беласица“ има много голямо значение за опазване на местообитанията на обикновения кестен, а в национален план и на източния чинар. Важно е значението и за опазване на местообитанията на буковите гори, на горите от воден габър, на водопадите, на средиземноморските гариги и псевдомаквиси.

1.21.7. Стабилност и нестабилност

1.21.7.1. Оценка на екосистемите - дали са стабилни или са в процес на промяна. За сравнение са ползвани показателите и оценките от минали проучвания. Оценка по зони и режими.

Състоянието на растителните съобщества на територията на парка е свързана с естествена динамика на растителността и човешкия фактор. Поради специфичния статут на по-голяма част от територията – гранична зона, забранена за свободно посещение от хора през последните 50 години, в част от екосистемите могат да се наблюдават естествено протичащите сукцесионни процеси.

Пасищните съобщества от високи треви във високопланинската зона (E4.3921, E4.394), са местообитание, което почти напълно е изчезнало от Беласица. Поради липса на паша и пожари, зоната над горната граница на планината е обрасла с боровинки и сибирска хвойна. Тези тревни съобщества се намират в нестабилно състояние и са застрашени от изчезване.

Съобществата от дребни храсти в субалпийската зона (F2.231, F2.261, F2.2B2, F2.2A2), заемат почти цялата билна част. Храстовата растителност увеличава площта си за сметка на описаните по-горе местообитания.

Кестеновите гори се намират в най-нестабилно състояние. Площите им намаляват, като се заменят от термофилни букови гори и храстови съобщества от келяв габър и леска.

1.21.7.2. Оценка на естествените реакции на екосистемите и видовете в резултат на антропогенно въздействие /селскостопански дейности, строителство, рекреационно натоварване, сечи, лов, паша и др./ и се набележат мерки за оптимизирането му.

Най-значими въздействия, върху състоянието на екосистемите оказват сечите и събирането на кестеновите плодове.

Естествената реакция на кестеновите гори се изразяват в намаляване на площите и деградация на екосистемите.

Воденето на сечи в буковите гори (G1.6921, G1.6922, G1.6923, G1.6924) (отваряне на по-големи пространства) предизвикват промяна на растителността и появата на сечищни съобщества (E5). Естествената реакция е възстановяване на първоначалното състояние чрез преминаване през съобщества на *Salix caprea*. Чрез извеждането на сечи, буковите гори преминават от сравнително стабилно (климаксно) състояние в динамично (увеличаване на видовото разнообразие и на растителните съобщества, които участват в сукцесионния ред).

1.21.7.3. Оценка жизнеността на видове и съобщества в различните зони.

Най-силно изразени различия в жизнеността на екосистемите в зависимост от надморската височина има при съобществата на питомния кестен. До надморска височина около 600 m кестеновите дървета са в лошо здравословно състояние и горите са в процес на разпадане и заместване с храстови съобщества и други дървесни видове. Над 600 метра, горите от кестен са по-устойчиви и притежават потенциал да се възобновяват по естествен начин. В тази зона е необходимо да се прилагат мероприятия за увеличаване на площта на кестеновите насаждения.

1.21.7.4. Сравнителна оценка на стабилността на сходни съобщества, местообитания и видове при различни режими.

При стопанисване на буковите гори чрез прилагането на системата на краткосрочно-постепенната сеч се достига до хомогенизиране на структурата на дървостойките и обедняване

на екосистемите. Едновъзрастните, прости по състав и структура дървостои са по-уязвими от въздействието на биотични и абиотични фактори.

Прилагането на друг режим на стопанисване – сечи с дълъг възобновителен период, ландшафтен подход при планиране на дейностите, осигурява запазване на структурното и видово разнообразие, което гарантира подържане на устойчиви системи.

Воденето на санитарни сечи в кестеновите гори има за резултат, изместване на кестена от бука и намаляване на площите на местообитанието. Прилагането на друг режим на стопанисване – лесовъдска система от мерки, насочени към подобряване на състоянието на кестеновите дървета и намаляване на конкуренцията на други видове има за резултат семенно възобновяване на насажденията.

1.21.7.5. Стабилност на приоритетни хабитати и видове.

Кестенови гори (G1.7D1) – нестабилно.

Гори от източен чинар (G1.381) – стабилно.

Букови гори (G1.6921, G1.6922, G1.6923, G1.6924) – стабилно.

Пасищните съобщества от високи треви във високопланинската зона (E4.3921, E4.394) – нестабилно.

Съобщества на водния габър G1.7C1 – стабилно.

ЕКОЛОГИЧНА ОЦЕНКА ПО ГРУПИ ВИДОВЕ е представена в ПРИЛОЖЕНИЯ, както следва:

Приложение 1.21(1) - за природните местообитания в ПП „Беласица“

Приложение 1.21(2) - за горско дървесната растителност в ПП „Беласица“

Приложение 1.21(3) - за флората в ПП „Беласица“

Приложение 1.21(4) - за безгръбначните видове в ПП „Беласица“

Приложение 1.21(5) - за риби, земноводни и влечуги в ПП „Беласица“

Приложение 1.21(6) - за птиците в ПП „Беласица“

Приложение 1.21(7) - за бозайниците в ПП „Беласица“

1.22. СОЦИАЛНА И ИКОНОМИЧЕСКА ОЦЕНКА

Тази оценка определя значението на определени характеристики, отнасящи се до социално-икономически фактори, даващи насоки за вземане на управленски решения. Значението на тези характеристики се определя чрез оценка на **застроени територии, техническа инфраструктура, културно-историческо наследство, санитарно-хигиенни условия, рекреационната дейност, дейностите по ползване на ресурсите, собственост и управление**. Оценката се базира на идентифицирани проблеми и на тази база са **формулирани основните и специфичните проблеми на територията**.

1.22.1. Урбанизирана среда

1.22.1.1. Оценка на функциите на урбанизираната среда на парка

ПОКАЗАТЕЛ	ОЦЕНКА	МЕРКИ И ПРЕПОРЪКИ
<i>Туристически, рекреационен и спортен ресурс</i>	<p>Територията на ПП „Беласица“ предлага условия за развитие на устойчив туризъм, които отговарят на разнопосочните интереси на българските и чужди туристи.</p> <p>Възможностите и предимствата, които предлага Природния парк са от голямо значение за генериране на приходи за местните общности, вкл. и като тристранна трансгранична защитена територия, между България, Гърция и Македония</p>	<p>Да се осигури информация за широката общественост за изключителното биоразнообразие и международната ценност на парка в това отношение;</p> <p>Осигуряване сигурността на туристите.</p> <p>Поддържане(естетизиране) на районите около хижите, вкл. повишаване квалификацията на работещите в тях;</p> <p>Поддържането на туристическата инфраструктура - пътната мрежа, подходите към парка, туристически пътеки, маршрути, информационна система и обекти за подслон.</p> <p>Регламенти за множеството постройки - бараки и бунгала, с неясна собственост;</p> <p>Обучение на местните хора за предоставяне на качествени услуги.</p>
<i>База за еколого-образователни мероприятия и научно-изследователски дейности</i>	ПП “Беласица” предлага богата и интересна информация за растителния и животински свят, както и за културно-историческото наследство и условия за нейното интерпретиране.	<p>Повишаване информираността и познанието на местните хора за ценността и значимостта на природния комплекс и подпомагането им при развитие на устойчив, местен туризъм и екологично, селско и горско стопанство</p> <p>Разработване на съвместни трансгранични проекти;</p> <p>Дирекцията на парка да работи усилено в посока обучение и подпомагане на хората да работят като общност, която да има съвместни инициативи в полза на развитието на природния парк и на местните хора.</p>
<i>Въздействие върху опазването на екосистемите в парка</i>	Най-голям проблем са многобройните, нерегламентирани обекти, както и неподдържани бази на гранична полиция.	Разработване на съвместна концепция за бъдещото ползване на застроените територии в парка, вкл. разработване на СПУП за определени места.

1.22.1.2. Оценка на застроените територии в ПП „Беласица”

ПОКАЗАТЕЛ	ОЦЕНКА	МЕРКИ/ПРЕПОРЪКИ
Степен на застроеност	Териториалното разпределение на легловата база е неравномерно - най-голямо съсредоточаване има в района на и над гр. Петрич /т. 1.16.7.2.1/ Има потенциал за разширяване на легловата база в прилежащите населени места.	Определяне на условия, при които на определени с ПУ места могат да се изгражда паркова инфраструктура Да не се допуска строителство на Мини ВЕЦ-ове на територията на парка
Допустимост на ново строителство	Не се налага ново строителство на сгради, както и увеличаване на капацитета, застроената и разгънатата застроена площ на съществуващите сгради на територията на парка. Допустимо е ново строителство или реконструкция на съществуващия сграден фонд в селата, граничещи с ПП „Беласица“, с цел увеличаване на легловата база при подходите към ПП	
Необходимост от премахване на обекти	Съществуват изоставени и ненужни сгради - бивши обори, изоставени обслужващи сгради на държавни институции (например на МВР-ГПУ), стари бунгала, паянтови навеси, които са незаконни и загрозяват ландшафта и следва да се премахнат.	Премахване на незаконни и загрозяващи ландшафта съоръжения и сгради Реконструкция на определените с ПУ ловни и туристически заслони
Обемно-пространствена съвместимост на съществуващите сгради с ландшафта Архитектурни фасадни решения и стилове	Съществуващите сгради, като цяло не са в добро състояние - изоставеност, проблеми с водоизточниците, неуреденост на отвеждането на отпадните води, липса на нормални тоалетни.	Оптимизиране на съществуващата база, подобряване на достъпността, атрактивността и информираността на обектите.

1.22.1.3. Оценка на техническата инфраструктура в ПП

ПОКАЗАТЕЛ	ОЦЕНКА	МЕРКИ/ПРЕПОРЪКИ
Електроснабдяване	Нарушено електрозахранване при лоши метрологични условия: дъжд, сняг и вятър недостатъчна мощност на електро-захранването - създава проблеми на местните жители	Електрозахранването между селата да се осъществи подземно.
Водоснабдяване	Всички селища в Подгорието са с изградена водоснабдителна мрежа; Всички селища са с непрекъснат режим на водоснабдяване с изключение на с. Габрене. Причината за това е неспазване на условията за водовземане от МВЕЦ „Габрене”, описани в разрешителното за водовземане; Поради липса на информация от ВК ”Петрич”, на този етап не може да бъде оценено качеството на водата от водопроводната мрежа, съгласно Наредба 9, 2001 г. По информация на по-голямата част от кметовете на селищата в Подгорието мониторингът на питейните води от водопроводната мрежа се провежда нередовно или въобще не се провежда.	Повишаване степента на контрол от страна на БД ЗБР –Благоевград по изпълнение на условията на издадените разрешителни, което ще повиши достоверността на оценките, относно състоянието на водните тела в границите на парка; Да се разработят програми за мониторинг на питейните води, съгласно разпоредбите на чл. 9, ал.1 от Наредба 9, 2001 г.; Регионалната инспекция за опазване и контрол на общественото здраве/РИОКОЗ/ да повиши контрола върху дейността на ВК „Петрич”.
Канализация	Няма пречиствателни станции – излива се в деретата и в обработваемите земи; Големи замърсявания на водите от фабрика за млечни изделия в Струмица; Камена е единствено от подгорските села без канализация. Трябва да бъде подновена частично и водопроводната мрежа.	Изграждане на нови самостоятелни пречиствателни съоръжения с по-модерна технология и пригодни за планински условия Да се изградят пречиствателни станции за отпадни води (ПСОВ), като при възможност, ПСОВ да обслужва повече от едно населено място.
Държавна пътна мрежа	Достатъчна, основно предназначение: комуникационна връзка между населените места в границите на контактната зона Пътят, свързващ населените места е в добро състояние– с асфалтова настилка, нормален габарит, добра нивелета.	Подобряване достъпността, чрез поддържане на пътищата: Изграждане на паркинги в подходящо избрани места.

<i>Автомобилен достъп</i>	<p>Условия има само в подходите на парка и то до определени граници, поради липса на места за паркиране.</p> <p>В другите зони достъпът е възможен само с високо проходими превозни средства.</p>	
<i>Горска пътна мрежа</i>	<p>Като обща дължина и гъстота е достатъчна за целите на управлението.</p> <p>Не се налага увеличаване на ширината и гъстотата на съществуващата горска пътна мрежа.</p> <p>На места с изключителни наклони и радиуси има проблем с поддръжката.</p> <p>Безконтролното прокарване на пътища в гората увеличава водния поток към селата.</p>	Реконструкция, ремонт и поддържане на съществуващата горска пътна мрежа
<i>Съществуващи паркинги</i>	<p>Паркинги има на хижите и по пътя над гр. Петрич; Не са достатъчни и при върхови натоварвания – се наблюдава нерегламентирано паркиране по протежение на пътя през уикенда и през летния сезон, особено при събиране на кестени и боровинки</p>	Технически и организационни мероприятия за организиране на допълнителни паркинги на подходящи места
<i>Пешеходни туристически пътеки</i>	<p>Съществуващите пешеходни туристически пътеки са достатъчни за равномерното разпределение на посетителите и насочването им към всички части на парка /Приложение 1.16.7.2(3) /</p>	<p>Определяне на маршрути, които са перспективни от гледна точка на разнообразяване на входните и изходните точки в селата със запазена автентична атмосфера и бит.</p> <p>Обезопасяване на съществуващите и новопроектираните маршрути.</p> <p>Спешно укрепване на пътя по билото.</p>
<i>Връзки с различни видове транспорт</i>	<p>Възможност за достъп с личен транспорт има до всички подходи в селата</p> <p>Възможностите на жп транспорта към настоящия момент не се използват достатъчно.</p> <p>Всички села от района се обслужват от автобус на всеки час в двете посоки.</p>	

Обемно-пространствена съвместимост с ландшафта	Съществуват нерегламентираните временни постройки, с лош външен вид и неясно предназначение, полуразрушени, с неподдържани фасади, фургони, бунгала, изградени от различни неподходящи материали, с лоши санитарно-хигиенни условия в контраст с ландшафта.	Строги регламенти за ползване на горските територии и контрол върху вида и предназначението на съществуващите обекти и съоръжения.
Влияние на инфраструктурните елементи върху природната среда.	На територията на ПП „Беласица” няма замърсяване от инфраструктурни обекти и съоръжения, както и от транспорт.	Поддръжка на пътищата, просеките и другите сервитутни територии на инфраструктурните съоръжения.

1.22.1.4. Културно-историческо наследство в ПП „Беласица”

ПОКАЗАТЕЛ	ОЦЕНКА	МЕРКИ/ПРЕПОРЪКИ
Състояние на обектите за нуждите на културния, познавателния и други видове туризъм.	<p>Традиционните места за провеждане на събори и празници в близост до населените места обикновено имат интересна история и атрактивно местоположение и биха могли да бъдат ресурс.</p> <p>Засега не са експонирани по начин, че да са от интерес за посетителите.</p>	<p>Провеждане на акции по почистване с участие на местни хора.</p> <p>Обучения на местни хора, как да разпознават незаконните действия на територията на ПП и да подават сигнали, по този начин опазвайки ресурса, който осигурява техния поминък.</p> <p>Търсене на финансиране чрез схемите на ЕС (най-вече трансгранично сътрудничество с Гърция и Македония) за превръщане на останалите обекти от Първата и Втората световни войни, в туристическа атракция; такива примери има в Гърция, където бункери от линията Метаксас са направени достъпни за посетители.</p> <p>Търсене на финансиране чрез схемите на ЕС и др. за подобряване и поддръжка на парковата инфраструктура до обектите, представляващи атракция за посетителите и информационно обезпечаване на обектите.</p>

<i>Степен на опазване на обектите на културно-историческото наследство в прилежащата територия на Парка.</i>	Музеите са с ниска атрактивност, поради състоянието на материалната база, начина на експониране, поднасяне на информацията и интерпретация на фактите.	Осъвременяване на експозицията, по-интерактивно и комуникативно експониране. Да се потърси възможност за съвместни интерпретации с ДПП „Беласица“ Създаване на богат и атрактивен културен календар, с който да се привличат посетители от страната; При създаване на туристически продукти да се поощрява включването на хора, практикуващи традиционни занаяти, чрез демонстрации, хоби курсове, изложби и др.;
<i>Съхранение на местни обичаи и занаяти и необходимост от подкрепа в това отношение.</i>	Местният фолклор до голяма степен е съхранен, благодарение на читалищната дейност в Петрич и Подгорските села. Запазени са и атрактивни местни обичаи, традиционна кухня.	Да се развият туристически продукти, които да задържат посетителите в селата от Подгорието (кулинарни работилници, местен фолклор, участие на гостите в етапи от земеделския процес, привличане на външни гости по време на традиционни местни празници, фестивали, събори). Обучения на местни хора, ориентирали бизнеса си към туризма, с цел повишаване на качеството на предлаганите от тях услуги, чуждоезикова подготовка.
<i>Културно-историческото наследство в прилежащата територия на Парка</i>	Изключително богато КИН; Недостиг на средства за опазване на обекти на КИН и за съхранение на местни обичаи и занаяти Потенциален риск за опазване на културното наследство е иманярството	Подкрепа на инициативи, свързани със съвременна интерпретация и включване на обектите на КИН в туристически продукти. Включване на информация за обектите на КИН в информационно - посетителските пунктове за парка.

1.22.1.5. Оценка на санитарно-хигиенните условия

ПОКАЗАТЕЛ	ОЦЕНКА	МЕРКИ/ПРЕПОРЪКИ
<i>Начин на отвеждане и пречистване на отпадните води</i>	Всички населени места, чрез канализационната мрежа заустват отпадните битово-фекални води, извън границите на парка, директно в повърхностните водни течения; В границите на парка се заустват в септични ями отпадните битово-фекални води от хижите „Конгура” и „Ловна”; Отпадните битово –фекални води не се пречистват;	Изграждане на съоръжения за пречистване на битово фекалните води, зауствани както на територията на природен парк „Беласица”, така и извън нея.
<i>Контрол, начин на извозване и причини за натрупване на</i>	Въпросът с третирането на отпадъците, преди всичко битови не е решен и на места създава и екологични проблеми	Изработване на специална програма/стратегия за управление на отпадъците за територията на

<i>отпадъци</i>	Местата за пикник в планината са почти без изключение силно замърсени с битови отпадъци.	парка.
<i>Състояние и необходимост от мерки по санитарно-хигиенните условия за вододайните зони</i>	Само пет водоизточника, предназначени за питейно-битово водоснабдяване са с изградени санитарно-охранителни зони /СОЗ/ по Наредба 3 от 2000 г. ; Състоянието на водовземните съоръжения /каптажи и др./ на по-голямата част от населените места/Габрене, Скрът, Ключ, Самуилово, Беласица/ се оценява като „много лошо”;	Изграждане на СОЗ, около всички водоизточници и съоръжения, използвани за питейно-битови нужди, съгласно разпоредбите на Наредба № 3 (ДВ, бр. 88 от 2000 г.). което ще намали здравния риск за населението; Обезопасяване на водовземните съоръжения /каптажи/ - заграждане, покриване, заключване и др.
<i>Степен на благоустрояване на селищата в приемната зона на Парка</i>	Лоша пътна структура, която ограничава развитието на туризма – това е оценката и на местните хора, и на кметовете, и на туристите. Не се познават възможности за достъп до инвестиции за пътната структура в малките населени места на Подгорието. Във всички села в подгорието има къщи за гости със свои страници в интернет.	Населените места, заедно с парка, в бъдеще да участват в благоустроителни дейности и програми с Европейско финансиране, вкл. трансгранични проекти.
<i>Стимулиране и мотивация на населението за лично участие в благоустрояването на селата.</i>	На създаването на Консултативен съвет се гледа като на полезна стъпка и кметовете биха се включили в съвместни обсъждания.	Следва бизнесът да бъде активен партньор в Консултативния съвет. КС следва да е мястото за дискутиране и преодоляване на конфликтите, свързани с опазването на природата и човешките дейности в парка.

1.22.2. Социално-икономически условия

1.22.2.1. Оценка на рекреационната дейност

ПОКАЗАТЕЛ	ОЦЕНКА	
Капацитет на местата за отдих и рекреация,	Трите хижи на територията на ПП разполагат общо със 140 легла и собствена кухня и могат да поемат туристопотока в източната част на ПП, дори в празнични дни. Тези хижи осигуряват достъпа до върховете Конгур и Радомир. Проблематично остава изкачването на връх Тумба, място, където се събират трите държавни граници, тъй като в близост няма места за подслон.	Материалната база на хижите Конгур и Лопово трябва да бъде подобрена, вкл. и изграждане на допълнителни санитарни възли. Осезаема е необходимостта да се изгради заслон/ хижа за подсигуряване подхода към връх Тумба. Превръщане на съществуващи обекти на гранична полиция, като застави, постове, вишки и др, разположени на красиви и стратегически места в бази за туризъм;
Степен на рекреационна деградация в различните зони на Парка	Поради по-ниската си популярност, планината Беласица все още не се посещава така масово и не можем да говорим за рекреационна деградация. На територията на ПП има места, които са по-натоварени, особено в празничните дни - хижа „Беласица“ и в по-малка степен хижа „Конгур“. Това се дължи най-вече на достъпността на двата обекта - асфалтов път до х. „Беласица“ и сравнително кратък и поддържан коларски път, от разклона за хижа „Беласица“, до хижа „Конгур“.	Изграждане на модулни-пречиствателни станции за трите хижи. Регламентиране/отстраняване на незаконните обекти на територията на ПП. Провеждане на акции по почистване с участие на местни хора, екообразователни занимания с местни млади хора, поставяне на въздействащи напомнящи табели, защо не трябва да се оставят отпадъци в природата. Възстановяване на местообитания, след разрушаване и почистване от незаконни обекти, оформяване пространствата около хижите, натоварените туристически маршрути, площадки с утъпкване и др.

Социално - икономически резултати от рекреационните дейности	<p>За момента приходите от развивания туризъм на територията на ПП отиват предимно към местната икономика – гостите ползват средствата за настаняване и заведенията на хранене на местните хора, често за консумация им се предлагат продукти, собствено производство.</p> <p>Местните хора биха могли да печелят допълнително от водачески услуги, превоз със собствен транспорт (например с високопроходим автомобил за излети в по-високата част на планината), организиране на кулинарни работилници, срещи с местните традиции и фолклор.</p>	<p>Тенденцията на развитие на малките семейни бизнеси е важно да се запази, за да се придаде облик на района, като дестинация за устойчив и развиващ местните общности туризъм: екологичен, селски, маршрутно-познавателен, пешеходен и вело туризъм.</p> <p>Популяризиране на програми за финансиране на местни инициативи, подобряване на материалната база, обучение на местни хора, които имат желание да се занимават с посрещане на гости.</p>
--	--	--

1.22.2.2. Оценка на дейностите по ползване на ресурсите

ПОКАЗАТЕЛ	ОЦЕНКА	Мерки/Препоръки
За горски ресурси:		
Поддържане и увеличаване на ресурсите /промяна в биологичния запас, във възрастовата структура на дървесната растителност и др./,	<p>В кестеновите гори се наблюдава естествена тенденция на намаляване на площта на горите свързана с няколко фактора. Климатични фактори – засушаване и намаляване на устойчивостта на вида на болести и вредители. Екологични фактори – естествен сукцесионен процес на заместване на кестена със съобщества от сциофилни видове – обикновен бук.</p> <p>За разглежданият 10-год. период</p> <ul style="list-style-type: none"> - Постигнато е устойчиво и равномерно ползване от горите в парка, независимо, че са извършени и допълнителни сечи с план-извлечения; - Констатира се, че дървесината и биомасата на територията на парка е нараствала средно с около 1.1% год. в последните десет години; - Постигната е относително равномерна възрастова структура на дървостойките в Парка; 	Прилагането на система от лесовъдски дейности, насочени към спиране на естествените сукцесионни процеси (провеждане на сечи с по-висока интензивност) в кестеновите гори намиращи се в процес на замаяна с бук

<i>Екологосъобразност на прилаганите технологии</i>	<p>Реформите в горския сектор през последните 15 години са в основата на съвременните технологии при усвояване на дървесината в горите на Беласица. Липсата на сигурност, доведе до намаляване на инвестициите в специализирана дърводобивна техника и използване на примитивни технологии с негативно въздействие върху горските екосистеми.</p> <p>През последните години дървесината се усвоява с неспециализирана техника (камиони с висока проходимост), които позволяват да се съкрати процеса на извоз на дървесината и да се премине директно от сеч към транспорт. Всичко това е свързано със сгъстяване на мрежата от извозни пътища намаляване на дървопроизводствената площ и дрениране на почвите. Съкращаването на процеса на извоз чрез допускане на технологии и машини, които уплътняват почвите и водят до увеличаване на повредите върху подраста и оставащия дървостой е сериозен проблем за горското стопанство в цялата страна.</p>	<p>да се създаде сигурност, която да позволи инвестиране на средства в специализирана дърводобивна техника и създаване на квалифицирани работници. Това е свързано с промяна в общата горска политика водена в страната. Намаляването на негативното въздействие върху горските екосистеми в защитената територия може да се постигне чрез увеличаване на дела на дървесината извозвана с късометражни въжени линии. Това е свързано с високите наклони и сипейните участъци, които не позволяват прокарване на стабилни хоризонтални пътища.</p>
<i>Тенденции при настоящото ползване за толериране на местни видове</i>	Основна тенденция в последните години, при извеждане на сечите е да се толерират местните и типични за парка видове и съобщества;	Предвиждане на мерки за толериране на местни и типични за парка видове при извеждане на мероприятия в горите.
За земеделски ресурси:		
<i>Екологосъобразно ползване на земеделските земи</i>	На територията на парка няма ползване на земеделските земи	
<i>Съвместимост с ландшафта</i>	Няма нарушения на ландшафтните характеристики	
За дивечовите и рибни ресурси		

<i>Влияние върху равновесието в популациите;</i>	<p>Нестабилността на дивечовите запаси при ловностопанските видове в резултат на нарастване на браконьерството и броя на хищниците и особено на вълка през последните години.</p> <p>Разходите за закупуване на дивеч за разселване са се увеличили многократно.</p> <p>Влияние върху спокойствието на дивечовите популации и тяхното принудително изтласкване от типичните им местообитания оказват гъбари, билкари и безпрепятствено скитащите в гората по време на сватбуването, кучета и котки.</p>	Засилване на контрола от страна на стопанисващите територията институции.
За събиране на природни продукти		
<i>Спазване на нормите на ползване</i>	<p>Неизяснени отговорности и задължения на институциите по отношение собствеността и ползването на недървесните ресурси в държавния поземлен фонд на територията на ПП.</p> <p>Наблюдава се тенденция към намаляване участието на боровинката.</p>	Определяне на територии и режими за ползване на природни продукти
За водните ресурси		
<i>Потенциални възможности за допълнително ползване на питейни води</i>	За по-голямата част от установените водовземания от територията на парка не са издадени разрешителни, съгласно разпоредбите на ЗВ, което не позволява идентифицирането на разрешените за водовземане водни количества;	

1.22.3. Собственост

ПОКАЗАТЕЛ	ОЦЕНКА	МЕРКИ/ПРЕПОРЪКИ
<i>Интереси на собственици и ползватели</i>	Според проучванията, собственици и ползватели биха прилагали практики, щадящи околната среда, ако бъдат обезщетени за загубените печалби. Отношението на собственици и ползватели към изготвянето на Плана за управление е положително, защото се свързва с очаквания за дългосрочно устойчиво развитие на региона.	За незаконните постройки на територията на парка трябва да се намери законова форма на ползване, да се плащат данъци и такси, за да се контролира и замърсяването.
<i>Възможности за привличане на частните собственици за изпълнение целите на Плана</i>	Не е уредена собствеността на някои от обектите; Данните за собствениците и ползвателите са непълни За голяма част от обектите не са предоставени документи за собственост и договори за наем. Исклучително е затруднен контрола върху спазване на необходимите санитарно-хигиенни норми в района на обектите	За да изпълнява задълженията си, администрацията трябва да разполага с документите за собственост и договорите за наем или концесия на всички обекти на територията на парка
	Хижарите се нуждаят от поне десетгодишни договори, за да могат да правят инвестиции в поддържането. Работещите в хижите биха били мотивирани, ако се предоставят за по-дългосрочно ползване.	Да се определи по-продължителен срок на договорите за ползване на хижите.
	Неясна собственост на бившите застави води до тяхното разрушаване.	Създаване на публично-частни партньорства за ползване на бившите застави, с участието на заинтересовани ползватели.
	Собственици на земи в близост с територията на парка проявяват интерес към възможностите за преференции в случай на спазване на ограниченията за ползване и развитието на биоземеделие.	Броят на ограниченията за ползване на земи в близост до територията на парка трябва да се балансира с възможности за собствениците да ползват европейски програми за екологично земеделие и за селски туризъм.

1.22.4. Управление

ПОКАЗАТЕЛ	ОЦЕНКА	МЕРКИ/ПРЕПОРЪКИ
<i>Материално-техническа осигуреност на ДПП</i>	Достатъчна за изпълнение на дейностите	
<i>Персонал и развитие на човешките ресурси</i>	Наличният щат на дирекцията не може да гарантира качествено изпълнение на функциите, определени с Правилника и законите. Съвместяването на функции, изискващи различна специализация в една длъжност (връзки с обществеността и инфраструктура) е нефункционално. За част от задълженията на дирекцията, като контролни и координационни функции липсва изцяло щат . Дирекцията не разполага с никакъв помощен персонал.	<p>Развитието на персонала на дирекцията трябва да е насочено към разделяне на функциите на отделните експертни длъжности и попълване на щата до пълно създаване на условия за изпълнение на задълженията на дирекцията.</p> <p>Необходимо е увеличаване на капацитета на дирекцията в посока управление на горските екосистеми, туристическата и рекреационна дейност, поддържане на базата данни в ГИС.</p> <p>С оглед постигане на ефективен управленчески процес на персонала е подходящо да се осигури и един щат за зам. директор – практиката показва, че максимално ефективен процес на възлагане и контрол на дейността на персонала, изисква от управленческите кадри да не отговарят за повече от 7-8 служители.</p>
<i>Връзки и взаимодействие на ДПП с други органи</i>	<p>Добри връзки с общинските администрации и природозащитните екологични НПО на местно и национално ниво.</p> <p>Добри връзки с регионални институции и организации: ТП ДГС, РДГ, РСПАБ , РДВР, Гранична полиция, РИОСВ.</p>	Поддържане на мрежа от партньорства за Парка между всички заинтересовани страни в прилежащите територии, чрез функциите на Консултативния съвет
<i>Условия за участие на местни органи и обществеността при взимане на решения, свързани с управлението и дейностите в парка</i>	Изграден и функциониращ Консултативен съвет към Дирекцията на парка.	Непрекъснат диалог и стимулиране на заинтересованост, от страна на организации, свързани с прякото ползване на природните ресурси в парка.

1.22.5. Формулиране на основните и специфичните проблеми на територията

ОСНОВНИ ПРОБЛЕМИ	СПЕЦИФИЧНИ ПРОБЛЕМИ, КОИТО ВОДЯТ ДО ВЪЗНИКВАНЕ НА КОНСТАТИРАНИТЕ ОСНОВНИ ПРОБЛЕМИ
<p><i>Уязвимост на видове и местообитания вследствие на човешка дейност</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Намаляването на площите на тревните съобщества по билните части на планината и заместването им със съобщества от дребни ерикоидни храсталаци е свързано с намаляване на пашата. Резултат от очертаната тенденция е намаляване на възможностите за ползване на планината за паша и загуба на естествени местообитания на видове ✓ Част от старите букови гори, са подложени на интензивни горскостопански сечи и това е основната причина за уязвимост на популациите на част от сапроксилните безгръбначни животни и птиците. ✓ Основните заплахи върху местообитанията на водораслите на територията на парка са замърсяване на водните теченията с отпадъчни води, нерегламентирани сметища в речните тераси, както и промените в хидрологичния режим, оказвани от изградените МВЕЦ. ✓ Построяване на МВЕЦ-ове и промяна на хидрологичния режим, водещ до влошаване на условията за влаголюбивите видове. ✓ Изоставане в извеждането на отгледните сечи, предвидени в ГП води до загуба на редки местообитания. ✓ Преексплоатация на ресурсите от червена и черна боровинка, берат се по неподходящ начин, увреждат се корените и клоните, изсъхват храсти; ✓ Кършат се клони на кестените за по-лесно обирање и това компрометира размножаването на вида. ✓ Масово събиране на плодовете на кестена, което затруднява семенното му размножаване. ✓ Няма ясно, регламентирани места за организиране на пикници и палене на огън; ✓ При добив на дървен материал, фирмите не се санкционират при увреждане на растителни видове; ✓ Няма информация за широката общественост за изключителното биоразнообразие и международната ценност на парка в това отношение.
<p><i>Ползване на ресурси</i></p> <p>Неправилна държавна политика, липса на контрол</p>	<p>Водоползване</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Липсата на разрешителни за водовземане и водоползване, както и изграждане на СОЗ около всички водоизточници и съоръжения за питейно-битово водоснабдяване, са заплаха за влошаване състоянието както на повърхностните, така и на подземните води и заплаха за здравето на населението, използващо тези води за питейно-битови нужди; ✓ Неспазване на условията за водовземане от МВЕЦ „Габрене”, описани в разрешителното за водовземане;

	<p>✓ Състоянието на водовземните съоръжения /каптажи и др./ на по-голямата част от населените места/Габрене, Скрът, Ключ, Самуилово, Беласица/ се оценява като „много лошо“;</p> <p>✓ Строителството на МВЕЦ създава следните проблеми:</p> <ul style="list-style-type: none"> - високите водохващания водят до пресъхване на деретата; - ползване в периоди на ниски води – от май – до септември – води до пресъхване на водопадите близо до селата през лятото, нанася вреди на туризма поради недостиг на вода в селата. - изпускане на използваните води през границата в Македония, вместо изграждане на водопреносна система до селата или утайници, с цел ползване на отработените води за напояване. <p>Стопанисване на горските ресурси и набавяне на дърва за огре за местните хора</p> <p>✓ Неподходяща политика при задоволяване на местното население с дърва за огрев</p> <p>✓ Има стари залесявания с неподходящи дървесни видове (иглолистни).</p> <p>✓ Нелегален добив на дървесина.</p> <p>✓ Липса на практики за запазване на биотопни дървета и мъртвата дървесина</p> <p>✓ Прилагане на неподходящи технологии при извършване на извоза на дървесина.</p> <p>Ползване на недървесни видове</p> <p>✓ Неизяснени отговорности и задължения на институциите по отношение, собствеността и ползването на недървесните ресурси в държавния поземлен фонд на територията на ПП.</p> <p>✓ Не се лицензират изкупвачите за количество и качество на набраните недървесни видове;</p> <p>✓ Не се обучават берачите за спазване на изискванията за бране на билки и боровинки;</p> <p>✓ Липса на отговорност за почистване на районите на временните биваци на берачите;</p> <p>✓ Местата за бивакуване на берачите са високо в планината и са нерегламентирани;</p> <p>✓ Сигурността на туристите не е осигурена.</p> <p>✓ При брането, често се кършат клоните на дърветата – кестени и липи.</p> <p>Паша</p> <p>✓ Забравени традиционни практики за ползване на пасищата</p> <p>Иманярство</p> <p>✓ Потенциален риск за опазване на културното наследство</p>
--	---

<p><i>Състояние на застроените територии и обектите за обслужване на посетители</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Районите около хижите не се поддържат, имат проблеми с водоизточниците и отвеждането на отпадните води. Работещите в тях биха били мотивирани, ако се предоставят на за по-дългосрочно ползване; ✓ Съществуват изоставени и неугледни сгради, които загрозяват ландшафта; ✓ Неясноти със собствеността и липсата на поддръжка на бившите застави, води до тяхното разрушаване; ✓ Отвеждането на отпадните води е локално в септични ями, които не са в добро състояние; ✓ В районите на незаконните постройки над Петрич- изливане на бетон, изхвърляне на отпадъци, тоалетни над поточетата; ✓ Нерегламентирано къмпирене – няма къмпинги, които да отговарят на необходимите условия; ✓ Липса на капацитет – няма достатъчно информация, къде и как да се кандидатства по европейски проекти. ✓ Има готовност и желание на местните хора да преустроят къщите си за посрещане на туристи, но по финансови причини не могат да изградят санитарни възли и затова се въздържат от регистрация. ✓ Поддържането на пътната мрежа, подходите към парка, маршрути и обекти, не са на нужното ниво: <ul style="list-style-type: none"> - поддръжката на пътищата в парка не е приоритет за тези, които стопанисват територията; - Свлачища, редовно препятстват преминаването по пътя за вр.Тумба; - Пътят Самуилово-Лопово и от х. „Беласица“ към х. „Конгур“ настилка е разрушена, има дълбоки ровове, вследствие на поройните дъждове и тежките автомобили, с които се извозва дървен материал. - Недостатъчно са маркираните пътеки/подстъпи към планината.
<p><i>Собственост на сгради и съоръжения и взаимоотношения с ползватели</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Множеството незаконни постройки - бараки и бунгала, предимно по пътя за хижа „Конгур“, използвани от местни жители през празничните дни оказват негативно влияние върху ландшафта и чистотата на природата; ✓ За изграждането им и осигуряването на достъп до всяка една от тях е изсечена част от гората, при повечето има изляти масивни бетонни площадки. ✓ Използваната вода от чешмите изтича свободно по склона. Изградените тоалетни често са върху планински потоци, чиито води с голяма вероятност се събират за водоснабдяване на града и околните населени места. ✓ Ползвателите на тези постройки обикновено не извозват отпадъците си към града – почти винаги в близост се наблюдава и сметище с вкл. неразградими отпадъци, като пластмаса, стъкло и т.н. ✓ Недостатъчна е комуникацията, неясни са взаимоотношенията между собственици и ползватели и администрацията на парка.

<p><i>Управление, охрана и стопанисване на територията на Природния парк</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Ниска численост на персонала ✓ Голям брой държавни институции, с неясни права и задължения при управлението и ползването на територията на природния парк (много често кметовете дават разрешение за ползване на територии и обекти). ✓ Липса на ангажираност на медиите дори на местно ниво. ✓ Недостатъчна активност и инициативност на заинтересованите страни. ✓ Липса на мотивираност за инвестиции; ✓ Недооценяване на възможностите на парка от страна на собственици, общините и държавните институции; ✓ Липса на информация за бизнес алтернативи, свързани със защитените територии; ✓ Ограничени възможности и права на Дирекцията на парка за охрана и стопанисване на територията (могат само да сигнализируют за установени нарушения, пряката охрана се извършва от горското стопанство). ✓ Неясни механизми, как хората могат да подпомогнат работата на Дирекцията на парка.
<p><i>Развитие на прилежащите населени места</i></p> <p>Прилежащите населени места не се използват достатъчно, като спортен, рекреационен и туристически ресурс, като бази за еколого-образователни мероприятия и за научно-изследователски дейности</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Липса на традиции и обучен човешки ресурс сред местните хора за предоставяне на качествени услуги; ✓ Липса на качествена леглова база за посетители; ✓ Слаба чуждоезикова подготовка у домакините; ✓ Слаба екологична култура на хората; ✓ Липса на регулации и преференции за кредити за малки и микро предприятия в селските райони; ✓ Недостиг на средства за опазване на обекти на КИН и за съхранение на местни обичаи и занаяти.
<p><i>Ограничения за достъп до планината</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Изискването за разрешение от гранична полиция, със седалище в Смолян или Кюстендил налага по-продължителен период, което затруднява посетителите. За македонската граница се иска разрешение от гранична полиция Златарево, а те са поделение на Кюстендил. За това няма информация и често туристите имат проблеми с гранична полиция. ✓ Необходимост от създаване на управляема мрежа за съвместни дейности на парка с други защитени територии – трансгранични проекти.

1.23. ПОТЕНЦИАЛНА СТОЙНОСТ НА ЗАЩИТЕНАТА ТЕРИТОРИЯ

ПОКАЗАТЕЛ ОЦЕНКА	ОСНОВАНИЕ, ПРЕДЛОЖЕНИЯ, ПРИМЕРИ
<p>Биологично разнообразие</p> <p>ПП „Беласица“ е територия с висока степен на биологично разнообразие, отнесено като цяло към страната.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ 34 типа местообитания, включени в Червена книга на България (в т.ч. 11 застрашени, 12 уязвими, 11 потенциално застрашени); ✓ 23 типа местообитания включени в Приложение 1 на ЗБР и Приложение 1 на Директивата за местообитанията; ✓ Установените на територията на ПП „Беласица“ синтаксони представляват съответно 45% от известните за България класове, 30% от разредите, 27% от съюзите и 8% от асоциациите; ✓ В национален и международен план ПП „Беласица“ има много голямо значение за опазване на местообитанията на обикновения кестен, а в национален план и на източния чинар; ✓ Важно е значението и за опазване на местообитанията на буквите гори, на горите от воден габър, на водопадите, на средиземноморските гариги и псевдомаквиси; ✓ На територията на Беласица се срещат 101 вида растения с висока консервационна стойност, от които 28 се опазват от Закона за биологичното разнообразие, 16 вида са включени в Червената книга на Република България (4 критично застрашени, 10 застрашени и 2 уязвими), 51 са балкански ендемити и 4 са български; ✓ По отношение на международните природозащитни спогодби 30 вида растения попадат под разпоредбите на Конвенцията за международна търговия със застрашени видове от дивата фауна и флора (CITES) и 2 са обект на европейската Директива за природните местообитания; ✓ Сред редките растения могат да бъдат споменати следните: бодливолистен джел (<i>Ilex aquifolium</i> L.), обикновен тис (<i>Taxus baccata</i> L.), карстова люцерна (<i>Medicago carstiensis</i> Jacq.), албански крем (<i>Lilium albanicum</i> Griseb.), стоянова теменуга (<i>Viola stojanowii</i> Beck.), прекрасна теменуга (<i>Viola speciosa</i> Pant.), балканска пищялка (<i>Angelica panticii</i> Vandas), широколистен дремник (<i>Epipactis exilis</i> P. Delforge), родопска горска майка (<i>Lathraea rhodopea</i> Dingler) и др. ✓ Принос към формирането на видовото богатство на птиците в парка има близостта на прелетния път „Виа Аристотелис“; ✓ Общият брой бозайници и особено онези с високо консервационно значение е по-висок от този на останалите подобни по площ защитени територии у нас.

<p>Ландшафтно разнообразие</p> <p>Външният облик на природата и ландшафта на ПП „Беласица“ предлага разнообразие, индивидуалност и красота, които са съществен фактор за осигуряване на продължително въздействие върху хората при техния отдих.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Естествените ландшафти, с висока естетическа стойност са представени от водопади, скални венци, дълбоки долове, срутища, каменопади, ценни консервационни горски, храстови и тревни местообитания; ✓ ландшафт на чистите и смесени с преобладание на кестен, кестенови гори, отличаващи се и впечатляващи с цветната мозайка по северните склонове на Беласица от багрите на цветовете и листната маса на кестеновите насаждения през почти всички сезони на годината ✓ речните стръмни долини, преминаващи в по-ниските части в крайречни галерийни гори на източния чинар, формиращи характерни съобщества и микроландшафти, привлекателни за отдих и рекреация. ✓ Естествени ландшафти, с най-висока естетическа стойност са: билният път, старият път за Петрич, високопланинските ландшафти на вр. Конгур, Радомир, Тумба и др. достъпни върхове; проходът при Демир капия към езерата Керкини (Гърция) и Дойран (Македония); както и всички подходи от селата към билото. ✓ Най-ценни в естетическо отношение са: <ul style="list-style-type: none"> - уникалната линия на хоризонта на високите билни части и върхове, характерни за Беласица, при наблюдение, както от разстояние, така и от самото било; - естествените гори, горските ливади, горско-ливадните формирания; - скалните формации, които въздействат на погледа и възприятията при движение през територията на парка; - водопадите: Дъбицата, Мангъро, Яворнишкият, Камешнишкият, Лешнишкият; - вековните дървета, особено старите кестенови гори; - подходите към билото и пътеките през стръмните долини, в които красотата на релефа е подсилена от сезонните цветове;
<p>Място на обекта в екологичната мрежа на България и Европа</p> <p>ПП „Беласица“ е територия за съхранение на местообитания и видове с европейско и световно консервационно значение</p>	<p>Съобществата на хвойната имат важни противоерозионни и водоохранни функции. Те се отнасят към природно местообитание 4060 от Директива 92/43/ЕЕС и ЗБР и са предмет на опазване на 33 BG0000167 Беласица.</p> <p>29 типа растителни съобщества (отнасят се към 23 типа местообитания, включени в Приложение 1 на ЗБР и Приложение 1 на Директивата за местообитанията;</p> <p>С най-висок приоритет за опазване са горите от обикновен кестен и горите от източен чинар;</p> <p>27 вида безгръбначни животни са включени в директиви и червени списъци, висока е и степента на ендемизъм; 35 вида птици са включени в Приложение 1 на Директивата за птиците на ЕС, 2 вида са световно застрашени/ полубеловратата мухоловка и синявица/, 139 вида са включени в Приложение II и III на Бернската Конвенция, 34 вида са включени в Бонската Конвенция за опазване на мигриращите животни</p>

	и 22 вида са включени в Конвенцията CITES за регулиране на търговията с диви животни.
<p>Образователни проекти и програми, научно-изследователски дейности</p> <p>Дирекцията на парка следва да се възприема и като медиатор между научни и образователни институции, природозащитни организации, туристи, бизнес и местни органи на властта , и като официална институция, която контролира опазването на природата</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Дирекцията на парка работи усилено в посока обучение на хората да работят заедно и да се сдружават , подпомагане хората да работят като общност, която да има съвместни инициативи в полза на развитието на природния парк и на местните хора. ✓ Поддържането на регулярни контакти с местните училища също дава добри резултати за приобщаване на децата към природата. ✓ Дирекцията работи с предприемчивите местни хора , включва ги в дейностите си, организира за тях посещения в други природни паркове в страната и чужбина; <ul style="list-style-type: none"> ✓ Възможности за разработване на съвместни трансгранични проекти; ✓ Издаване научна и популярна литература, свързана с ПП ✓ Участие в научни разработки по проблеми на кестеновите гори.
<p>Ресурси</p> <p>Голямо е значението на ПП „Беласица“ за формиране на трайна политика за устойчиво ползване на природните ресурси.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Наличието на управляващ орган – дирекцията на парка, който да координира изпълнението на ПУ за цялата територия и привличането на финансови ресурси и инвестиции от национални и международни източници е условие за трайна политика; ✓ Много от растителните видове на територията на парка са икономически ценни. Такива са повечето от дървесните видове, а особено ценени са плодовете на обикновения кестен; ✓ Добивът на дървесина е главното ползване, което се реализира от планината и е в основата на развитието на малки дърводобивни фирми и дървопреработвателни предприятия ✓ Горскоплодните видове (боровинки, малини, ягоди и др.) и лечебните растения също имат важно стопанско значение; ✓ Лечебните видове са 485 вида, техническите растения са 16 вида, етеричномаслените – 26 вида, хранителните – 91 вида, фуражните – 169 вида, а медоносните – 188 вида; ✓ ПП „Беласица“ се използва като източник на вода за питейно-битово водоснабдяване.
<p>Тристранна трансгранична защитена територия между България, Гърция и Македония с възможности за развитие на туризъм, спорт и рекреация, богата на културни, исторически, етнографски и археологически паметници</p> <p>Територията на ПП „Беласица“ предлага условия за развитие на</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Природните дадености на планината са безсъмнено най-ценния ресурс за развитие на туризма - вековни гори от обикновен кестен и обикновен бук, съобщества от източен чинар, покрай рекичките и върхове с внушителни панорами, множество красиви водопади, извори, находища на интересни и редки растения, срещи с интересни животински видове; ✓ В парка могат да се развиват много видове дейности: пешеходен туризъм, коло- и конен туризъм, тематичен/ познавателен туризъм, алтернативен туризъм, обвързани със селищата в прилежащите територии;

<p>устойчив туризъм, които отговарят на разнопосочните интереси на българските и чужди туристи:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Възможности за трансгранично сътрудничество и синхронизирано управление на съществуващите граничещи защитени територии в трите държави - България, Гърция и Македония; - Възможности за разработване на съвместни трансгранични проекти. 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Добър достъп до планината предоставят маркираните пешеходни маршрути, шест от които са тематични и са снабдени с информационни табла; ✓ Съществуващата мрежа от горски пътища и пътеки предоставя достъп до всички интересни обекти в ПП; ✓ Наличие на традиционни места за провеждане на събори и празници в близост до населените места; ✓ Множеството храмове и параклиси, дворните градини и стопанствата на местните жители (особено за селския туризъм), както и кулинарните и фолклорни традиции, местните празници и фестивали в прилежащите територии; ✓ Възможности да се съчетаят разходка из планината, запознаване с местни традиции и кухня, както и посещение на известни туристически обекти в Гърция и Македония; ✓ Засиления интерес на българите към посещения в Гърция и възможностите да опознаят нови природни забележителности в страната в близост с основния си маршрут; ✓ Възможност е представянето на Беласица от страна на туроператорите, като българо-македоно-гръцка туристическа дестинация, като се обхваща Македонското Подгорие, гр. Струмица, Дойранското езеро и езерото Керкини; Особен интерес буди линията „Метаксас“; ✓ Възможност за развитие на туризма е ползването на известността на исторически места, останали в продължение на години и поколения зад Желязната завеса; ✓ За лятото туристически интерес представлява минаващият през Подгорските села европейски велосипеден маршрут „Пътят на Желязната завеса” или ЕвроВело 13, с предстоящо изграждане и маркиране на трасето в частта му на Балканите; ✓ Съществуват добри, но все още недостатъчно добре използвани възможности за съчетаване на природата на ПП «Беласица» с културен и с балнеоложки туризъм в м. Рупите. ✓ Развива се местният фолклор (певческа група в с.Яворница, танцов детски състав и др.). Това потенциално е от интерес за привличане на чужди туристи и на млади хора, които ценят националното фолклорно богатство, като при това имат и собствен опит с обучение и пътуване в чужбина. За тях обичта към националното не означава отричане на европейското и различното, така те са ключов съюзник в утвърждаването на устойчиво бъдеще на региона на Подгорието; ✓ Съществуват редица обекти на гранична инфраструктура, като застави, постове, вишки и др, представляващи своеобразни паметници от недалечното ни историческо минало, които все още биха могли да бъдат спасени и превърнати в настанителни бази, залени училища и т.н.
---	--

<p>Източник на ползи за местното население и на финансови постъпления за различните собственици и стопани</p> <p>Възможностите и предимствата, които предлага Природния парк са от голямо значение за генериране на приходи за местните общности, вкл. и като тристранна трансгранична защитена територия между България, Гърция и Македония</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Развиване на алтернативни, природосъобразни бизнеси и утвърждаване на местни марки на природни продукти; ✓ Разкриване на нови работни места по управлението и поддържането на територията – като водачи, занаятчии и консултанти по проекти за земеползване и консервация; ✓ Възстановяването на традиционното земеделие и животновъдство ще доведе до появата на специализирани и висококачествени регионални продукти. ✓ Туризмът изисква развитието на настанителна база, заведения за хранене и развлечения, транспортни и допълнителни услуги, които ще оживят цялата икономика на региона. ✓ Възможности за собствениците да ползват европейски програми за екологично земеделие и за селски туризъм.
---	---